

સવરને ખેંચી મારી સમજના નાચકેલી મરિચી માટે, સવર
 કેવલે મારી કમવરમાં જન્મા છે. કેટલીક જાતે મળીજ જન્મવાની
 કેટલાક જાત, મેં પત્ર મળવને તીવે જન્માએ જાનથી કાળી છે, કે
 જોડી તેલો મેં મેં પત્રોન સોજે જાતે સોજે કસતીની માથ કરવાને
 વાળતું પત્રો છે. કે જેના કાંઈ જાતના પુનરુત્થા જાણવાની
 કેટલીક જાતને કેટલીક જે-વિધી મેં જાણવાને મળે છે.
 પ્રવાણમાં આજના પુનરુત્થા જાણવા, ત્રણાણેને, જાણે
 ખબરવાનીકે જાણે મળે કરવાને. વાચવામાં આવે છે. જે
 જાણે કરવાને આ પુનરુત્થા કેટલાક વિષયોની જાણે જાણવાને
 જાણે નુરુ (મિત્ર પગાળ) પ્રગટ કરનાં આવવાનું પાડું મે

ના. લગભગ ૫૫૫
 મે. ૫૫૫ ૫. ૫. ૫૫૫

MASCULINOLOGY.

પુરુષ-શાસ્ત્ર.

MYSTERIES OF MAN.

પત્ર ૧ લું.

ઓ મર્દ !

મારો પરમ સ્નેહી મીત્ર

આપ જાણતા હશે, કે છેલ્લાં આંક વરસની મુદત દરમિયાન (૧૯૦૭ થી ૧૯૧૬ સુધીમાં) સ્ત્રી-સંસારને લગતી વૈદક બાબતો ઉપર મેં પાંચ પુસ્તકો લખ્યાં છે. હજી માફ અદના મત એવું છે, કે તે પાંચ પુસ્તકો છપાયા ઉપરાંત, સ્ત્રી-જનતને લગતી હજી અસંખ્ય નવી નવી બાબતો પ્રગટ થવાની રહી ગઈ છે. ઘણાંક કારણોને લીધે તે સાહિત્ય હું પ્રગટ કરી શક્યો નથી, એ મારી દલગીરી છે. આ પ્રસંગે મેં મારા વાર્તાકોને આપેલી કશુલાત પ્રમાણે પુરુષને લગતાં સાહિત્યને વૈદક શાસ્ત્રને આધારે પ્રગટ કરવાની હું તજવિજ્ઞ કહું છું.

૧. એ પાંચ પુસ્તકો : ૧. સ્ત્રીના સામાન્ય સલાહકાર (૪ બાદલી), ૨. સ્ત્રી-સવસાગર, (૨, બાદલી), ૩. સ્ત્રી-દર્પણ, ૪. છવન શાસના સુધે ભર, અને ૫. સ્ત્રી-શાસ્ત્રને નામે મળેલ પાંચ છે.

નારીમા રહે કમ અક્ષય,
પહેમ, અદેખાઈ, મુરકંગ.
પડે જરા કમલી એક તલ,
જાઈ લેવો જગત હાજલ. ૩

નર વન નારી તો રંડાય,
નર સંગ નારી સોઆ પાય.
નર વન નારી ધક્કા ખાય,
નરથી નારી જીવિત પાય. ૪

ધન પર નારી પ્યાર કરે,
ધન વન નારી રંગર કરે.
તે નારી પર ફિટકાર પડે,
ધન ખાતર જે પ્યાર કરે.

નારીથી દોષે છે કુળ,
નારી છે ગૂલાબી ગુલ.
નારી વન છે સર્વ ધુળ,
નારી નરના સુખનુ મુળ. ૩

નારીથી નર રાજ છે,
નારી નરનો કાજ છે.
નર તો જરૂર પાજ છે,
એ વાત જગતમા તાજ છે. ૪

લાગવામ.

જન્મ લીધેલો ફાકર ક્યારે જાય છે ?

મીત્રો, એક મહાન વિદવાન લખી ગયો છે, કે :—

“Better to be unborn than untaught: for ignorance is the root of misfortune” Plato.

વિદવાન ખંડોના એ શબ્દો છે. “આ જગતમા જન્મ લેઈ અજ્ઞાન રહેવા કરતાં, જન્મ લેવાજ નહી, એ બહેતર છે : કેમકે. અજ્ઞાનતા એ કમનસીબીનુ મુળ છે.” આ વાત હવે છુપી રહી નથી, કે આદમી જાતે પોતાની આલાદને સુધારવા માટે, સંસારી જ્ઞાનનો અભ્યાસ અને અનુભવ મેળવવો જોઈએ છે. જ્યાં સુધી કુદરતના નિયમોને મરદો તેમજ જોરતો પીઠાનતાં શીખત નહી, ત્યાં સુધી તેઓ કેદીથી પોતાની ધાર્મિક અને સંસારી હાલત સુધારી શકનાર નથી. અજ્ઞાન હાલતમા વસી છવ્યાથી, આદમી પોતાનો સંસાર

જગત કર્તાએ વસ્તીના વધારા માટે નર અને નારીને પેદા કરી આ જગતને ગળગારી છે પરમેશ્વરી પેદાએમ મ્મિ વસ્તુ માનમાં સધળે ઠેકાણે એજ મોદ દેખાયે છે. નર-નારીની કુતપ્રતિષ્ઠિત જગત વસાઈ છે. એ બંને તત્ત્વોમાં 'નર' સર્વથી ઉત્તમ પ્રકારની શક્તિ ગણાયે છે. એટલું જ ના આ સવાસ સંસારમાં હંમેશાં ઉભો રહે છે, કે- 'જગતમાં સરસ ફાણું નર કે નારી ?'

એ તકરારી સવાસનો ફડકો કરવા આ પુસ્તક સખતું નથી. એટલે એ સવાસને અંગેજ પડનો મુકી આજળ આગળ, તોપણ નર અને નારી વચ્ચે થતો એક ગમ્મત સંવાદ અત્રે તોથી લેવાની ફૂં મારી સાક્ષ્ય અટકાવી શકતો નથી.

‘સંસારમાં નર અને નારી વચ્ચે એક
રમુજ સંવાદ.

ફાણુ સરસ ? ... .. નર કે નારી ?

(નરનો સવાલ.)

(નારીનો જવાબ.)

નરથી છે સધળો સંસાર, નર વન નારી ચાયે ખ્યાર. નર નારીનો છે સંસાર, નર નારી પર રાખે ધ્યાર. ૧	}	નર દોષિત છે, રહે નહિ રાક, નારીયા છે નરનું નાક. નારીને છે હરદમ કાંક, નરનો હરદમ ગ્રહે છે વાંક. ૧
--	---	---

નારી ના કંઈ રાખે મેદ, નારીથી નર બને કેદ. નારીથી છે નરને ખેદ, નર કરે નારીની વેદ ૨	}	નર નારીને છોડે છે, નારી નરની જોડે છે. નર ખિતને તો લોડે છે, પરનારી પર દોડે છે. ૨
---	---	--

૧ કોઈકની મનથી પેદાવાના કાળમાં મેંદાવાથી વાતનામાંથી ઉત્પન્ન.

નારીમા રહે કમ અક્ષય,
વહેમ, અદેખાઈ, પુરુષેણ.
પડે જરા કમતી એક તણ,
જાઈ લેવો જગદ હાળવ. ૩

નારીથી દોષે છે કુળ,
નારી છે ગુલાબી ગુલ.
નારી વન છે સર્વ ધુળ,
નારી નરના સખનુ મુળ. ૩

નર વન નારી તો રંગાય,
નર સંગ નારી સોમા પાય.
નર વન નારી ધણા પાય,
નરથી નારી ઇન્જત પાય. ૪

નારીથી નર રાજ છે,
નારી નરનો કાજ છે.
નર તો હરદમ પાજ છે,
એ વાત જગતમા તાજ છે. ૪

ધન પર નારી પ્યાર કરે,
ધન વન નારી રંગર કરે.
તે નારી પર દિટકાર પડે,
ધન ખાતર જે પ્યાર કરે.

લાજવાળ.

જન્મ લીધેલા ફાકર ક્યારે જાય છે ?

મીત્રો, એક મહાન વિદ્વાન લખી ગયો છે, કે :—

“Better to be unborn than untaught: for ignorance is the root of misfortune” Plato.

વિદ્વાન ખેટોના એ શબ્દો છે. “આ જગતમા જન્મ લેઈ અજ્ઞાન રહેવા કરતાં, જન્મ લેવાજ નહી, એ બહેતર છે : કેમકે અજ્ઞાનતા એ કમનસીબીનુ મુળ છે.” આ વાત હવે છુપી રહી નથી, કે આદમી જાતે પોતાની આત્માને સુધારવા માટે, સંસારી જાનનો અભ્યાસ અને અનુભવ એળવવો જોઈએ છે. જ્યાં સુધી કુદરતના નિયમેને મરદો તેમજ સ્ત્રીઓ પીછાંનતાં શીખજો નહી, ત્યાં સુધી તેઓ કદીથી પોતાની ધાર્મિક અને સંસારી હાલત સુધારી શકનાર નથી. અજ્ઞાન હાલતમા વસી છુટ્યાથી, આદમી પોતાનો સંસાર

હાથી સુધારી શકું નથી. પોતાની જાન તેમજ પાતાની ઓળખને
પણ તે સુધારી શકું નથી; દુકામ આ જગતમા તેણે લીધેલા જન્મ
મોખા ફોડદ જાય છે.

ઓરત તેમજ મરદને માટે નેમાયતા ફરજતના નિયમોની
નેમ, એકજ સુખ પરીજામ જાને છે. તે નિયમો તેમજાથી
ફરત તેમને મદદ કરતી નથી. પરીજામ દુખ, વિપત્તિ, અને
દશિદતામા આવે છે.

તત સુખ તેમજ મન સુખ માટે જે જ્ઞાન ઓરને જન્યું જરૂર
છે, તેમજ તે મરદને માટે પણ તેદણુ જ કિમતી છે.

મરદને ઓરતની કેટલી જરૂર છે ?

હે નારી! હોય પકડા અસાંતાની નિદામાથી તું જમુન થા.
તારી આંખો સમિ તારે માટે જ્ઞાન અને જગવળીનો પ્રકાશ હાથી
રહ્યો છે, તેનો તું ઉપયોગ કર. જગતમા સુરવીરોનો દુકામ પડ્યો છે;
અમાણિક નરોની ખુદ પડી છે; સ્વાર્થિક આદમીઓ કદમ-કદમ પર
નજરે પડે છે; ધાર્મિક પાતાવરજામા અધર્મનો અંશ વિવેશ પ્રગટી
રહ્યો છે.

એ સમજી કયારે સુધારો ? ખચીત બવિશની ઓસાદ તરફ જ
આપણુ આશામરી નજર કરી શકીયે. જેમ એક મોટી હમારત
ઉભી કરવા માટે મજબુત પાયાની જરૂર છે, તેમ આદમીનો સંસાર
સુખી કરવા માટે અસાંતપણું દુર થવાની મોટી જરૂર છે. નારી!
મરદની તું કોઈની પ્રકારે ચડીપાતી નથી તો શું થયું ? તોપણ
તી કિમત, તાર મુળ, મરદથી સેહેજ થી ઓણું અંકલું છે જ નહી.
દક્ષી જરૂર બળતી બતીને તેલની છે; જેદક્ષી જરૂર આદમીની

આંખોને દિપતા પ્રકાશ અને રાશનીની છે; જેટલી જરૂર જગતને સુખની છે; તેટલી જ જરૂર જગતમા નરને નારીની છે.

જો નર! હે મહામનાથી નર ! જખરી જાતી, અને જોરાવર કુલીના મરદ, તું સંખલ ! જોરતનુ અજાંનપણુ દુર કરવાની ફરજ તારે કપાલે થોડી છે. ત્યાં સુધી તું તારી ફરજ પરીપુર્ણ કરી શક્યો છે. એમ કહેવાશે નહીં ત્યાં સુધી સ્ત્રી-પુરુષનુ જાતી વિશેનુ અજાંનપણુ દુર થશે નહીં, ત્યાં સુધી ધનસાંતની જોલાઈ કડીથી સુધરનાર નથી. કુદરત વિશાળ છે. તેના ભેદ અને તેના બરમ અસંખ્ય છે. તે જોદાને પોહોતી વગવા આપણી નજર લાગ્યાર છે. તોપણ વિદ્વાનોનો અનુભવ જ્યારે આપણી મદદે આવ્યો છે, તો તેથી તકને જવા દેવી, એ પણ એક અજાંનપણુ કહેવાય. માટે આ આખો લાલ લેવામા દીલ થવી ન જોઈએ.

સારિરીક વેદક જ્ઞાનની બાબદો, સામાન્ય વાંચક વર્ગ આગલ રજુ કરતાં મરીયાદતો ભંગ ન થાય, તેની પ્રથમથીજ હું સાકુચેતી રાખતો રહ્યો છું. આ પુસ્તકમા તો મને તે માટે બેવડી સાકુચેતી રાખવી પડશે, કેમકે એમા જો કે મરદો માટેજ લખાંણુ કાઢ્યું છે, પછતાં સ્ત્રી-જાત માટે પણ ધણીક બાબદો આવી ગઈ છે, અને તેથી એ પુસ્તક તેમના હાથમા પાડ્યું જઈ પડવાનો એટો સંભવ હું કંઈપી શકું છું. ફરી ફરી કહેવાતી જરૂર નથી, કે સંસારની બહેતરી, જોલાઈની બહેતરી, અને મુખનો સેહલ માર્ગ વેદક શાસ્ત્ર શોખવે છે. એક વિદ્વાન લેખક કહે છે, તે બેશક ખરૂ છે, કે :—

“If it is possible to perfect mankind, the means of doing so, will be found in the medical science” Descartes.

produce human beings, defiled them—made idols in their image, and worshipped.”

બહુ પુરંકાળના મુર્તીપુજક જમાનામાં એક વખત એવો હતો કે, આદમીના જનન અવયવોની મુર્તિઓ (idols) પુંજવામાં એક જાતનો ધર્મ ગણાતો હતો. આ ધર્મને ઇજિપ્ત ભાષામાં phallie worship નામે ઓળખાવ્યો છે. આ ધર્મ હાલમાં જાણ-યલા સર્વ ધર્મની આગમ્ય દુનિયામાં દસ્તી ધરાવતો કહેવાય છે. ખ્રેષ્ટો, ખીથેગોસ્ત અને એરીસ્ટોટલના જમાનાની બહુ આગમ્ય આ ધર્મ હતો, એમ જણાવવામાં આવે છે. પાછલા જમાનામાં Israhim (નેપ્તસ) મંથ આવી જાતની મુર્તી પુજા થતી હતી, કે જે મુલક ૯૦ સ. ૧૮૦૫ માં થયેલા ભયંકાર ધરતીકંપથી નાશ પામ્યો હતો. અજબ જેવું તો એ છે, કે હાલના જમાનામાં જાપાન દેશના અમુક ભાગમાં હજી એવી મુર્તીપુજા ચાલુ રહી છે. એક સુસાદર જણાવે છે કે:—“જાપાનીસ લોકો અનેક દેવતાઓને માને છે, અને તેમની મુર્તિઓને આરાધે છે. એવી જાનની મુર્તિઓ માહેલી એક તરીકે પુરૂષ લિંગને પણ તેઓ પુજે છે, અને વાંઝણી સ્ત્રીઓ સંતાનની ઉમેદમાં તેમને આરાધતી કહેવાય છે, આવી પુંજ મોટે ભાગે નિચલા વર્ગના અર્ધાન અને ગહેમી જાપાનીઓ કરતા કહેવાય છે.”

આદમીએ શરીર ઢાંકવા માટે પ્રથમ કપડાં

પહેરવાં કેમ શરૂ કર્યાં?

એ દેવાળના નાશ કરનાર ખ્રીસ્તી મળ્ય હતી, એમ બાઇબલનો અભ્યાસ કરતાં ગાલમ પડે છે. ખ્રીસ્તી પ્રજાએ એ દેવાળને નાશ કરવા મજબુત હાથે લડત ચલાવી હતી, અને રફને રફને તે દેવાળ નાશ થયો હતો, અને આદમીના શરીરના ગુપ્ત ભાગો ત્યાર પછી રફને રફને ઢિંકાર અને ઢિંનપણીમાં આવતા ગયા અને અત્યંત દેવાળ અને

કદમા અને ખાંધામા પુરુષ મોટો અને જખરી જાતીનો દેખાય છે, એમા તો શક નથીજ. તેના શરીરના હાડકાં દેખાતાંજ મોટાં હોય છે; તેના શરીર ઉપર માસના લોચા “મસ્લસ” (muscles) સારી રીતે ખિલી રહેલા દેખાય છે; અને તેની આંખો માહેલાં એનની ચમકથી તેનો ચેદ્રો દિધી રહેલો જણાય છે.

ઓ નાર ! એવા જખરી જાતીવાલાની સાથે સરખાવતાં તું કેવી લાગે છે ? તું નાજીકાઈનો એક નાદર નમુનો છે. મરદની સાથ સરખાવતાં કદમા અને ખાંધામા તુ થોડી કે ઘણી નાંદની અને નાજીક અનેલી દેખાય છે. તારા શરીરના હાડકાં પુરુષ જેવાં દસદાર દેખાતાં નથી; તેમજ તારાં શરીર ઉપરના “મસ્લસ” પણ પુરુષ જેવા ભરેલા હોના નથી, જે કે તારા “મસ્લસની” બનાવટમા નાજીકાઈ અને ખુબનુરતી દેખાતી વધારે મોહક, અને રોણકદાર જણાઈ આવે છે.

વાચનાર આ એટલાજ ફરક પુરુષ અને સ્ત્રી જાત વચ્ચે હોય છે, એમ નુએ કદીખી સમજવું નહી. આખું શરીર અને તે શરીરના ખીતરમા સમાવલાં કિમતી અવયવોની તપામ કરતાં, જે જાણુયા જ્ઞેમ ફરક બંને જાતી વચ્ચે કુદરને રાખેલા છે, તે માહેલા થોડાક વિશે જાણુંં દીક શર્ષ પડશે.

લાલ દુવાગીર

૨. ૫. ૨.

દાઝનિઃની ઓળખ!

શામે આપેલાં ચીત્રમા દર્શાવેલી નિશાળી પ્રમાણે જોતાં તમે તે બિંદુઓ સક્રીયા. દાખલા તરીકે માથાસુ માથું અનેક જુદાં જુદાં હાડકાંનું બનેલું છે. શાળાં મળી આંક હાડકાંના જોડાંબંધી આદીનું માથું બનેલું છે. માથાંના આગળા ભાગને "ફ્રન્ટલ" (Frontal) અને પાછલા ભાગને "પેરિયટલ" (Parietal) કહે છે. માથાંની ઓપરીનો એ ભાગ, ચીત્રમા 1 અને 2 નાં નિશાળીઓ દેખાડે છે. નંબર 7 પાસું હાડકું નિચલું જડણું, "લોઅર-જાવ" (Lower Jaw) છે.

નંબર 14 પેદસ્તી પાસળીનું હાડકું (First rib) છે. એ પેદસ્તી નંબરની પાસળીથી મળતાં, નંબર 15 વાળું હાડકું, તે આંખી પાસળી છે. નંબર 17, જાનીનું હાડકું છે. એ હાડકું "સ્ટર્નમ" (Sternum) ને નામે ઓળખાય છે. નંબર 18, 19 અને 20 વાળાં હાડકાંના ભાગથી, કેડ, હાપો, અને પીડ બને છે. એ હાડકાં, "ઇલિયમ, પ્યુનિસ," અને "ઇસ્કિયમ" ને નામે ઓળખાય છે.

હવે ખખાં તરફ નજર કરશો. તો 21 નંબરવાળું જે હાડકું, તે હાસડીનું હાડકું છે એ હાડકું તખિખી ભાસામાં "ક્લારીકો હોન" (Clavicle bone) ને નામે જણાવેલું છે. એને "કોલર-બોન" ને સાધારણ નામે પણ ઓળખે છે. 22, પાસું હાડકું પીડ પાછલ આવેલું છે. એ ખખાંનું હાડકું છે. 23, "સ્કેપ્યુલા" (Scapula) ને નામે જણાવેલું છે. એ પછી વાને હડવાળું હાડકું નંબર 25 વાળું છે. જેને "જુમરસ" (Jumars) કહે છે. એ "જુમરસ" ને નિચલે છેડે દાઝની કાંડીના જોડાણમાં છે જે 26 અને 27 નંબર દેખાડે છે. એ એ હાડકાં

આદમીના હાલકાનો માળો.—હાડપીલર

એક્સ્ટેન્સર્સ' (extensors) કહે છે, કેમકે હાથ તેમજ પગ તેથી લાંબા અને સિધ્ધ થઇ શકે છે.

શરીરને રંગ, રૂપ, અને ઘાટ ઘટમ આપવા 'માટે પરમેશ્વરે આ 'મસ્લ્સ' ની રચના કરી છે. એ 'મસ્લ્સ' ને આપણુ માસના લોચાને નામે ઓળખ્યે છીએ.

આખાં શરીરમા એ મસ્લ્સની સંખ્યા આગળ કહ્યું તેમ પાંચ-સોની છે. દરેક મસ્લ્સની જોડ (pair) હોય છે, અને શરીરની ડાબી અને જમણી બાજુ, તે એકએકની સામસામા ભાગમા આવેલા હોય છે. મસ્લ્સની રચના કેવી રીતે શરીર અંદર થઇ છે, અને હાડકાં ઉપર તે કેવી રીતે ગોઠવાઇ ગયા છે, તે આ સાથ આપેલાં ચિત્રને તપાસી જોતાં, વાચકને તેનો કાંઈક ખ્યાલ આવી શકશે.

આ મસ્લ્સની બનાવટની બારીકીમા ઉતરવાની કાંઈખી જરૂર, સાધારણ વાંચકોને હોય એમ લાગતું નથી, એટલે તે વિશે વધુ લંબાણુ કરવાની જરૂર નથી. પણ એટલું જાણતું જરૂરનું છે, કે આ મસ્લ્સના છેડામાથી દોરડાં જેવા મજબુત સનાયું નિકળે છે, જે હાડકાં સાથ મસ્લ્સને મજબુત બાંધી લીધે છે. તળીબો અને 'ટંડન' (tendon) જે હોઈ વખત એ 'સિન્નુસ' (sinews) ને નામે પણ

પત્ર ૪ થું.

માનસનું માસ-મંદીર.

(શ્રીમદ સાધે.)

માનવંત રફીકે

મરફના આખાં શરીરમાં આવેલાં હાડકાંનો દિસાબ ગયા પત્રમાં દેખાડ્યા પછી, હવે માસ અને લોહીનું બનેલું આદમી કેવી રીતે પોતાની છંદગી હરમિયાંન શારીરિક ક્ષિત્તિયાત કરે છે, તેનો ઉપર દર્શાવેલો ખ્યાલ આપવાની કાંઈક તબ્દીગી હું કર છું.

માણસના શરીરના સપળાં હાડકાં ઉપર ‘મસ્તસ’ યાને માસના લોચા બધાયેલા છે. એને હાલ પ્રસૂત આપણ ‘મસ્તસ’ ના નામેજ ઓળખીશું. આગળ જણાવ્યું તેમ આખું શરીર ૫૦૦) મસ્તસનું બનેલું કહેવાય છે. આ ‘મસ્તસ’ અનેક આકારના હોય છે. જેવાં આકારના હાડકાં હોય છે, તેને અનુકૂળ થઈ પડતા ધાટના સાંખા કે ઢુંકા, જાડા કે પતલા તથા પોદોળા પેખા જેવા ધાટના મસ્તસ હોય છે તે સપળા એવી રીતે શરીરમાં ગોઠવાયેલા હોય છે, કે તેથી આખા તબીબને ધાટ ધડાઈ રહે છે.

હાલ તેમ કે ઉપર આવેલા કેટલાક ‘મસ્તસ’ ને ‘મસ્તસ’ ના નામેજ ઓળખીશું. આગળ જણાવ્યું તેમ આખું શરીર ૫૦૦) મસ્તસનું બનેલું કહેવાય છે. આ ‘મસ્તસ’ અનેક આકારના હોય છે. જેવાં આકારના હાડકાં હોય છે, તેને અનુકૂળ થઈ પડતા ધાટના સાંખા કે ઢુંકા, જાડા કે પતલા તથા પોદોળા પેખા જેવા ધાટના મસ્તસ હોય છે તે સપળા એવી રીતે શરીરમાં ગોઠવાયેલા હોય છે, કે તેથી આખા તબીબને ધાટ ધડાઈ રહે છે.

‘એક્સટેન્સોર્સ’ (extensors) કહે છે, કેમકે હાથ તેમજ પગ તેથી લાંબા અને સિધ્ધા થઈ શકે છે.

શરીરને રંગ, રૂપ, અને ઘાટ ઘટત આપવા માટે પરમેશ્વરે આ ‘મસ્લ્સ’ ની રચના કરી છે. એ ‘મસ્લ્સ’ ને આપણુ માસના લોચાને નામે ઓળખ્યે છીએ.

આખાં શરીરમા એ મસ્લ્સની સંખ્યા આગળ કહ્યું તેમ પાંચ-સાતી છે. દરેક મસ્લ્સની જોડ (pair) હોય છે, અને શરીરની ડાબી અને જમણી બાજુ, તે એકએકની સામસામા ભાગમા આવેલા હોય છે. ‘મસ્લ્સ’ની રચના કેવી રીતે શરીર અંદર થઈ છે, અને હાડકાં ઉપર તે કેવી રીતે જોડવાઈ ગયા છે, તે આ સાથે આપેલાં ચિત્રને તપાસી જોતાં, વાંચકને તેનો કાંઈક ખ્યાલ આવી શકશે.

આ મસ્લ્સની ખનાવટની ખારીડીમા ઉતરવાની કાંઈખી જરૂર, સાધારણ વાંચકોને હોય એમ લાગતું નથી, એટલે તે વિશે વધુ લખાણુ કરવાની જરૂર નથી. પણ એટલું જણવું જરૂરનું છે, કે આ મસ્લ્સના છેડામાથી દોરડાં જેવા મજબુત સનાયું નિકળે છે, જે હાડકાં સાથે મસ્લ્સને મજબુત બાંધી લીધે છે. તખીબો અને ‘ટંડન’ (tendon) કહે છે. કાઈ વખત એ ‘સિન્ડુસ’ (sinews) ને નામે પણ ઓળખાયે છે.

પરંપરે આ ‘ટંડન’ શરીરમા એક મજબુત દોરડાં સમાન રાંમ કરે છે. શરીરમા કોઈ કોઈ ઠેકાણે એ ‘ટંડન’ દોરડાં જેવું આપણા દોષને પણ લાગે છે. દાખલા તરીકે હાથના આંગણાના ‘ટંડન’ તેમજ પગની એડીની ઉપર આવેલું દોરડાં જેવું ‘ટંડન’ છે, જે ‘ટંડો-એકિલીસ’ ને નામે ઓળખાય છે. એવાંજ મજબુત અને જાડાં ‘ટંડન’ પગના ગુહનની પહવાડે આવેલાં છે, જે ગુહન વાળીને તપાસતાં ઘૂરતજ માલમ પડે છે.

માટે ભાગે શરીર માટેલાં 'મસ્તિષ્ક' ને છેડે, 'દંડન' હોય છે, પણ ફેટલાક એવાંબી 'મસ્તિષ્ક' છે, કે જેને છેડે 'દંડન' બિંદુલ હોતાં નથી. વળી કાષ્ઠક 'મસ્તિષ્ક' એવાંબી છે, કે જે હાડકાં સાથે બંધાયેલા હોતા નથી. એ સધળા માટે વિગતવાર બધાંન કરવાની કસ્ટી જરૂર જણાતી નથી, પણ ફક્ત વાંચકની બધુ માટેજ અનરે તે વિશે ઇશારો કરવો જરૂરનો છે.

શરીરનો પાછલો નાગ ભાગ.

(ચીત્ર સાથે.)

સામે આપેલું ચીત્ર જુવો. એક મરદના આખાં શરીરનો તે પાછલો ભાગ છે. સ્ત્રી વેદોએ આદર્શના શરીર ઉપરથી ચાંમડી કાઢાડી લીધા પછી નજરે પડતા 'મસ્તિષ્ક' નો દેખાવ રેલુ કરનાર એ ચીત્ર છે. શરીરના પાછલા ભાગ ઉપર આવેલા શેડાક બાહારના મસ્તિષ્ક વિશે બધું જરૂરું છે. તબીબી ભાષામાં દરેક 'મસ્તિષ્ક' ને નામથી ઓળખાવ્યા છે. તે નામથીજ આપણે એ માસના લેખાને ઓળખીશું. ચીત્રમાં આપેલા અંક પ્રમાણે જુવો.

ધ્યાન રાખવું કે ચીત્રમાં જે 'મસ્તક' દાખવ્યા છે, તેટલાજ 'મસ્તક'થી કાંઈ સરીરનો પાછતો ભાગ બનેલો નથી. ચીત્રમાં દાખવેલા 'મસ્તક' ની દેહજ વળી બીજાથી 'મસ્તક' આવેલા છે, જે એ મસ્તકની દેહજ ઢંકાપ મળેલા છે. આદમીના સરીરની પ્રત્યેક નિશાન પ્રત્યેક 'મસ્તક'ની જોડાણને આભારી હોય છે. આખાં સરીરના સમગ્ર મસ્તક માટે અતરે લખવા જેટલી જગ્યા નથી.

મસ્તકના પરાક્રમ.

એ માસના લોચા- 'મસ્તક' - બારીક બનાવટ વિસ્તારવાની આ પુસ્તકમાં જરાએ જરૂર જણાતી નથી.

બાલ જેવા બારીક દોરને એકઠા કરી તેમાંથી જેમ દોરડાં બનાવવામાં આવે છે, તેમ આદમીના માસના મસ્તકની બનાવટ પણ એટલે લાગે તેવીજ હોય છે. તાર જેવા બારીક માસના હજારો રેસા (fibres) બેગા મળ્યાથી આપણા 'મસ્તક' બને છે.

પગના હાડકાંઓ ઉપરના મસ્તકની મદદથી આપણુ ખેંચી, ઊઠી, અને ચાલી, દોડી, તેમજ કુદી શકીએ છીએ. લાત મારવામાં, પણ એજ મસ્તકની મદદ લેવી પડે છે.

હાથના હાડકાં ઉપરના મસ્તકની મદદથી આપણુ કામ-કાજ, અને ધરી પકડી, તેમજ લખી શકીએ છીએ. હોસાબાજી, જાપટ અને સલાખ, કે તમાચા મારવામાં એજ મસ્તકની મદદ લેવી પડે છે.

હા ઉપરના મસ્તકથી આપણુ ખડા તત્તાર ઊભા રહી શકીએ છીએ. જાતી ઉપરના મસ્તકથી આપણુ શાસી શાસ લઈ શકીએ છીએ. આંખોની આસપાસ આવેલા અતી નાજુક મસ્તકથી, આપણી આંખોને આપણુ છવ ચાહે તેમ જુદી જુદી તરફ જોવા માટે ફેરવી શકીએ

છીયે. એદરાની ઉપર આવેલા મસ્તક વડે જુદા જુદા મનના જુસ્સા એદરા ઉપર આપણુ દરશાની સકીયે છીયે' દાખલા તરીકે શુસ્ત્રો, પિષ્કાર, દલગીરી, અદેખાઈ કે ખુશાલી, તેમજ અજાણી, ખાસ્તી અને ફિકર વિગેરે જુસ્સા આપણુ દાખવી શકીયે છીયે. એ અને એના જેવાં ખીજાં સંખ્યાબંધ કાર્યો, જીવતી જીંદગી દરમીયાન આદમી જે બાળવી રેલુ, છે, તે એ મસ્તકના પ્રતાપ છે.

જગતમા મસ્તક વિનાનુ આદમી !

ખ્યાલ કરો મીન, એ મસ્તક જો કુદરતે આદમીને પ્રદેશ નહિ હોત, તો આદમીની હાલત જગતમા કેવી થાન ? એ સવાલ સેહેજમા દેખાઈ ઉઠાવી શકે એવો છે, અને તેનો જવાબ અતરે આપવો ઠીક થઈ પડે એમ છે.

જગતમા આદમીની હાલત મસ્તક વીના જગતમા ઉગેલાં એક માડાના જેવી થઈ પડતે, એમ નક્કી જાણું. જે રીતે જમીનમા ખીજ નાખ્યા પછી ઉગી નિકળેલું ઝાડ, જમાનાઓ સુધી જ્યાંનુ ત્યાં સ્થીર હાલતમા પડી રહે છે, તેવી સ્થીર સ્થીતીમા આદમીને પ્રતી ઉપર વસ્વાટ કરવો પડતે.

માનસની ઈચ્છા-મન્દાનો આવેક.

જાનનનંદો મરીત્યા પેલી કીરે દેવાઈ ગયાં છે,

‘સ્ત્રીની જાગ સાથ મરદના બેળાનો મુકાબલો.

આપણા દેશમાં સ્ત્રી તેમજ પુરુષના બેળાની વચ્ચે શું શું ફરક છે, કેવા પ્રકારના ફરક છે, અને જો કાંઈ ફરક હોય, તો તેનું શું પરીણામ આવે છે, તે જાણવા માટે કેદારજી શેઠભોજી આજ સુધી કીધેલી જાહેર મદદ નથી. પણ યુરોપિયન વિદ્વાનોએ એ બાબતને લાંબા ધરી તેનો મોટો અભ્યાસ કર્યો છે. તેઓએ સાબેત કીધું છે, કે પુરુષોના બેળાં સ્ત્રીઓ કરતાં (જુજ અપવાદે) મોટાં હોય છે. કેદારજી વિદ્વાનો આદમીની ઉંચાઈના પ્રમાણને ધ્યાનમાં લઈ બેળાંની ગણતરી કરે છે.

એવી ગણતરી થઈ છે, કે મરદના બેળાંનું વજન ઓરતના બેળાં કરતાં એક ઔન્સ વધારે ભારી રહે છે. સ્ત્રી અને પુરુષની શરીર રચના વચ્ચે જો જો જાણવા જોગ ફરક રહે છે, તે માટેસી એક મુખ્ય ફરક એ હોય છે, કે સ્ત્રીની જાગનો ઘેરાવા, લંઘણાં મોટે ભાગે પુરુષની જાગના ઘેરાવા કરતાં મોટો હોય છે. એ જાગના ઘેરાવાના પ્રમાણ સાથે ફ્રેન્ચ વિદ્વાનોએ સ્ત્રી-પુરુષના બેળાંની તપાસ ચલાવી, સ્ત્રીના બેળાં માટે એવાં સેવટ ઉપર આવ્યા છે, કે સ્ત્રીનું બેળું પુરુષ કરતાં જોકે નાંદનું છે, પણ સ્ત્રી-પુરુષની જાગના ઘેરાવાના પ્રમાણને ધ્યાનમાં લઈ જો બેળાનો મુકાબલો કીધો હોય, તો ખચીત સ્ત્રીનું બેળું પુરુષ

અંગનો ધેરાવો પુરુષ કરતાં દર્મિમાં કાંઈક મોટોજ દોષરૂ. જોઈ પછીકે
 સ્ત્રીઓ એવીખી દશે, કે તેઓ ધણીકે પુરુષ સાથે એ મુકાબલામાં
 નિખી શકે નહિ. પણ સ્ત્રીઓની નેત્રી દાલન, કાંઈક વનદેર કે ખાનગી
 કારણ કે સખ્યોનેજ આભારી દોષી જોઈએ, કે જે કારણથી કદરતના
 નિયમનું ખંડણ ચતું દોષ. ખીલનું અનેક કારણોને બાજુએ મુકતાં,
 ઘોડાંક કારણો પેદા નગ્નરથી જોઈશું, તે ૧, જુખમરો, ૨, પુટી
 નહિ આપે એવો ખોરાક, ૩, મુઠ્ઠેસી, ૪, દસિદ્રતા, ૫, વસ્વાદને
 સાયક નહિ એવાં મહાનમા વસ્વાદ, ૬, ગર્ભરથાંનની અમુક પીડાકારી,
 ૭, ધાતુ કષય, યાને ત્રાંખા વખતનો સ્થુકારીયા, ૮, શરીરને તાવી
 નાખે એવી કાષ પીડાકારી, (wasting disease.) ૯, ખસી,
 વિગેરે દરોથીખી બને જતીમા એ ફેરફાર થવાનો નહીં 'સંભવ'
 રહે છે.

સ્ત્રી અને પુરુશની પ્રુથ્વસુરતી દિપાવનારા શરીરના ભાગો.

સ્ત્રી-અંગને પુરુષ સાથે સરખાવતા શારિરીક ફેરફારોમા એક
 ખીલો જણવા જોગ ફેરફાર સ્ત્રી જતમા થવાની જે વર્ણાય રહે
 છે, તે એ છે, કે સ્ત્રી મોટી (adult) થતાંજ તેણીના બાજુ-કે
 અને હાથના કાંડાં, તેમજ છાતીનો ખાંધા ચરબદાર બની બરાબને એવાં
 શીલાપમાંન બનવા માંડે છે, કે જેથી સ્ત્રીની જનક-સક્તિ, અને
 પ્રુથ્વસુરતીમાં તેથી વધારો થતો જણાય છે. એજ વખતે “ ગુટીયસ
 મેક્સીમસ” ને નામે ચીત્રમા દેખાડેલાં મસ્તક, (જુલો ચીત્રમા નંબર
 10) અને ‘બાઈસેપ્સ ફેમોરીસ’ (જુલો ચીત્રમા નંબર 12) પણ
 ચરખીના ગંઠાવાથી બરાબદાર થવા માંડે છે. એવા ફેરફાર પુરુષ
 અંગમા મોટપણમા થવાનો સંભવ રહેતો નથી, અને જો થાય છે,
 તે તે જુજ પ્રમાણમાજ થાય છે.

હિલપી શકતું નથી; અને શરીરની ચાંમડીને દિલવવાની ક્ષમ્મી જરૂર આદમીને પડતી પણ નથી, સમગ્ર આદમી પોતાના દાઢોનો ઉપયોગ કરી શકે છે. તોપણ આદમીના એકરા ઉપર કુદરતે એવા 'મરદસ'ની બક્ષેસ કરેલી છે, જેથી આદમી પોતાના એકરાની ચાંમડીને કાંઈક દરજ્જે હિલપી શકે છે. એ 'મરદસ' આંખોની બાજુએ, ગાંઠોની ઉપર, તથા કપાલ ઉપર આવેલા છે, જેથી આદમી આદે તે વખતે પોતાની મરદ પ્રમાણે પોતાના એકરાને, તેમજ કપાલને હિલપી કે કરચલી ચડાવી શકે છે.

આંગ ફેલાઈ જવાની સરેરાશ વર્ગોણ પુરુષો કરતાં સ્ત્રીઓમાં વધારે હોય છે. વળી એનુંબી નહીં હોય છે. કે સ્ત્રી અને પુરુષનાં પુરુષ ચાલીસ વરસની ઉંમર સુધી વજનમાં વધે વજન વધવાની છે, ત્યારે સ્ત્રી ૨૮ થી ૩૦ વર્ષ વખત લગભગ મુદત. પચાસ વરસ સુધી વજનમાં વધતી જાય છે.

* * *

મીઠા મેદરખાંન, માફ કરજો. 'મસ્ત' અને 'નર' વિશે બોલતાં, હું તમને છુદી-બાબદ સંલક્ષણવા લાગ્યો.

શરીરની ઉપર આવેલા "મસ્તને" માટે બોલ્યા પછી, શરીરની ચાંમડીની સાથે લાગેલા ચોક્કસ જાતના 'મસ્ત' માટે કંઈક જણાવું જરૂરું છે. ઘોડા, બકરા વિગેરે ચોપમાં જાનવરોમાં એવા 'મસ્ત' હંમેશાં ધણાજ મોટાં પ્રમાણમાં ખીએલા હોય છે.

એ 'મસ્ત' એટલાજ માટે કેટલાંક જાનવરોને કુદરતે બંધેલા હોય છે, કે જેની મદદથી તેઓ પોતાના મોઢોડાં કે બદન ઉપર ને માખ કે એવાંજ ખીલ્લું જાંતુ યા જાનવરો બેસે, યા કેટલાંજી વસ્તુ શરીર ઉપર ચિટ્ટી બેડી હોય, તે શરીરના તે જાગ ઉપરની ચાંમડીને મરજી ચાહે તેટલી જોરથી તે દિલાવી શકે. કે જેથી ચાંમડી ઉપર જે કંઈ માખેનું હોય તે નિકળી જાય. યા કેટલાં જાંતુ કે જાનવર બેસું દોઢ, તે તે ઉડી જાય આ 'મસ્ત' ને તખીબી જાણમાં "ચેનિ-પુલસ-કારને-સસ" કહે છે. વાચા વગરના જાનવરોને કુદરતે બંધન કરી, તેમનું રક્ત કરવાનું હથીઆર તેઓને સપુરક

પિતૃત્વ સ્વતંત્ર નથી, અને સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
આદર્શની પાલી પણ નથી. સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
યો છે. તોપણ આદર્શની સ્વતંત્ર, સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
કરીલી છે, જેથી આદર્શ સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
પિતૃત્વ યો છે. આ સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
કપાલ ઉપર આદર્શ છે. જેથી સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
મરણ મરણ પોતાના સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર
મરણ યો છે.

પત્ર ૫ મું.

મરદની જીંદગીના છ તબક્કા.

સદા મેહુરબાંન રશીક

આદમીના શરીરની રચના, એટલે શરીર માંદેલાં હાડકાં, અને માંસના લોચાની રચનાનો ઉપર ટપકેતો ખ્યાલ મેં રજુ કર્યો છે. પણ હાડકાં અને માંસના લોચાથી બનેલું આદમી, એ બે તત્વોની મદદથી જ જીવી શકતું નથી. હજી તો શરીરની અંદર આવેલાં અવયવો, શરીરમાં ફરતાં લોહી, અને શરીરમાં ફેલાયેલાં તાંત તંત્ર પીરી કાંઈક જાણવાનું રહ્યું છે. તે સવળાં વિશે હું મારાં આગલાં 'પુસ્તકોમાં સંબંધથી લખી ગયો છું', એટલે તે વિશે ફરી લખવાની હવે જરૂર રહી નથી. હવે આ પત્રમાં મરદની જીંદગી અને તેના જમાના વિશે કાંઈક ખુલાસો કરી આપણુ આમળ ચાલશું.

આપણુ આવતાંજ આદમીના—બી કે પુરુષના—હાડ કુળવા મારે છે. કારણ ?

કારણ, હવે મોત તેને પસંદી જશે ! હવે તેને મરવું પડશે ! અને ખચીત હવે તે મરવાનુજ ! દુનિયાનો એજ એક રસ્તો છે. તેનો નાશ નક્કી તો છેજ, પણ મોતનો ત્રાસ ધમ્મોજ ! 'ર ભાગે છે' તેના નામથીજ આદમીના હાડ કુળે છે !

૧ જો. મર પુનઃ જીવનફાળ, બીજા આગલી.

‘સર એડવર્ડ કોક ન્યારે પૃથ અવસ્તાને સખખે ઘણોજ નખજો યષ પડ્યો, ત્યારે તેના અંગત મીત્રોએ જે ત્રણ વિદ્વાન તખીખેને ખોજાવી મંગાવ્યા, અને સર એડવર્ડ કોકની તખીયત માટે ચાપતી દલાજ લેવા તેમને ઘણોજ આગ્રહ કીધો.’ સર એડવર્ડ કોક પોતાના તખીખે આગળ ધુજતે અવાજે કહ્યું કે:—“ડાકટર, મે જન્મ લીધો ત્યારથી તે આજની ધડી સુધી એકખી વખત જુજાખ લીધા નથી, અને હવે તે લેવાની મને જરાખી જરૂર નથી; કેમકે મને એક એવું દરદ લાગું પડ્યું છે, કે જે આખાં અરિયા ખંડની જડખુદીથી, આખાં આફ્રિકા ખંડના સુનાની, અને આખાં અમેરિકાના રૂપાની મદદથી, તમે આખાં યુરોપ ખંડના નામીયા વિશ્વખંતોને ખેગા કરશે, તો નેઆથીખી માફ દરદ તમે અટકાવી કે માનું કરી શકશે નહીં. તે દરદનું નામ ‘ધડખુ’ છે.”

મીત્રો, આદમીની જીંદગીનો જમાનો જુદા જુદા જામોમાં
વેંદવાઈ ચૂકેલો છે. જીંદગીનો દરેક તબક્કો તેની નિર્ધારિત ઉપર-
ગીજ જખાઈ આપે છે. આ નિર્ધારિત દગીરની ઉપર અન્ય
કાંઈની આપણે જાહેરથી જોઈ શકીએ છીએ. પરંતુ દરિયાના
ખિત્તામાં કાંઈકાંઈ ફેરફારોને તે નિર્ધારિત આજારી દે.કે છે.

શ્રી-પ્રજ્ઞાની દર્શનના ૭ ભાગો

[illegible]

- ૧, બાળી અવસ્થા.
- ૨, કુમાર અવસ્થા.
- ૩, પ્રાગંદ અવસ્થા. પાંચથી દસ વરસ સુધી.
- ૪, કિરોર અવસ્થા. દસથી પંદર વરસ સુધી.
- ૫, મોખન અવસ્થા. પંદરથી ત્રીસ વરસ સુધી.
- ૬, પ્રેત અવસ્થા. ત્રીસથી પચાસ વરસ સુધી.
- ૭, પૂજ અવસ્થા. પચાસથી વધુ વરસ.

THE YOUNG OLD PERSONS.

કુદરતે નિર્માન કરેલા નિયમ ઉપર જેઓ અમલ કરે છે, તેઓ પોતાનું મડપણ લાંબા વખત સુધી જાહેર થઈ અટકાવી શકે છે. મહાકાવ્ય જેવું દરો, કે કેટલાંક મરદો, તેમજ ઓરતો, પચાસ વરસની ઉંમર તાતેર વરસ જેવાં ધરમાં મર્યા ગયેલા હોય છે, અને કેટલાંકો સાઠ વરસની ઉંમરે પુરોણાં દોડા છતાં પીસ્તાલીસ વરસ જેટલાં મોટા લાગે છે. એવા આદમીઓ સેઠ વરસની ઉંમરે લગભગ એકેથી વરસના ધગા દેખાય છે.

સારે નસીબે દાંતના ડાકરો એવી વખતે આદમીગતના રક્ષણ માટે તેમની મદદ આવે છે. કોઈ મયજા દાંતને તેઓ સાફ કરી પોતાની કુશળતાથી સોના રૂપાંથી પુરી એવા બનાવે છે, કે તેઓ કુદરતી દાંતોની ગરજ સારે છે. વળી પડી ગયેલા દાંત કે દાંતની જગ્યાએ નવા દાંત મુકી આપે છે, જેથી ખોરાક આવવાનું કાંમ સેદુત્ર થઈ પડે છે.

કાલ વગરના માનસોએ કેમ ખોરાક ખાવો ?

જો દાંતના તબીબોની મદદ મળી શકે નહિ, અથવા તો દાંતના તબીબોની મદદ કેઈથી લેવાઈ શકતી ન હોય, તો દાંત વગરના આદમીએએ, દરેક ખાધાની વસ્તુના, મોઢોડાંમા લીધા આગમય, ઘણાજ બારીક ટુકડા કરાવી, અને જો બની શકતું હોય તો ખોરાકને બારીક કુટાવ્યા પછી, ચાવીને હમેશાં ખાવા. ખાન શખનું કે ખોરાક મોઢોડાંમા મુકી કઢીબી ગળી જવો નહિ, પણ સારી રીતે ચાવી વગોળીને પછીજ ગળી જવો.

જહકાને બે બાદા.

DETERIORATION OF BRAIN AND NERVE STRUCTURE.

ધડપણુમાં મન અને મગજની બગડતી હાલત.

ફક્ત શરીર માહેલાં અવયવો અને મસ્તિષ્કો ધડપણુમાં નબળાં થઈ આદમીની એવી હાલત કરે છે, એમ નથી. કોઈ વખત એ બિમારીઓની સાથે બેળાં અને જ્ઞાનતંત્રની હાલત પણ તેવીજ નબળી થઈ જાય છે. ધડપણુમાં જ્યારે બેળાને નબળાઈ લાગુ પડે છે, ત્યારે દરદી મોટે ભાગે જ્ઞાન બુદ્ધિ બને છે. તેની યાદદારન શક્તિ બરોબર કાંમ કરી શકતી નથી, અને પોતાનુ બેલેલું, કે કહેલું તે જરાબી યાદ રાખી શકતો નથી. તેનો સ્વભાવ બિહુલ બગડી જાય છે, અને જે કંઈ તે કરે છે, તેની બેબમદારીનુ તેને સેહેજબી ધ્યાન રહેલું નથી. આ ફેરફાર પેદાશ ધોળા ધોળા, કાંઈનુબી ધ્યાન બેંચાયે નહિ એવી રીતે શરૂ થયા માંડે છે, અને છેવટે તે એકદમ મગડી નિકળે છે. અનુભવી તબીબો આ ફેરફારને ધબી વખત શરૂઆતમાજ પારખી કાઢાડે છે.

મગજ અને જ્ઞાનતંત્રની ઉપર દરસાવેલી ધડપણુની પીડાકારી ધડપણુની પીડા- દરદી અગર જે નોકરી ધધી કરતો હોય, તેના મનને સાંતી આપવા માટે હવાનો ફેરફાર કરવા માટે કોઈલાયેક જગ્યાએ તેને લેખ જઈ રાખવો. મુસાફરી કે મેહસમાદ કીધાથી તેના મગજ ઉપર થાયેલી અસરમા કોઈક સુધારો થવાનો મોટો સંજવ રહે છે. યાદદારની બગાળી, સમજશક્તિનુ બગડી જવું, એ સર્વે હાલત એવા ઉપાયો કીધાથી સુધરવા માટે છે, અને દરદીની જીંદગી લાંબી થઈ શકે છે.

જેમ જેમ પોતાનુ બુધ્ધી બગ બગડતું જાય છે, પોતાની બેબમદારી અને જેન તથા સમજશક્તિ એવાં રત્નો બગડે છે, અને પોતાનુ

એના ઇલાજ તરીકે આ નિયમ દંભેમાં યાદ રાખવો, કે કંડી તેમજ સરદીની ગોસમમા ધરડાંઓએ દંભેમાં ધરમા રહી આંગમા ગૂંમી લાવવા માટે સધડીનો ઉપયોગ કરવા જુલું નથી. ધણાક જાણે છે એ કંડી કે સરદીની ગોસમ દરમિયાન, શરીરને ગરમ રાખવા માટે એવા ઇલાજો અપત્યાર કરતાં નથી, તેઓ ખાંસી (બ્રાન્કાઈટિસ) ન્યુમોનિયા, (ફેફસાં ઉપર સોજો) મા હાર્ટની ઉપર સોજો (કાર્ડાઈટિસ) થવાથી મરી ગયેલાં જણાયાં છે.

વળી એ ઉપરાંત ધડપણમા આતરડાં ધણીક વાર નખાં પડી જાય છે. જ્યાં ઉંમરમા જોરાડને હળમ કરવા ધડપણમાં કબજા માટેની શક્તી આતરડાંમા હોય છે, તેટલી શક્તી આતનો મરજ. ધડપણમા રહેતી નથી. એવું પરીણામ એ આવે છે, કે જ્ય ઉંમરે કબજાઆતનો મરજ લાગુ પડે છે.

જ્ય ઉંમરે લાગુ પડેલી કબજાઆતના ઇલાજ ધરમનું કરવા જતાં, નફા કરતાં ગુકસાન થવાનો સંભવ જોડે છે.

દાખલા તરીકે ધડપણમા લાગુ પડેલી કબજાઆતની મિમારી મટાડવા ધણાક લખીઓ કબજાઆતને તોડે એવો યાને જુલાય લાને એવી ખાસિયતનો જોરાક પામી. તેમજ તોડે લાવવા માટે સફામા આપવામા આવતી પીચકાળી. તથા નરમ મકાડનો કેાળી જુલાય હરદીને આપવાની રિઝમ નિવાર થયાં છે.

૧.—મા કે બાપ, અથવા તો તેમના મા-બાપના મા-બાપ, ૫
જન્મેમાથી એક જન લાંબી હંદગી બેઠાગવી ગયાં હતા.

આખું શરીર બિદકુલ નિર્ગળ અને સુસ્ત થઇ પડેલુ જ્યારે દરદીને લાગે છે, ત્યારે તે નિરાશ થઇ, સાંનજુડી બની, એક ખુલ્લો પડી રહેવાનું તે વધારે પસંદ કરે છે. પોતાની ખરી હાલત તે હવે સમજે છે, અને જો કાંઈ તેને પજવે કે ઉચ્છેરે છે, તો તેના ગકારા અને ગુસ્સાનો પાગ રહેતો નથી.

ઉપર

જ્યારે જોન, ભુંધી બળ, સમજસક્તિ, એ સર્વોની ઘડપણુમા કેવી ધુરી હાલત! જે જાહેરમા જાણીતાં, પંચમા માનીતાં, અને જોડખીય, તેની ઘડપણુમા આ કેવી દયાજનક હાલત!

તાનીની સર્વથી પેદશી જરૂર એવાં દરદીને હોય છે. જાગ જાગ્યાના કાંઈ કે પુષ્પોની ધડા વચ્ચે ફરવા-દરવાનું નિયમીન થાયુ કીધાથી, જરૂર થાય એનો હસકો ખોરાક લીધાથી, દીક કે મન ઉચ્છેરાય નહિ એવી ચોપડીઓના વાંચણથી મન વેદરાય, એવી સારવાર થાયુ રાખ્યાથી મોટો ફેરફાર થાય છે. ઘડપણુમા પોતાના નાંકનાં દીકરા દીકરીઓ, કે દીકરા દીકરીના છોકરાંઓ, સરવેથી વાહમાં સાંપી અને અગત રહિશો થઇ પડે છે. તેમની સંગતમા ઘડપણુ નવેસરથી રમુજ મેળવી શકે છે, કેમકે તેમને જોઈ કોઈને પોતાની જવાંનીના અને બચપણુના દીવ્યોની યાદ પાછી સજીવન થાય છે.

કેહગી આદમી સાંબી છંદગી ગુનરશે કે

નહિ, તે પીજાનવાની રીત.

આ વાત જુની નથી, કે “કાળી છંદગી” વાને જેને દરેકમા લાગેગિરી કરે છે. તે મોટે ભાગે આપે ઉતરનું આવે છે. અનુભવી માણે જોડુ મરવેલન કરી જાહેર કીધું છે, કે નિયતી કે પુર્વજો જોવાયા દેવ છે, તમા મોટે ભાગે થયુ કરા સાંબી ન મરવાનાં હોય છે.

- ૧,—મા કે બાપ, અથવા તો તેમના મા-બાપના મા-બાપ, યા બનેમાથી એક જન લાંબી જીંદગી ભોગવી ગયાં હોય.
- ૨,—પોતે શાંત સ્વભાવનો, સંતોષી, અને ખુશ મિલજનો હોય.
- ૩,—શરીરના સધળા ભાગો સંપૂર્ણ ખિલેલા અને ચીકાકાર હોય. છાતી ખિલેલી, હાથ પગનો બદાવસન સંપૂર્ણ, ફરાખ ગરદન, અને શરીરના પ્રમાણમા મોટી પેશાંતી હોય.
- ૪,—જાડો નદિ હોય; માસના લોચા તીવ્રા નદિ હોય; એન ચંચળ હોય; અવાજ મોટો અને મજબુત હોય. રંગે પળો ગોરો નદિ, તેમજ કાળો પળ નદિ હોય.
- ૫,—દંતેશાં ઘાતુ ઉપનો હોય, અને ખુશ નિદ કાલાનારો હોય.

લાઠ દુવાગીર

૭. ૬. ૭.

ત્રી અને પુરુષ.]

ભાગ, સ્ત્રીના લોહી કરતાં ઓછા, અને લાલ કોર્પસ્કલ્સનો ભાગ વધારે પ્રમાણમાં હોય છે. આ સળખને લીધે સ્ત્રીનાં લોહી કરતાં, પુરુષના લોહીની 'સ્પેસિફિક ગ્રેવિટી' પણ વધારે હોય છે. આ જીના તો ખચીત જણીતી છે, કે શરીરનો બાંધો જો સુખવારની, તંદુરસ્ત અને મજબુત હોય છે, તો તેવાં આદમીના લોહીની 'સ્પેસિફિક-ગ્રેવિટી' પણ વધારે હોય છે. જો બાંધો નબળો હોય છે, તો લોહીની 'સ્પેસિફિક-ગ્રેવિટી' પણ ઓછી હોય છે. સ્ત્રી-પુરુષના લોહી વચ્ચે આ ફરક ખચીત જણાયું જોઈએ છે, કેમકે નબળી દેહ આ કામનાની તે કાંઈક કસોટી સમાન થઈ પડે છે.

શરીરમાં બગડેલું લોહી સાફ કરવાના કસાળો.

લોહી, જે માનસનું ખરેખર જીવન છે, એમ સમજવું જોઈએ નથી. કેટલાક બધા રોગો જે મરદ કે બ્યારતને એક સરખી રીતે લાગુ પડે છે, તેમાં મોટે ભાગે શરીર માટેનાં લોહીમાં તેનો કોઈક લાગુ પડેલો દોષ હોય છે. એવી પીડાકારી પ્રસંગે તબીબ લોહી સાફ કરવાની તજવિજ કરે છે.

આન રાખવું કે પેટની વડ કરવા બેઠેલા ઉદરોને જેનું મમળને, કે અમુક દવા પીધાયા. કે અમુક વાગુનો પાક પાક ખાધેલી લોહી માટેનાં એક નિઠા જાત ન સાફ થયે તે ત્રિચર જોડે છે. એમ તકા મનુવું.

પણક વરનેની પુત્ર ઉપર કાઢે નકોને બેલી દલીલ કાઢી દીધી, કે ફરક જોને પાનખર કાઢે લેકનની લેકની ન.સ.મ.મ. રસ બાવાની સમરા મુ સાફ કરવાની એક અને મુલાખ લેવા. કેમકે દંડીની મે મનમન દલીલ માટેનું લોહી પાનખર એ

જો છે, મેડે તેને મુલાખ અને સાફ કરવાનો એક એક પાક

આ દલીલ મમે તેની દોષ, ને વિરૂધ્ધ અવરે દર્શાવે છે. આ કમ
કરવું નામનાસેન છે. પણ એ જાણના ને એક પ્રકારના જાણના
કદાવર આદમી ઉપર અજમાવેલા દોષ, ને અન્યથા નેમ છે કે નેમ દોષ
નુકસાન થાય નહિ; પણ કોઈ નજરમાં આદમીને આદમી કલાન નેમ
મોટું નુકસાન કરે, અને તેની સાક્ષીમા મોટો મોટો જાણ નેમ. કેમકે
શરીરમાંથી નિકળી મોટાં લોહીની ખુદ પુરવી કેવળ મુશ્કેલ જાણ પડે.

આધુનીક વિચારો એવા છે, કે શરીર માટેનું જગદેવ રોહી,
શરીરમા 'એન્ડોટોક્સ' દાખલ કરી તે જડે
'એન્ડોટોક્સ' વડે લોહી સ્વચ્છ કરવું. દલીલ એવી થઈ શકે છે, કે
આદમી કરવાના જગદેવ લોહીને સ્વચ્છ કરવા માટે શરીરની
અંદર અસ્વચ્છ વસ્તુ દાખલ કરી, એ
અસ્વચ્છ વસ્તુ ધસાળ છે. લોહીને સ્વચ્છ કરવા માટે કોઈ એવો
ધસાળ કરવો પડે છે, કે લોહીમાં જે મલીનતા હોય, તે તેમાંથી
બહાર નિકળી જાય.

લોહીમા જે ઝેર જેવું કાંઈજી હોય, તે તે કાઢાડી નાખવા
માટે કુદરતે પાંચ દરવાજા આદમીના
લોહી માંહેલું ઝેર શરીર શરીરમાજ બહાર છે. એવું કાંઈજી ભરી
બહાર કાઢાડી નાખ- તત્ત્વ લોહીમા અગર જે આમેજ થયું હોય,
વાના પાંચ રસ્તા. તે તે પાંચે દરવાજા દ્વારાજ ખુલા કરવાની
તબીબો શરૂઆતથીજ તજવિજ કરે છે, કે જેથી શરીર માટેલાં લોહીમા
આમેજ થાયેલું કાંઈજી તત્ત્વ બહાર નિકળી જાય. એ પાંચ દરવાજા
જે કુદરતે આદમીને અર્પણ કર્યા છે, તે (૧) ફેફસા (Lungs)
૨, કલેજ, (Liver) ૩, મરદા, (Kidneys) અને ૪, આંતરડાં
(Bowels) તથા. ૫, ચાંમડી છે. આદમીના લોહીની અંદર ઉત્પન્ન
થતી કાંઈજી પ્રકારની મલીનતા, શરીરમાથી બહાર કાઢાડી નાખવાનો જે

સ્ત્રી અને પુરુષ.]

લાગ, સ્ત્રીના લોહી કરતાં ઓછા, અને લાલ કાર્પર વધારે પ્રમાણમાં હોય છે. આ સળગને લીધે કરતાં, પુરુષના લોહીની 'સ્પેસિફિક ગ્રેવિટી' પણ વધારે જીના તે અત્યંત જલજીલી છે, કે શરીરનો બાંધો જેને શરીર અને મજબુત હોય છે. તે તેમાં આદમીના લોહીના 'સ્પેસિફિક ગ્રેવિટી' પણ વધારે હોય છે. જે બાંધો તથા તેમાં 'સ્પેસિફિક-ગ્રેવિટી' પણ ઓછી હોય છે. સ્ત્રી-પુરુષના આ દરકે અત્યંત જલજીલી ભેગ છે, કેમકે કાપનાતની તે કાંઈક કસોડી ગમ્યાંન થઈ પડે છે.

શરીરમાં બગડેલું લોહી સાફ કરવાનું

લોહી, એ માનવનું અવેખર જીવન નથી. કેટલાક બાંધકર રોગો જે મરદ કે હાથ પડે છે, તેમાં મોટે જાને શરીર માટે હાથ પડેલાં દેવાને લીધે હોય છે. એની લોહી સકે કમવાની તજવિજર કરે છે.

આના રાખવું કે પેટની પેઠા કરવા કે એક સમજાવે, કે અમુક ક્ષણ પીધાયા કે ખાક ખાધાથી એની માટે એક નિયમ તે નિયમ બિંદો છે, એમ તક જાણવું.

પણક વરેનની નુકા ઉપર નહીં એક

દાકર લેકનની કોઈક
સાફ કરવાની એક
વધી સાધ.
કોઈક સાધ, કે હરેક
નહીં નહીં કયો એક
અને એક સાધ, કે
અન્યના દર્શન મહેલુ સાધ
અને એક સાધ અને સાધ કરવાનો એ

(૩) સ્ત્રીને ઇલાજ, લીવર થાને દરદીની ચક્રવલ્લવધારવાનો છે અને તેજ રીતે (૪) મોટો ઇલાજ આંતર્યા અને (૫) મો. ઇલાજ ગુરદાની ચક્રવલ્લવધારવાથી સાચ છે. આ ઇલાજને અગર જે પર મેલેજ કરવા હોય, તો દરદીએ જેમ અને તેમ અરમ પાંખી પીવાનું ચાત્ર કરવાથી થઈ શકે છે. પણ એ ઇલાજ સાચ કેઈ કાચેજ તખીબની સલાહ લીધાથી મોટો લાભ થવાનો સંભવ રહે છે.

આગળ વખનના જરમન તખીબો. પાંખી વડે કુખ-દરદ સાફ કરવા માટે આ ઉપાયો ઇલાજ અમલમાં લેવાથી સાફ કરવાનો મેલના દના, અને તેથી દરદીની દાક્તરમા મોટે એક જરમન દેરફાર થનો દનો, એમ જાણવામાં આવે છે. ઇલાજ. ડાક્ટર પ્રેસનીઠ બાર મુકી એવી રીતે કહે છે, કે લોહી રત્ન કરવા માટે, આખા દીવસમા મોઢાંમા મોઢાં બાર, અને વધનામા વધના પીસ ગ્રાસ પાંખી પીવાથી ફાયદો થવાનો સંભવ રહે છે.

દોઢી કનિબુ, અને ગુરદાને સાફ કરવા માટે પાંખીનો ઇલાજ પંજાજ બવામજુ કરવા એમ છે.

“દરદ-રુમીફાવર,” તેમજ ‘દાનિક’ ને નામ જાણવામાં સંભવ પેટન્ટ દવાવાળા જગતને અગ્રાજ ને ૧ ડર.૧ અરમદાર હોના નથી, એ અર્થમાં રાખવું

પત્ર ૭ મું.

MAN AND WOMAN.

સ્ત્રી અને પુરુશના બાલ, ગળાં,
અને અવાજ વિશે.

માનવત્ત્વ મીઠું

મારાં આગળાં પુસ્તકે જાનો સાચો સલાહકારમા બાલ માટે
મેં જે પંચો લખ્યાં, ત્યારે મને સેદગળી એવો ખ્યાલ નહિ
હતો, કે સ્ત્રી અને પુરુશની ગરીર રચનામા જે જે અવસ્થાએ
કુદરતે સમાધ્યાં છે, તેમાં બાલ જેવી અમુલ્ય બેઘેસમા પણ કુદરતે
અનદીક સાથ, કાંઈક બેદખરી રીતે કામ કરી રેલો છે.

આદમીના બાલ, બાલના રંગ, અને આદમીનું સર્ગરૂપ એ તરફના
વધને એક જીવન સાથે ઘડો સંબંધ હોય છે. જનનથી દુનિયા નુક
નજરે હોતા તો માત્રમ પટે છે, કે બાલવાસાં જનનરોગનાં નેમના
બાલના રંગ. જાની બેદ દેખાવા માટેના સંસ્કરણા છે.

બાલની વધ, અને તેની અવધાનીઓ !

જનનરોગના સર્ગરૂપ ઉપરના બાલ ને પટે જાને દેખતો નહિ
હોતા વધારે આજના રંગના અને કદાપદા હોય છે. પણ અત્યંત જનનના

તેવું કશું હોયું નથી. ખરી વાત છે કે પુરુષના ચહેરા ઉપર બાકની વધ એકસ ઊંચે થવા માંડે છે. પણ બીજા દાગ ઉપર સ્ત્રીના માથાં ઉપરના બાકની વધ પુરુષ કરતા અતિચંદ્ર વધારે મોટી હોય છે. સિંહાનના વાનદારો-સિંહાસીસ કોફી-મા પુરુષો આપણા દેશની સ્ત્રીઓ જેવા લાંબા જાણ માથા ઉપર રાખી, તેના અંબોરા વાળી તેની જાનનથી જાળવણી કરે છે; પણ તેમની સ્ત્રીઓના માથાના બાક તેમના પુરુષો કરતાં પણ વધારે લાંબા હોય છે.

પોતાની ઉત્તર દિ-દુસ્થાંતની મુક્તાકાત દરમ્યાન આ અદના લખનાગે એક જાળીની ગાયક સ્ત્રીનું સંગીત સાંજપ્રવાની તક મળી હતી. આ સ્ત્રી કદમા લગભગ પાંચ ફીટ જેટલી ઉંચી હતી. તેની પોતાના માથાના લાંબા બાક માટે તે શેઠરમા ખાસ કરી જાળીની દોવાને લાંબા, તેજીના બાક જેવાની ખાએસ દેખાડતાં માત્રમ પડ્યું હતું, કે તેજીના બાક, તેજીના પગની એડીથી મુમારે એ કે ત્રણ ઇંચ જેવે રેકતા હતી. સ્ત્રીઓમા એટલા લાંબા બાક જવસેજ જેવામા આવે છે.

પુરુષોને માથે દાગ પડવાની જે તબેદ હોય છે, તેથી તબેદ સ્ત્રીઓમા મોટાં જાગે હોતી નથી. જનવા જેમ છે, કે સ્ત્રીઓને માથેના બાક એક થા બીજાં કારણે ખરવા માંડે છે, પણ પુરુષોને માથેથી જેમ બાક ખરી જાય છે, અને જેને લખીઓ 'એલોપેસીયા' (Alopecia) કહે છે, તેથી થીજથી એવોને જાળી જાળવજ દેરાન થાય છે. સગીર હિર હિરમા બાકની વધ તરુ જાળા માત્રમ પડે છે. કે પુરુ દેશના પુરુષોના સગીર હિર જાળા રાંધે ખાસ કરી વધારે હોય છે, પણ તેની જાળાના સગીર હિર દેશના જાળાની વધ, પુરુષોના કરતાં ખી વધારે હોય છે. એ રીતે જાળાની રથના સ્ત્રી-પુરુષ વચે પડતો ફરક, જાળી રાંધે દેખાડે છે.

ખરબે એવો જેવો જેવો પૂઠ અને દાંડી કે ઠેલીવાળી રીએ

છે, તેટલો એક ખરમુછીયો મરદનો ચેહરો શોભતો નથી. ગુજરાતમાં એક કહેવત છે, કે

“મરદ મુછારો-બલદ પુછારો.”

એટલે મરદની શોભા અને મરદી તેની મુછમાં છે; અને બલદની શોભા તેની પુછડીમાં છે. જાતી ફરક દેખાડવા માટે કુદરતે કેવી એમુજા બહેસ આદમીને કરી છે !

એક દાદી કે મુછવાડી સ્ત્રી, નહિ મરદ કે નહિ ચોરત જેવી ઓળા લાગે છે. તેમજ એક મુછ કે દાદી વગરનો મરદ શું એક બાપસા જેવો નથી લાગતો ? ગમે તે હોય, પણ મરદની મરદી અને શોભા તેની મુછમાંજ સમાયતી છે, એમાં તો જરાબી શક નથીજ.

આપણા દેશમાં એકજ જાતના રંગના બાલ, સ્ત્રી તેમજ પુરુષને માથે જણાય છે. આ દેશમાં કાળા બાલ દરેક જાતને માથે હોય છે. કવચીતજ તે બાળા-કાળા હોય છે. પણ પુરોષીયન પ્રજામાં બિસ્ફુલ કાળા બાલ ધણીજ ઓછા,

મલકે જણાવેજ હોય છે. તેમના બાલ કાળા હોતા નથી, પણ અનેક રંગના હોય છે. લાલ-ધેરા (Chestnut), બુરા (Brown), ખડામી (Tawny), સનને રંગના (flaxen) વિગેરે હોય છે. એ માટેલા દેદલાક રંગ આંખોને કચવાટ ડિપજાવે એવા હોય છે. લાલ-ધેરા રંગના બાલ, જે ધણીજ ઓછા પ્રમાણમાં જણાયે છે, તે માટે લાગે આંખોને ધણીજ અનગમતા હોય છે. એવા રંગના બાલમાંથી નિકળતા અમુક વાસને લીને, તે ધણીજ અનગમતા રહ પડે છે.

પચાસ વરસની ઉંમરે પુગતાં ધનુષીક વાર બાલ ખરવા માટે છે, આઠમાઓની જુદી અને પુરુષનું માથું બાળે વખત જોડકું થવા માટે જુદી જાતમાં છે. પણ બાલ રંગે જાતની ગણવા હોય, તે પડપણ સુધી તે જોવા ને નેવા રહી શકે છે.

સિધ્ધિઓ અને અમેરીકનો જન્મદેજ બોડકા હોય છે, પણ પુરોપીયનો તો ધણીક વાર ત્રીસ વરસમા બાલ ખરી જવાથી બોડકા થઈ જાય છે. પુરોપીયન પુરુષો જો કે બોડકા બને છે, છતાં આ વાત જાણુવા જોઈ છે, કે પુરોપીયન શ્રીઓ જન્મદેજ બોડકા બને છે. એકજ દેશની આબોહવામા જન્મી, વસી, અને મોહતાં યમતાં શ્રી પુરુષો વધે કેવો ફરક !

મરદમા મુજ જેમ મરદની નિશાંજ છે, તેમ મરદની નિશાંજ તરીકે કુદરતે એક ખીજ જલેસ મગને જ કરી મરદમા મરદની છે, તે દાદીના બાલ છે. કાંઈખી શ્રીને કુદરતે નિશાંજી. દાદીના બાલ જલેસ ના પાડી છે. તોપણ દુનિયાના ધણીક મુસકોમા મરદોને બિલકુલ દાદી હિમતીજ નથી! આસ્ત્રેતીયનોમા તેમજ આરીયન અને સેમાઈત પ્રજામા દાદીની વધ ધણીજ વિશેષ હોય છે.

મ ગોલીયન અને ફટલીક અમેરીકન પ્રજાઓના લોકોને દાદી જન્મદેજ ઉમે છે. વળી ફટલાક મુસકોમા મરદોને ફક્ત મુછજ ઉમે છે, પણ દાદી જેવું જરાએ ઉમતું નથી.

રુશીયનો, હાંનીઓ, અને એન્ડીનેસિયનો, એ ત્રણે પ્રજાઓના મરદોને ધણીજ મુદ્દર, અને રેલુકદાર દાદી હમેશા ઉમે છે. મરદને દાદીની જાંતેસ કુદરતે તેન. દમામ અને દરજ્જા માટે કરી છે. મરદને એકમે દાદીથી જોઈએ. કમ મરદ દેખાય છે. નેદસો શ્રીને એકમે દાદીથી દાદી કમ. જોવા થઈ પડે છે. તેથીજ શ્રીઓ કમવત્. પરી, દાદીની નજા દુર કમવત્ અનેક હાંતેસ કરે છે

અ. ૩૪ જાણુવા જોઈ છે, કે મરદમા એકજ ઉપર મુજ અને દાદીના બાલ એક દુનિયા રીતે ઉમે છે, પણ એ બને બાલો

એકસરખા રંગના કદીથી હોતા નથી. બારીકાથી તપાસતાં જણાશે, કે દાદીના બાલનો રંગ માથાં અને મુઠના બાલના રંગ કરતાં સેદજ ખુલ્લા રંગનો હોય છે.

બોલકાંઓનો મુલક !

એક જાણીતા મુસાફર પોતાના પ્રવાસ દરમ્યાન અનુભવ્યું છે, કે ઓસ્ટ્રેલીયાના પુર્વ કિનારા ઉપર એક ચોકસ જાતના લોકનો ટોળો વસે છે, જેઓના સ્ત્રી તેમજ પુરુષો જનમથીજ બોલકાં હોય છે.

જેમ દુનિયાના જુદા જુદા મુલકોમાં મુજ અને દાદીને મરદની નિસાંધુ તરીકે ગણી, સ્ત્રીઓ તેવા મરદોને પરણવા બાલવાલા મરદો સાથે-યાય છે, તેમ વળી કેટલાક મુલકોમાં મરદોની દાદી તરફ સ્ત્રીઓ વિચ્છારની નજરથી જોઈ નથી ! તેઓને પરણવા ખુલ્લી રીતે ના પાડે છે.

આજેન્ટાઈનાના મુલકમાં વરની અમુક પ્રજાના મરદો, પોતાની દાદીના બાલ લંમેશા દુધી કાઢાડે છે, અને ઊગવા દેતાજ નથી. કાલમુક અને માવરી લોકોમાં પણ એવોજ રવાજ ચાલુ છે, અને તે લોકમાં એની એક સંસારી કહતી છે, કે “બાલવાલા મરદો માટે બાઈડી છે જ નહીં.” “There is no woman for a hairy man.”

મરદની મુજ ઉપરથી તેના લક્ષણ જણવાની રીત.

મુજ અને દાદી, એ બને મરદની ખુબસુરતીમાં વધારો કરનારી કુદરતી બક્ષેસ છે. એ બનેમાં મરદોની મરદી, અને તેની જા્યરી જાતીનો જા્યરો પુરાવો સમાયલો છે. અને એટલાંજ માટે મુજ કે દાદી જ્યારે સ્ત્રીઓને ઊગવા માંડે છે, ત્યારે તે સ્ત્રી, નહિ સ્ત્રી કે નહિ મરદ જેવી દેખાય છે. એટલા માટેજ ઇંગ્લેન્ડમાં કહેતી છે કે :—

“A bearded woman greet with stones”

સી અને પુરુશના ગળાં અને અવાજ.

બાલ પછી સ્ત્રી-પુરુશના ગળાં અને અવાજ માટે કાંઈક ધું-ઠીક થઈ પડશે.

જંગલી પ્રાણીઓના, તેમજ અતી દુબકી જાતની પ્રાણીના ગળાં બાળે જોઈએ તેવાં સંપૂર્ણ પિત્તેલાં હોતાં નથી, એ કારણે લીધે, તેમનો અવાજ ઘણો જ તીવ્રો થાને બારીક (Soft) અને મોટો (High) હોય છે. એવાંઓ જ્યારેની બોલે યા કોઈને કાંઈ કહે છે, તો તેમના ગળાંમાંથી નિકલતો અવાજ જોઈ બારીક (Soft) સંલક્ષ્ય છે. જો તેઓ કોઈને મોઢેટો સાધે છે, યા કંઈક કહે અટકાવે છે, યા પોત પોતામાંથી જો કાંઈ કહવિચાર કરે છે, તો તે એટલો મોટો અવાજ કોલાડે છે, કે જેના ઉપરથી અવલોકન કરતા તેમની હાલત કેવી છે, તે સમજી જાય છે.

ગળાંમાંથી નિકલતા અવાજ ઉપરથી, એક સ્ત્રી યા પુરુશની ખરી અવાજ ઉપરથી સોદરી હાલતની પરીક્ષા તુરતજ થઈ શકે છે. અને જંગલી આદ-જંગલી સ્ત્રી પુરુશજ નહીં, પણ સોદરમા ખીની પરીક્ષા. વસી સુધરેલાં અને કેળવાયલાંમાં અપવાત

કેળા ધાતનારાંઓની ખરી હાલતની પરીક્ષા. પછીક વાર તેમના અવાજ ઉપરથી થઈ શકે છે. પુરુશ તેમજ સ્ત્રી, જો જાતીઓની ખરી હાલતની કસોટી. તેમનો અવાજ છે. બાળમાં જેવું તો એ જણાય છે, કે એવાંઓ પોતાની હાલતનું અ. તોય, તોયજી વચર આપોઆપ કરાવે છે.

અગત્યે પિત્તવસ્ત્રાની અને અવાજને કેળવવાની કદર યુગેપિ-જોઈ શકે છે. આપણા લોક ગળાંની તેમજ અવાજની પિત્તવસ્ત્રા કરવાની વાતથી કેળવ અનાંજ છે. “અજુ ને કેળવાતુ દરો” અને અવાજ

જેમ જેમ આદમી મોઢું યશે તેમ તે ખિન્નતો જશે !” આવી બેઠુંદી ફીસ આપણા અર્થાન લેકા કરતાં જાણ્યા છે. પરીજાંમમા એક સુંદર રૂપાળી સ્ત્રીનો અવાજ એક “કજીયાબોર-કલાંત” સ્ત્રીના જેવો રહી જાય છે. તે સાધરણ વાત કરે છે, તે પડોસીઓ એમ સમજે છે, કે કોઈ સાથે કજીયા કરતી હશે ! અને જો ખરેખર કજીયા કરતી હશે, તો લોકો તેનો અવાજ સાંભળીનેજ બડકે છે !

યુરોપીયન પ્રજા પ્રથમથીજ અવાજને કેળવવા અને ખિન્નવવા પાછમ મેહનત અને જતન લેય છે. દુનિયામા પ્રસિદ્ધ માયલા સમજા મદાંત ગાયકો, યુરોપિયન પ્રજાએ પેદા કીધા છે. યુરોપિયનોના અવાજ રણકાદાર અને રપજ ખિન્નતા હોય છે, તારતર લોકોના અવાજ માટે કહેવામા આવે છે, કે તે ધણો મોઢટો અને ધણોજ જખરો હોય છે, અને જરમનોનો અવાજ તેથી ઉતરતો આવે છે. અવાજનું ખિલવું, અને કેળવાવું, એ બને ખર્ચ જ્નેતાં, ‘મગાં માહેલી ‘કંઈ-પતી’ ના ખિલવા ઉપર આધાર રાખે છે.

જવાંની અને જોજાંનના બહારની સરખાત જ્યાં સુધી ચની નથી, ત્યાં સુધી સ્ત્રી તેમજ પુરુષોના મગાંમા ઊકરા અને ઊક- અને તેમના અવાજમા કોઈથી પ્રકારનો ફેરફાર હોયના મગાં. સેદજથી ચતો નથી પણ જવાંની સાર ચનાંજ, અને તેની નિસાંધીઓ જાહેર થવા માંડતાંજ, એ સને છે પડવો સાર થાય છે.

પુરુષોના મગાં-લેરિ-કસ-ઊકરીઓ કરનાં વધારે નથી, અને તેમના અવાજમા પણ ફેર પડી જાય છે.

1. Larry
2. Vocal Character
3. ...
... મારે જુદા કરવાના કાલ પ્રસારક પંક્તિ તાલ
“ પુરુષ ‘કર્ણવલ’ ”

[illegible]

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

2. The second part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

3. The third part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

5. The fifth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

6. The sixth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

7. The seventh part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

8. The eighth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

9. The ninth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

10. The tenth part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

પત્ર ૮ મું.

HEREDITY.

ઓધે ઉતરવું. (વેંકટશાસ્ત્રની નજરે.)

મારા મિત્રશ્રીનાં રસીક

માનસ જગતની દુખી અને નિખીની સાથે, આ કૃષ્ણ સખ
“દિરેડિટી” પાને ઓધે ઉતરવું. એટલે યાદો સંબંધ મરાવે છે,
તેટલો અને તેવા સંબંધ બીજી કાળથી વસુ આકર્ષીભાવ સાથે
સંબંધ ધરાવતી નથી, એમ તમેએ તક્તો ભવ્ય. ‘દિરેડિટીનો’ અર્થ
જાણુ દુઃખ દુરત એટલેજ કરીશ. કે “ઓધે ઉતરવું.” પણ એવા
એક કૃષ્ણ સખમા કુદરતે જો એક ભગ્યો સમાવેશ છે, તે જાનુવાની
કદાબી કે.એ.એ. તજરિજ કરી છે. વેંકટ શાસ્ત્રની નજરે જોતા એ
ભ.ભ.નો અમ.એ દરેક સમજી નાખ્યાં કર્યો હજીયા છે, એમ
જાણી હું એ ભ.ભ.દ ભગ્યે જુ કા છું

રોગી અને નિરોગી આત્મા કેમ જન્મે છે.

‘આ.એ. દેવા એટલે’ એ દેવતા જેટલે જાને જાણી પોળી આ.એ.
આ.એ. એટલે છે. આ.એ.એ. પદે અવતરેજ નાખ્યો કે.એ.એ.એ.
રોગી એટલે એટલે એટલે એટલે એટલે છે. કે એટલે અનુભવ
૧૦

વિધવાંનને પણ પોતાનું મત બાજુ મુકી એ સિધાંત ક્ષુભવું પડે છે. સામતી રીતે લેતાં આટલું તો સિધ્ધ થઈ ચુક્યું છે, કે જેવાં મા-બાપ તેવાં તેમના દરજ્જા દોષ છે, એ કે ઘણી વાર મા-બાપના જેવાં બાળક અવતરતાં નથી; એ વાત ના પાડી શકાતી નથી. કાંઈ વાર કદાવર કદના અને ઉંચા બાંધાના મા બાપને પેટે, નાહના અને બટકાં કે ઠીંગણા દરજ્જા અવતરે છે.

આ વાત બહુતી છે, કે એક એક પોતાના જેતરમા ઉગતો પાક સંગીન અને ઉત્તમ પ્રકારનો બનાવવા માટે તે ઉત્તમ પ્રકારના બીજની વાવણી કરે છે. દુગાએલાં કે સડેલાં બીજ વાવી કદીબી સંગીન અને ઉત્તમ પ્રકારના પાકની આશા તે રાખશેજ નહિ.

તેમજ તંદ્રોસ્ત અને નિરોગી મેંઢાંના સમાગમથી, કદીબી દરદી મેંઢાંની આશા જનમતી નથી. તેમજ ઉત્તમ પ્રકારના જાતવંત ઘોડાઓ, અને દોરોની આશા, દરદી અને દુર્બળ નર-માદાની સંગતથી પેદા પડતી નથી. ધ્યાન રાખવું, કે માનસ પણ એક પ્રાણી છે, અને એણે ઉતરતા વારસાના જે જે નિયમ કુદરતે જનવરોની આશાની રૂઢી માટે સરજેલા છે, તે સમજા માનસજનને પણ એકસરખી રીતે લાગુ પડે છે.

દરદી મા-બાપોના દરજ્જાં તેઓના જેવાંજ દરદી અવતરે છે. તેજ રીતે મુખી અને તંદ્રોસ્ત માબાપોને પેટે જન્મેલાં દરજ્જાં તેવાંજ તંદ્રોસ્ત હોય છે. જેઓના મા-બાપો લાંબી છંદગી ભોગવી, મોદદી ઉમરે પુણી મરણ પામ્યાં હોય, તેઓનાં દરજ્જાં પણ તેવીજ લાંબી છંદગી મુખી હોય છે. એ બીના જોકે ખોટી પાડી શકાતી નથી, પણ કેટલાંક કારણોને લીધે ઘણાંક વાગ એ સિધાંત ખોટાં પડે છે.

લાંબી છંદગી બોરવી મરણ પામેલાં મા-બાપ અને દાદા પર્વદાદાની આશાનો એક માનસ, કદમા કદાવર અને મજબૂત બાંધાનો દોષ

પુરુષની ધાતુમા વસ્તુ આ “ખીજ,” જેનું ચિત્ર પાછલ આપું છે, તેનો આકાર અને તેની ચળવળ, તથા તેનો ધાટ ઘટમ તપાસનાં માણમ પડશે, કે તે માત્ર એક પુછડીવાલું જંતુ (ટકપોત) છે. આ જંતુમાંથી ભવિશ્યનું આદમી પેદા થાય છે. તે આદમી, યા તો એક બદમાસ, એક લખ્યાડ, એક ચોર, યા એક તુચ્છો ખુની નિકલે; યા તો એક “સ્કોફ્યુસ” એક “સિરીસિસ” યા એક “ગાઉટ”ના દરદના ચેપવાસો જન્મે; યા તો દીવાનો, યા મુખ જન્મે, યા તો એક સખીદાતાર, ધાર્મિક, એક દેશભક્ત, એક ક્રિસ્તુક, એક વિદ્વાન, યા એક મદાન મરહ કે આરત જન્મે. જે એક બાપના લોપીમા ઉપલી ખાસિયનો માલુસી એક ખાસિયત દોષ, યા ઉપજા ફટો માલુસાં એકળી દરદનો ચેપ તેના ફાદીમા આમેજ થયેલો દોષ, તો તે તેના ફરજંદોને ભાગ પડવા વિના મૃદુ એમ નથી.

આ સિધાંત વેદકથાત્મની છેલ્લાંમા છેલ્લી શોધ બોલતું
 ત્રી-પુરુષો પરબ્રહ્મ પરીણામ છે. અને તેટલાં મટે મા-બાપો,
 આગમચ રાખવી જોએ પોતાની ઓગાદને ગિરકુલ નિષ્કલંક
 નોંધતી સાહુચેતી. અને નિરોગી ઉત્પત્તિ થયેલી જોવા ચાહતાં હોય,
 તેઓએ ખાસ કરી ખ્યાનમા રાખવું ઘટે છે.
 ખાસ કરી આ વંશ પરંપરાથી ઉતરી આવતાં દરદોષી પયેદા
 થયેલી ઓગાદના ફરજંદો સાથ, લગનના ગાંઠથી જોડાવા આગમચ,
 મરદો તેમજ ઓરતોએ ઘણીજ સાહુચેતી રાખવી ઘટે છે.

આ લગનના ગાંઠથી જોડાવાનો સવાલ એક જુદોજ બાબદ
 ઉપર આપણને ધસડી જાય છે. પણ તે બાબદને આ ચાલુ પત્ર
 સાથે જોના ન નાખતાં, એટલુંજ કહેવું બસ, યશો, કે બનતાં સુધી મા
 તેમજ બાપ, બને જનોએ, પોતાના ફરજંદની બેહતરી અને તંદ-
 રાસ્તીનો સવાલ ખ્યાનમા રાખી, સંસાર વહેવારમા વર્તવું ઘટે છે.
 એવે સમે મા-બાપોએ સુલેહખરી શાંતી અને ખુશ મિજાજમા રહેવું
 જોઈએ છે. કેમકે શાંતી અને સુલેહની અસર મન અને મગજ
 ઉપર એવી તો તાજગી ભરી થાય છે, કે તેવે સમે માતા જો ગર્ભ
 ધારણ કરે છે, તો તે ગર્ભ ઉપર પણ તેવીજ રીતે અસર થવા
 પામે છે. પણ જો એક માતા પોતાના પતીને પિઠ્ઠારતી હોય, અને
 કલેશ-કંકાસથી ઉસ્કેરાયેલી હોય, અને જો તેવે સમે તે ઓરત પોતાના
 પતી તરફથી ગર્ભવંતી બને, તો માતાના મનમા ઉત્પન્ન થયેલી સઘળી
 અસર તેણીના ગર્ભના મન ઉપર પણ થવા પામે છે, અને એ રીતે
 પોતાની માતાની ખાસિયત અને ગુસ્સાના શુણે, ગર્ભમાંથીજ તે
 બાળક પોતાની સાથે વેદને જન્મ પામે છે.

એ કહેતી કાંઈ ખોટી નથી, કે પનોતા પુત્ર પારણામાથીજ જણાય છે. આવી રીતના એકાદ ગુણવાલું બાળક જન્મથી પોતાની ખાસિયતો પાળણામાથી દાખવતું આવે છે, અને મોઢટો ભાગે તે ખાસિયતો તેની જીંદગીના છેડા સુધી, તેને વળગી રહે છે.

વિદ્વાન શ્રદ્ધાસ્થર અનેક દાખલાઓમા એક જાણુવા જોમ દાખલો જે આપણી આગલ રજુ કરે છે. તે જણાવે છે કે:—“એક માનસ જનમ્મે ત્યારથીજ તે પોતાના બાપની તરફ જોનો નહિ હતો, અને જ્યારે તે મોઢટો થયો, ત્યારે પણ તે પોતાના બાપ તરફ કાંખી નજર કરવાની દરકાર વટિક કરતો નહિ હતો. આ બનાવનો ખરો સમજ એ હતો, કે મજબૂર બાળકના જન્મ આગમ્ય, તેમજ તેની માતાના પેટમા ગર્ભ રેતા તે આગમ્ય તેજીને તેજીના ધણી સાથે હમેશા કંકાસ થતો હોવાને લીધે, તે આ પોતાના ધણી તરફ વિઠારથી જોની હતી. આ વિઠારના જુગ્માની અસર તે બાળક ગર્ભમા જન્મું ત્યારથીજ તેના મનમા ઉતરી હતી.” આ દાખલા ઉપરથી મિત્ર થાય છે, કે માતાના મનની ઉપર ગર્ભજાતી કાલના દગામયાન થયેલી અસરનો વારનો. તેણીના પેટ માટેવાં બાળકને થજું મગે છે.

પુરુષોએ તેમજ સ્ત્રીઓએ વિદ્વાનોના અવગોચરનો લાભ લેનાં આ બીના શાવાની પદ્ધતી જીંદગીના સંસાર ચક્રના બાંધનાં મિત્ર રાખે. વાદ રાખી પંડે છે, કે મનની ખતોની દાવા દગોવવાન, તેમજ કેલગી મકારની સિનેગી કે ખતોની. દિશાએ કે દિગગી, તેમજ

કાંઈની કારણે નિપજેલી નાસિપાસી, યા મેદેનત કરતાં ચઢેલી ઠાક, યા દારૂની કેફી ચઢેલી નીચાં દરમિયાન, પણી તેમજ ધણીઆણીએ એક બીજાથી હંમેશા ફર રહેલું થયે છે. પ્રખ્યાત વિદ્વાન કામ્ય પોતાની જાણમાં આવેલો એક 'કેસ' રજુ કરતાં લખે છે, કે એક છાકટો બાપ પોતાની કેફ દરમિયાન પોતાની પરણેતરના સમાગમમાં આવ્યો, અને તેના પરીણામમાં જે બાળક અવતર્યું હતું, તે બાળક એક "ધડીપટ" હતું.

એવા અસંખ્ય દાખલાઓ તળિબી દફતરે અનેક રંગ રૂપના નોંધાયેલા છે. જે ફરજ'ન્દ જનવાળા હોય, તે હંમેશા અને હંમેશા ફરતના નિયમ પ્રમાણે ચાલતું, એમ વૈદકશાસ્ત્ર દારૂ ક્ષીઓ. ફરમાવે છે. પણ વાંચક મીત્રો, આ વાત કાંઈ એવી નથી, કે એક આશાવંતી મા કે બાપ, એ વિશે પોતાના તળિબની સલાહ લેવા જાય ! ખરી વાત, તે એ છે, કે એ વિશેનું કાંઈપી ઝાંઝાં આપણા લોકોમાં ફેલાયેલું નથી. આપણા લોકોમાં એકજ નિયાર ફરજ'ન્દની આશા મારે જે જાણીતો છે, તે એજ, કે પરણીને આલાદ વધારવી. પણી તે આલાદ ગમે એવી બહી કે છુડી અવતરે, તેમાં તેમને દોસ નથી.

પણ હવે એ દલીલ જરાબી નિબી શકે એમ નથી. આલાદ વધારવી, અને સુધરેલી, બહી, બાઅસાહી, નિરોગી અને ખુબસુરત આલાદને જન્મ કેમ આપવો, તેના ધણાને વિદ્વાનો આપણને જણાવે છે, અને તે ધણાને જોએ અમલમાં મુકે છે, તેઓજ પોતાની લવિશની આલાદને બાઅસાહી જનારી શકે છે.

માતાની અર્શવંતી હાલત, તેણીના મન અને લોહી સાથે ધાડો સંબંધ ધરાવે છે. માતાના લોહીથીજ પેટ માટેલાં ગર્ભનું પોશણ થાય છે, મારે, માતાનું લોહી બિંદુક સ્વચ્છ હોવુંજ જોઈએ. વળી માતાના

ચાંનતંત્ર (nervous system) ની જેવી હાલત હોય છે, તેવી અસર બાળકના ચાંનતંત્ર (nervous system) ની ઉપર થાય છે.

પેદાશોમાં બાળકના સરીરના 'મસ્તિષ્ક' ને મજબુત અને તંદરોસ્ત બનાવવા હોય, તો માતાએ પોતે ગર્ભવંતી હાલત દરમિયાન ખુશી દવામાં ફરવાની રીત આપુ તેવ રાખવી. અપ્રમાણ રેડવુજ નહીં, અને ઘરમાં કાંઈ કામ કરી પોતાના હાડકાંને કસવાની આદત પાડવી. એમાં થક જેવું જરાએ નથી, કે મળીક વખત આગસુ માતાઓને પેટે ઓડાપાળવામાં બાળકો જનમાં છે. જે માતાઓ ગર્ભવંતી હાલત દરમિયાન ખાધા પીધામાં કદ જેવું સમજતી નથી; જે મોઢોડે આવ્યું તે ખાંચે છે; બદદનખી થાય તેવું કમરે છે; તેવીઓને પેટે અવતરેમાં બાળકો મળું કરી પેદાશ દુખારો-Colic-અને-બદદનખી-Dyspepsia-ની પીડાકારી જન્મથીજ પોતાની સાથે લેઈને પેદા પડે છે.

આ દેશાણે પ્રચારો કીધામાં 'બેડ' કરેપુ કહેવામે નહિ, કે મળુડ તનિમિલુ એવું મન છે. કે ગર્ભવંતી હાલત દરમિયાન ફળ ફળાદીને બેડાક મોઢોડે ખામે આપુ કીધાથી, બાળકને મળો મોઢોડે કાવડો મવાનો સંભવ રહે છે.

શાંત દુયાગીર

ઉ. મ. પ.

પત્ર ૯ મું.

NATURE'S GREATEST WORK.

શું શું ઓધે ઉતરે છે!

મારા માનવંત મીત્ર

ઓધે ઉતરતી ખાસિયતો તેમજ ઓધે ઉતરતાં દરદોની બાબદનો સવાલ વેદક નજરથી જોતાં ધણોજ ખારીક છે. વળી તખિબો પણ કેટલીક વાર એક ખીજના મનથી એ વિશે જુદા પડે છે. એટલાં માટે એ બાબદ ઉપર લંબાણુ લખાણુ કરવા માટે આ પુસ્તકમાં જોઈએ તેટલી જગ્યા ફાજલ પાડી ચકાતી નથી. તોપણ જાણવા જોગ બાબદોની થોડીક નોંધ રજુ કરવી જરૂરની છે.

ત્રણ મહાંત બનાવોની હકિકત.

મા-બાપના કુખ-દરદ, અને મા-બાપની ખાસિયતોનો વારસો ખાળક જ્યારે માનાં ગર્ભમાં હોય છે, ત્યારે તેને તે રૂપી રીતે મળે છે, તે બાબદ વેદક નજરે જોતાં ત્રણ ભાગમાં વેંદવાઈ ગઈ છે.

- (૧) ગર્ભ ધારણ થાય તે આગમચ પોતાના તન-મનની આરોગ્યતાની મા-બાપોએ રાખવી જોઈતી સંભાલ અને બદોબસ્તીને લગતી બાબદ.

(૨) હમખિસ્તરી સમે મા-આપની માનસિક તેમજ શારિરીક દાક્ષતને લગતી બાબદ.

(૩) અર્બં ધારણ ક્રીધા પછી માતાની શારિરીક તેમજ માનસિક દાક્ષતની આરોગ્યતા ઉપરાંત, તેણીની આસપાસના સાધણો, કંવાં દોવાં જોઈએ, તે વિશેની બાબદ.

આ ત્રણે બાબદો વિશે આપણુ આગલાં પત્રમાં જુદે જુદે રીતે વાતી ગયાં છીએ.^૧

જુદાં જુદાં દરદો સમે દરદીના શરીરમાથી નિકળતો જુદાજુદા પ્રકારનો વાસ.

આ વાત તો જાણીતી છે, કે મનની દાક્ષત બમખારી તનની દાક્ષત પણ બગડે છે. આક્રમીની દરદી દાક્ષતમાં તેના શરીરમાથી, તેમજ તેના હમમાથી નિકળતી કવા પણ દરદીજ દોાય છે. એક દરદીના હમમાથી નિકળતી કવા, તેમજ તેના શરીરમાથી નિકળતો પતીનો, તથા તેની સાથે આંમદીના હિંદ્રા માગે નિકળતી અદક્ષ કવા, જ્યારે તિતરના દરદને સમે એવી રીતે બગડેલાં દોાય છે, ત્યારે તેમાથી અમુક જાતનો અતંબનો વાસ નિકળતો રહે છે. દરેક શરીરજ દરદીના હમનો, તેમજ તેના શરીરમાથી નિકળતો વાસ કાંઈ એક સરખો કે એક જાતનો હોતો નથી. જુદાં જુદાં દરદની નિમ રી પ્રકારે જુદાં જુદાં વાસ નિકળતો રહે છે. અવખવા એ વાસ (અદક્ષ) ને વિજાનવની સજિ કાંઈ મગે-જાતેમા હોતી નથી, પણ અનુભવી નખિમેજ તે સમજને પીજાની રોકે છે. આ વાસ કાંઈ એવી વસ્તુ નથી, કે બારીક નજરથી જોનાંતી નજરે તે પડી રહે. જોએ એવુ સુખાન નેવના દેવ. કે તેમના અનુભવમા દરેક દરદીના, દરદીના તેમજ ક્રી-નાથી નિકળતી કવા એકજ સરખી

વાસ મારતી હોય છે, તો તેઓ પોતે પોતાને બેશક કમનારા હોય છે.

અમુક પીગારીથી હેરાંન થતાં દરદીઓનું બિજાનું, તેમજ તેના ઓરડો, તે દરદીના દરદની નિષાંણીઓ તેના કેલ્લા વગર જાહેર કરી દે છે. [૧] દાખલા તરીકે મુનાસયના કાષ્ઠક દરદથી હેરાંન થતાં દરદીના બિજાના પાસ જઈ પુગતાંજ, તેના શરીરમાંથી પીસાબનાં જેવી દુર્ગંધનો વાસ માલમ પડે છે. [૨] કેટલાંક દરદીઓનાં શરીરમાંથી ખાટો વાસ નિકળતો જણાય છે. [૩] કેટલીક દરદી સ્ત્રીઓ જેઓ દસ્તાંનનાં અમુક દરદથી પીગારી હોય છે, તેમનાં બિજાના આગલ જઈ પુગતાં અમુક જાતનો વાસ માલમ પડે છે. [૪] લાંબાં વખતના કાપરિયા, અને ડિસેન્ટ્રીવાલાં દરદીઓનાં બિજાના, જીદીજ પ્રકારનો વાસ રજી કરે છે. આ વાત પણ વાંચકે ધ્યાનમાં રાખવી, કે આ દીકા દરેક દરદીને માટે સમજવા નહિ.

કુશળ તબીબોનો આ અનુભવ એટલી હદ સુધી આગલ વધ્યો છે; કે તેમના મત પ્રમાણે એવાં દરદીનું દિવાંખાનું ગમે એવી સફાઈ મુદ્દાસાથી સફાઈદાર રાખ્યું હોય, અને ગમે એવા કુમાર કે કુપથી તે દિવાંખાનાને સ્વચ્છ રાખવાની તગવિજ કાપી હોય, તો તે સપળી ફાકટ જાય છે. કારણુ ! કારણુ, તે વાસ મારતી હવા ઉપર એવા ઇલાજથી સેહેજ પણ અસર થતી નથી, અને ગમે એવા ઇલાજ કર્યા, પણે પણે નવી હવા પેદા થતી જાય છે.

જન્મ આગમ્ય ગર્ભમાં બાળકને દરદનો
થેપ કેવી રીતે લાગે છે.

આ ઉપરથી સમજ સકાય છે, કે એક માંનાના મનની ખરોડી દાસતથી તેણીનું શરીર બ્યારે પીડાય છે, અને તેણીના તન તેમજ મનની ખરોડી દાસનમાં એવી અસ્વચ્છ અને રોગીષ્ટ હવા બ્યારે પેદા

યામ છે, તો દેખાતું છે કે મનની ભુલ ભુલ પ્રકારથી બમડેલી હાલત દરમિયાન, એ હવા આખાં શરીરમા પોતાની કાલીય અસર ફેલાવી રહે છે. જ્યારે એ દરેલી હવા શરીરની બાહ્ય કાંઈક પ્રમાણમા ખીંચતોઆની આગળઆને હાનિકારક થઈ પડે છે, તો માતાના ગર્ભમા રહેલાનું ફરી રહેલા બાળકના ઉપરના મન ઉપર તે હવા મા નહિ તેવીજ કાલીય અસર કરે ? એ ઉપરથી વાંચક સમજી શકશે કે બાળક પોતાની માતાના કુખ-દરદ અને આસિયતોને પાંચમા કે છ મીને જન્મથીજ મેળવી શકે છે. આ સિધાંત પુરવાર કરના મારે કેટલાક છવના માળસા આપવાની જરૂર છે.

(૧) પ્રખ્યાત નેલ્સન કહી ગયેલાં બન્સની માતા જન્મથીજ ખુબ મિતલજની હતી બમડના પખતના ભુના માવનો તેમજ 'એસડ' નાનાનો તખીને એટલા નધા મોખ હતો, કે ભુના સંગીતની એક મોઢી સખ્યા તખીને મોઢોઢે ચઢી મઈ હતી, અને આખો દિવસ ધરમ કામકાજ કરતા અને કરતા દરનાં, તે માવનો તેખી સમકાયા કરતી હતી આ બામિયતનો વારસો તેખીના કહી દીકરા 'બન્સ' મા ઉતરતા પાછલથી જન્મજન્દેર થયો છે.

KLEPTOMANIA.

જન્મથી ચારી કરવાની બામિયત કેમ સાચુ પડે છે ?

(૨) પ્રખ્યાત તખીજ યી. બાવર, પોતાની Maternal Impressionનાં ૧૦૭૭ પાંચી એ પરીમા લખ છે કે:—“એક માત્ર ૧૫ વ. અને ઉંડર ૨૦ને અરસ કરવાની બામિયત હતી. આ જનીની બામિયતથી તેજોને બામિયત થયેલા કંઈક દરે, અને અને તખીને જે પેસા કર બને છવ જન્મ થડે તે બામિયત હતો. તે તખ ૨૦થી વ.ખ્યા. જેના બામિયત એક મીનની બામિયત તે પાંચાજ વાર જ થઈ મઈ, અને જેના બામિયત તેજોને એક દિવસે તે જન્મ. જનીની દિવસે મી

ચોરી-છુપીયા ઉધાડી તેમથી ઘોડાંક નાના કાદાંડી લીધાં. પૈસા મેળવવાની આ મુક્તી, તેણીએ લાંબો વખત સુખી ચાલુ રાખી. આ સ્ત્રીને પેટે પાછલથી એક છોકરો પેદા પડ્યો, જે મોઢટો થયો ત્યારે તેને ચોરી કરવાની આસિયત લાગુ પડી. પણ તે કાંઈ મોઢટો મદાન ચાર, કે ધરકાનું નિકલ્યો નહિ. તે ફક્ત નાંહની નાંહનીજ ચોરીઓમાં મેળ મેળવતો હતો. એક વખત તે છોકરાએ પોતાની બિદનનું એક ધડીઆંક ઉચાપટ કાઢ્યું; ખીજી વખતે તેણે પોતાની માતાની સાંતાની સાંકળી પસાર કીધી; ત્રીજી વખતે તેણે પોતાના બાપનો એક નવોળ ડગમો તાફાવી વેચી આપ્યો, અને ચોરી વખતે લાગ શવતાંજ એક હીરાની 'પીન' ધરમાથી તે ઉચકા ગયો હતો. પણ આ સમ્બંધી 'નાંહની ચોરીઓ' તે પોતાના ધરમા અને પોતાના સગપણમાજ કરતો હતો. કદીથી તેણે મોઢટી ચોરી કરવાની દિમત કરી નહિ હતી. એવી રીતે એક અપ્રમાણિક માતાની આસિયતનો તેના હીકરાને વારસો મળ્યો હતો. આ એક આધિ ઉતરતી આસિયત કહેવાય છે, અને તબીબો એને 'ક્લેપ્ટોમેનિયા' (Kleptomania) કહે છે.

(૩) એજ તબિબ એક ખીજે દાખલો પોતાની નોંધમાં લખે છે, તે વધારે જાણુવા જોઈ છે. એક જવાન બાંતુ ગર્ભવંતી હાલતમાં રહેતી પસાર થતાં તેણીને, તેણીની કેટલીક સખીઓ સાથે મીલાપ થયો. રસ્તા ઉપર એવી નાજુક હાલતમાં તેણીને કાંઈથી મહત્તાળ વગર ફરતી જોઈ, એક સખીએ તેણીના પેટ તરફ આંગલી દેખાડી કહ્યું કે:—“આવી હાલતમાં રસ્તા ઉપર ફરતાં તુને શરમ નથી આવતી ?”

પેલી સ્ત્રી પોતાની સખીઓથી છુટી પડી પોતાને ધર ગઈ. પણ તેમના દીકાથી તેણીનું દીલ એટલું તો દુખાયું હતું, કે ધર જતાંજ તે રડવા પડી, અને પોતાને ચાચેલાં અપમાન માટે તે ઘણીજ દલગીર થઈ ગઈ. આ સ્ત્રીએ પાછલથી એક દીકરીને જન્મ આપ્યો. તે દીકરી જ્યારે ૭

વરસની ઉમરની થઈ, અને ડાક્ટર બાયસે જ્યારે તેણીને જોઈ, ત્યારે "માલમ પડ્યું" કે કાંઈથી ઓળખીતું કે અજાણ્યું તે ઓકરીને જો આંજીરી દેખાડતું, તો તે ઓકરી તેજ ઘડીએ કળ ખાઈ રહી પડતી હતી. આ ઓધે ઉતરેલી, ખાસિયતની કાંઈથી હવા પાછલથી થઈ શકી નહિ.

ગોરું કે કાળું બાળક પેદા કરવાનો એક ફેતેલુમંદ અખતરો.

ધણકોને એવોજ ખ્યાલ જોડી ગયો છે, કે માતાને પેટે અવ-તરેલાં બાળકનો રંગ, તેની માતા કે બાપના રંગ જોવાજ હોવો જોઈએ. પણ કુદરતના બેદને પેંદોલવાની આ એક કેવળ અટકળ થાય છે, અને તે અટકળ જ્યારે ઓડી પડે છે, ત્યારે અનેક નીતિન અટકળો કરવી પડે છે. ધણીક ઠાપઠામા એવું બનેલું છે, કે મા-બાપ ગોરા રંગના હોવા છતાં, તેમના ફરજાંદો કાળાં, અથવા તો અતી મજા સાંમળા રંગના અવતરે છે આગમ જણાવ્યા પ્રમાણે માતાના મન ઉપર થતી અસર કાંઈક મારમિક રીતે પેટ માટેલાં બાળક ઉપર અસર કરતી જણાઈ છે. આ વિચાર પુર્વકાળમાં જેક 'અટકળ તરીકે' એકમને જોએજ હતો. પણ એમનીમતી સડીના વિદવાનોએ અખતરોએ કરી સાનેત કીધું છે, કે આદમીગત જો પોતાની એપાદ સારવા ચાહે, તો તેમ તે કરી શકે છે. વિદવાનોએ અવગોડન કરી એ જાહેર કીધું છે, કે મન પસંદ બળ બુધ્ધીના 'ઈનિયમ' બાળકો જન્મ્યા મોટે, માં બાપે.એ પીસ વરજ આનવચથી તખવાગી કરતી પડે છે પણ એ દરજ્જા અમલના બુધ્ધી સગવડ નોંધી નથી, જો કે તે મમિ એવાં સારા પરીજામ બાપગી પુર્વક વાલી રહે

જ્યે નેજ નામના એક રુખ્સ મનપસંદ રંગના ફરજાંદો આદમીને પેટે અવતરે એવી માનવચથી અવતરે છે તે કાંઈક અજાણ્ય

પ્રથમમા તેણે અજમાવી જોયા, અને તેનું પરીણામ જ્યારે સંતોષ-
કારક નિકળ્યું, ત્યારેજ તેણે તે પરીણામ જાહેરમા રજુ કીધું છે.

બ્લૉન્ડેલે પોતાનાં અખ્તરા ફતેહમંદ બનાવવા પેદસ્તી તેણે
એવી તક ઉપર ગણતરી કરી કે, માતાની તંદરોસ્તી અને
તેણીના મન ઉપર થતી અસર, તેના પેટ માંહેલાં બાળક ઉપર
થાય છે. આ તક ઉપર તેણે નિચલો અખ્તરો કીધો.

બ્લૉન્ડેલની એક કિમતી ગાય, દર વરસે એવા રંગના
વાછરડાં જનની હતી, કે જે રંગના વાછરડાંની કિમત ખરીદનાર
બિંદુલ પછીજ નજીવી આંકતા હતા. આ ઉપરથી બ્લૉન્ડેલે એક
દિકમત કરી, અને પોતાની ગાય હમેલદાર બને તે આગમ્ય તેની
આંખે એવા મજબુત પાટા વિટાળી લીધા, કે તેણીને કાંઈખી દેખાઈ
શકે નહી. એવી રીતે તે ગાયની આંખે પાટા બાંધ્યા પછી તેણે
તે ગાયને એક સાંઠ આગલ તેની સંગત માટે મુકી, અને તુરતજ પોતાને
મનપસંદ રંગનો એક મુંદર વાછરડો તે ગાયની સાંમે લાવી ઉભો રાખી,
તેણીની આંખો ઉપર બાંધેલા પાટા તેણે છોટી નાખ્યા. ગાયની આંખ
ઉપરથી બાંધેલા પાટા કોણતાંજ, જે વસ્તુ તે ગાયની નજરે પેદસ્તી
પડી, તે પેલો મુંદર રંગનો વાછરડો હતો. ત્યાર પછી તે વાછરડાને તે
ગાયની પાસેજ તેના સાંજની તરીકે બ્લૉન્ડેલે નવ માસ સુધી રાખ્યો,
જે મુદત દરમિયાન પેલી ગાય તે વાછરડા સાથે હળી ગત હતી.
જ્યારે તે ગાયની મર્જોત મુદત પૂરી થઈ, ત્યારે તેણીએ એક વાછરડું
જન્મ્યું, જેનો રંગ તેના સાંજની-વાછરડાના જેવોજ મુંદર હતો. આ
અખ્તરો બ્લૉન્ડેલે કાંઈ એકજ વખત અજમાવ્યો નહિ હતો, પણ
બનેક વાર તેણે એવી અજમાવેશ કીધી હતી. અને તેનું પરીણામ
મોટી આંખે કાતોટકાંકે બાંધ્યું હતું.

આ સિધાંત પાછલથી વિદ્યવિતા આગલ રજી થતાં અમેરીકામાં એ સવાલે મોહરી અલવલ પકડી હતી, અને મધ્યાંક કુટુંબોએ એ અખતરો અજમાવી પોતાની ખાતરી કરી હતી.

એધે ઉતરતા ગુણ અને અવગુણના, તેમજ એવીજ બીજી બાજુના ભેગ બાબદના અસંખ્ય લાખના તબિયી દફતરે નોંધાયલા છે, જેમાંથી યોડીક નોંધ, આ પ્રસંગે રજી કરેલી ઠીક થઈ પડશે.

(૧) ખુબસુરતી એધે ઉતરે છે. મોહટે ભાગે માતાના તેમજ મમાઈ

બાળક કેટું જન્મશે તે જાણવાની રીત.

અને માસીના એદરાનું મજતાપણ દીકરીઓમાં એધે ઉતરેલું માતમ પડ્યું છે. જો કે ધણીક વખત માતાની ખુબસુરતીનો લાભ દીકરાઓને

પણ મળતો રહે છે. તેમજ બાપ તથા બાપાવાના તથા કાકાના એદરાનું મજતાપણ દીકરાઓને એધે ઉતરેલું જન્માયું છે. જો બાપના એદરાને મળતો દીકરીનો એદરા પાનું ધણીક વાર જન્માય છે. આ ઉપરથી માતમ પડે છે કે મા-બાપની ખુબસુરતી એધે ઉતરે છે. કેટલાક રમજા જેનારાઓ, તેમજ જેનાઓ, મા-બાપના એદરા ઉપરથી અટકલ કરી, તેમનું ભવિષ્ય કહે છે, કે તેમનું બાળક ખુબસુરત જન્મશે, અને પાછલથી જ્યારે તે બાંના નરી પડે છે, ત્યારે બાંયા બોલો જોયીને માન-પાનથી નવાજે છે. પણ ખુબસુરતી એક એધે ઉતરતો થતું છે, અને તેથી જોવા માંખાય દેખ છે, તેવા બાળકો અવનરે છે.

(૨) લાંબા આયુષ્ય એધે ઉતરે છે જેના મા-બાપ તેમજ

આપણા લાંબા કે કુટુંબો તે જાણવાની રીત.

દાદા-દાદી અને પંદરદા લાંબી જીંદગી જોનારી મનુ પામેલા દેવ, તેા તેના દાદા દીકરીનો પણ જન્મો જીંદગી જોવો છે, જેના અનેક દાખલો જોવા મળે છે. જેના લાંબી જીંદગી

જેનારામાં મા-બાપના દુઝાંદો ને દીકરી જન્મ કુધો જન્મ છે.

જેમાંથી અને રમત જેનામાંથી એ તકનો મોટો લાભ લેઈ અનાંને છેતરવા ચુકતા નથી. સિધ્ધી કે આકસ્તરી રીતે તેઓ મા-બાપની, તેમજ બાપ બપાવાની ઉમર વિશે પુછપરછ કરી જાણી લીધા પછી, તેઓ આવું બવિરા વર્તે છે, અને મોઢે ભાગે તે ખરજ પડે છે.

જે રીતે લાંબા આયુષવાલાં મા-બાપોના ફરજાંદ લાંબી જીંદગી ગુજરે છે, તેજ રીતે ટુંકા આયુષવાલાં મા-બાપોની જીંદગી આયુષ. જોનાદ લાંબી જીંદગી જવલેજ ગુજરે છે. લાંબા આયુષ કરતાં ટુંકા આયુષ થલે મોઢે ભાગે મોઢે પ્રમાણમાં જોષે ઉતરતા કહેવાય છે.

TENDENCIES TO DISEASES HEREDITARY.

(૪) ધણાક દરદો તેમજ ધણીક ખાસિયતો જોષે ઉતરતાં જોષે ઉતરતાં આવે છે. કુખ દરદ જોષે ઉતરવાનો સવાલ થલો દરદોની રીપ. ખારીક છે, અને તે વિશે અતરે જેટલું પ્રમાણ તેટલું જોષુજ ધાર છુ. પણ એ જાણદને લખાવી વાંચકને ગુચવાડામાં ગુચવવાની જરૂર નથી. ધણાક દરદો અને ખાસિયતો જે જોષે ઉતરતાં કહેવાય છે, તે માહેલાં ચોડાંક જાણીનાં દરદો અને ખાસિયતોના નામની એક રીપ અતરે આપેલી ચોડ્ય ધાર છુ.

દરદોના નામ.	દરદોના ઈંગ્લીશ નામ.
૧ હમ વાને હાંફા....	... Asthma.
૨ ખખ, વાને કષ....	... Consumption.
૩ 'હાર્ટ ડિઝીસ'....	... } Heart disease.
૪ હોલીનુ માથે ચઢડનું.	... } (Certain forms.)
૫ રેસ. ...	... Apoplexy.
	... Epilepsy.

- ૨૦ કંજુસાઇ.... ... Stinginess.
 ૨૧ ધર્મ-વાસના. માતા તરફનો ગુણ. Pious disposition.
 ૨૨ શોધક ભુક્ષી. ... Inventive nature.

ઓધે ઉતરતી ખોડ-ખાંખણ.

- ૧ ગેહતીયાપણું.
 ૨ હાથ પગમા ખોડ.
 ૩ બેલી વધારે સ્તન, વિગેરે.

શ્રી તેમજ પુરોહીની જનન હન્દીઓની રચનામાં
 વિચીત્ર ખોડ ખાંખણ.

ઉપવી ખામીઓ ધાત્મિક વાર શ્રી તેમજ પુરોહીમા જન્મથીજ દેવ છે હાખમા તરીકે, [૧] સ્ત્રીના એક સ્તનનું બે ભાગમા વેંદ્યાઇ જવું [૨] સ્ત્રીના સ્તનની એક બોલનીનું બે ભાગમા વેંદ્યાઇ [૩] સ્ત્રીની ડાબી કિયાય શરીરના ખીમત ભાગ ઉપર સ્તનનું જન્મથી ઉત્પન્ન થવું. [૪] સ્ત્રીને બે મર્મસ્થાનો. [૫] સ્ત્રીને બે જનન માર્ગ. [૬] સ્ત્રીના મર્મસ્થાનનું બે ભાગમા વેંદ્યાઇ જવું. [૭] મરદને જન્મથી બે જનન હન્દીઓનું ઉત્પન્ન થવું વિગેરે.

આ અને એવાજ બીજા અવનમેષ ખોડનાપણુ આ પુરોહીમા જન્મથીજ ઉત્પન્ન શરીરના એવામા આરે છે.

સાથે કુવાગીર

૯. ૫. ૭.

પત્ર ૧૦ મું.

ATAVISM.

ઝોમે ઉતરતી અજયેત્રીઓના ચિત્રો.

(ચિત્રો સાથે.)

પ્રીય મિત્ર

મારે કહેવું જોઈએ કે ‘ઝોમે ઉતરવાની’ આજદ એટલી તો વિશાળ છે, કે તે સઘળી એક, બે, કે ત્રણ પત્રોમાં સમાઈ શકે એમ નથી. એ આજદ ઉપર વિદવાનો હજી પોતાનું અવસોદન કરતા રહ્યા છે, અને જે જે સિધાંત ઉપર તેઓ એકમત થયા છે, તે સિધાંતનું તાતપર્ય હું અત્રે ફક્ત ઉપર દર્શાવી જ રહ્યું કરું છું; કેમકે ત્રી તેમજ પુરા જાનેને માટે તે એક સરખું જાણવા જોગ થઈ પડશે, એમ હું માનું છું.

ઝોમે ઉતરતી આસિયતો અને દુઃખ દરદોની પાછલાં પત્રમાં દરદાવેલી દિપ બેઠક અંકુરી છે. એ દિપ હજી લંબાવી શકાય. પણ નેમ કરવા કરતાં ને દિપ માટેથી થોડીક જાણવા જોગ આસિયતો, અને પિયકારીઓ ઉપર જુદાં જુદાં પત્રો લખ્યાથી સામાન્ય વાંચક વચને ધણું નવું જાણવાનું અને સિખવાનું મળી શકશે.

પ્રસિદ્ધ હિન્દુક પ્યુટાક એક એવા બનાવનો દાખલો આપી ગયો છે, કે જે જેટલો આપણને ચોકાવે છે, ગોરાં મા-આપના તેટલો જ તે વિચાર કરવા ભેગ છે. એક કાળાં કરજનંદની ગ્રીસિયન ગોરતે એક બાળક મેટાનો જન્મ લાવ્યો હતો. આ બાળક બિલ્કુલ હબસી જેવા કાળા રંગનું હતું. એક ગોરી સ્ત્રી અને ગોરા બાપનું તે કરજનંદ હોય, એમ માની શકાતું જ નહિ હતું. આ બાળકનો જન્મ થતાં જ મા-આપના કુટુંબ અને મિત્રોમાં મોહટી અભયેબી અને ચકચાર થઈ, અને પેલી માતાની ઇચ્છાત મોહટી ધાસીમાં આવી પડી. તે સ્ત્રી ઉપર જનાકારીનું બોહતાન મુકવામાં આવ્યું, અને જનાકારીના આરોપ માટે તેણીની તપાસ ચર્ચાવવામાં આવી. ચર્ચાલું તપાસ હરમિયાન બચાવ તરફથી એવી ફલીત રણ ધક હતી, કે તે સ્ત્રીનો ચોથો વડો એક 'હથિયોપિયન' (હબસી) હતો.

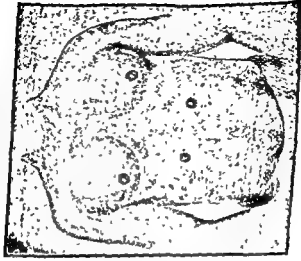
આ બનાવ ઉપરથી સામેત થઈ શક્યું હતું, કે કેટલાક ગુણુ-અવગુણુ, તેમજ કેટલીક પિડાકારીઓ, ચાર પેઢી મુખીની આસાદમાં આધિ ઉતરે છે. દેખાઈતી રીતે એવા સંભેગ વચ્ચે, અનેક અટકળો કરવી પડે છે. આધિ ઉતરતી ખાસિયતોનો આ એક બાળુવા ભેગ કાપેલો છે, કે એકાદ ગુણુ કે અવગુણુ, મા દુઃખ-દરદ, એક બાળકના મા-આપમા કે તેના દાદા-પર દાદામા બિલ્કુલ હોય નહિ એવી પક્કી ખાતમી મગવા જતાં, તેજ ગુણુ-અવગુણુ તે બાળકની કાઈ લાંબી પેઢીમાં હોયો જોઈએ, અને તેમ હોવાને લીધે, ચાર પાંચ પેઢીનો ગાળો નાખી, મેંચે તે અચળુચ પ્રગટી નિરૂણે છે.

આવા એધે ઉતરતા બનાવોને ઇંગ્લિશમાં atavism-એટવિઝમ-કહે છે. સાદી હિન્દુતમા એ બનાવને નિચે પ્રમાણે દર્શાવવામાં આવ્યો છે.

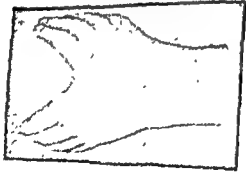

આર સ્તંભવાલો પુરુષ!

જાણનાર નાંકો

સોડિયા કાચવાળું બાળક?

સોડિયા નાંકો - ૧૫ ૮૬.

ખીજે એવોજ બલકે એથીજી વધારે વિચીત્ર પણ માનસને ધાસ્તીથી ધડકાવનારો બનાવ, તે એક ઝેરી જોડિયા નાગના જન્મનો છે, જેનું ચિત્ર આ સાથેના પાના ઉપર આપેલું વાંચક જોઈ શકશે. દુનિયામાં 'ગુન'લ-મુખી !' માનસો જન્મ પામવાના બનાવો ગમે, એવા સાધારણ દશે, પણ દુનિયામાં એવા 'ગુન'લ' મુખી નાગો જો જનંમવાતુ આજુ થાય, તો પછી, આદમી જનની વસ્તી કેવી ભયમાં આવી પડે ? તોપણ એના જેવી ખીજ વિચીત્ર જોડખાપજવાલાં માનસો તથા જનન-વંશોની 'વેદાપેક્ષ' કુદરતમાં કાઢખી રીતી આપી નથી. એ માયાંવાલાં આવા એક ઝેરી નાગને પૃથ્વી ઉપર જન્મ આપવામાં, અને શાર્ક માછલી જેવાં એક બળવંત માછલાને, દરીઆમાં આવી રીતે સાથે જોડાપેલી દાવનમાં વેદા કરવામાં તે જનન કરતાની શું મતલબ દશે, તે કાળ અમલ શકે ?

પણ એ સમજા બનાવોના બંદને પોંદેલા વગવા વિદ્યવાંતોની કાશોદા અને તજરિજ આલુ જ મહેલી છે, અને તેમની નક અને તેમના ખિપાસો ઉપરથી નિકળતાં સિધાંતો કોઈથી રીતે આપણને અધિકારમાં લેવે નહિ વાર રાખતાં નથી, એ એક ખુશી થવા જેમ બખર છે.

એક હજાર રૂપીઆના વિમાની સંદાંબી !

મિત્ર મેટરખાંત, ઈંગ્લી ઉતરતી ખાલિસનો અને પિટકારીની વિમનોત્ર અર્ધન એટલેથી જ અટકતુ નથી, અરજનારી જાતી, અને તેના અરિમ સાથે આ સાદિચને નિકટનો અંગે છે. આ બંધા મન માટેથી સમજા ખાળોએ તેમજ બધાં ખાંડોએના રાગમાં, જે હો જામે તેમના હીકાં રાકોએને અને જે આ ખાપની પુખીએ, અને ખાળોએ ઉપરોંત, આજ, જાજા, નું તેમ પછાક દુઃખ દોષોએ પાસો પણ બચ્ચાએને આજુએ આજુ બલકે છે, અને એટલે કેટલા કેટલાં રૂ દનીએ રીકા રાકા ૧૦૦૦ જેવો, નાલુ રાકા રાકા.

ખજારમાં પરણવા નિકલેલાં સ્ત્રી પુરુષો એવી ખાતમી, મેળવી પોતાના સંસાર અને ભવિષ્યને, તેમજ પોતાની ઓલાદને સુખી કરવાની સેદગમી કાળજી રાખતાં નથી. પરણવા આગમ્ય જો એવી ખાતમી સીધી કે આડકતરી રીતે મેળવ્યા પછી જો તેઓ લગનના ગાંઠથી બેઠાય, તો 'હિતાવજે પરણી પાછળથી પસ્તાવું' કહી પડે જ નહિ.

સંસાર સુખનું સાધનાસ યવાના કારણ.

પણ એવી એવી ખાતમીઓ પરણવા આગમ્ય મેળવવાની, સ્ત્રી તેમજ પુરુષો સેદગમી દરકાર કરતાં નથી. પરણવા નિકલેલી સ્ત્રીની શારીરિક, ખાંભીઓ અને ખરી ખાસિયનો, તેણીના મા-બાપ યા તેણીના એસીઓ છુપાવે, એ બિલકુલ ખનવા જોગ છે. અને તેવા ખનાવો ખનેલાની આ અદના લખનારે નોંધા વઢીક રાખી છે.

હિંદુ અને હિમંચલી પરણેલી એક યુગસુરત ખાનુનું કેતું ગમખાર અને કરણારસ સેવટ ! કંઈએક કુચ્છંદીઓએ પરણ્યા પછી પોતાની પરણેલરની છંદગી, એવી રોગથી જન્મ જન્મની પાપમાલ કાઢી હશે ! તેમજ ઘણાક નિરદોશોને ગળે, કંઈએક ગાંઠણી વંખાઓ જાન-પટથી ઠોકાઈ હશે ! ઘણાક ભોલા અને લલાઓને ગળે, છોલ અને જકેલ ત્રાંચ્યા ખધાઈ ગઈ હશે ! અને કંઈએક સાલેસ અને નમાનાઓને કપાલે, ઓધે ઉતરતાં દુખથી રીખતી, યા કંકેશા અને કલાંટ સ્ત્રીઓ, ઓંદી ચુકી હશે ! એનો ઇલાજ કેણું કરે ?

આજના કેળવણીના વધારા અને સુધારાના વખતમાં ઘણુંકિ જે કુવારાં-રેદવા નિકલ્યાં છે, તે ખનાવ દેખાડી આપે છે, કે પરણવાનું કામ કેટલું જોખમ ભરેલું છે. પરણવું એ એક સોરતી સમાન થઈ પડ્યું છે. યા તો પરણીને સુખી થાવો, યા તો પરણીને છવો ત્યાં સંધી દુખ અને સંતાપ સહન કરવા તૈયાર થાવો, અને સુખી છંદગીને

દુષ્ટી અને સંતાપભરી બતાવેા. આ જે સેવટ માટેલાં એકની વડી રાખીનેજ પરણુવું. આમત્રી વડી ખરી પડવાના સંભવ ધમ્માજ થોડા દોષ છે. કારણુ

કારણુ કે ખરી કેળવણી અને ખરા સુધારા કરનાં ખોટી કેળવણી અને ખોટા સુધારા સર્વ કામોમાં આજે દેખાડેખીથી વધારે ફેલાય રેલો છે. એટલા માટેજ પાછલી વડી ખરી પડવાનો સંભવ મોડે બાજે ખરી પડે છે. પરીજ્ઞાનમાં લગ્ન નિરક્ષણ નિવડે છે. સુખી જીવો (ભીજો તેમજ પુરુષોન.) દુષ્ટમાં પડે છે. મુશ્કેલી અને દ્વિવિદતાનો વધારો થાય છે, અને એ રીતે સંસાર સુખનું સત્યાનાસ વળે છે.

લાંબ દુષ્ટાગીર

૭. ૪. ૭.

પત્ર ૧૧ મું.

જનાકારી ચાને બદલેલી.

(તેની શરૂઆતની તવારીખના હુકડા.)

HISTORY OF PROSTITUTION.

મહુરખાન મિત્ર

વિદવાનેના મન પ્રમાણે જોધે ઉતરતી અનેક ખાસિયતો માહેલી એક ખાસિયત જનાકારીની હોય છે, એમ ગયાં પત્રમાં લીધેલી નોંધમાં જણાવ્યું છે. આ ખાસિયત સંસારને તેમજ ઔલાદને ખુવાર કરનારી હોવાથી, તે વિશે કાંઈક જણવું જરૂર છે.

આ બદીનો અર્થ લંબાણથી કરવાની જરૂર જણાતી નથી, કેમકે તે જગજહેર છે. આ વાંચતાં કુદરતી સવાલ એ ઉઠે છે, કે દુનિયામાં આ બદીની સર્વથી પેદાશી શરૂઆત કેવી રીતે થઈ હતી. ધ્યાન રાખવું કે આ બાબતને આપણુ ઉપર દૃષ્ટીથીજ તપાસી આગલ ચાલશું.

દુનિયામાં બદલેલીની શરૂઆતનો જમાનો.

વિદવાન દિલ્લુક દિરોડાટસ પ્રમાણે, કાદરના જમાનાની પાંચ સો વરસ આગમય. આફ્રિકામાં વસતી જંગલી પ્રાંતમાં આફ્રિકામાં બદલેલીનો જમાનો. ત્યારે લગ્ન એવું કાંઈની જણાવ્યું હતું નહિ, ત્યારે ઉગર વેરાંનમાં, સ્ત્રી-પુરો દેવાંનની

રૂઢી, જંગલી પ્રજાઓમાં પોતાના સંસાર વહેવાર માટે સર પામ. 'પોલીગેમી' એટલે એક મરદ એકથી વધુ સ્ત્રીના માતૃક મવું, અને 'મોનોગેમી' એટલે એક મરદ એકજ સ્ત્રીના ધણી સાથે રહેવું.

વળી એજ જમાનાની અતરાફમાં 'પોલીવેન્ડ્રી' યાને એક સ્ત્રી, અનેક ભરથારોની સાથે લગ્નના ગાંઠથી જોડાય રહે પોલીવેન્ડ્રી. એવી રૂઢી નિકલેલી હતી. પોલીગેમીવાલી રૂઢીમાં આ એક ઉલટીજ રૂઢી હતી, કેમકે પોલીગેમીમાં એક મરદ અનેક સ્ત્રીઓ સાથે પરણતો હતો, ત્યારે પોલીવેન્ડ્રીવાલી રૂઢીમાં એક સ્ત્રી અનેક મરદો સાથે વસી, પોતાનો સંસાર ચલાવતી હતી. જમાનાના તે અધિકાર કાળમાં પુટી નિકલેલી સંસાર ચલાવવાની આ રૂઢીઓના ઇંદા, હથ ડાઈ ડાઈ ડાઈએ ઉઠેલા આજેની આપણા જોવામાં આવે છે. પોલીવેન્ડ્રીવાલા લગ્નની રૂઢી દિબેટના મુલકમાં આજેની હસતી ભોંગવે છે, કે જ્યાં એક સ્ત્રી અનેક કુટુંબમાં જે પાંચે ભાઈઓ હોય છે, તે તેણીને તે પાંચે ભાઈ (કેરો અને જેકો)ની સ્ત્રી બની રહેવું પડે છે.

*દિબેટમાં એક સ્ત્રી પરણી ગયા પછી, તે એકજ પુરુષની હકદાર બાઈડી ગણાતી નથી, પણ તેણીના સાસરા-કુટુંબમાં તેણીને અજાયબ જેવી છાંડેલી મુજારવી પડે છે. દાખલા તરીકે એક જવાન પુરુષ સાથે એક સ્ત્રી પરણે છે, તે તે સ્ત્રીની જેટલી-બેદનો હોય છે, તે સવળી બેદનો (એટલે, સાળીઓ) પેલા પુરુષની પરણી બાઈડીઓ તરીકે ગણાય છે.

અમર જે એક પુરુષ કોઈ કુટુંબની વડી ડોકરી સાથે પરણે છે, તે પોતાની બાઈડીથી નાહતી ઉમરની જેટલી તેજોની બેદનો હોય છે, તે સરવે તેની સ્ત્રીઓ બની રહે છે. પણ જે તે પુરુષ એક કુટુંબની સર્વથી વડી દોકરી સાથે નથી પરણે તો, અને જે વચલી દોકરી કે નાહતી દોકરી સાથે પરણે છે, તે તે સ્ત્રીની મોહકી યાને

સી બેઠન ઉપર નેના જરાખી દક ચાલેના નથી, પણ પોતાની સીના કરતાં નોંદની ઉમરની તેણીની સધળી બેઠના તે પુરુશની (સાળીઓ) બાઈડીઓ નરીકે મળ્યા છે.

કામદાનું આ વિગીપણું એટલેથીજ અટકતું નથી. એથી ખી કાકંપણે વિગીપણું જે જાણ્યું છે તે પરભેલી શીને માટેના ફરમાન ને જમ પુરુશ પોતાની બાઈડીની મધળી નોંદની બેઠનેને પોતાની દકકર નાઈડી તરીકે મળે છે, તેજ રીતે પગેલી સ્ત્રીઓ દેગના કામદા પ્રમાણે પોતાના મળીના સધળા મામઓ (કે અને જેડા) ને માન ન દકદાર અરથાર તરીકે મળે છે. એથી રીતે ફરક કુટુંબનો મામળો બેઠન ગુલાબમા ગુલાબનો જાય છે. નિતીનું આનું પેરાનું કેવુ સામે છે ?

જા. ૧૧ જનની મંમાર મધાવવાની રીત, ગાયના જમાનામા મિત્રમ ભોડામા પણ સાંઠારજી હતી. મિત્રમ ભોડામા એક મરદ આજમાં એ ૧૧ સાન જાડીઓનો મળી દોણ નદિ, ત્યાં નુપી તે આપકદાર પણ ૧૧ નદિ દોરો તેમજ જ્યાં સુધી એક મારન આજમાં આજ ૧૫ બન્યેલી બાઈડીઓની દોણ નદિ, ત્યાં નુપી તેણીને કાઈની મળી નજરથી રીતું નહીં હતું.

પુરાણ કામમા નિરેદિમના વખતમા, લે. ૨૨ મં. અભિનીવાન

સ્ત્રીઓ, જા. ૧૧ કિ. નુકા અને કામદાઈડીઓની

સ્ત્રીઓ. માનવનું નિયમ જે નુકા હતી, કામદાઈડી કામદાઈ

કિ. ૧૧ કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી કામદાઈડી

જાપાનમાં અનિનિર્વાન ઓરતો તરફ માન અને મોહોબતની નજરથી ત્યાંના લોકો જુવે છે, અને ધણીક વાર જાપાન. તેવી જાપાનીસ સ્ત્રીઓ, લગ્નના પવિત્ર ગાંઠથી લગ્ન લગાડ્યા સાથે જોડાઈ મુખી થાય છે, અને પરદયા પછી કાંઈની આદમી તેણીને માટે કાંઈની અપમુખન ઉચારવાની હિંમત કરતું નથી.

ઓગસ્ટસના વખતમાં રોમ શહેરમાં એવો કાયદો હતો, કે બદકેલી- રોમ. તું કમ કરનાં જો એક સ્ત્રી પકડાતી હતી, તો તેણીને કાંઈની સજા કરવામાં આવતી નહિ હતી, પણ તેણીના મરદ સાથીને મોતની સજા થતી હતી.

વર્ણી પ્રજાની વસ્તીમાં વધારો કરવા માટે, અગ્નિના પીતાઓને રાજ તરફથી મોહટાં ધનાઓ અને માન મળતો હતાં. આવી જાતના દરબારી ધનામથી જનાકારીના પેશાને આડકતરી રીતે મોહકું ઉત્તેજન મલતું હતું, કેમકે હૃદય ઉમરના પુરુષને ખોઈ બેઠેલા ધણીઓ, આવાં શાહી માન અને ધનામના લોભને ખાતર, પોતાની પરજીતરોને અનિતીને મારમે દોરવાનારા થઈ પડ્યા હતા.

આ થોડીક દેશપરદેશની નોંધ ઉપરથી જણાય છે, કે જનાકારીની બધી અનિશ્ચય પુરાણના કાળમાં હતી ભોગવની હતી, અને પાછલા જમાનામાં આડકતરી રીતે એ બધીને ઉત્તેજન મલતું હતું. વખતના વહેવા સાથે એ નાશકારક બધી ફેલાતી ગઈ, અને અગર "પોલીવેટ્ટીની ક્લીનાલાં લગ્નો થવા લાગ્યાં, એટલે આ બધી કાંઈજ નહિ પણ પોલીવેટ્ટીના એક નવાં રૂપ પ્રમાણે ચાલુ થઈ. આવા સંભેગ વચ્ચે એ બધી ધણીજ ધીમે ધીમે પણ મજાજીવી પોતાનો પગપેસારો કરતી ગઈ, અને સુધારો જેમ જેમ સ્ત્રી-પુરુષોને લગ્નના મોંઘી એક બીજા સાથે જોડવાની દિશાએ કરતો ગયો, તેમ તેમ આ બધીના કુધારો તેની સાથે ચાલુ રહ્યો.

આ સવગી ખીના અદરેશીના કર્મની શરૂઆતનો કાંઈક અતી માંજો ખ્યાલ આપે છે. દુનિયાના અંદકાર કાળ સમે, સ્ત્રી-પુરુષની નાસન ફેલી દતી, તે એક અતી ઘણી જાણના જોગ બાબદ છે, પણ તે માપનું વિચનવાર દસાવવા માટે આ પુસ્તકમાં જાણ્યા નથી. કાળનું ચક્ર દુનિયાને માથે ફરતુ રહ્યું, અને વખતના વહેવા સાથે દુનિયામાં ફેર-ફારો ચાલુ થતા ગયા. એ ફેરફારમાં માનસગ્નન કીમે કીમે ચોતલાના વિચારો પ્રમત્તે, જોતાની સંસારી દાસત મુખારની મઠિ મરદોએ 'જોતો-જોતો' એક મરદની અનેક સ્ત્રીઓની રૂઢી પસંદ કીધી; ત્યાર પછી 'જોતો-જોતો' (એક આરતના અનેક પત્નીઓ)ના સમની રૂઢી અખત્યાર રાહી. અને જોઈ 'જોતો-જોતો' (એક મરદની એક સ્ત્રી)ના રૂઢી ઉપર ના અદરો. તે પછી સત્તાર મસાવવાની રૂઢી એરેશીજ અદરો નહી. જમ જેમ વખત વધારે આગળ વધેનો મરો, તેમ તેમ 'જોતો-જોતો' ઉપર ન 'જોતો-જોતો' (એક મરદની એ સ્ત્રીઓ) થાવી રીત પણ જાહેર થઈ. ખુદ જાનુ કાળના મિતરમાં દર મુ' નું સમાવયું છે, તેમજ ના મરો; એમને અવાજવાની રૂઢી ઉપર ન, 'જોતો-જોતો', 'જોતો-જોતો', અને 'જોતો-જોતો' ઉપર ન જીજ અનેક રૂઢીના દુનિયાના જુદા જુદા ભાગો. એમના જાણ ન છે, પણ તે મરો માટે એક જુદું જ પાતક જાણ નું કોઈકે.

સાગ દુરાગી.

૬૨૩.

પત્ર ૧૨ મું.

વેશ્યાપણું.

મારા પરમ કૃપાળુ સંહી

જનાકારીને નામે જનાકારી બદી જગેજમાં 'પ્રોસ્ટિટ્યુશન' ને નામે ઓળખાય છે, અને એ જગામાં શરીર ચનાર આ 'પ્રોસ્ટિટ્યુટ' (prostitute) ને નામે ઓળખાય છે. આપણુ જોઈ જોઈને વેશ્યા થાને જાદીની કદિયે છોડે, અને એ કર્મને જગર કર્મ, કુકર્મ, અનિતી, અભિચાર, બદ્દેલી વિગેરે જેવાં જુદાં જુદાં નામે ઓળખાયે છોડે.

બે પ્રકારની જનાકારી.

સંસારમાં એ બદી બે વર્ગમાં વહેંચાયેલી છે, [૧] ખાંનગી અને [૨] જાહેર. જાહેર અનિતીનું સ્વરૂપ જરાખી છુપ્યું રહેતું નથી, કેમકે જાહેરમાં સર્વને તે જાહેર દેખા છે, અને સર્વે તે જોઈ શકે છે, તેમજ જાણી પણ શકે છે. પણ ખાંનગી ભયંકર બદી, તે ખાંનગી બદી છે. ખાંનગી બદી કમેલાં છુપાઈને ગાંધે છે. તે સંસાર અને મંડળને છુપી સગો લગાડે છે, અને તે ધણાક નિકોરોના સુખી ઘરની ખરાખી કરે છે. ખાંનગી બદી, એ કાંઈજ નહિ પણ જાહેર બદીનું બીજ છે, કેમકે ખાંનગી બદી જ્યારે છુપી રહેતી નથી, ત્યારેજ તે જાહેર બદીનું રૂપ આપોઆપ લીધે છે.

જનાકારી અને હાથેદા.

જનાકારીનું આતું ડરામણું સ્વરૂપ, નિતીની નજરે જોતાં, સદેલા સંસારમાં આપણી નજરે પડે છે. જાહેર જનાકારી માટે વેશ્યાવાડો

હોય છે તેના ઉપર સરકારની સત્તાનો કાંઈપણ અંકુશ હોતો નથી. પણ ખાંતગી જનાકારી જે નિતી અને સંસારનું નખોડ વાળનારી, તથા ભવિષ્યની જોવાઈને નુકસાનકારક હોય છે, તે ઉપર કાયદાનો અંકુશ વધારે સખ્ત પ્રકારનો પડેલો છે. ખાંતગી જનાકારી જ્યારે ખૂબી રહેતી નથી, અને જ્યારેથી તે જાહેર થાય છે, ત્યારે પ્રતિબંધ પીનકા કોડની જગ્યા મી કડમ પ્રમાણે, તે એક ફોજદારી અપરાધ તરીકે ગણાય છે, અને જનાકારી કરનાર મગદને પીનકા કોડમાં જખાખ્યા પ્રમાણે સજા થાય છે.

તરફ ત્યાંની સોસાયટીઓ પાર વેનાના ફિટકાર અને સિયાંતતની નજરથી તેઓ તરફ જુએ છે, અને દરેક મિત્ર મંડળ કે સ્નેહી તેવાઓની સંગતને તરફ ફરી, તેમને તરછોડે છે. એવા અપરાધમાં કમનસીબે ગઈ સદીના પાછલા ભાગમાં આયરલેન્ડનો પ્રજાપ્રીય જાહેર પુરુષ, મરદુમ પારનલ, જેને આયરલેન્ડની પ્રજા પોતાના 'તાજ-વગરના રાજા' તરીકે ગણતી હતી, અને જે મરદુમ ગ્રાહરટન જેવાં મહાન પુરુષના જમની દ્વાય સમાન તેનો સાથી હતો, તે તેના કમનસીબે આ બદીની જાગમાં સપડાયો, અને તે દુનિયાથી છોડી ગયો હતો. તેજ પ્રમાણે એજ વખતના અરસામાં મદરાસનો લોક પ્રીય ગવરનર, લૉડ કૉનેમારા, જેને માટે હિન્દુસ્થાનના વાઇસરૉય થવાની વજા હતી, તેને કંપાલે આ બદીનો કલકે લાગ્યાંથી, તે પણ તરછોડાઈ દિનપસ્તીમાં આવી પડ્યો હતો. એ ઉપરાંત સર ચાર્લ્સ ફિશ્ક, તેમજ મીઠા ડિજન જેવા મહાન પુરુષો, એ બદીને આધીન થવાથી તારાજ થઈ ગયા હતા.

આ બદ્દેલીની કહાંણીઓ ખરેખર જાણવા જોગ વિગતો રંગુ કરે છે. દરેક કોમમાં એ બદી મોહકા કે નાહનાં પ્રમાણમાં હતી ભોગવતી હોય છે. એ બદીથી ફેલાતા અમુક રોગો, અને ભવિષ્યની જોશાહતી થતી ખરાબીને ખાતર, કોઈ કોઈ સરકારને તો ચોનાની રદ્યતના લાંબ માટે કાર્યેદા બાંધવાની પણ જરૂર પડી છે.

પૅરીસ શેઠેરમાં ચાલતી બદ્દેલીનો ચિતાર.

પૅરીસ શેઠેરના વેસ્યાઓની છંદગી.

આ વાન જાણીની છે, કે દુનિયામાં એજ સોખને માટે જાગ્યાવજા સર્વ મુલકોમાં, મોજીલી અને રેનીલી છંદગી જોગવવા માટે, એક આજેવાંન શેઠેર તરીકે; પૅરીસ શેઠેર જમ જાણીની જગ્યા છે. આ મરજી રૂપી બદ્દેલીનો ફેલાવો પૅરીસ શેઠેરમાં અનેક વધારે પ્રમાણમાં ફેલાયેલો હોવાથી, ફ્રેન્ચ સરકારને તે માટે ખાસ યોગતાઓ

હાલત થઈ પડવાને લીધે, આ સ્ત્રીઓ અનેક ગુપ્ત રોગોની ભોગ થઈ પડે છે. બાલુનાં કે અબાલુતાં, ધરની માલિકની મરજીને લાગે થઈ, તેઓને પોતાની જીંદગીનો, ભોગ આપવાની ફરજ પડે છે. આ દુષ્કાયક અને દિનપરતીભરી જીંદગીનું સેવક અતે એકાદ દારૂપીટમાં આવે છે.

આવી કમનસીબ સ્ત્રીઓની એક અતી મોહટી સંખ્યા પેરીસ શહેરમાં વસે છે. તેઓ મોહટે ભાગે કંગાલીયત અને મુશ્કેલીમાં જીવી, સેવકે મરણ પામે છે. કાઈ વખત તેઓ ધરપીટાતોમાં મરણ પામે છે; કાઈ વખત તેઓના મૃત થાય છે; કાઈ વખત તેઓ કેદખાનામાં રીખીને મરણ પામે છે; અને કાઈ વખત તેઓ ક્યાં અને કેમ મરી જાય છે, તેનો કાંઈની પત્તા મલતો નથી.

પેરીસની એવી સ્ત્રીઓ માટે, સાંની સરકારે, તેમના દરદોની સારવાર કરવા ખાસ ધરપીટાતો કાઢાડેલી કરેવાયે છે. પેરીસમાં આસતી બદરેલી મુખ્ય ફરી, સ્ત્રીઓના ગુન્ગરા માટે તેમને નેદઈનું કાંમકાજ નહિ મલકવાને સખખે; જીંદગીના નિભાવ જોડેલી આવક નહિ થતી હોવાના કારણે; બાજે વખત નબળી પડી ગયેલી નિતીના સખખે; અને ઘણી વખત મોજ શોખ અને ખાંણીપીણીવાલી જીંદગી ગુન્ગરવાની કાસચને નહિ અટકાવી મકયાના કારણે હોય છે. કમનસીબે સધળી કેમેને અનિતીને રસ્તે ઉતરી પડવાના એજ કારણે માલમ પડે છે.

પેરીસમાં આસતી બદરેલીનો આ એક ચિતાર છે. પણ સધળીજ બદરેલી સ્ત્રીઓ પોતાનો રોગગાર એવી રીતે ચલાવતી નથી. બદરેલી સ્ત્રીઓનો એક બીજો વર્ગ એવો હોય છે, કે જે પોને એક છુટું મકાન પોતા માટે બાંંડે લઈ, પોને પોતાનું છુટાખટુ પોતાની મરજી પ્રમાણે ભોગને છે, એવી સ્ત્રીઓ ઉપર કોઈનો કાણુ કે અખતવાર હોતો નથી. તેઓ પોતાની મરજી પ્રમાણે પોતાનો વખત મોજ શોખમાં ગુન્ગરે

આ બધી કાંઈ અમુક દેસમાં કે અમુક મુલકમાં જડ પાલી
બેઠી છે, અને દુનિયાના બીજાં મુલકો તેથી બચી ગયા છે, એમ
માની શકાયું નથી. આ બંદીની શરૂઆતની તવારીખ મમે એવી
જુની અને જાણુવા લેગ છે, છતાં આ પ્રસંગે તે રજુ કરવી કેવળ
અપ્રસંગોપાત થઈ પડે છે. છતાં એટલું તો જાણવું જરૂરું છે, કે
દુનિયાના મુધરેલાં. અર્થ મુધરેલાં, તેમજ જંગલી મુલકોમાં આજેબી
એ બધી એક યા બીજા રંગ ઉપમાં ચાલી રહી છે.

લાઠ દુવાગીર

D. M. P.

પણ આદમી જ્યારે પોતાની મની જુઝી તે પોતાના દવસને પંપાળે છે, અને તેના ઉપયોગ તે હદ બાહાર કરવાં માટે છે, ત્યારે તેનાં પરીણામ કેવાં નાશકારક આવે છે, તે સર્વ જણે જાણવાં જરૂરના છે.

સ્ત્રીજાનમાં એમુંકે નવજાણ્યો જન્મથીજ કુદરતે સરજેલી
 હોય છે. સ્ત્રીઓની એવી નવજાણ્યી જે કારમાં મરદો ખબરદાર હોય
 છે, તેઓ જેટલી સહેલાઈથી સ્ત્રીઓની ખરાબી કરી શકે છે, તેટલી
 ખુવારી બિનઅનુભવીઓથી થતી નથી. ખરી વાત તો એ
 છે, કે આરતજાન પોતે પોતાની નવજાણ્યી જાણી કે સમજી શકતી
 નથી, એટલે કદાચ મરદો તેમની ઉપર પોતાની જાન બિજાવવા માટે
 છે, અને ધીમે ધીમે પોતાની કુદરતી જગમાં સ્ત્રીઓને બેસવી.
 ભાંગી, નેચીને બદલીમાં ફસાવે છે. માત્ર પુત્રીદા કે વદનીશુદને
 કાળાની સ્ત્રી પાળીજી જન્મને બદલીમાં સગીર થાય છે. આ તે પુત્રીને
 સરીકે મવાંની જ્યાં જન્મની કુદરતમાં માલે છે, જ્યાં તે કાળાની
 પોતાની સગવડને માત્ર માલે છે.

[१] श्री गुरुदेवः भगवान् श्री गुरुदेवः [२] श्री गुरुदेवः
[३] श्री गुरुदेवः भगवान् श्री गुरुदेवः [४] श्री गुरुदेवः
[५] श्री गुरुदेवः भगवान् श्री गुरुदेवः [६] श्री गुरुदेवः
[७] श्री गुरुदेवः भगवान् श्री गुरुदेवः [८] श्री गुरुदेवः
[९] श्री गुरुदेवः भगवान् श्री गुरुदेवः [१०] श्री गुरुदेवः

સર્ગિક થાય છે એક વખત — ફક્ત એકજ વખત તેણીથી એકાદ ભુક્ત આનંદના મા અનુભવ થાય છે, એટલે તેણીનો નાશ જીવેદાંતનો નકળી થાય છે.

ક્રિયા શોષણને લીધે સ્ત્રીજાત અનિતીમા ફરે છે.

મીઠાનની નવાગાર્હ માટે લંબેશા પોતાનું આજીવું છે. કુછંદી પુરૂષો જેઓએ પરસ્ત્રીની સાથે લુપ્તવામા મોજ મેલવા માટેજ જન્મ લીધેલા હોય છે, અને જેઓ પોતાના દરસને પંચાવવા પોતાની તમામ સાધનને ઉપયોગ કરવા અદેજથી આનાકાની કરતા ન હોય. તેઓ જાતા મનની વસાંજના ખાસ અભ્યાસી હોવા જોઈએ. કેમકે તેવાઓ જાતનું કેવા કેવા મોખને વગ થવાનું પસંદ કરે છે, તે જાનના દેહથી તેઓ પગલાને તેરી રીતે પ્રમવાવવાની પોતાના રસે છે અને કમનનીએ બાળી અને નવાગાર્હ મનની સ્ત્રીઓ, તેમનો જીવ થઈ પડે છે એક અનુભવી વિદ્વાન તબિબના નિચવા મળે છે એ વખતે ખુદને, ટેકા આપે છે.

* 'Concent of their personal charms or adornments, a morbid craving for flattery, desire for indiscriminate admiration or for presents, or compliments, and an overwhelming longing for the society and companionship of "fine gentlemen," lead them at first to walk on the brink of the precipice, and ere long they soon fall.'

અંતે અનિતીનાં દુઃખાનંદ એક દરદ !

વિવિધ નિબંધો, નવાગાર્હની વિવિધતાની વિવરણ, તેમજ નવાગાર્હનાં પાંચેક પાત્રોનાં અનુભવો, અને નવાગાર્હનાં પાંચેક પાત્રોનાં અનુભવો.

વિવિધ નિબંધો, નવાગાર્હની વિવિધતાની વિવરણ, તેમજ નવાગાર્હનાં પાંચેક પાત્રોનાં અનુભવો, અને નવાગાર્હનાં પાંચેક પાત્રોનાં અનુભવો.

જોગ છે, કે જે સ્ત્રીઓ 'દિસ્ટિરિક્શન' હોય છે, તેઓ પછીક તાર કામ વિકારને આધીન થઈ પડેલી હોય છે. વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની તપાસ દરમિયાન એવી ગણતરી કરી છે, કે એક સો "દિસ્ટિરિક્શન" સ્ત્રીઓમાંથી તપાસ સ્ત્રીઓએ કાંઈથી પ્રકારની કંગાલીયત કે મુકમંગીના કારણે પિતા, કામવિકારને વશ થઈ, વેસ્થાનો પેસો ફક્ત પોતાની કામનાને સતોખવા માટે અપાધાર કાઢ્યો હોય. આ બનાવ આગલી જિનાને દેશ આપે છે, કે જ્યાં સ્ત્રીઓમાં દિસ્ટિરિક્શનની જિમારીનું એક ભાગવાન જોગ, કારણ, કામિક લાગણીનો જુસ્સો ઉત્તપન થવાનું હોય છે.

સ્ત્રી તેમજ પુરુષોને લાગુ પડતાં જે ભયંકાર કામિક દરદો.

મોહરે ભાગે સ્ત્રીઓમાં ઉત્તપન થતો કામિનો જુસ્સો, પુરુષોના જેવો સખત હોતો નથી. પુરુષોમાં કામિક જુસ્સો અતિસ્થ જોર પકડે છે, અને કાંઈપણ જાતની નિતીરીતીથી તે કાંઈમાં રહી શકતો નથી, ત્યારે તે એક બહુ જુરા શારિરિક રોગ તરીકે ઓળખાય છે. જ્યારે એવી જિમારીના ભોગ મરદો તેમના કમનસીબે થઈ પડે છે, ત્યારે તે જિમારી—“સેટરાયેસિસ”—(satyriasis) ને નામે ઓળખાય છે. તેજ રીતે સ્ત્રીઓ જ્યારે એવીજ જાતની જિમારીથી હેરાન થાય છે, ત્યારે તે જિમારી—“નિમ્ફોમેનિયા”—(nymphomania) ને નામે કહેવાય છે.

આ બને હાલતો એક જાનના દિવાનાપણું જેવી હોય છે. જેવું દરદનું જોર દરદીમાં હોય છે, તેવી તેની નિગ્રાંણીઓનું પરાક્રમ તે દરદીમાં પ્રગટ થાય છે. આ દરદની વિગત જુદે ટુકાણે આપેલી છે. આ ભયંકાર રોગ એક આગરદાર સ્ત્રીને લાગ્યા પછી, તેણીના કેવો હાલ થયો, તે તમિજી દક્ષતરે નોંધાયેલી દક્ષિકત ઉપરથી, નીચે ઉતારી લીધો છે, જેથી વાંચકને તે દરદનો કાંઈક ખ્યાલ આવી શકે.

देश्याना विरा !]

निम्नलिखितानि पितामहीमा संप्रदायेक्षी
येषु ज्ञानं श्रीना 'डेस.'

એક જવાન સીના કસ.
 • એક જવાન ખાનુ પોતાની પસંદગીના એક જવાન સાથે
 માથા પાછળી ચાલીને અદરાષ્ટ હતી. અમુક સંલેગ વચ્ચે તે જવાન
 એકાએક ને ખાનુને ડાહી ગયો, અને તેમની વચ્ચેના તમામ સંબંધ
 તૂટી ગયો.

આ બનાવથી તે સ્ત્રીના મન ઉપર ઘણીજ કાલીઝ અમર
 થઈ અને તેનીની દાઝન રહેને રહેને અગડવા આગી. તેનીની કૃષ
 નિવડા જતી નહી, અને મોદદે અવાજે તરેદવાર બિબીત્ત માયનો તે
 નમ ન તુ નવા સાગી ગકને રહેને માયનોની સાથે તેવાજ બેઅદબ અને
 નમ નમ નમ બાગાઓ તે દાઝે તરે કડવા સાગી. અતે તેનીની
 નિમ ની અટવી દદ મુખી થી ગઈ કે પોતાની ગેરસુકાઈમરી દાવનુ
 દાવ નમીનમાન ગુનું નાંદ મનની દાઝન તપારે અગડતાં, તે પોતાના
 મુઠાં ઉઠવા કપડા રટિક કાદાડી નાખી નમ દાવને પોતાના
 નમ નમ, તે નેંદક કડવા, અને તરેદવાજ નાંદ મુખે બોલવા પાની

[illegible]

The first of these is the fact that the
 system is not a simple one. It is a
 complex one, and it is not possible to
 describe it in a simple way. It is a
 system of many parts, and it is not
 possible to describe it in a simple way.

તેની ઈચ્છા હવસથી એટલી ગંધી તો ઉત્કેષાર્થ ગયેલી હોય છે, કે તેણીના મનમાં બસ મરદ અને મરદની સાંખતનોજ ખ્યાલ ભમ્યા કરે છે. એવી દરદીએ નિન્દા પણ કાંમિક સ્વપના લેતી રહે છે. દીવસના પણ તેમની હાલત તેવીજ બેકારાર હોય છે. એવી સ્ત્રીઓનું અરમાન પુરોશની સંખત છતાં, સેહજબી સતોચ પામતુ નથી.

શ્રીઓમાં લાંબા વખતની જડ ઘાંડી બેઠેલી, નિમ્નોભોનયાની બિમારી, બહેર નિતીને બાંજે વખત કંઈકે લગાડે એવા સંભવવાલી થઈ પડે છે. એવી કમનસીબ શ્રીઓ પોતાની આસપાસમા વસતા મરેદોને, તેમજ જ્યાંનું છોકરાઓને જેમ નોખમ-બરેલી થઈ પડે છે, તેમ જ્યાંનું નિર્દોશ શ્રીઓ તથા છોકરીઓની નિતાને પાલ તે ભંમ કરે છે. કેમકે કોઈક વાર એવી બિમારીથી દેરાંન થતી શ્રીઓ, સ્વગતીના મિત્રાપર્યા પોતાની હવસભરી નસ મટાડનારી હોય છે. આવી દરેક ઇશ્વતને વરા થયેલી શ્રીઓને

॥ होमिसेंशुभल-निशेमनियकस. ॥

(Homosexual Nymphomaniacs) ને નામે તથિળી બાશામ
મોજખારી છે.

નિમોર્મેનિયાની બિમારીવાળી સ્ત્રીઓ જાહેર નિતીને ખરાબ કરનારી માત્રમ પુત્રી છે, કેમકે તેઓ પોતાને વાગુ પડેલા રોગની કુતમિ જાહેરમાં મરદોને નરેહવાર અનિતીવાત આજ્ઞા કરે છે. એવી સ્ત્રીઓ જે માતૃચર હોય છે, તે તેઓ પોતાની કામિક

૧૭ જાન્યુઆરી ૧૯૬૮ ના રોજ દેશી વસાંકુ દોષ છે. સાચાણુ રીતે શ્રીમતી
 દા. જી. કમલકાન્તે કુ-સૌના મિત્રવર્તી સંનેએ છે. પણ આ મિત્ર એવી ભગની
 નિમિત્તે કમલકાન્તે કુ-સૌ છે, કે કમલકાન્તે કુ-સૌના કમિટી દા. જી. કમલકાન્તે
 કમલકાન્તે કુ-સૌના કમિટી દા. જી. કમલકાન્તે કુ-સૌના કમિટી દા. જી. કમલકાન્તે
 કમલકાન્તે કુ-સૌના કમિટી દા. જી. કમલકાન્તે કુ-સૌના કમિટી દા. જી. કમલકાન્તે

શ્રીજીવત શા માટે ખુબસુરત દેખાવા ઈતેજાર હોય છે.

આ વાત ના પાડી શકાય એવી નથી, કે શ્રીજીવત જણનાં કે અજીવતનાં, પુરુષોના વિચારોને અનુસરતી થવાની દરેક તજવિજ કરતી રહી છે. પોને સામી જાતીને આનંદ પમાડી તેમનું ધ્યાન પોના તરફ ખેંચી રાખવાની જે જે તજવિજે કરે છે, તે ઉપરથીજ તે જણાઈ આવે છે. આ સમજાવે લીધેજ નવી 'ફેશનો' નિકળતી રહી છે, અને જેવી તે 'ફેશનો' લુની થઈ મરદોના ધ્યાન ખેંચતી બંધ પડે છે, કે ગુરુતર ખીંચ નવી 'ફેશન' નિકળી આવે છે, કે જે વડે ચિત્તદરણ કરવાની સ્ત્રીઓ નવી નવી તજવિજ કરે છે.

પુરુષોના ધ્યાન ખેંચવા માટે દેશ પરદેશની ઓરતો કેવી રીત અખત્યાર કરે છે.

પુરુષોના મન ઉપર પોનાની ખુબસુરતીનો છાપ મારવાની, અને તેમના ધ્યાન પોના તરફ ખેંચવાની તજવિજ બહુ પુરાતન કાળથી જ સ્ત્રીઓ કરતી આવી છે. પોતે ખુબસુરત દેખ તેથી વધારે મુંઠર દેખાવ કરવાની વક્ષાંધુ, મુંઠરેલાં તેમજ જંગલી સ્ત્રી પુરુષો અસહ્યથીજ તરસવાનાં આવ્યાં છે. દુનિયાના દરેક ભાગમાં વસતી પ્રજાની સ્ત્રી પુરુષોની જવાની અને જોશનની શરૂઆત થતાંજ, સખુગાર સજવાની આ તેમના મનમાં કિતપન થાય છે.

દાખલા તરીકે ચીન દેશમાં સ્ત્રીનીઓના પગ જન્મથીજ બાંધી પગમાં આવે છે, કે જેથી તે બોહરા થતા અટકે, અને સ્ત્રીનીઓ તેથી નાકપિંત બને !

જંગલી પ્રજાઓમાં નાક અને હાંન વિધવામાં આવે છે, કે જેથી નાકપિંત બનવા તરેદવાર દાણીનાનો ઉપયોગ કરે !

પ્રજામાં શરીર દિપ્તું અને શોખાવમાન ફગી સામી જાતીનું

એવા મરદો ઉપર કુદરતના શ્રાપ હોય છે, કેમકે તેઓ ગમે એવા બહાધુર કે અંકલમંદ-હોવા છતાં, જનાકારીના અપરાધમાં કસ્યા પછી, તેઓ પોતાનું પુરુષાતન અને બાહોશી ભુલી જાય છે, અને બંને દિન બની બાવલા સમાન ભુકું બોલી, પોતાને નિર્દોશ બતાવવાની ઝોટી તજવિજે કરે છે.

બલિયારી પુરુષો એટલા બધા તો દિવ્યકારા બની જાય છે, કે પોતાના જીવથી પેદા પડેલાં પોતાનાં કરજન્દોને દુનિયામાં તેઓ તરછોટી તથા દિયે છે, અને પોતે તેમના હકદાર બાપ હોવા છતાં, તેઓ પોતાનું નામ તેમને આપી શકતા નથી. એવી રીતે એક પીના તરીકેની પોતાની કરજ, તેઓ પોતાના બચ્ચાં તરફ જમાવી શકતા નથી. એવાં તેમના આગકનું સિવટ કેવું આવશે, તેનું વલિક ધ્યાન તેમને હોતું નથી. તે આગક જો છબ્બું તો ને કાળના કરજન્દ નરીકે યોગબાશે, અને તે કમનસિય આગક પોતાના પીના તરીકે કાળને બોલાવશે. તે વિચારજ દયાજનકાનું દૃઢ્ય ચિત્રી નાખે છે.

પણ એક દાથ ઉપર બ્યારે ગદ્દેલીમાં પડેલા મરદોની એવી કાચન હોય છે, ત્યારે ગદ્દેશ એમની કાચન કેવું મેલે છે? આવાં જરકમંદા કસેલી સ્ત્રીઓ, દરમં પ્રવિનની જગેલાં તેમના કરજન્દને, જો તેઓ પરજીસી મેલે છે, તો પોતાના પતીને મળે ફેરવના ને અનેક અપમા રમે છે. બ્યારે તેમની બેઝો પરી, તેમની આગકને તેમના જીવન આગક કમલ, પોતાના સંસાર કુખને વખાણે છે, અને નુરાતના કાલ કપીની નિયતી પિડીયા. અતરે મેંથી લેવાનાં જીવ જલ ને છે.

મધરિ એકનો ધન હમે,

વેદ હમે અવવા ર.જ.

કામી સો મનમં હમે,

કમ દિ.જે અ.જ.

ધરતીમા સમાયતું ધન ખોદી કાઢવા માટે જ્યારે ધરતીને ખોદવામા આવે છે, ત્યારે ધરતી મનમા દમે છે; મોત જ્યારે આદમીને લઈ જવા સામે આવી ઉભું રહે છે, તેવે સમયે ' મોહટા કન્સલટિંગ ડાક્ટરોને' મલાઈ માટે આવતા જોઈ, મોત પોતાના મનમા દમે છે; અને એક પરખેલી સ્ત્રીએ દરમિયાન દર્શનથી જખેલાં જાગકને, જ્યારે તેણીનો ધરતી (તે જાગકને પોતાનું જાગક સમજી) રમાડે છે, ત્યારે તે કુર્મી સ્ત્રી પોતાના મનમાં દમે છે, (કે એ પુત્રનો ખરો જાપ કાળ છે. અને કાળ એ જાગકને રમાડે છે).

લાલ દુવાગીર.

D. H. P.

પુરુષની જનન શકિતનું ત્રણ મકારે બ્રહ્મ થવું.

THREE DEADLY FORMS OF SEXUAL POWERS.

મુશન મિત્ર

આધિ ઉત્તરનાં દરદો તેમજ આસિયતોની એક ટુંકી રીપ પાછાં પત્રમાં આપ્યા પછી, તે રીપમાં સમાયેલી કેટલીક આસિયતો અને કેટલાંક દરદો વિશે કાંઈક ખુલાસો કરવો ધટે છે.

આ વાત દેખાઈતી છે, કે જેઓની આસિયત હવસથી ભરેલી હોય છે, યાને જેઓ પોતાના હવસની પરસ્તેશ કરતા હોય, તેઓનો ફેજ કદીખી આવકારદાયક આવતો નથી. પોતાની કામિક ઇચ્છાને સંતોખ્યા, હદ બાહાર વિશ્વાસી થવાથી, મોડે કે વેલે એકાદ રોગની પિડાકારીને તેઓ ભોગ થઈ પડે છે, એમા તો જરાએ શક રહેતો નથી. કુદરતનો કાગેદો તોડવાની તેમને એ ઘટીત સગ થાય છે.

અસમતાં મજાશુન ખાંધાના અને જોરાવર તન્દરોસ્તીના વિશ્વાસી મરદો, જેઓ પુર સાદુંચેતીથી પોતાની વિશ્વાસી છાંદગીને પંપાળે છે, તેઓ ધણાજ જંવે એવી પિડાકારીની ચુગાવમાંથી બચી જાય છે, પણ એવાઓ પોતાની ભવિષની ઓલાદને પોતાનેજ હાથે ફના કરે છે, એમા તો જરાએ શક સમજવો નહી.

અને કંઈએક બાળકો' રોગીષ્ટ ખાસિયતો પોતાના લોહીમાં જન્મથીજ આમેજ થયેલી લઈને પેદા પડે છે.

હવેસ પરપરોની મોહોકાંજોનો હિસાબ એટલેથીજ પુરો થતો નથી, એ ધ્યાનમાં રાખવું. તે સવળાંનો સામટો સરવાળો હવે પછી લઈશું, પણ એવા બબીયારીઓ જેઓ પોતાની હવસભરી ઇચ્છાને તૃપ્ત કરવામાં જીંદગીની એક મોજ માનતા ફરે છે, તેવાઓ પોતાના શરીરમાં એકાદ એવાં જેરી ફરદનો ચેપ લઈ, સંસાર મંડળમાં 'શોભાના ગાંડીયા' બની ફરે છે. જેમનો સ્પર્શ વટીક જેરી હોય છે; જેઓના હોઠ સાથ-લાગેલું એક 'ગ્લાસ,' કે એક ચાહતું પિયાલું, કે એક પાણીનું 'ટબ્લર' વટીક જેરી બનેલું ગણાય છે. તેવાઓથી સાવધ રહેવાને, અને તેમનો ચેપ નિરોધાશ નિરોગીઓને લાગુ નહિ પડે, તેને માટે કેવા પ્રકારની સલામતી ચોજી શકાય ?

એવાઓએ પોતાના કર્મનાં ફળ ચાખવાંજ નોંધએ છે. એવાઓ પોતાનાઓને, તેમજ બીજાંઓને ઘણાજ પિડાકારક થઈ પડે છે; કેમકે તેઓ મમે એવા કિમતી ઇલાજો છતા ખાતરી પુરેક રીતે સદંતર તો કદીબી સાગ્ન થતા નથીજ.

એવાઓના આવા વીરાઓની જીંદગીથી આવતાં ભયંકર પરીણામોનો ખ્યાલ, અગર જે કોઈથી સ્ત્રી સમજના આદમીને ખુલાસા વાર સમજ પડ્યો હોય, તો ને જવલેજ આટે માનમે જવાની દેખાડત કરે. પણ આમન તરફ ખેંચાઈ જવાનું ને લોહચુંટીક-આકર્ષણ કુદરતે પ્રેરના અંતરમાં મરજેલું છે. તે એવું તો પ્રખળ છે, કે તેને જોઈ કરવા માટે મરજેલું પોતાની અંદર એક જુદીજ સક્રિય ખિચવરી નોંધએ.

• શ્રીમદ્ વ્યસે સરવ દસને મરો મરે એકજ છે, અને તે એ કે ને મુખ તેમથી જન્મજન્મને તેમને' અ. જન્મજન્મ જન્મ આપેલી છે, તે જન્મ સાગ કવરા તેને પચ્છાને મુખી થવું અને પોતાની

‘નામદ’ જેવો બળદિન બની જાય છે. બીજાં શબ્દોમા બોલતાં, તે કાંમ બ્રહ્મ બની જાય છે. જનન શક્તિ બ્રહ્મ થવાનો આ પહેલો પ્રકાર દેહવાયે છે. એ દરદ વિશે વધુ લખાણ હવે પછી જણાવા જોગ થઈ પડશે.

† “હાઇપરિન્ધિસિયા” - *Hyperæsthesia*.

(ABNORMALLY INCREASED SEXUAL DESIRE).

કાંમ દરદાનું હદ આધાર વધી જવું.

મદન મસ્ત.

આ લાસતવાલા દરદીનો દવસ પાર ચિનાનો વધી ગયો હોય છે. પોતાની ઈર્ષી ઉચ્છેરાયતી લાસત દરમિયાન, તેઓ દેહનીથી છકાર દીધા વિના ઘણાજ નિર્જન બની જાય છે, અને પોતાનો દવસને સતોખવા માટે કાંમની ભવિષ્યની રૂચા તેઓ અવધાના નથી. એવા દરદીમાં દરેક ઈર્ષી તરફ લવસમયી નજરથી જોત. રહે છે; કમનુસાર નહિ પણ પાને જખન તેમના મનની લાસત ઈર્ષી બની જાય છે, કે ઈર્ષીઓ પાસે કે પહેલેમની એવાં આજ કાલ નજર પડતાં, તેમની દરદા અડધી જેટલે જલન દરદા પચડવાનો આ બીજો પ્રકાર ગણાય છે.

* “પરિન્ધિસિયા” - *Paræsthesia*.

(PERMANENTLY INCREASED DESIRE).

કાંમ દરદાનું બમણી જવું.

આ દરદીમાં જે જા સવરૂપ બદલેલું હોય તેના કારણે લાસ છે. જે કાલકાળમા દરિયામાં કોઈ એક સ્થાને વસી પડે છે તેના કારણે તેને લાસ થાય છે. જે કાલકાળમા તેને લાસ થાય છે તેને લાસ થાય છે. જે કાલકાળમા તેને લાસ થાય છે તેને લાસ થાય છે.

પુરુષની જનન સક્રિયતા પ્રકારે અષ્ટ યજ્ઞ.] [પુરુષ-સામ.

મોજ મેલવના માલમ પડે છે. તેમની ગમડી ગમેલી મનીને લીધે ભડકી ઉઠેલા કામનો જવાબો હોડા પાડતા, દરદી જેમ કોમલ વપના જવાંતો ઉપર બલાતકાર કરતા અચકાતા નથી. તેમજ અદ્યક્ષ સ્ત્રીઓને પણ અપમાન કરવાને તેઓ કરતા નથી.

આમ મેદરખાંન, ખાન રાખતું કે પુરુષોના જનન શરીરને માનુષ પડત. દરદોની આ કાંઈ નિયતવાર ટીપ નથી. ઉપર જાણેલી રત્ન પ્રકારની નિયતી. જેમ પુરુષોની તેમજ સ્ત્રીની કાંઈક-કાંઈકની અમલની પડે દરદી દાવતનો ખ્યાલ આવે છે મુખ્ય કરી પુરુષને ધનની મ.નન ઉપર આ પુલ્લકમા નુ લખવા ખાસ જુ. એટલે સ્ત્રી જનને પત્ની દિગ્ગમીના માટે નુ ફક્ત દવે ઉપર કષ્ટકીય જવાર કરીને બેડવાજ માટે ઉપવી વાનુ દરદી દાવત માથ સ્ત્રીને કેટલાં અંતે ફેરે. સ.ન. છે, તે માટે નુ લખતું મમનાપાત વાગતું નથી. ફેરે જાને લગતા માલિય માટે નુ એક બીજું અવાજે પુરુષ "જાની પુરુષી અન જમાનો" એવે નામે પ્રગટ કરવા ખાસ જુ.

જાણ દુવાગી.

૨. ૨. ૨

પત્ર ૧૫ મું.

હિજડા! અને હિજડાપણું.

HERMAPHRODITISM.

મારા માનવંત મિત્ર

ત્રણ લાયકર પ્રકારની જનન સરીરને લાગુ પડતી હાલતની બિના જણાવ્યા પછી, આ પત્રમાં મરદની જનન હાલતને લગતી એક નવી બિના ઉપર હવે કું વાંચકોનુ ધ્યાન ખેંચુ છું.

આ પત્રને મથાળે લખેલા શબ્દોથી કેટલી 'અભિપ્રાય' ન દર્શાવે. એ શબ્દો ધણીક વાર તિરસ્કાર રૂપે વર્ણવતાં વાંચકોં માટેલા ધણીકોને સંભળાયા દર્શાવે. સાધારણ રીતે હિજડા શબ્દનો અર્થ એવો સમજવામાં આવે છે, કે એક મરદ, દેખાંવમાં મરદાના જેવો દેખાતો હોવા છતાં, તે નામદેવાને નપુંસક હોય છે, અને તેટલા માટે તે પંરણીને પોતાની અને સંસાર મુખને લાઠાવો આપી શકે એવો હોતો નથી. આવા વિચારો સામાન્ય હોય છે. પણ આવા માનવીઓના જનન સરીર જનનની રચનાનું જ્ઞાન જેઓને હોતું નથી, તેથી એવાં મનના હોય છે, કે એવાઓના દવાણમાં બીજીઓનું જનનખાતું તેમની નિમિદ્ધાની માટે જો આપ્યું હોય, તો તેમાં કોઈની વાંધા જોતું નથી.

એ વિચાર કમે તેવો હોય તે સાથે વાંચકને સંદેશથી નથી.

બે જાનના દિગ્ગડાઓ.

આ ગુચવાડાજરી બાળકને સમજ પડે તેવી રીતે રજુ કરવા માટે તખ્તિબોએ દિગ્ગડાઓને બે વર્ગમાં વેદ્યની નાખ્યા છે. ૧, બોટું દિગ્ગડાપણું. અને ૨, ખરું દિગ્ગડાપણું.

પહેલા વર્ગમાં બોટા દિગ્ગડાઓને મુક્યા છે. જેને તખ્તિબો 'સપ્તરિપસ-દ્વમેફેડાઇસ' (SEPTARIOUS HERMAPHRODITE) કહે છે. બોટા દિગ્ગડાઓના વર્ગમાં બે જાનના દિગ્ગડાઓ સમાધાન થાય છે.

ક. મહાના સ્ત્રીઓ. (MARRY WOMEN)

ખ. બાપડાઓ અથવા રાડવાઓ. (WOMANLY MEN.)

બીજા વર્ગમાં ખરા દિગ્ગડાઓને મુક્યા છે. જેને તખ્તિબો 'થ્રુ-દ્વમેફેડાઇસ' (THREE HERMAPHRODITE) કહે છે. ખરા દિગ્ગડાઓમાં બીજા તેમજ પુરુષ બનેલા જનન અંગો હોય છે. એકબીજા નહીં પણ તેઓમાં બીજા તેમજ પુરુષ બનેલા વસ્તુ હોય છે. બીજા તેમની માથા-પાંજી અને ઝાંઝાનાં પાંજી (પાંડા કે પાંજી) એ તેમની માથા-પાંજી હોય છે.

આવી જાતની પેદાશસોંબા એવા દાખલા તબિબી દૃષ્ટિરે નોંધાયલા છે, કે જેમાં શુભ શરીરની રચના તપાસતાં આહારથી પુરુશનું જનન શરીર નજરે પડે છે, અને ક્ષિત્તરમાં સ્ત્રીના અંદરના જનન શરીર હોય છે.

तणीणी दइतरे नोधायलो केस.

૩. એ એ પ્રકાર ઉપરાંત એક ત્રીજા પ્રકારની પેદાવસ જન્મે છે, જેને તથિયો 'કમલ દર્મકાલીટિર્કન' ને નામે ઓળખાય છે. આવી જાનના 'કેસ' મોહરે ભાગે ગુચવાડા બરેલા દોષ છે, અને તેટલાંજ માટે તેમને અનરે રજુ કરવા અપ્રસંગોપાત થઈ પડે એવા દોષાને કીધે, તે પડતા નાખ્યા છે.

ખેડા જિલ્લાએની શરીર સ્થના કેવી હોય છે?

આ વર્ગમાં બે જાનની પેદાશ આપે છે. 'મરુના સ્ત્રીઓ',

Plant Women.

મરણીયા શ્રીચિંત.

એ વર્ષમાં પેદાશી મળ્યાં છે. ઓગસ્ટના પેદાશી

ઉપર જોડેલા વખતે મુજબને દાખાની નકલ
જોડવાની જાણની વધુ પડતી છે.

કોનસ્ટેન્સીનોપલમાં એક કદાવર ઓરન દરેક રીતે મરદના જેવા બાંધાતી હતી. સરવે કાઈ તેણીને એક મરદ તરીકે જ માનતા હતાં, કેમકે તેણીના મોઢોમાં ઉપર મોઢડી મુઠા અને લાંબી દાડી ઉગેલી હતી. આ સ્ત્રી જ્યારે જન્મ પામી, ત્યારે તેની દાડી ઉપર બાલ ઉગેલા દેખાતા હતા, અને જ્યારે તે આઠ વરસની ઉંમરે પુગી, ત્યારે તેની દાડી બરાબર બે સંખ્ય લાંબી થઈ હતી.

આ વર્ષમાં મેસાયેલી મરદાના સ્ત્રીઓના જનન અવયવો વિવિધ પ્રકારના હોય છે. અને તેની ખરી જાતની શું છે, તે શોધી કાઢવા માટે તબિબો ત્રણ વર્ષના સમયમાં પડે છે.

મરદાના સ્ત્રીના એક વિચીત્ર કેસની લેખિકા.

ફોરેસ્ટોની દીવાનશાસત્રમાં દર વર્ગની ઉંમરે પુરેલી એક દરજ્જા સ્ત્રીને હાખવ કરવામાં આવી હતી. કદમાં તે મોઢડી અને પુરુષ જેવી પોટોળી પીકાણી હતી. તેણીના સ્તન મેદમ ખિંચેલાં હતાં. મોઢોમાં ઉપર મુઠા અને દાડી સાચી રીતે ઉગેલી હતી.

તબિબો તપાસમાં એવું જાહેર થયું, કે તેણીને મોળાઓ જેવું જન્મથી જ કાંઈ હતું નહિ, પણ સ્ત્રી-નિમ (Femina) - પ્રકારનું જોડું કદમાં ફેરવી હતી, અને નાનકી ઉંમરે તે મુજબ વાળ મળિક માંદગી મોઢડી મુઠા હતી. જનન માંડ અને મસાલાત (Femina અને uterus) બેના જન્મ દર્શાવે, અને કાંઈકેકેનને તે અનિશ્ચય આપીત હતી હતી.

પુ.વકા: અને માંદગીએ તેમની મરીત રચના કેવી હોય છે.

મરદાના સ્ત્રીના જન્મ માંડવા પુરે. રિતે કોઈ મરદની જેવું કોઈ કોઈ રીતે મરદની જેવું, અને મરદની જેવું.

Womanly-ness.

માંદગી

અને એ માંડવા જેવું મરદાના સ્ત્રીના જન્મ માંડવા જેવું.

આ વર્ગમાં જન્મ પામેલાં જાતીઓની સગીર રૂપમાં કાંઈની ફેરફાર કે નવાઈ નેવું જણાવ્યું મોઢે જામે દોનું નથી. તદ્વાપન જે દોષ છે તે એટલેજ. કે તેમના જનન સગીર અને આપણે પડ્યાં વાર પડ્યાં નાદનાં કરના રહી ગયેલાં દોષ છે. ઉપર ઘોઢી મારી જવા છતાં, પશુ તેમનો અવાજ નાંદના જનાં છાકના કે નાંદની છોકરી જેવો રહી ગયેલો સંજ્ઞાપે છે; અને ઉપર મોઢી મવા જનાં દોષ ઉપર કે દાડી ઉપર, તેમજ સરીરના ગ્રમ જાગો ઉપર જામની વધ બિસ્ફુલ મતી નથી. સરીર ઉપરના માસના લોચા (મસ્તકા સમાવેશ, બરેલા, અને કાંઈક પોચા-નરમ દોષ છે. આંખની દાખને મુસાલી અને મુસા-એમ લાગે છે. એવાંઓમાં ખરા મરહને જાગતા ગુણો બિસ્ફુલ લાગતા નથી. તેઓ ચીરકાઉ, ખંડીકાળુ, જરા જરામાં ગુસ્સો થઈ જનાર, અને દિગ્ગજા દોષ છે. એવાંઓમાં કાંઈ કે દવસ જેવી જાગણી એકદમથી દોળી નથી. તેમનું તમામ જનન સરીર બળદિન અને કાંઈ પશુ સાગણી વિનાનું દોષ છે. તખિઓના મત પ્રમાણે એવાંઓની એવી મંદ અને સાગણી વિનાની દાક્ષન, આખી છંદગી મુધી રહે છે.

નહિ નર કે નહિ નારી જેવાં આદમીઓ.

ખરાં અને ખેટાં દિગ્ગજાપણાની વિગતનો ચિતાર આપ્યા પછી, આ બાબદ ખતમ કરતાં આટલું ઉમેરવાની Sexless Beings. જરૂર છે. કે સદરકુ પ્રકારો ઉપરાંત દિગ્ગજા-પણાનો એક એવો બીજો પ્રકારની જગ્યાવલો છે, કે જેમાં આગલ જણાવેલા પ્રકારો માટેલો એકબી પ્રકાર લેતો નથી. એવાંઓમાં પુરુષના કે સ્ત્રીના જનન સરીરની એકદમથી નિર્ધારી દોતી નથી. એવા દાખલા તરીકે જણાવતી એક સ્ત્રીની વિગત જણાવવા જોગ થઈ પડશે.

“પચીસ વરસની ઉંમરે એવી એક સ્ત્રી પરણી મધ્ય હતી. જે વરસ પછી તેણીના ધણીએ તેણીથી છુટાછેડા કરવા માટે કાયદાની કોર્ટમાં અરજ કરી હતી. તબિબી તપાસ કરતાં માલમ પડ્યું હતું, કે મજકૂર સ્ત્રીની ઊંચી બિંદુસ બિંદી નહિ હતી. જનન માર્ગ (vaginal), મર્મરેશન (uterus), તેમજ સંતાન બીજ સ્થાન (ovaries) જેવું તેણીમાં કંઈ હતુંજ નહીં, તેમજ પુરુષના જનન અવયવો જેવું બી કંઈજ જણાયું નહિ હતું.”

સ્ત્રીની મનિષિ દાસન દરમિયાન, તેણીના પેટ માટેલા મર્મરેશન જનન સરીરનું રૂપ વિરૂપ થઈ જવાથી, યા તો જનન સરીરની વધનો ઉપર ભાર હલ બાદાર વધી જવાથી, યા તો જનન સરીરની વધનો ઉપર ભાર હલ બાદાર અટકી જવાથી, આવી કિસ્મનાં વિવિધ પ્રકારનાં આદર્ભીઆ જનનમાં અવનત છે, જે દિગ્ગંઘ્રો અને દિગ્ગંઘ્રોના નામે માનસજ્જનમાં ઓળખાય છે. સ્ત્રી સ્ત્રીના કાયદા પ્રમાણે જેનાં, આવી કારણોથી આદર્ભીઆ કંઈ સ્ત્રીમાં નથી પેદાવસ તર્કિક રીતે નિષ્કર્ષની નથી, જે આનંદ પુરુષના જેવે નિના છે.

સાગ દુવાળીર.

D. M. P.

પત્ર ૧૬ મું.

માનસિક—શાસ્ત્ર.

મોહિનીનો મહિમા.

PSYCHOLOGY OF SEXUAL LIFE.

પ્રીય મિત્ર

બહુ પુર્વે કાળના જંગલી જમાનામાં દુનિયામાં માનસ-
જાતની હાલત કેવી હતી, અને તે વખતે તેમની નિતી રીતી અને
રીતભાત કેવાં હતાં, અને કેવી રીતે તે સર્વે ધીમે ધીમે સુધરતાં
ગયાં, અને નર નારી એક ખીજના સમાગમમાં આન્યાથી તેમના
સંસારમાં કેવા ફેરફાર થતા ગયા, તેને સર્વ બેશક જાણવાં જોગ
બાબદ છે.

૧. પોતાના કામવિકારને સંતોષવો, અને પોતાના હવસની
સુખ મંદાવો, એ તે વખતે જેમ માનસની તેમજ જનવરોની
સર્વથી પેદાશી નેમ અને પેદાશી મતલબ હતી, એવું છે. શરીર
ઉપર કાંઈ લુગડાં કે પેદરવેશ વિના આ તે. હતાં,
અને પોતાના શરીરની તમામ નમ હાલત ખીજની
લાજરીમાં મેદજખી લજવાનાં કે શરૂ જ નંદિ
પણ સંસાર વહેવારમાં હું શરૂ છે,
ખિયાલ કે વિચાર

૨. ઓએનેશિયન, પોથીનેશિયન, તેમજ ફિલીપાઈન્સના લોકો પશુ નેવીજ દાહનમાં વસ્ત્રાં હતાં. સ્ત્રીઓ પુરુષોની મિલકત તરીકે ગણાતી, અને જેઓની પાસે જરૂર અને જોર વધારે પ્રમાણમાં હતાં. તેઓ પોતાને મન પસંદ સ્ત્રીઓનો કબજો મેલવી શકતા હતા.

૩. સ્ત્રીઓની હાલત તે જમાનામાં ધણીજ દયાજનક હતી. સ્ત્રીઓ મેલજવા માટે નેપારના સોદાની મિસાલ માલ આપી તેની કિંમતના બદલા બદલ સ્ત્રીઓ મેલવી શકતી હતી, પણ તે સ્ત્રીઓને કિંમત આપી વેચાની બેવાઈ શકતી હતી.

૬. દેશ, કાળ, અને દિવસનીમા જેમ જેમ ધીમે ધીમે સુધારા થતો જાય છે અને આખો દેશની સગદી અને કંડી, તેમજ ગરમીની અસરમાં તેમજ મન કંટકાર થતા મથા, તેમ તેમ આદમીને તેમનાં સગીરનાં મનમાં માટે અવિચલિત યોગ્યતાની જરૂર પડતી ગઈ, અને એ રીતે આદમીને દેશના નજીક દેશવાની કુદરતે ફરજ પાડી, જ્યાંથી પ્રજાની અસર થતી જાય છે તે જ્યાંથી તે જ્યાંથી દત્તી, કે સરીરને કાંકવા માટે પેશાબ પડતો તેમને શરૂમ લાગતી હતી, અને કોઈની રીતે નહીં.

[illegible]

મદીમા આત્મ ધર્મો. આ તજજ્ઞા ઉપર આવતાં ઓરતને જે નવું ખાંન આવ્યું, તે એ કે તેણીના નાજ, નખરાં, અને તેમની ખુબસૂરતી કાંઈ દરેકને મારે નથી, પણ જેનાની પસંદગીના એક મરદને મારે છે.

ગુજરાત મારે બટકતા ફરવાની, અને એક સમયથી બીજા સમયે જ્યાં પડાય ત્યાં પડવાની વ્યાજને લીધે, મરદને ઘરખાર માંડવાની ફરજ પડી, અને તેમ કરતાં જેતાની છંદગીના સાચી, જેતાના સુખ દુખના અંગી. અને જેતાના ધરની રાજ્યતરીકે એક મારતની ખાસ જરૂરત મરદને પડવી લાગી.

૬. આપણે એક પ્રજા અતી ઘણી મોટી, અતી ઘણી લ'પટ-ખાજ, અને બગલિન આપણા જેની બને છે, સારે તે ગમે એવી બગ-વંત અને લેરવગ હોવા છતાં, નિતીભંગ બની પડી ભાગે છે.

કોઈથી બગવંત પ્રજા એવી રીતે અચ્ચુચ પડી ભાગે, એ સાદી નજરનાં આદમીઓને એક ચમતકાર સમાન લાગે, એ બનવા લેગ છે. પણ એ બનાવ વેદક શાસ્ત્રની નજરથી જોતાં સેદગંથી અજાયબી ઉત્પન્ન કરે એમ નથી. દેખઈતું છે કે મોજ શોખ, લ'પટખાજ, અને બલિયારી છંદગીના બનાવો, એવી પ્રજાના "શારિરિક-નંતુ" એટલે 'નર્વસ સિસ્ટમ' (nervous system) ઉપર જે સખત પ્રકારની નાશકારક અસર કરે છે, તેનું બેશક એ પરિણામ હોય છે. બલિયારી અને વિવધ છંદગી, કોઈથી કોમના સંસાર સુખ અને ઓલાદનો નાશ કરતા છે; એટલુંજ નહિ પણ એવી કોમ ગમે એવી મહાંન પ્રજા સમાન હોય, તોપણ તે અતે પડી ભાગે છે. મહાંન રામ, પ્રખ્યાત શ્રીસુ અને (૧૪ મા અને ૧૫ મા હુમના અમલમાં) બગવંત ક્રાંસ, એ સર્વેની પડનીના મુજ કારણો એજ હતાં.

આ તર્કમાં સહેજથી સરાહમાત નથી મોટાં ગૃહેશમાં વસતી પ્રજાઓ હંમેશાં મોજ શોખ અને ફિલીઆરીમા પડેલી હોય

એવે પોતાના કબજાં જપાઈ રૂઢીંદ્ર કે ગાંધીજી જેવા ને ગાંધીજી જેવે નેવા આદર્શને અર્પણ કરી છે

દાદાદાદાદાદા.

નદામી જનુ, યા નિદરી જનુ!

આવી જનના સંબંધમાં અપાપનું એક આદર્શ (આ એ પ્રાદે) પોતાના જીવિપત્ની પુરાઈ રેલિજન જ છે ને ને જો દેવ છે, ને ને જો પુણ્યની અપર્યાપ્ત પ્રાદેની દુષ્કરવર્ત્તિને કાંઈ પણ ને પછી સાથ અપોત્ત સંબંધમાં પડે છે; યા ને નેની ઉપર અમિત મર્દ, તે નેની માથે નાદામી કે નિદરી લગ છે, જે ને પડેલી દેવ છે, તે ને પોતાના પત્નીનું પડે જોડી પડે પુણ્ય સાથ માની જાયે છે. એવા જનનો અપારજ્ય જનના અને સંબંધના રેવા છે, જેને હમણે આપમાં 'મોલ્ટ' (molt) ને નામે ઓળખવામાં આવે છે.

DOUBLE-MURDER

મારી 'ને મરવું'!

તેમ જે જનનું નથી તો તેથીજી વપાર અપકાર જના જનવા પામે છે. નાસિપાસી અને નાઉમેદીની ધુનમાં, એવું આદર્શ પોતાના મનજની શાંતિ અને સમતોલપદ્ય ગ્રમાઈ કે છે, અને એક જનના દિવાનાપજાની બિમારી તેને લાગુ પડે છે. આ દિવાનાપજા તકલીદી કહેવાયે છે, અને તખિજો તેને 'ટમ્પરરી-ઇન્સાનિટી' (temporary-insanity) ને નામે ઓળખે છે. એવા દિવાનાપજાની ધુનમાં અનેક અપકાર જુસો, એવાં આદર્શો કરતાં સંબંધમાં છે, તેમજ જગ્યામાં પણ છે. એવું પરીણામ એકાદ જન કરવામાં, યા પોતાના જીવનો આપધાતથી નાથ કરવામાં, યા "મારીને મરવામાં" આવે છે. છેલ્લા પ્રકારના જનને "ડબલ-માર્ડર" (double murder) કહે છે.

તો તેમા અદેખાઈ. મમદી નિકમે છે, અને તેમ થતાંજ તે ચતવર પોતાનું અસમ રૂપ જોઈ દે છે.

X

X

X

નખજાં મનવાલાંઓના પ્યારની દાસન વળી જુદાજ મદારની હોય છે. એક દંડ મનવાલાંના પ્યારથી તે કેવળ જુદાજ રૂપનો દોષ છે. નખજાં મનવાલાંઓની પ્રાંત દુએમાં બદનામ કરે છે, અને સામા ધણીને તે બદનામીનો કલંક લગાડે છે. કારણકે નખજાં મનવાલાંઓના પ્યાર દુએમાં મોહટે ભાગે કદ્દીત કદ્દપનાથી બરેલો હોય છે. તેના તમામ મનોભાવ અતી ધણા નિંદ્ર હોય છે. એવાંઓ જ્યારે મીત અને પ્રેમમા નિજજ થાય છે, પાતો તેમના પ્યારને જ્યારે દુગો થાય છે, અને બરોબર રીતે તેમને તેમની મીતને બદલો મલતો નથી, સારે નિરાસીના આવેશમા એવાંઓ મોહટે ભાગે આપધાત કરે છે.

સાચા પ્યારના પરાક્રમે સામા ધણીના વખાણ અને મશંસાને પાત્ર હોય છે. ધણીક વાર તે માનને લાયકે ગણાય છે.

X

X

X

મરદાની મરદી અને નામદી.

મરદ પોતાની મરદાંનગી માટે જણાયેલો છે. મરદાંનગી, એ મરદમાં મરદીની દસ્તી દાખવનારી નિશાણી છે. મરદાંનગી, એ મરદમાં મરદાંઓનું પકપણ, અને જવાંતોની જવાંતી વચેના તકાવતનું ખરેખર પ્રમાણ અચુક દેખાડે છે. મરદાંનગી વિનાનો મરદ, નામદ ગણાય છે. નામદી મરદની આરોગ્યતાને તુકસાંન કરે છે, અને મગજની તાજગી, મનની ચળવળ, અને કાતી વિચારને ખરાબી કરે છે. આ ખરાબી દંમર અને લ્યજીયારના પ્રમાણમાં થતી રહે છે.

મરદની મરદી એ તેમની અંદરીનું અવન છે. મરદી વિનાનો પુરુષ મુખના તેજ વિનાના એક અધિકાર દિવસ સમાન છે. અંદરી તેને એર જેવી કડી થઈ પડે છે. દુનિયા તેને મનથી અકારી થઈ પડે છે.

મરદની મરદી જો કાંઈક કારણે અચત્યુચ જાળવીત થઈ જાય છે, અને મરદ તેથી નામદ્ જની જાય છે, તો ધર્મીક વાર પરીજામમાં એવાં માનસને 'મંત્ર'ન્કોલિયા' ને નામે જાણાયેલી બિમારી લાગુ પડે છે. તેમ જો થતું નથી, તો મરદીમાંથી ગમતો મરદ ચોતાની અંદરીની મિત્રામાં મિત્રી મોજની સેદજત ખોઈ દીધાથી તેને ઉપજતી નિરાસી, અને નાસિપામીના સજામને લીધે, તે આપવાન કરી ચોતાની અંદરીને અંગ લાવી મુકે છે.

મંત્ર'ન્કોલિયાની બિમારી પીછાંતવાની રીત.

મંત્ર'ન્કોલિયાની બિમારી મજી વાર અરસેનું થઈ પડે છે. આ બિમારીની જારીક તથાસ આ પ્રસને ન એવાં, તેની ઘોડીક નિશાણીયા વિશે ખુલાસા કરેલો ઠીક થઈ પડે.

આ બિમારી અપારે કષ્ટ લખેલા કારણે લાગુ પડે છે, ત્યારે મરદી દિનનુદ જની ઘોડાનું થઈ જાય, એવો થઈ પડે છે જોઈ ન.ની બે.જ.વ્યાની કે રીજવ્યાની તે રીજને રાજ થો. નથી. મને એવા હથવાના રૂંચ કાપા કર્યા તેના મન ઉપર કાંઈની એવી અસર થતી નથી. કે જેથી તે હતીને ખૂંટી યાવ. તે કોઈ કિલ નિવારમાં પડે. દેવ તેવો દેવ. દેવ. છે દુનિયાની દલ્હીને તે ખૂંટી નો. જે ન, તેમ પ્ર. ને છે. 'મુન: સંત' જની ઘોડા કડી. કોની નવચળ રવન ન હવામાં મિત્રે પડે છે. રી.વ્યા. ને હાજર. થો તે દુનિ જન નાસાજ થો. દેવ. ને છે, અને રી.વે હમેશા અદ તથા રવ. ને રેકર. નુ રવ. ને અને રવ. ને રવ. ને છે. તેની જુવ નિજરૂક થઈ જવ. છે. મન જારી રેકર. ને રવ. ને રવ. ને છે. અને નિ.લીના જુ. ને રવ. ને રવ. ને રવ. ને છે.

મનની હાલત બગડવાથી કેટલાં વારે હવે ઉપર આવી તે પોતાની પાસે જીવંતીનો અંત લાવવા આપવાત હરે છે. કોઈની કીનની મનાવટ કે સંમનવટથી દરદી આપવાન કરવાથી પરદેશ રહેતો નથી. આપવાન કરવા માટે દરેક નકનો લાભ લેવા, એવો દરદી દમેશાં ઇન્નેન્ડર રહે છે. અને પેદાશીજ તક મલકતાં તે પોતાની જીવંતીનો છેડાં લાગી ખૂટે છે.

મૅલન્ડોલિયાની જિભારીની અતી મંજી ઉપર રાખી નિશાંખી-એની આ માત્ર નોંધ અતરે લીધી છે.

મૅલન્ડોલિયાની નરમ પ્રકારની જિભારી.

અગર જો એવી સખત પ્રકારની પિડાકારી દરદીને લાગે પડતી નથી, તો તેથી દરદીની તબિયત ઉપર ખિસ્કુલ કાર્કથી અસર થતી નથી, એમ જવલેજ બને છે. જો મૅલન્ડોલિયાની જિભારી ગંભીર પ્રમાણ (acute form) માં લાગુ પડતી નથી, તો એજ દરદીને લગતી નરમ પ્રકારની નિશાંખીઓ દરદીમાં મમટી નિકળે છે. તેવે સમે દરદીઓ બંગિયેલ, ચિરકાઉ, અદેખા, હિચકારા, અને સ્વમાન વિનાના બની જાય છે. તેમની આગલી હાલત ખિસ્કુલ બદલાઈ જાય છે. તેમની આગલી એન અને ચંચલાઈ તથા ચપલાઈ જતી રહે છે, અને તેઓ મુઠ જવા દેખાય છે.

શ્રી-પુરુશના પ્યારનો ખેલ !

કોઈવિધાસમા શ્રી કરતાં મરદ વધારે મોટી હોય છે. મરદની કામ હિંમત, શ્રી કરતાં વધારે મોટા પ્રમાણમાં ખિસેલી હોય છે, એમાં તો જરાએ શક હોતો નથી. જર્વાનીનો બહાર ખિલ્યા પછી, મરદની લાગણીઓ શ્રી તરફ દમેશાં જોવાતીજ રહે છે. મરદનો ખાર વિવશી હોવાને લીધે, શ્રીની ખુબસુરતી, શ્રીના હાવભાવ, અને શ્રીના નાજ નખરાંની તેને મોટીની લાગે છે, અને તેણે તમામ ચિત્ત શ્રીની તરફજ દોડતું રહે છે. કામ બીલાજની ધુનમાં તે તેણીને

પોતાના જીવનમાં તેને પેદક્ષી જગ્યા આપે છે, અને ત્યાર પછી તે તેને પોતાના પ્રાપ્તિ તરીકે ચાહે છે.

સ્ત્રી એક મરદને તેના શારિરીક શુભો માટે કદીથી ચાહતી નથી, પણ તેના માનસિક શુભોને ચાહે છે, એક બાળકની માતા પોતાના પ્યાર પોતાના બાળક અને પ્રાપ્તિ બંનેને વહેંચી આપે છે. સ્ત્રી પોતાના બાળકમાંજ પોતાનું સર્વસ્વ સમજે છે. સ્ત્રી પોતાના બાળકની હસ્તીમાં પોતાનું જીવન, પોતાના બાળકના સુખમાં પોતાનું સુખ, અને પોતાના બાળકના દુઃખમાં પોતાનું દુઃખ સમજે છે. એ ખરો પરમાર્થિક, પ્યાર કહેવાય છે.

સ્ત્રી પોતાના અધાગ પ્યારથી પુરુષને ચાહે છે. સ્ત્રીને મનથી પ્યાર એ જીંદગીના જીવન સમાન છે. પુરુષને મનથી પ્યાર, એક જીંદગીની મોજ અને શોખ, તથા જીવને બહેલાવનારાં રમકડાં સમાન છે.

પ્યારમાં સંકટ કે આકૃત પડ્યાથી પુરુષનું દીવ તુટી જાય છે; પણ પ્યારમાં સંકટ કે આકૃત આવી પડ્યાથી સ્ત્રીની આખી જીંદગી પાલમાલ થાય છે, અને તેણીના સુખની કુસંધાની થાય છે.

આ ખરેખર એક જાણવા જોગ સવાલ ઉભો થાય છે, કે કુદરતે આવી રીતનું માનસિક સુદ્ધિબળ સ્ત્રીને આપ્યા પછી, એક સ્ત્રી શું જીંદગીમાં એ વાર કોઈથી પુરુષને ખરા પ્યારથી ચાહી શકે ? એ ખરેખર એક 'સાધકાભોજકત્' સવાલ ઉભો થાય છે.

મરદો સ્ત્રીરતના ગુલામ કાં બને છે ?

મરદો પોતાની વિવશી પ્રાસિયત અને ખવાસને લીધે, સ્ત્રીરતને વશ થઈ રહેવાની નબળાઈ દેખાડે છે. મરદ જેમ જેમ નબળો પડતો જાય છે, તેમ તેમ તે વધુ લપટી બનતો જાય છે, અને જેમ જેમ તે વધુ લપટી બને છે, તેમ તેમ તે સ્ત્રીની મરજીને વધુ અને વધુ તાબે થઈ, તેણીના કદા મમાણે તે તેણીના એક ગુલામ તરીકે સંસારમાં વસે છે.

પોતાની તરફ ખેંચે છે. નબળું સોખડ (નબળા મનવારો મરદ) આવી રીતે સોદસ્યુષ્મક (સ્ત્રી) તરફ પસંદાઈ તણાઈ જાય છે, અને એવી રીતે તે પોતાની નબળી મનસકિતની મોહોકાણુમા, સ્ત્રીનો ગુલામ થઈ, તેણીની પ્રીત ખાતર પોતાનું સ્વૈંતમ સ્વમાન ખોઈ દે છે.

મરદોનો સારિરીક ખવાસ એવોજ હોય છે. અને કમનસીબે એવા ખવાસને લીધેજ, સ્ત્રીઓને મરદ ઉપર એટલો બધો લાભ લેવાનું સેહલ થઈ પડે છે. કપાત્ર સ્ત્રીઓ તેનો લાભ લેવાને સુકતી નથી, અને તેથી નબળાં મનવાલા પુરુષોની સ્ત્રીઓના ગુલામ બની રહેવાની સરજત ફેરવાતી નથી.

આવા મરદોથી કુનિયા કાંઈ ખાલી પડી નથી. બ્રેઝીલના મધ્ય ભાગમા વસના જંગલી મરદો—ઈન્ડીયનો—પોતાની સ્ત્રીઓના એવા નમાના ગુલામ બની રહેવા માટે તવારીખમા નોંધાયલા છે, કે તેઓ પોતાની સ્ત્રીઓના પડતા ખોલો; અને ફરમાન બજાવી, તેમને માન આપે છે.

સુધરેલી કુનિયાના ઘણાક વગવસીલાવાલા, માતખર અને સુકલેસ મરદોની પણ એવી દયાગંનક દાલત, ઘણીક વાર સંતાપ સાથ સંસારમા જોવામા આવે છે. કાંઈ પણ નાત-જાતના મરદોમા, ઔરતના ગુલામો ઘણા નહિ તો થોડાથી દશેજ. દશે? કેમકે તેઓ પોતાના મનની નબળી દાલતને લીધે, પોતાની સ્ત્રીને વશ થઈ, તેઓના ગુલામ બની જવામા જરાયે શરમાતા નથી. ઇંગ્લેન્ડમા એવા ખાવિદોને Henpecked Husband કહે છે. આપણુ તેમને ઔરતના ગુલામ તરીકે જાણખીયે છીએ.

વસી ત્રીલું એક કારણ ઔરતના ગુલામ બનવાનું જે ગણાયું છે, તે એ છે, કે લપટી ખવાસના કામાં-ધ ખાવિદોની મરજીને તેમની પરજોનરો સતોચ પમાડતી હોવાને લીધે, પરીણામમા તેઓ પોતાની

પરતરોના યુવાંમ બની રહે છે. માનસિક સામ્રાજી નજરે જોતાંમ એરતના યુવાંમનો આગેજ દિસાળ નજરે પડે છે.

રામજો અને સુર પીરો જે મોઢદાં મોઢદાં રાજ ચસાવતા, અને સુર પીરો જે પુરના મેઝાંનમા પરપીને મુખવતા, તેઓ એરતોના યુવાંમ એમ સમજે બની રહેવા દના. તવારીખે એ વાત ભુપી રાખો નથી.

એક વિદ્વાન પેનક એ પિને નિચસા સખુનો લખે છે —

"The greater the sexual passivity and coldness of the woman the more readily does she give place to her man. * * * A favourite cause of this supposition is the practice of 'coquetry,' which is a kind of female mimicry of the activity of women in the male world. In the past, however, and in bringing forward the female to male domination."

જાનકાદેવ ગોસ્વામી કહેવેનો વિચાર આ મલને કરો. જલદન-કાન જે રહે પડે, અરજ એ જલદન અરજ, મુદીવું.

નિરંજનદુ.ભ. રંગરંગીન ક.વેદના દુષપચાંડી
કલકી ૧૪૫.

અતિ પેનક એ પિને નિચસા સખુનો લખે છે —
The greater the sexual passivity and coldness of the woman the more readily does she give place to her man. * * * A favourite cause of this supposition is the practice of 'coquetry,' which is a kind of female mimicry of the activity of women in the male world. In the past, however, and in bringing forward the female to male domination."

બોલે તેને પ્રસન્નાવનાર મરદને માથે પડે છે. એક નિમખદરાંમ પરણેતર પોતાના જ્ઞાત કર્મથી તે પોતાની ઈચ્છાતનીજ ખુવારી કરતી નથી, પણ તે પોતાના કુટુંબની ઈચ્છાતની, અને કુટુંબની સાથે પોતાના ખાવિદ અને બચ્ચાંની પણ તેટલીજ ખરાબી કરે છે. એવી કપાતર સ્ત્રીઓ પોતાના બાપદાદાના નામને કલંક લગાડે છે, કેમકે ધણીક વાર એવી ખાસિયતો તોખમની તાસીર તરીકે ઓછે ઉતરતી રહે છે.

કુંવારી સ્ત્રીઓ અને કુંવારા પુરૂષો.

કુંવારી સ્ત્રીઓ અને કુંવારા પુરૂષોની નિનિમમ દિલ્લયાસ, જનાકારીતું કરામણ અને સંસારની ખુવારીનું એક ભયંકાર-રૂપ છે. એવાંઓને માટે ધણું લખી શકાય એમ છે. એટલુંજ કહેવું પુરતું છે, કે કુંવારી સ્ત્રીઓએ પોતાની અમુલ્ય હાલતને એટલી બધી હલકી અને નબળાઈ રીતે ખુવાર કરવી નહી. તેઓએ પોતાના મનના બજા ઉપર હજારો લાલચ સામે કાણુ રાખી રહેવું ઘટે છે, અને દરેક રીતે લાજવંત બની મર્વાઈશીલ અને નિર્ભિમાન બની, કુછંદી પુરૂષોથી પોતાની ઈચ્છાતનો ખચાવ કરવો ઘટે છે.

સ્ત્રીઓ માટે અતરે વધુ લખવું અગ્રસંજોપાત છે. વળી પુરૂષો માટે અતી લંબાણથી અત્યાર આગમચ લખાઈ ગયું છે, એટલે એ વિષય હવે પડતો મુકી, એક નવીજ બાબત ઉપર હું વાંચક મિત્રનું ધ્યાન ખેંચુ છું.

લાંબુવાળી,

D. H. P.

“ધાર આંધણી છે,” એ કહેતી અમણી નથી. એ ધારની અગનમા જેઓ જલતાં હોય, તેમને થતી ધિંગાકારીનો ખિયાલ પારકાંઓને કાષ્ટથી સંજોગ વચ્ચે કદીથી આવી શકે એમ લાગતું નથી.

ધાર અને હવસ વચ્ચે શું તફાવત છે, અને કેટલો તફાવત છે, તે આગલ જોઈ લીધું છે. પણ માનસના મન ઉપર તેથી જે કાનીસ અસર થાય છે, તેના પરીણામની નોંધ ખરેખર આ પ્રસંગે લેવી યોગ્ય છે. પારકાંઓની નજરમા એવાંઓ જોઈ મોદરી હાંમી અને નાલેમીમા આવી પડે છે, બહાર પોતાના વિચીત્ર પ્રસંગથી તેઓ પારકાંઓનો ધિક્કાર પોતાની તરફ. એની લીધે છે, જનાં પોતાના કરતવ્યને સુધારવા જેટલો અંકુશ તેઓ પોતાના મન ઉપર જરાથી રાખી શકતાં નથી. ખરેખર તે એક જાનના ચેટક સમાન હોય છે, અને જેમ અમુક સ્વાદિષ્ટ પદાર્થનો દાંતને ચપ્પો દોણ છે, તેમ એવાં પ્રેમીસાં દરદીઓને તે એક જાનનું ચેટક સામેનું હોય છે.

મરદાને લાગુ પડનાં મોહિનીના ચેટક !

એવાં ચેટકને તખિલી લાઘાએ “ફેટિલિટમ”ને નામે ઓલખાવ્યું છે. આ પુરુષમા મરદાને કામનાં કેટલાંક ચેટકો મારે હજી ઉપર દેખેલીજ સખાંબુ કરી, આપનું તેની ને વેળેશુ. અને સ્ત્રીને તે વચનાં ચેટકોની તપાસ કાઢી આજે મસ્તી કરીશું. મરદાન. મળની લાપતમ, કેલક ગમન કંઈકા ફેરફાર થારે છે. કે જે સ્ત્રીને તે ચેટકો દોણ, અને તેની ચાલમા તે સપુર્ણ લીન જતી રહેતો હોય છે, ત્યારે તે સ્ત્રીને જરૂરી ફેરક સોગ તેને એટલી તો વાલકી લાગે છે, કે જે વચનનાં ચેટક તે મરદ તેમને કાવલી જરૂરી જોગે દોણ, એવું સમજ તે વચન દોણ ને રજો છે. કામચલા તરિકા જરૂર જો ને સ્ત્રીના પહેરવેશનાં કેટલાં જામે એવા દરદીની નજર પડે છે, જા ને તેને દેશ લાગે છે, તે. સ્ત્રી તેના મન ઉપર એવી તો અવરોધન ચેટક જાણે છે, કે

વિશે જાણતી હોય, એમ સમજવું નહિ; પણ એવું જણાય છે, કે સ્ત્રીજનતને તેવું અંતર્યાન હોય છે.

એરતો પોતાના બાલની જતન કરવા 'પાછલ અતિથય મેહનત લીયે છે. જેઓની ગુણસ હોય છે તેઓ પોતાના માથાના કેસને દિપાયમાન અને શોભાદતા બનાવવા, તથા મુગંધી કરવા, પધસા અને મેહનતનો બોમ આપવા જરાએ અચકાતી નથી. તેવું કારણ ?

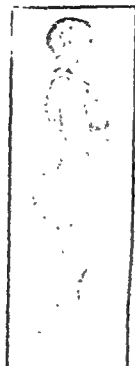
માનાઓ પોતાની દીકરીઓના બાલની કેવી સંભાલથી જતન કરે છે ! એરતોના માથાના બાલ જ્યારે ખરવા માંડે છે, ત્યારે રખે તેઓ બોડકા બની જાયે, તેની ફિકરથી તે કેવી ખાવરી અને નિરાસ બની જાયે છે ! સ્ત્રીઓ દરેક સ્ત્રીના બાલને કેવી ખારીકથી તપાસી નેમના બાલની અદેખાઈ કરે છે ! સ્ત્રીના મુંદર આસો ઉપર ધળીક વાર મરદો મોઢી પડ્યા છે, કેમકે સ્ત્રીના આસોનું મરદોને જજર ચેટક લાગે છે.

મરદોને સ્ત્રીઓના બાલના ચેટક લાગવાની વાત જાણીતી છે. પણાંક મરદો પોતાની મોઢોરદારના, યા દાર્ધ સ્ત્રી મીચના, યા જણીને તેઓ અનંત ખારથી ચાહતા હોય તેના બાલની લટ (tress)ને કાપી લેઈ, તેઓ તે લટને પોતાની ખામે છુપાવી રાખે છે, અને ત્યારેજી તેઓને તક મળે છે ત્યારે, યા તો જ્યારે તે સ્ત્રીની ચાદ નેઁએ દોડે દડી આવે છે ત્યારે, તે બાલની લટને તેઓ પોતાની નજર સામે પકડી, તેને અનંત ખારથી મુંબન કરે છે, આંખોને દામે છે; ઝાતી યા ટાપી સંતોશ પડે છે.

ફેટકાડો ને બાલના પડીઆલના હેમ બનાવો, નેમા પડીઆલ રાખી, રાત રિવસ સાથે લેઈ કરે છે. ફેટકાડો પડીઆલના હેમાએ એક નાજની જેવી 'સોફ્ટ' અંદર દોડાક ખાતેને મુની, ને ઉપર સંતોશ પડે છે.

ધણીક વાર સ્ત્રીના મરોડદાર હાથના મુંદર ઘાટે, તથા આંગળાં, અને હાથના ખાંધાએ, મરોડના દીઠ જીની લીધેલાં જણાયાં છે. એવા ઘટમારા હાથો સામા ધણીના અંતરમા પ્યાર મગટ કરનારા માલમ પડ્યા છે. વિદવાંન તબિબ બોનેટ એક જવાંન માનસ માટે પોતાની નોંધ ટપકાવે છે કે:—“એક જવાંન પુરુશ, કોઈમી સ્ત્રીના ઘટમારા હાથ જોતાંજ, તેણીની સંગત અને પિછાંન કરવાના તે વળખાં મારતો હતો, અને કોઈમી રીતે તે સ્ત્રીના ખુબસુરત હાથને ‘શેક-હૅન્ડ’ કરવા માટે, તે હંમેશાં અનેક તજવિજો કરતો હતો.”

સ્ત્રીના શરીરના જુદા જુદા ભાગોના

મરોડને લાગતાં ચેટકા

સ્ત્રીના નિટંબ યાને કુસ્લાંનો ભાગ પણ એવીજ કિસમના ચેટક મરોડને લગાડતો જણાયો છે.

સ્ત્રીના નિટંબની મોહિનીના ચેટકના દાખલા પણ અનેક નોંધાયા છે. સુધરેલા દેશની સ્ત્રીઓમા સ્ત્રીના શરીરના એ ભાગ કાળે ખિશીને બાહાર નિકલી આવેલો હોતો નથી. આવી શારિરીક રચના યુરોપીયન સ્ત્રીઓ કરતા હજારી પ્રગતી સ્ત્રીઓમા ઘણી મોહટા પ્રમાણમા જણાય છે.

અસાધારણ મોહટાં નિટંબવાલી સ્ત્રીની પ્રગ.

(ચીત્ર સાથે.)

* STEATOPYGIA

તબિબી ભાષામા શરીરની એવી દાતવ ‘સ્ટિટોપિગ્યા’ કહેવાય છે. સ્ટિટોપિગ્યાનો અર્થ, નિટંબ યાને કુસ્લાં ઉપર અસાધારણ મમાળુમા ચરબીની વધને લીધે તેણ બાહાર નિકલી આવતું, એવો થાય છે. એ વિશે ઉપરોક્ત લખનાર નીચે મમાલે લખે છે.

* Races Of Man, by J. Deniker.

* Steatopygia=The State of having fat buttocks.

†Steatopygia is characteristic of the Bushman race; it is only met with in all its characters (alteration of form on the lateral and anterior sides of the thighs; persistence even in emaciation, etc) among populations into the composition of which enters the Bushman element: Hottentots, Nann etc. Steatopygia is especially marked in the Bushman woman, in whom it commences to develop only from the age of puberty. but it exists also, though in less degree, in the male of that race.

શ્રીનાથ જાગતાંની માલિની !

• ३३३३३३३३ •

[illegible]

2014 年 12 月 20 日

સાંમે જીવતી હોયેલી છે ! એવાં ચેટકને લીધે કહે છે, કે એક મરદે જે બીજી સ્ત્રી તેની નજરમાં ખુબ સુરત દીસતી, તે સ્ત્રીઓના છુટ, શુદ્ધ, અને સ્ત્રીપરો તેણે ચોરીને એકઠાં કરેલાં હતાં. તે સધલાંને તે સુમતો હતો, અને પોતાની આંખ અને છાંતીમાં દાખી, તેમાંથી નિકલતો વાસ તે આનંદથી સુંઘી, તેમાં તે મોજ મેલવતો હતો.

ધણીક વાર એવાંબી બનાવ બનેલા જણાયા છે, કે જે સ્ત્રીના પગના ઘાટ ઉપર એક મરદ મોહિત પડ્યો હોય, અને તેણીની ગર-હાજરીમાં જો તે સ્ત્રીનું 'છુટ' કે 'શુદ્ધ' તે મરદની નજરે પડે છે, તો તે તેણીના 'શુદ્ધ'ને પોતાના મનની મુર્તિ મિસાલ ચાલી, તેને ખાર કરે છે !

સ્ત્રીનાં રૂમાંસનું ચેટક !

અને એવીજ રીતે મરદોને સ્ત્રીના રૂમાંસનું પણ ચેટક લાગે છે, કે જે રૂમાંસ એક યાદગારી તરીકે જાળવી રાખવા મોહટી મુશ્કેલીથી તેઓને તે મેલવવો પડે છે, અને કાંઈ વખત તો તે ચોરી છુપીથી હાવવા પણ તેઓ સુકતા નથી !

સ્ત્રીના કપડાંની મોહિની લાગવી !

સ્ત્રીના પગ અને ખાસમાં માટે કાંઈક જાણ્યા પછી, સ્ત્રીનાં પહેરવાના હુગડાં માટે જાણવું, કે એવાં ચેટકમાં સ્ત્રીના પહેરવાના કપડાંનું પણ ચેટક મોહિની રૂપે મરદોને લાગુ પડે છે. સ્ત્રીનાં સ્ટ્રાઈપ્સ, સ્ત્રીના રૂમાંસ, સ્ત્રીની સાડી, સ્ત્રીના બ્લાઉસ, * * * * ત્રિગેરે બીજા સર્વ પ્રકારના હુગડાં એ ચેટકમાં સમાઈ જાય છે.

એવાં ચેટકથી ચકાસેલા મરદો, પોતાને લાગેલાં ચેટકવાળી સ્ત્રીના પહેરવેસની વસ્તુઓ ચોરવા વટિક સુકતા નથી. એવી રીતે મેલવેલી વસ્તુને તેઓ પોતાની નજર સાંમે રાખી, એક કલ્પીત ખ્યાલને તેઓ પોતાના

વધુ દીપા*—નાંખે છે, જેથી તેમની આંખો ધણીજ ખુલ્લુસુરત,
અને સામા ધણીતું ચિત્ત આકર્ષિ શકે એવી બને છે.

સ્ત્રીની આંખો ઉપર મોહિ પડેલા એક જવાન.

એક ઉધરતી ઉમરનો જવાન આમ્નીગસમા, બેસી મુસાફરી
કરતો હતો, તેવામા તેની સાંમે એક દેખાવણી જવાન. ખાંતુ આવી
બેઠી. આ ખાંતુની આંખો જોતાંજ તે જવાન ચકિત થઈ ગયો, અને
પોતાતુ કાંમ છોડી તે સ્ત્રીની પુક પકડી, તેણીના મકાનનો તેણે પતો
મેલ્યો. વક્તે દીવસે તે જવાન તેણીને ઘરે ગયો, અને તેણીની
સાથ પરણવાની તેણે માંગણી કરી. પેલી ખાંતુએ તે માંગણી નામંજુર
કાઢી, પણ પેલા જવાન કાંઈ સમજ્યો નહિ, અને ફરી ફરી તે
સ્ત્રીના મકાન ઉપર જઈ તેણીને ત્રાસ આપવા લાગ્યો. અંતે
એક દીવસે પેલી સ્ત્રીએ તેની આવી આજ વિશે પુછીસને ખબર
આપી, અને આ ચેટકના પરીણામમાં તે, જવાનને કેદખાનાની
સહેલધાલ કરવી પડી.

ગંધ અને મુગંધની મોહિની.

વળી મુગંધીના ચેટક કાંઈ ઓછા ગણાતાં નથી. મેળાવડામા
સીંચી મધમધતી અને મુગંધી બનવાના બનાવો સાધારણ છે. જે કે
ધણિકા આજે વિવેક અને યોજન ખાતર મુગંધીનો ઉપયોગ કરતી જણાઈ
છે, પણ નબળાં મનની દાસતવાસાંચી ઉપર તેથી જે અસર થવા પામે
છે, તે ધણીજ કાતીલ અસર હોય છે. મુગંધી ઉપર મોહી પડેલાંઓના
એવા પ્રણાક દાખલાઓ જણાવેલા વિદવાંનોએ તગિત્રી દફતરે નોંખ્યા

* આ વસ્તુનું નામ અતરે આપતુ કીક લખતું નથી, કેમકે આજ કાલ હિન્દુસ્તાનમાં
નહી જમાનો દાસી વિકર્યો છે. અને તેથી એ વસ્તુ “વોદરાના દારમા અસવરા”
સમાં થઈ પડે, એવા સંભવ હોવાના કારણે તે અતરે જાહેર કરવી વ્યવસ્થા
લાગે છે. કરતા.

શ્રીનાથ, અવાજની શાદિની.

શ્રીનાથ, અવાજની મોહિની.

બીજાને જાગતાં ચીરે!

શ્રી ભગવતે લાગતાં ચિદ્દેહ!

1. 1990년대 초반부터 시작된 '신자유주의' 정책의 영향으로, 한국 경제는 급속도로 성장하였다. 그러나 이 과정에서 소득 불평등이 심화되었고, 사회적 갈등이 증대되었다.

ધણીક સારા ખાંદાનની તેમજ કુળવાયેલી અને આદોય સ્ત્રીઓ કુછંદી મરદોની અંદર એકાદ બે એવા ચણે બેવાથી તેમની તરફ જે ચાઈ ગયેલી જણાઈ છે, અને તેમનું ચેટક લાગ્યાથી તેઓ સાથ પરણી જઈ, પોતાની નિર્દોશ અંદગીને તેઓએ ગ્રામ દરદોથી ખરાબ કરી નાખી છે.

એકાદ નાટકના ક્તેહમંદ કુશળ એકદર ઉપર, યા એકાદ મધુર હલકવાસા ગાયક ઉપર, યા એકાદ છતાદાર જાહેર વકતા ઉપર, યા એકાદ પહેલવાંની દેખાવનાં પશુ સરકારી મેહમાં ખાંદાની (જેલની) મુલાકાત લઈ આવેલા મરદનું ચેટક, નળમાં મનવાસી સ્ત્રીઓના મનને બાજે વખન લાગે છે. આ ચેટક જેમ નાહની તેમજ, મોહટી ઉમરવાસી સ્ત્રીઓને, તેમજ પરણેલી અને કુવારી સ્ત્રીઓને એક સરખી રીતે લાગુ પડે છે.

જે રીતે સ્ત્રીઓના બાલની ખુશસુરતી ઉપર મરદો મોહી પડે છે, તેમ મરદોની મોહટી મુછો અને ઢાઢી ઉપર, સ્ત્રીજાતનું વધારે ખાંદા દોડે છે, કેમકે મુછ અને ઢાઢી મરદાંતગીની નિશાંણી દેખાડનારાં તત્ત્વો છે. છતાં, ધણીક મરદો, મુછ કાં બેઝાવતા હશે ?

મહાંત ગાયકો સ્ત્રીઓના દીલ છતી લેવામાં ક્તેહમંદ નિવડ્યા છે. ધણીક ક્તેહમંદ ગાયકો સાથ પરણવા માટે ખાંદાની સ્ત્રીઓએ માંગણી કરેલી જણાઈ છે. સ્ત્રીઓને લાગતી મોહિનીના ચેટક, તેમજ પુરુષોને લાગતાં એવાંજ ચેટકો વિશે પ્રસંગોપાત વિવેચન હવે પછી તે માટે ચોજેલાં પત્રમાં કરવા ધાર્યું છે, એટલે આ પત્ર અતરે અતમ કરવું ઠીક થઈ પડશે.

લાગુ દુવાગીર

૭. મ. ૭.

સ્ત્રીઓમાં એ ઉપરાંત, સ્ત્રી-લિંગ (clitoris), તથા મજ્જાસ્થાનનું મુખ, અને જનન માર્ગમાં પણ એવી ખાસિયતો રહે છે. પુરુષમાં એવી ખાસિયત પુરુષ લિંગના મુખમાં, તેમજ તેની ઉપરની ચાંમડીમાં રહે છે.

સ્ત્રીની આંખોમાં અંજન લગાડી કામ ઉત્તેજવાની રીત.

વળી અમુક સંજોગ વચે આદમીની આંખો પણ ‘ઍરાજેનિક મોન્સ’ તરીકે મહાભારત પરાક્રમે લખવી ગતાવે છે. એના બાળમાં એમીશ બોંક નામના પ્રખ્યાત તબિબે કરેલો એક અખતરો દર્શાવે નોંધાયો છે, ડા. એમીશ બોંક ડાક્ટર P ના—મલમનું અંજન ખનાથી કેટલીક સ્ત્રીઓની આંખોમાં તેણે પોતાની આગલી વડે લગાડયાથી, તે સ્ત્રીઓના ચેહરા ઉપર અનેક ફેરફારો તેને થતા ટેંખાયા હતા, અને સેવટે તે સ્ત્રીઓમાં કામચક્રાર પ્રગટી નિકલેલો જણાયો હતો.

મરદ. નવજોખના !

બાળ-પુરુષમાં જવાનીનો બહાર જેવા ખિલવા માંડે છે, ત્યારે અનુભવીઓથી તે જરાયે છુપે રહેતો નથી. સરૂઆતમાં તેના અવાજમાં ટુરતજ ફેર પડવો શરૂ થાય છે. તેના મોઢેડાં અને ઉપલા હોઠ, ઉપર, તેની દાઢાડી ઉપર અને તેના પીકુની હેઠલ, તેમજ બગલમાં અને છાતી ઉપર, તથા પગના ટેટાં અને હાથના કાંડા ઉપર રૂવાંડી જેવા બાલ આવવાની સરૂઆત થવા માંડે છે. બાળ પુરુષમાં બીજા ફેરફારો જે જવાનીની સરૂઆતમાં થવા માંડે છે, તે એ, કે જનન શરીર અને તેને લગતાં પિન્ડ (ગ્લેન્ડસ)નો ઉપર ભાવ ખિલી

* આ નામ ડાક્ટર P ના નામથી એલખાતા મલમનું છે, પણ તેની ખનાવટ અને પ્રયોગ કરવાની જગ્યા જરૂર જણાતી નથી.—કરના.

† જવાન ઉછારાએના અવાજમાં ફેર પડવાનું, અને અવાજનું બદલાવું, મોઢેડે ભલે તેમને થાય પડેલી જુરી દિલ્લવ (secret voice)—ફત-ફતથી બોલે છે. એ મરદ વચ્ચે માત્ર પુરુષ સ્ત્રી-ભવસાગર, બીજા આવતી.

નિર્વે ૧૭ ની ૧૧ નિતરમા માત્ર, માને તપિષ્ઠો જેને 'સિમેન'
(Simen) નામ છે, અને તેને પવતા મવારી પદાર્થો ઉત્પન્ન થતા
માટે એ બળતપ અપતા નવા ફેરફારોની ગણ્યાતને મમે, એક નવી
શંકાની સમાપ્તિ માત્ર-પ્રકરને માત્ર છે જેનું આવા સુધી તેને જાણ
૧૭૨૩ ૧૮૧૧ ની સક્રિય કામ વાસતા માને 'એડ્યુકેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન'
નામ ગણ્યતી છે.

નવીન રચામા !

કાલકાલે, કરતા હોકરીમાં સ્ત્રી-વેનમા 'અગ્રીમ' જાણી જાણી
જાણી તેનેનારા વધા નાણીક ફેરફારો માત્ર નવીન રચામાં
જાણી, જાણી છે જાણી જાણી શરીર અને જાણી અપવિત્રને જાણી
જાણી જાણી જાણી મોકલે, તે જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી

એ જાણી છે જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી
જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી જાણી

શ્રીમા એક નવીન લાગણીનું ઉત્પન્ન થવું.

આ સપલા ફેરફારો જેવા છોકરીઓમાં થવા માટે છે, અને જવાંન બાળાઓ જ્યારે છોકરી વેશમાંથી નિકળી આવેશમાં આવે છે, ત્યારે તેઓમાં એક બિદ્કુલ નવી જાનની ખુદી યાને લાગણી ઉત્પન્ન થાય છે, જે લાગણીથી તે જવાંન બાળા આજ સુધી બિદ્કુલ અજાણ્ય અને બેખબર હતી. તે નવી લાગણી પુરુષને જોતાંજ શરમદ જવાની છે. બાળાપણમાં ઢિંગા-મસ્તી અને દોડધામ કરવાની જે તમે દે નેણીને પડેલી, તેવી દોડધામ કરતાં હવે તે શરમદ જાય છે ! અચકાયે છે ! અને પરપુરુષ સમક્ષ કાંઈક લજવાવા માડે છે ! એ સર્વ કરતાં વધારે જાણવા જોગ બનાવ, તે માસિક માદગીની શરૂઆત વાલો બનાવ ગણાયે છે, જે વિશે વિગત વાર દેવાત્ર મારા આગલા પુસ્તકમાં મેં દર્શાવ્યો છે.

શ્રી-પુરુષમાં પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાની શક્તિ.

ત્રિધા અને વેદાતમાં.

મરદો કરતાં ઓરોના જનન પિન્ડની ચગવગતા સાંભો વખત રહેતી નથી. મરદોમાં મરદી ધણીક વાર મોદતી ઉંમર સુધી કાયમ રહે છે, અને તેની નોંધા તબિબી દ્રષ્ટરે નોંધાયેલી જે જખાઈ છે, તેમાં ઘોડાક દાખલાઓમાં ૮૦ વરસની ઉંમરના ધરડાઓને ત્યાં નાદના દીકરા દીકરીઓની મધી થયેલી છે.

જવાંની ખિત્તા પછી ત્રીસ વરસ સુધી મરદને થવાની શક્તિ સ્ત્રી ધરાવતી રહેવાય છે. આ બનાવ શ્રીના બાળમાં જાણવા જોમ છે, કે સ્ત્રીની જવાંની જો કે પુરુષના કરતાં વધારે જલદી કરનાઈ થાય છે, જતાં તેણીની ગર્ભ ધારણ કરવાની શક્તિ નેટલી જલદી જતી રહેતી નથી.

પુરોપના મધ્ય બાજમાં વસ્ત્ર મરદોમાં જવાંની શરૂઆત

ପ୍ରଶ୍ନ-ସାଧନ. ୧

[illegible]

२॥ नेमज पुत्राना दसिनु मयक.

૧. મેદામાં, માગી આગલા કુતરાને કામ શીખાવે
 ૨. ૧ નજર, જે મિત્ર ભાગે તુ મુઠે કેકાણે
 ૩. ૨ કાલે બેઠે દુરમનુ ભણત, આગીના બાઈની પાંખે
 ૪. ૩ કાલે, ૪ જાણે મેરીસાલ ન નામે આગીબાઈ કે
 ૫. ૪ નામે ન મી, આગીબાઈ આગળ ન, ૧૫

१. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

[illegible]

SPHERE OF SEXUALITY AND OLFACTION.

ઓ તેમજ પુરુષના દ્વયને જાગૃત કરવાના ઈરાદા.

વિદ્યાનોએ કવેલી શોધને એક મતે પુરુષો, દેહ મનો છે. કે દુરતમા દિગ્ગત સુગંધી ફૂલોના પ્રાકાશ, એક ચોક્કસ ધર્મના સુવાસિદ્ધિ. પુલો મોહરી સંખ્યામાં ઉગે છે, જેનો વાસ આદમીના દ્વયને ઉત્તેજવાની અત્યંત જોડી સક્તિ ધરાવે છે. પુલોની સુગંધીથી આવતાં ધ્યાનાં પરીણામ ઉપરથી તેવાં પુલોના ખુશબોદાર અત્તર, અને 'સેન્ટ' ખનવાં પાખ્યાં, અને તેમનો ઉપયોગ સુધરેલી દુનિયામાં વસ્તાં લંબદળાળે કરવા લાગ્યાં. આદમીના દેહાગત મજકુર ભાગને ઉત્તેજનારી આવી કિસમની સુગંધોનો ઉપયોગ, મોહકા મરદો ઉપરાંત વેસ્તાઓ પણ મરદોને પોતાની જાગૃત પકડવા માટે કરતી જણાઈ છે. એક વિદ્યાન લેખક આવી સુગંધોના લગભગ એક દજન નામો આપે છે.

હું તે સુગંધોના નામો અંતરે પ્રગટ કરતો નથી, કેમકે તેમાં અજાણ્યાઓનો, તેમજ ભૂલાં અને ભોલાં સ્ત્રી-પુરુષોનો મોહકો લાભ સમાયેલો છે, એમ હું માની લેઉં છું. સંખ્યાની વસ્તુઓનો એ ધારી તલવારના જેવો ઉપયોગ થઈ શકે છે. કેમકે ખરા દરદીઓ, જેઓની કાંમિક લાગણી નબ્ત થા નબળી થઈ ગઈ હોય, તેઓને આ વસ્તુઓના ઉપયોગથી શંદગીનુ સુખ મેળવવાની જેમ આશા રહે છે, તેમ કુચ્છીઓ અને પાખંડીઓના હાથમાં એ વસ્તુઓ ફાંદ નીકોસોના સંસાર સુખની ખુવારી કરનાર હથિયાર થઈ પડે છે. એટલાં માટે એ વસ્તુઓના નામો જાહેર કરવું ઇચ્છવા જોગ નથી.

શક્તિની ગાળીઓ, ચાકુલીઓ, ખાકો અને ભસમો !

પણક અજાણ્યાઓ, જેઓ વેદક શાસ્ત્રની આવી બેમુલ શોધોના તરફ અવિશ્વાસથી જુવે છે, તેઓ આ વસ્તુઓમાં આવી

ધારણને ઉત્તરજાતી, હવંસને મંદ પશુ બનાવી શકાય છે. શ્વાસ લેવાના સ્થાનની બેઠભરી કરાંમતને લીધે, જે અમુક ગંધ યા સુગંધથી આદમીના હવસ તેજદાર બની બહારા ઉઠતો હોય, તો તેવીજ કિસમની કાષ બીજી જાતની ગંધ યા સુગંધની એવીથી અસર આદમીના દેહાગના તેજ ભાગ ઉપર થવી જોઈએ, કે જેથી આદમીનો હવસ બિહુલ મંદ પડી એવો શિથિલ થાય, કે મરદ પોતાની મરદી ખોઈ દીધે.

અને તે બીના પશુ ખરી છે. અમુક જાતના વાસ, આદમીના હવસને નિર્બળ બનાવી મંદ કરી નાખે એવા જણાયા છે. અમુક પ્રકારની બિનાસવાલી જમીનમાં ઉત્તપન થતા કાકાઓને મારી નાખી તકકામાં સુકવ્યા પછી, અગર જે તેને અંગાર ઉપર જલાવી તેનો ધુમાડો પુરુશના દેહમાં આખો, હોય, તો તેની અસરથી આદમી મદનમંગ થઈ જતો હેતવાય છે. અંગાર પલાકાના ચોક્કસ ભાગમાં પસતી ચોક્કસ વર્ગની સ્ત્રીઓ, પર પુરુશને વધ કરી સેવા માટે, આ દહાજ ઉપયોગમાં લેતી હોવાય છે ! આ બાબદ વિશે મે મારા સ્ત્રી-શાસ્ત્ર પુસ્તકમાં લખાણથી લખ્યું છે, એટલે અત્રે વધુ લખાણ કરવાની જરૂર જણાતી નથી.

આ બાબદમાં કોઈક વધારે ક્ષણી સકાયે એમ છે. પણ આ પુસ્તકમાં તેટલી જગ્યા ફાજલ પાડી શકાતી નથી. તેપણ હિન્દુસ્તાનના અમુક ભાગમાં દુશ્મનો ઉપર વેર સેવાના દરાદાથી તેમને 'નામદ' થાને નપુઠક બનાવી, તેમની ઝાંઝી રફ બાનસ કરવા માટે એવા દરાદાને દમ્પજાણથી અજમાવવામાં આવના હેતવાયે છે ! મરદો ઉપર આવા દરાદાને અજમાવી, તેમના સંસાર મુખને આઠકનરી રીતે મરો લગાડવાની નેમ રાખવામાં આવે છે ! વળી એવા દહાજથી અમુક વર્ગની સ્ત્રીઓ, પોતાની દરીદ્ર સ્ત્રીઓના મરદોને નપુઠક બનાવી, તેઓ પોતાને તેં લીધે છે. અને જવારે એ બાલે આરે તેમને તેવાજ

કાયેમ હતી, પણ મુંઝવાની શક્તિ જતી રહેલી હોવાને લીધે, કામ પાસના બિચકુલ નિર્જેન થઈ પડી હતી.

‘CHARME-SECRET.’

મોઢાટે લાગે આ મુંઝાથી મરદાના દીલ ઉચ્છેદવાના ઈલાજે અનિતીવાન સ્ત્રીએ અસવથીજ કરતી આવી છે, એમ માત્રમ પડ્યું છે. સ્ત્રીઓના કરતાં મરદાના મન, મુંઝાથી વધારે જલદી ઉચ્છેદાય, એમ જણાયું છે. એક ફ્રેન્ચ મુંઝા બનાવનારે એવી કિસમની એક મુંઝા બનાવી, તેણે તેનું નામ “ચાર્મ-સિક્રેટ” આપ્યું, અને તે મુંઝાને લગતી જાહેર ખબરોમા તેણે તેના ગુણ લક્ષણ જણાવી વેચવા માંડ્યાથી, તેણે મોઢાટી ઢોલન મેલવેલી કેહવાય છે.

એક નવી જાતનું મુંઝન !

† SMELL-KISS

ગંધ અને મુંઝાની બાબત ઉપર વિચાર કરનાં, એક નવી જાતના મુંઝન માટે કાંઈક નોંધ લેવી જરૂરની થઈ પડશે. ‘કીસ’ પાને સુમીની અસલ ઉગપતી યુરોપીયન પ્રજામાં થઈ હોય, એમ જણાય છે. સાધારણ રીતે મુંઝન હોઠ ઉપર, યા ગાલ ઉપર, યા માઝની આસપાસના ફેણ ભાગની આંમટી ઉપર લેવાય છે પરંતુ મુંઝનમાં ખ્યાર સમાયેલો દનો, અને પ્રીન અને પ્રેમની લાગણી દેખાડવાનું તે એક મોહક સાધન હતું. એવો ખ્યાલ કદા પૂર્વ નરરના મુલકના, તેમજ હિન્દુ-સ્તાન અને ઇમના શાએગેએ જાહેર કીધેલો કેદવાય છે. મગોલ પ્રજામાં ‘સ્વાસિક-મુંઝન’ વાને જેને હજીને ‘સ્મેલ-કીસ’ ને નામે ઓલખે છે. તે અત્યંત સાધારણ હોય છે. એ મુંઝન-પ્રયોગમાં મુંઝન દેનાર ધણી, સારા ધણીના ગાલ ઉપર પોતાનું નાક અટોચડ

નાચતાં લુછી, તેણીની કામ વાસનાને જાગૃત કરવામાં તે ક્ષેત્રમંદ નિવડ્યો હતો."

સ્ત્રી-પુરુશના નાકનો જનન શરીર સાથે સંબંધ.

૧. કાંઈક વાર ઓરતોને માસિક માંદગી દરમિયાન નાકની અંદરના ચોક્કસ પદ (erectile tissue) ઉપર સોજો આવવા માંડે છે, યા તે જગ્યાએ લોહી ધાધ આવે છે, જેને તમિષો 'કન્જેક્શન' કહે છે. જેમ જેમ માસિક-માંદગી પુરી થતી જાય છે, તેમ તેમ તે સોજો આપો આપ ઉતરતો જાય છે.

૨. કાંઈક વાર ઓરતોના તેમજ મરદોના નાકની હાલત કાંમિટ્ટીડા પ્રસંગે બની થયી તેજ બની જાય છે, જેથી તેમના નાક ગળવા માંડે છે, યા તો તેમને ઈંક આવવા માંડે છે.

૩. કેટલીક વાર સ્ત્રીઓ અગર જો નાકની કાંઈક પિડાકારી ભાગવતી હોય છે, તો માસિક-માંદગી દરમિયાન તે પિડાકારી વધારે જોર કરી ઉભરી આવે છે, અને ક્ષતાંનની મુદત પુરી થનાંજ તે પિડાકારીનું જોર નરમ પડી જાય છે.

સ્ત્રી-પુરુશનો કામ કેવી રીતે સરકે છે.

માનસના મગજનો એ ભાગ, કે જ્યાં કામનું મથક હોય છે, તે કયા અને કયા સંલેગો વચ્ચે, અને કયાં કારણોથી ઉદ્ભવી શકાય છે, તે બીના જાણતી બેઝક જરૂરી છે. નિચલાં કારણો એ બાજ ઉદ્ભવ શકાય છે.

૧. સંવર્ગ કાળીનુંખિવાલો. જેની અસર મગજના મગજુર ભાગ ઉપર બાહ્યથી થતી હોય. આવી રીતે મન ઉપર થતી અસર, તમિષી ભાસામઃ 'સેન્ડ્રીપિય મન્દુઅન્મ' (Cestripetal influence) ને નામે જાણાયેલી છે.

* Journal of Medical Science, April 1884

પણ એવું નો અખત પ્રકારનું લાગેલું હોય છે, કે તેઓ પેદલાં પોતાના દાઢ બધેલી એવો માત્ર ખાવા રાજી હોય છે ! એવી રીતે માર ખાનારોએની સગવડ અને શોખને ખાતર, અદારની સદામા Duke of Devonshire નામના અખતે “dinnering-chair” નામની એક ખુરશી બનાવવાની એક રાજી કરી હતી. પણ એ પેદલાં નળિયોનું એક અને એવું કેદનું છે, કે ક્રાંતિક ગળિયો એઓના અંદ પડી ગઈ હોય, તેઓ પોતાની ક્રાંતિ અનોખવા એવી ક્રાંતિને અંખી થઈ અંતેગ મેલે છે.

[illegible]

410 39-112.

0.3.3

જાનની માગિની વિના આજુ થતી રહી છે, ને આંખે જેના પાનનું કોઈક રક્તજી હરવા જેવી-નળીની કે ગળાળી-દાલનમાં મુકી રાકાયે.

પુરુષની જનન ઇન્દ્રિયાં.

જેમ સ્ત્રીજાતના જનન અવયવો, બાહ્યરૂપ તેમજ ગિતરૂપા હોય છે, તેમજ પુરુષના જનન અવયવો પણ બાહ્યરૂપ અને ગિતરૂપા હોય છે. ઝીના બાહ્યરૂપા જનન અવયવોમાં, “વોલી” (VULVA), “પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડ્સ” (PROSTATE GLANDS), અને “ક્લિટોરિસ” (CLITORIS) તેમજ જનન વિગેરે બીજા અવયવો પણ આવેલાં છે. અંદરના જનન અવયવોમાં મુખ્ય અવયવો ‘સંતાન-બિજ-રચાન’ (OVARIES), ‘સંતાન-બિજ’ (UTERUS), ‘ગર્ભસ્થાન’ (VAGINA), અને ‘ફેલોપિયન ટ્યૂબ’ એટલે સંતાન-બિજ જે નળીમાથી ગર્ભસ્થાનમાં દાખલ થાય છે, તે વિગેરે બીજા અવયવો પણ હોય છે. પણ તે સધલાંની બારીક તપાસ અતરે કરવા જેટલો વખત નથી.

પુરુષના બાહ્યરૂપી દેખાતાં જનન અવયવોમાં જે ગોળીઆ, (TESTES), અને પુરુષ સિન્ગ (PENIS) હોય છે. ગિતરૂપા આવેલાં અવયવોમાં ‘પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડ્સ’ (PROSTATE GLANDS), ‘કુપર્સ ગ્લેન્ડ્સ’ (COOPER'S GLANDS), ‘સેમિનલ-વેસિકલ્સ’ (SEMINAL VESICLES), અને ‘વાસ-ડેફરેન્સ’ (VAS DEFERENS), વિગેરે બીજાં પણ છે. પરંતુ તે સધલાંનું બારીક જ્યાં આ પ્રસંગે કરવું નથી. આપણુ એ સધલાંની ઉપર ટપકટી વેઢક નજરે તપાસ લેઈ આગેત આલશું.

પુરુષના જનન અવયવો જે બાહ્યરૂપી દેખાતાં કેદવાય છે, તે માહેલું આ એક અવયવ છે, જે સાધારણુ પુરુષ સિન્ગ રીતે ધમિજી તબિબી ભાષામાં ‘પિનીસ’ (PENIS) ને નામે ઓલખાય છે, અને જનરૂપી ભાષામાં એને ‘સિન્ગ’ યાને ઇન્દ્રી કહે છે.

પુરા-શાસ્ત્ર.]

મરદનુ એ મુખ્ય જનનં અવયવ ગણાયે છે. એ આખી દેહી મામના ને સાચા મેળ તોચાની બનેલી છે. એ જને મામના કોમ એક એકની સાથે પામે પામે અગ્રેયજ નેકાવડા છે. મામના એ ને મેળ તોચાની જનાવડમાં જે મુમ મેદ સમાયેલો છે, તે એ, કે તની ચના ને જુદી જુદી જનની ખાસિયાની ખરેખરી છે જ-દીને મામ કિયે ભાગ, 'કારપોરા-કેવરનોસા' (CARPORA-KAVARONASA) ને નામે જોગખાવ છે, અને પાડતો વાને તેનો ખ.ન. કારપમ-કારવજીઅમ' (CARPAM-KAVARAJAM) ને વાને જાનુવનો છે. કિયે જામની જનાવડમાં કુદરને એકી દેખે! જુદા છે, કે ને સિમી ગાયક વાને 'મરેડીક' બની શો, કે તની ચનામા નેકટીલ ધામણની મતવડ કમી છે. કુદરે જા ક.વ. જ-દીની રેવણી મરપડ બનેલો દોષ છે.

કંદનો તીવરો વાને દોષનો ભાગ 'કારપમ-કારવજીઅમ' ને, જ-દી. જ-દીની જનાવડના જે ખામ ખૂબી જાનુઆ છે, તે એ, કે કંદનો કે.કિયા કે દના ને દો સમાવેલ મુમ જો છે. જેવી કંદની રચના કુદરે ને દી (KAVARAJAM) મામ ને જ-દીનું મુખ, જેને તમિખી મામના 'કારવજીઅમ' (KAVARAJAM) કહે છે, તે જ-દીની જનાવડ કંદનો કંદનું જ-દીનું છે, અને જ-દી માનંતી તરી, 'પુરીયા' એ - કંદનો જ-દી મુમ છે

કંદનો જ-દીની રેવણી (KAVARAJAM) મામ ને જ-દીની રચના કુદરે ને દી (KAVARAJAM) મામ ને જ-દીનું મુખ, જેને તમિખી મામના 'કારવજીઅમ' (KAVARAJAM) કહે છે, તે જ-દીની જનાવડ કંદનો કંદનું જ-દીનું છે, અને જ-દી માનંતી તરી, 'પુરીયા' એ - કંદનો જ-દી મુમ છે

કંદનો જ-દીની રેવણી (KAVARAJAM) મામ ને જ-દીની રચના કુદરે ને દી (KAVARAJAM) મામ ને જ-દીનું મુખ, જેને તમિખી મામના 'કારવજીઅમ' (KAVARAJAM) કહે છે, તે જ-દીની જનાવડ કંદનો કંદનું જ-દીનું છે, અને જ-દી માનંતી તરી, 'પુરીયા' એ - કંદનો જ-દી મુમ છે

ધણીક સાધારણ પ્રકારના પણ દાનિકારક દરદોની વિગતોથી જાણીતું મનુ, પુરુષ માનને ઘટે છે. પણ તે આગમ્ય પુરુષના બદનના આ પોશીદા સાથે માટે કાંઈક વધારે જાણવા જોગ બાજરની નોંધ ટપકાવેલી નકામી જનાર નથી.

આ બીના જાણવા જોગ છે, કે પુરુષના શરીરના બાંધા અને તેના કંદની સાથે, તેના જનન અવયવોના કદ સાથે કાંઈક પ્રકારનો સંબંધ હોતો નથી, કેમકે બાજે વખત એક કદાવર અને મોટા બાંધાવાલા પુરુષનું પોશીદા બદન તેના બાંધા સાથે સરખાવતાં ક્યારે અતી નાંકતું હોય છે, ત્યારે એક દુર્બળ અને નાહતા કંદના પુરુષમા, જ્યારે ઉત્તરોજ મામલો માલમ પડે છે. એ વિશે એક વિદ્વાન તબિબ નિચે પ્રમાણે લખે છે:—

“The size of the organ seems to bear no direct relation to the size of man, the largest organs often being seen in small and otherwise rather poorly developed individuals, while those especially well developed in a general way have small ones.”

આ ઉપરથી માલમ પડે છે, કે પુરુષ તત્ત્વ અને તેના જનન અવયવની દાલત, પુરુષના બદનના બાંધા ઉપરથી અટકલી શકાતી નથી. ક્યારે રાખવું, કે પુરુષના બદનનો બાંધો એ કાંઈ તેની વિશિષ્ટતાનું માપ દર્શાવનાર નિશાંણી નથી. વળી આ બાબદ પણ જાણવી જરૂરની છે. કે પુરુષના ગુમ બદનનું નાહતું કદ, નામદા દેખાડનારી નિશાંણી હોતી નથી, સિવાય કાંઈક પ્રકારની દર્જ, યા પિત્તાકારીથી તેની કુદરતી દાલત બદલાઈ ગઈ હોય. ધણીક વાર નાહતાં બાંધવાલાં એ અવયવોના કદ, લમન કીધા પછી બદલાઈ જાય છે. વળી જુનન.

પ્રગટ કરે છે. આ પુરુષને કાંઈ અને પેનની આમેવાંન રૂપીકાલેખમાં અવધાન કરવા માટે નેજે રજુ કર્યો હતો. મિત્ર મજા નવર કરશે તો માત્રમ પડશે, કે બે પગની વચ્ચે એક ત્રીજા પગ જેવું કાંઈક દેખાય છે. આ પગ ગોળીની પછવાડે અને મળ-દવાર (ANUS) આગળથી નિકળેલો હતો. આ એક અધિક પગ જન્મથીજ લાગેલો હતો, પરંતુ તે બિંદુલ ગળાઈને સુકાઈ ગયેલો (ATROPHIC), અને તેના સાંધા બિંદુલ જડ (ATROPHIC) થઈ ગયલા હતા. ડાક્ટર દેવર વર્ણવે છે, કે એ લિંગ બિંદુલ નિયમિત દાહતમાં હતા, અને દરેકની સાથ નિયમસર એક ગોળી સંપૂર્ણ બિંદેલી દાહતમાં હતી. અને પિસાબની દાહત એકી વખતે થતી હતી, અને દરેક દિવસમાં એક તંદરાસત આદમીના જેવી હતી.

ઈન્દ્રીની બિંદુલ ગેરહાજરી.

કેટલાક પુરુષોના અંગુષ્ઠ દાખલાઓની નોંધ લેવાયેલી માત્રમ પડી છે. એવા દાખલામાં જન્મથીજ કેટલાક પુરુષો એવા માત્રમ પડેલા ડાક્ટર દેવર વર્ણવે છે, કે જેઓને ઈન્દ્રી જેવું બિંદુલ જન્મથીજ કાંઈ હતું નહિ. સતાવીસ વરસની ઉંમરના એક મજબૂત બાંધાના પુરુષની નોંધ લેતાં તે જણાવે છે, કે તેને 'સ્કોટમ' સંપૂર્ણ બિંદેલી હતી; તેમજ ગોળીઓ અને 'કાઈસ' પણ નિયમિત રીતે દેખાતાં હતાં; પણ તેનામાં ઈન્દ્રી જેવું કાંઈ બીજું જણાવું નહિ હતું. આ પુરુષને મળદવારની (ANUS) અંદર એક છિદ્ર હતું, જેમાંથી પિસાબનો પ્રવાહ નિકળતો હતો. આ વિચિત્ર રચનાનો વિગતવાર હેવાલ મજબૂર તબિબ રજુ કરે છે, પણ અતરે તે લખાવેલો અપ્રમગોપાત લાગે છે.

વળખાઈ ગયેલી ઈન્દ્રી.

CONGENITAL TORSION OF THE PENIS.

એક બીજું વિચિત્ર બનાવટનો દાખલા ડાક્ટર મુઝન પ્રકર

પિસાળની આંખી નળીને નિર્ધારે પાંચ બાજુમાં પેટમાં નાંખી છે, અને તે પાંચે બાજુ જુદે જુદે ગાંઠે બેંકાવવાલા છે, એ સપલા અને રૂઝુ કરી વાંચવાની મુશ્કેલીમાં પડેલી દરવાની કોટનથી જરૂર નથી. આપણે એ આંખી નળીને [૧] બાજુમાં અને [૨] પાછલા, એમ બે બાજુમાં મજબૂતને ખાનગર બાંધવાની છે.

પિસાળની નળી-પુરીયા—ના આ બંને બાજો પહોળા નિષ્પન્ન બરેલા માર્યા છે, એમ તેમાં આગળ જણાવ્યા (મોટેટ અને કુપર્સ-ગ્રેન્ડસ જેવા) નાજુક અને અનિયમ અમલના બાજો આવેલાં છે, એટલુંજ નહિ, પણ પુરીયાનો આગળો ભાગ જે '૨૫-૩૦' થાને 'પીનાઈઝ' પુરીયાને નામે ઓળખાયે છે, તે બાજો બાકી જે નાજુક બનાવટનો બનેલો છે, તે આગળ સ્તંભ લીધું છે. એટલા માટે પિસાળની આ નળીમાં ખીન બારીક બાજો ઉપરાંત આ જે પિન્ડાણી જમ્મા જેટલી નાજુક, તેટલીજ નિષ્પન્નબરેલી હોય છે.

કેન્દ્રીનાં મુખનું બાંધ થક જણું.

પિસાળની નળી-પુરીયા—નું મુખ કોઈક વાર જન્મથી બધે થઈ ગયું હોય છે. પિસાળના મુખની આવી હાલત, બાળક માતાના પેટમાંથી લેઈને જન્મે છે. કોઈક વાર બાળકની પિસાળની આંખી પા થોડી નળી-પુરીયા—બધે થઈ ગયેલી હોય છે, એવું બાળક ને શ્વતું હોય છે; તો તેના પુકો પિસાળથી બિલકુલ ભરાઈ ગયેલો હોવાને લીધે; મામતો-ધણેજ ગંભીર થઈ પડે છે. એવે વખતે કાંઈ કુશળ તબિબની પુરતજ મદદ લેવી ઘટે છે.

પિસાળની નળીની નવાંધ, જેવી અકુદરતી રચના.

જેમ બે કેન્દ્રીના દાખલાં તબિબી દૃષ્ટિએ નોંધાયલા મળ્યા છે,

+ એ પાંચ ભેદો વિશે પ્રમાણે ઓળખાય છે. ૧, મિલિપેસર, ૨, ૨૫-૩૦ માટે પીનાઈઝ; ૩, બામસ; ૪, ગેગેનસ, અને ૫, મોટેટિક.

તેમ પિસાચની નળીના બાજમાં જમ્બુ કાંઈકે એવીજ તાલિયન જેવી
નોંધ મેળાવતી મળે છે. હાકર પુરુષ દુરર લખે છે, કે એ
પુરુષની પિંડીમાં તેજુ જે પિસાચની નળી-પુરીયા જેવું હતી. આ
માટેથી એક નળી મારફતે જ્યારે પિસાચ આદાર નિકળતી હતી
ત્યારે બીજી નળીમાંથી ધાન પ્રવેશ કરતી હતી આજના જમ્બુ
નાની બાજુમાં સિંચી શાસ્ત્રવિદ્યાએ આ બંને ફરીમાલના કારણે
આમાનીયો કરેલા જાણુવા છે.

પુરુષના આદારના તેમજ આંદરના જનનન અવધાની મા
એક જાન વિઠતી તપાસ માવ જમ્બુ કરી છે. એ અવધાને મા
પરુષ દંડી, તેમના કિયાને, અને સાગ્યારની વિગતો દર્શાવતી
૬૪ ૬૫

મનુની પિસાચની નળી—‘પુરીયા.’ (ચીત્ર સાથે.)

MALE URETHRA.

પિંડીના નીચે આવતી મુલ નાળ, માને પિસાચની નળી કા
વળે આ નળી નાળને પિસાચ ‘પુરીયા’ માને પ્રકાશાતી થાય
છે. (ચિત્ર, સંદર્ભ)

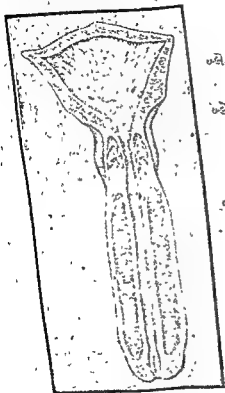
આ અને પુરુષની પિસાચની નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડીના નીચે આવતી નળી અવધે મુલ માટે તરફે પિંડી
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે

માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે
માટે પિંડી નીચે આવતી નળી પહેલે જે મુલ પુરુષ છે તે

THE MYSTERIES OF MAN!

પુરુષની પિસાબની નળી. (પુરીષા.)

(Male Urethra.)

પહેલું.

પહેલુંની ગર

મુખ-માર્ગે પાંચે પિસાબની નળી.

પિસાબની નળીનો નાનકો દેખાડો

પિસાબની નળીમાં ઉત્પન્ન થતા જાતજાતના પ્રવાહી.

(ચિત્ર સાથ.)

આગલ જોઈ ગયા પ્રમાણે આ પિસાબની નળી, મુત્ર માર્ગ તરીકે, તેમજ પ્રજા ઉત્પન્ન કરનાર એક હૃદયીઆર તરીકે ગણાઈ છે.

મુત્ર માર્ગ તરીકે એ નળીનો કૃત્રી રીતે ઉપયોગ થાય છે, તે વિશે હવે ત્રાપું લખવાનું રહેતું નથી, પણ પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાના સાધન માટે એ નળી કૃત્રી ભાગ લખવે છે, તેની કુંક નોંધ અતર લેવી જરૂરની છે.

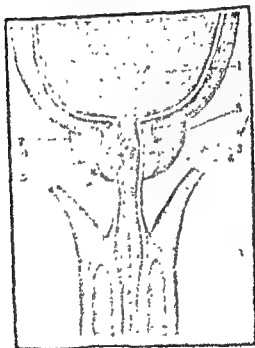
પુરુષની તંદુરસ્ત હાલતમાં જ્યારે તેનો કામ ઉદ્દેશાવશે હોય છે, ત્યારે પિસાબની નળીનાં મુખમાથી, કોઈક વાર થોડાંક ચિકણા જેવા પ્રવાહીનાં ટિપાં ઝરે છે. પણ જ્યારે એકાદ જનન શરીરની પિત્તકાગીથી પુરુષ દેહન થતો હોય છે, સારે કોઈ વાર એ પ્રવાહી ધણુ મોટા જઘ્યામાં નિકલે છે. તંદુરસ્ત હાલતમાં, તેમજ કોઈક બિમારી દરમિયાન પિસાબની નળીમાંથી આવી રીતનો પ્રવાહી નિકળ્યાથી, દરદીને મોટી ચિંતા ઉત્પન્ન થાય છે. એટલા માટે આ પ્રવાહી ક્યાંથી અને કૃત્રી રીતે નિકલે છે, અને એ પ્રવાહી શું ચીજ છે, તે જાણવું ધણું જ જરૂરનું છે.

પિસાબની નળીનું એક ચિત્ર અતરે આપેલું વાંચકને જોવાની
 'કુપર્સ-ગ્રેન્ડસ.' લક્ષમણ કરવામાં આવે છે. પુરુષની પિસાબની
 ચિત્ર સાથે. નળી અંદર, તેના આગસા તેમજ પાછલા ભાગમાં,
 અને બારીક કદના નાદનાં નાદના પિન્ડ હોય છે.
 ખાસ કરી મજકર ચિત્રમાં દેખાડેલી જગ્યા ઉપર એ નાદનાં જેવાં ગોળા
 પિન્ડ દેખાય છે. એ બને 'કુપર્સ-ગ્રેન્ડસ' ને નામે જણાવ્યાં છે. કદમાં
 તે મોટા પટાણાથી મેદજ મોટાં હોય છે, આ બને 'ગ્રેન્ડસ' જેમ જેમ
 પુરુષની ઉંમર મોટી થતી જાય છે, તેમ તેમ ને કદમાં નાદનાં
 થતાં જાય છે.

THE MYSTERIES OF MAN!

મર્દનું પોશીકા શ્રદ્ધા!

પુ. માનના જનન ઉન્નતિનો વિચારતા આમની મુસ
રચનાવાસી દેખાવ.

મુદ્રિત
પ્રેસ
માર્કેટ
સિટી

... ..
... ..
... ..

પિસાબની નળીમાં ઉત્પન્ન થતા જાતજાતના પ્રવાહી.

(ચિત્ર સાથ.)

આગળ જોઈ જેવા પ્રમાણે આ પિસાબની નળી, મુત્ર માર્ગ તરીકે, તેમજ પ્રજા ઉત્પન્ન કરનાર એક હૃદયીઆર તરીકે ગણાઈ છે.

મુત્ર માર્ગ તરીકે એ નળીનો કેવી રીતે ઉપયોગ થાય છે, તે વિશે હવે ઝાઝું સમજાવું રહેશે નથી, પણ પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાના સાધન મારે એ નળી કેવો ભાગ ભજવે છે, તેની હુંક નોંધ અતરે લેવી જરૂરની છે.

પુરુશની તંદ્રોસ્ત હાલતમાં જ્યારે તેનો કામ ઉત્કેરણનો હોય છે, ત્યારે પિસાબની નળીના મુખમાથી, કોઈક વાર થોડાંક ચિકણા જેવા પ્રવાહીના દ્રિપાં ઝરે છે. પણ જ્યારે કોઈક જનન શરીરની પિડાકારીથી પુરુશ દેરાન થતો હોય છે, ત્યારે કોઈ વાર એ પ્રવાહી ધણા મોટા જથ્થામાં નિકલે છે. તંદ્રોસ્ત હાલતમાં, તેમજ કોઈક બિમારી દરમિયાન પિસાબની નળીમાંથી આવી રીતનો પ્રવાહી નિકળ્યાથી, દરદીને મોટી ચિંતા ઉત્પન્ન થાય છે. એટલા મારે આ પ્રવાહી ક્યાંથી અને કેવી રીતે નિકલે છે, અને એ પ્રવાહી શું સીજ છે, તે જાણવું ધણું જરૂરનું છે.

પિસાબની નળીનું એક ચિત્ર અતરે આપેલું વાંચકને જોવાની બકામાથ કરવામાં આવે છે. પુરુશની પિસાબની નળી અંદર, તેના આગસા તેમજ પાછલા ભાગમાં, અને બારીક કદના નાહનાં નાહનાં પિન્ડ હોય છે. ખાસ કરી મજકુર ચિત્રમાં દેખાડેલી જગ્યા ઉપર એ નાહનાં જેવાં ગોળા પિન્ડ દેખાય છે. એ બને 'ક્રુપર્સ-ઝર્વેન્ડસ' ને નામે જાણીયતાં છે. કદમાં તે મોટા વટાણાથી એક મોટાં હોય છે. આ બને 'ઝર્વેન્ડસ' જેમ જેમ પુરુશની ઉંમર મોટી થતી જાય છે, તેમ તેમ તે કદમાં નાહનાં થતાં જાય છે.

પુસ્તક-સામ્રાજ્ય.]

આ કુપર-વેન્ડસ તેમજ તેની પડોસ
જિંદગામી 'ગ્રીમીન' જેવા દેખાવનો પણ મિ
આ પ્રવાસની પાસિયત takilino, વાને કા
છે પ્રેમુન પ્રમંન આ પિન્ડમાથી નિકળતો પ્રવાસી
મિત્ર પણ મારા નિકળે છે: ખાંત રાખા કે.
તેમના નાની, પુસ્તકની પંક્તિને લાગુ પડતા આ
માન્ય એવો મામ બજાવે છે, જે મારે કંઈ
માન્ય એવો છે

કાન-વેન્ડમાથી જમાથી મોટા દુર, પ્રે
જમાથી એક વાંતે પેન,
પિમાળના દુષ્કાલી ગરદન આ
એના ગુપ્તમાથી મારાં નિકળે
અ. વાંતે પ્રવાસી નિકળે છે.
અ. આ પ્રવાસને વાંતે મારામાથી કોવ છે.

કાન-વેન્ડ, જે જર્મન શ્રીર અવરખે
અવરખે અવરખે કાન છે, આ ખાનમા રાખુ
જમાથી વેન્ડ. પ્રમાણમાં પ્રવાસી મારાં વેન્ડ
કાન-વેન્ડ, અ. વેન્ડ રાખાને જે પાનુ લાગુ મળી છે

પુસ્તક સાંકળીયા-સામ્રાજ્ય એક કા

આ વેન્ડ-વેન્ડ, અ. વેન્ડ વાંતે દુષ્ક.
પુસ્તક સાંકળીયા-સામ્રાજ્ય એક કા
કે છે. પુસ્તક સાંકળીયા-સામ્રાજ્ય એક કા
અ. વેન્ડ-વેન્ડ, અ. વેન્ડ વાંતે દુષ્ક.

આ વેન્ડ-વેન્ડ, અ. વેન્ડ વાંતે દુષ્ક.
કે છે. પુસ્તક સાંકળીયા-સામ્રાજ્ય એક કા
અ. વેન્ડ-વેન્ડ, અ. વેન્ડ વાંતે દુષ્ક.

પિસાગનો આ દુકાન જ્યારે પિસાગની જરાયેદા હોય છે, ત્યારે તેને
 ડિઝાન, પીડ, સુપી જઈ પુરે ઈટલો મોટો થાય છે. કાષ્ટ વખત પિસાગ
 જ્યારે દુકાન અદર મોટા જથ્થામાં જમાવ થાય છે, અને તે આડી
 પડે છે, ત્યારે એ ડિઝાન ઈટલો તો મોટો જાય છે, કે તે ફરદીની દૂરી સુધી
 પુરે છે તથિને ને બેતાંગ કહી સહે છે. કે ફરદીને પિસાગ પુરી
 તથા પિસાગના દુકાને પણ અનેક બિમારીઓ માઠુ પડે છે, તેમાં
 મુખ્ય કહી દુકાનમાં મેળને આવે છે, તે બિમારી ઘણીજ પ્રકારની,
 અને મારું વખત જોઈએ તથા થઈ પડે છે. દુકાનના મેળની બિમારી,
 'પિસાગ ડિઝાન' (Pisag Dhan) નામે ઓળખાય છે.

શાંત દુકાનનીર.

~ ~ ~

પત્ર ૨૦ મું.

THE MYSTERIES OF MAN.

ANATOMY AND PHYSIOLOGY OF THE
SEXUAL APPARATUS.

મર્દનું પોશીદો બદન.

(ચિત્ર સાથે.)

માનવનું મિત્ર

પુરુષના બાહ્યરૂપના જનન અવયવોની તપાસ એક લીધી છે; દરે આ પત્રમાં પુરુષના પોશીદો અને જિનરમાં આવેલાં અવયવોની નોંધ સેઈ આપણુ આગલ ચાલશું.

પિસાબની નળીને પાછલે છેડે 'સેલેન્ડ' અને પિસાબના ફાળાની કોઈક તપાસ ત્યાં પત્રમાં કરી છે. ફરી નવો જરૂર એક ચિત્ર તરફ નજર કરીએ. પિસાબના ફાળાના હોલના જુદા ઉપર નંબર ૩ અને નંબર ૩ વાલી નિશાબી તપાસજો. આ નંબર ૩ નિશાબીવાળું મિત્ર જુવો. અને તમિજો 'વાસ-ટેફરેન્સ' કરે છે. અને નંબર ૩ નિશાબીવાળું મિત્ર, તે 'સેલિનસ-પોલિસ' ડેરવાર છે એ જોઈ આવતી મારે હવે પુરુષ કોઈક જગણું કરે છે, અને ૬ નેની સમજાયું ફરમાં તમે સવરુખ કરોડો.

નંબર ૩ ' સંમિતન-વૈશિકત ' કહેવાય છે. ' સંમિતન-વૈશિકત

સંમિતન-વૈશિકત.
શિષ્ય સાધે.

કથા' એટલે પુસ્તકની ' પાતની કાચળી.' અ:

કાચળી એ જુદી જુદી હોય છે. તેમનો પા:

ત્રયાચો, ગિઆ દેખાડવા પ્રમાણે હોય છે

પ્રત્યેક કાચળી ગિઆળના પુસ્તકની એક એક ખાલુએ (સપ્તમી

અ નામ) ગાડાલની હોય છે. આ કાચળીઓની અંદર પાતનો

જમના થઈ જાય છે. દરેક ' વૈશિકત ' માને કાચળી સમાપ્ત ગઈ

અ. જન્ય પડતી કાચળી, અને મુનારે એક ઇન્ન પાડેલની હોય છે

એ તે પાડાની પાતને એકલી કરવાનું આ કાચળીઓ જાણે એક

પાડાના નામનું કામ કરે છે ના, એટલેક નહિ, પણ એ

કાચળી એક અડધ અન્યાયની મીઠી કામ ના એ કાચળીઓ કરે છે,

તેમના કાચળીના અંદર ગિઆળ મના ' પુસ્તકના' એ

પાડાના નામ ના હો, તેમને એ કાચળીઓ પાતની અંદર મના

પાડાના નામ ના હો, તેમને એ કાચળીઓ પાતની અંદર મના

કાચળી કાચળી ' માને પાતને એકલી કરવાની આ

જે કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

જે એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ કાચળીઓને એ

આમ જોઈને ગાથામાં આને, તે આમાંથી ઉપર અનેક આત્માની
ગિરિની નામના આત્મા સંભવ રહે છે.

ગાથાની ઉપરથી પુરુષાની લક્ષિયતાની ખરીદા કરવાની રીત.

જે ગાથામાં ઉપર જુદા જુદા લક્ષિય પ્રમાણે જુદા જુદા અર્થ
પ્રદાન કરે છે તેમાં આમાં રાખાયું. દાખલા તરીકે [૧], ગરબીની અમરગી,
[૨] અમરગી, [૩] 'નિવરણ'ની અમરગી, તેમજ [૪] તે
[૫] અમરગી વાળા પદની વાળાનીની અમરગી, આમાંથી ગાથાની,
[૬] અમરગીની પદી જાણે છે, અને ગાથાની જુદાજુદા પદો, જાણુ જાણ
[૭] અમરગીની ભાવનામાં, ગાથા [૮] જાણીમાં, તેમજ [૯] ગાથાની
[૧૦] અમરગી, આમાંથી ગાથાના અર્થ કરવાની પદોની રીતે

રહેલું. અર્થમાં તેમજ દુષ્ટમાં તેની રહેલું.

કુદરતની જુદાજુદી, તેમજ દુષ્ટાકારી ગાથામાં ગાથાની
[૧] અમરગી, આમાં રાખાયું. દાખલા તરીકે [૨], ગરબીની અમરગી,
[૩] અમરગી, [૪] 'નિવરણ'ની અમરગી, તેમજ [૫] તે
[૬] અમરગી વાળા પદની વાળાનીની અમરગી, આમાંથી ગાથાની,
[૭] અમરગીની પદી જાણે છે, અને ગાથાની જુદાજુદા પદો, જાણુ જાણ
[૮] અમરગીની ભાવનામાં, ગાથા [૯] જાણીમાં, તેમજ [૧૦] ગાથાની
[૧૧] અમરગી, આમાંથી ગાથાના અર્થ કરવાની પદોની રીતે

પુરુષ-ગાથાની રીતે તેની રહેલું.

પુરુષ-ગાથાની રીતે તેની રહેલું.

પુરુષ-ગાથાની રીતે તેની રહેલું.

દાસ ધરીશું. પુરુષના બાહારના જનન અવયવોમાં ગોળી અને પુરુષ સિન્ગ, એ બે માત્ર છે.

એ ગોળીની બનાવટ અતી ગુચવણભરી છે. જોટણી તે ગુચવણ-ભરી તેટલીજ તે બારીક અને નાજુક છે. એની બનાવટની બારીકી વર્ણવી હું આ વિષયને લાંબો કરવા રાજી નથી, કેમકે સાદી નજરથી આ બાબદનો ખિયાલ મેલવનારને તે કંટાળા લેરેલું થઈ પડે એમ છે.

મિત્ર મેદરખાંત, કાંઈ અચાંત આદમી આ ગોળીને માટે એમજ કહે કે:—‘એ ગોળી માસની બનેલી એક ગાંઠ છે!’ તો તેમાં અજબ જેવું કાંઈ લાગતું નથી. પણ તેમ છેજ નહિ. એ ગોળી કાંઈ માસની ગાંઠ, કે માસના લોચાની બનેલી નથી. પરમેશ્વર જેમ આદમીને બે આંખ, બે કાંન, બે હાથ, અને બે પગની જોડી બક્ષી છે, કે એકને અકસમાન વા નુકસાન થતાં, તેનું કાંઈ તેના ખાતલ જોડીદારથી ચલાવી શકાયે, તેમ મરદને થયેલી આ બે ગોળીની બહેસ પણ જોડીમાં થયેલી છે.

પ્રજા ઉત્પત્તે કરવા માટે શ્રવન પ્રવાહી, ‘સિમેન’ (SEMIN) પાતે ધાત જેવી જોડભરી બનાવટને પુરુષના સરીકમાં ઉત્પન્ન કરવાનું કાંમ. આ બે ગોળીઓ કરે છે. એકાદ ન ધારણા અંગેએ, વા અકસમાન, વા કાંઈક પિપાકારી દરમિયાન, આ બે માટેલી એક ગોળી અગર જો નકામી, નિર્જળ, વા દરદી બની ‘સિમેન’ બનાવટની અટકી પડે છે, તો તેનું કાંઈ તેની જોડવાલી ગોળીને અજલવતું પડે છે.

છાંદેસ અને છાંદરી ઉત્પન્ન કરનારાં બુદ્ધ.

જુદી જુદી ગોળીમાં બને છે !

પિંદવતિની દેહ બેલવના એક આગવા જમાનામાં, એક પિંદવાંત તખિએ એસી તક જાહેર કરી હતી, કે મરદની આ બે ગોળીઓમાં

[illegible]

શક્તિમાં ગાળી ક્યાં દિવસ આવે છે ?

= १५ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥
 २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥
 ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥
 ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥
 ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥
 ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥
 ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥
 ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥
 ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

1. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 2. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 3. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 4. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 5. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 6. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 7. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 8. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 9. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。
 10. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行章程及各項規章制度，不得有違。

મરદનું પોશીદા બદનું.]

[પુરુષ-સાસ્ત્ર:

(મોઢન) ની આગલ આવેલી નળી, 'ધન્વાર્ધનલ કેનાલ' ના મુખ ઉપર. આ તો કોઈ વખતે તે નળીની અંદર ઉતરેલી જણાયે છે. બાજકા જેઓ સાત માસની અધુરી મુદતે જન્મે છે, તેઓની ગોળીઓ, 'સ્કોટમંભા' કવચીતજ ઉતરેલી હોય છે. એ બીના તબિયોએ અચુક રીતે સાબેત કરી છે, અને કાયેદાની અદાલતમાં પશુ તે મિંજુર છે.

આંકમે માંસે મજકુર 'ધન્વાર્ધનલ-કેનાલમાંથી,' એક ગોળી, સ્કોટમની અંદર ઉતરે છે, અને ધણું કરી તે ઘમી બાજુની ગોળી હોય છે. હજી જમણી બાજુની ગોળી, જમણી બાજુના કાતરાની નળી ('ધન્વાર્ધનલ કેનાલ') માંજ હોય છે, અને તપાસ કરતાં, તે ત્યાં નિચે ઉતરતાં અટકી પડેલી માલમ પડે છે. છેલ્લે, નવમે માંસે જમણી બાજુની ગોળી નિચે ઉતરે છે, અને 'સ્કોટમ' ની અંદર પોનાને માટે નિરમાન થયેલી જગ્યામાં તે પ્રવેશ કરી, ત્યાં કાયમ માટે વસવાટ કરે છે.

મરદની ગોળીઓની ઉત્પત્તિની આ કુટ્ટી દક્ષિણ, સાદી સમજને અનુસરતી રીતે ટપકાવી છે. ધણીક વાર કાંઈક અનદીક કારણો, અને કાંઈક સંલેગને લીધે, આ ગોળીઓ પીડુમાંથી સ્કોટમમાં ઉતરતી નથી, જેથી આદમી દિવડામાં ખપે છે. જો ગોળીઓનો ઉપર ભાવ કાંઈક સંલેગ વચ્ચે અટકી પડે છે, તો તેવા મરદ વાંઝીઓ હોવાનો સંભવ રહે છે. એ સધળાં વિશે વધુ દવે પછી.

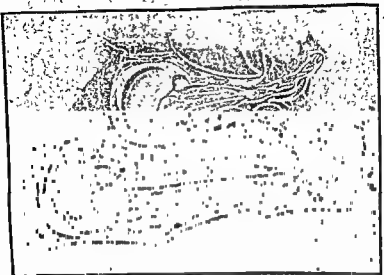
ગોળીની રચના અને તેની ખુબી. ચિત્ર સાથ.

આ ગોળીની રચના અને તેની ખુબી વિશે લખતાં મને જે મુખ્ય મુશ્કેલી નડે છે, તે એ છે, કે ઈંગ્લિશ વેદક-સાસ્ત્રના 'ટેકનિકલ' શબ્દોના અર્થ, સાદી અને સરલ ગુજરાતી ભાષામાં દર્શાવવા માટે

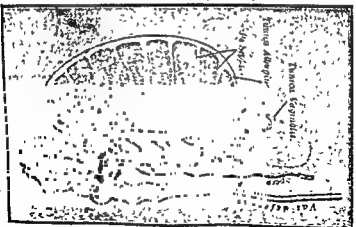

પ્રકરણની વાંચકોએ આને ધરવી ગોળીનો દેખાવ.

પ્રકરણની ગોળી-બાહારની રચના.

ગોળીની બાહારની રચના.

ધાતની બનાવટ તે શાંતી બનેલી હોય છે.

પુરુષની ધાતુ ગતે પ્રવાદી અને રંગે સેદજ દુખાળી (OPALINE) હોય છે. એની આસિધન મેદજ ખારાસવાડી (ALKALINE), અને તેમા કાંઈક ચિકાસ હોય છે. એની બનાવટમા ફેટલીક ગતના બનિજ પદાર્થો સમાયેલા હોય છે, કે જે આદમીના શરીરની બનાવટ અને બનાવટમા ભાગ લેતા ફેટલાય છે. પુરુષની ગોળીઓમા ધાતની પ્રથમ પેદાયેશ શરૂ થાય છે, પરંતુ 'સિર્મનલ વેસિકલ્સ,' 'પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડ,' તેમજ 'દુપ્લેક્સ ગ્લેન્ડ્સ' માંથી નિકળતા પ્રવાદી તેની સાથે બેલાયલા હોય છે. એ ઉપરાંત એની બનાવટમા રસાયન શાસ્ત્રની નજરે જોતાં, લગભગ એક દળનથી વધુ ગતના બનિજ તેમજ બીજી ગતના પદાર્થો મળેલા હોય છે.

સ્પર્મેટોઝોઆ. ધાતુ માહેલાં જીવન જંતુ.

તેમના શરીરનો ચિત્તાર.

(ચિત્ર સાથે.)

પુરુષની ધાતુની બનાવટ જલ્પમા પછી, હવે એ ધાતુમાં સમાયેલો બેદ નજરે જોવાની જોએને ખાએશ હોય, તેઓએ સુક્ષ્મદર્શક ધંત્રના મદદ લેવી પડે છે.

આ સુક્ષ્મદર્શક ધંત્રની કાચની પટ્ટી ઉપર પુરુષની ધાતુનું ફક્ત એકજ ટિપું મુકી જોતાં, તે ટિપાં અંદર કાંઈક દળતરો નાંદના જંતુ દિલ્લયાત દરતાં માલમ પડશે. આ જંતુને તબિબી ભાષામાં 'સ્પર્મેટોઝોઆ' ને નામે ઓળખાયાં છે. આ જંતુને આંખથી 'જીવન-જંતુ' ને સારે નામે ઓળખીશું. કેમકે એ જંતુમાંથી જીવિયના આદમીની પેદાયેશ થાય છે. આકારમા અને ધાતુ ગતમાં એ 'સ્પર્મેટોઝોઆ' દેવા હોય છે, તે આ સાથે આપેલાં એક ચિત્ર ઉપરથી જણાય છે. એલખતાં એ જંતુ સુક્ષ્મ દર્શક ધંત્રમાંથી જોટલાં મોટાં નજરે પડે છે, તેટલાં

એ મરને ત્રિપા મળા મળી એક મજબુત પદમાં સિદ્ધાન્તને કાવર
અમલ આપેલી નવા, પ્રતિબંધ કેનાવ" તરફ જાય છે, અને ત્યાંથી
કેનાવને કેનાવ સાચી નથી પચાર કરી જોવાને માટે મુકર
મરને જરૂરના સદાની જાય છે

એ મરને જોવાને નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક

કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક

કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક
કેનાવ નેમજ ત્રિપા-કેનાવના એમાં મળા, એક

પત્ર ૨૧ મું.

THE MYSTERIES OF MAN.

ધાતુ યાને સિમેન.

(ચિત્રો સાથે.)

SEMIEN.

પ્રિય મિત્ર

જરા ધ્યાનથી વિચાર કરશો તો માનવ પદ્ધતિ, કે દુનિયાની અંદર માનસ જાતની વૃદ્ધિ જે થઈ રહી છે, તે આ પત્રને મથાલે ટાંકણાં બે દરફના સજ્જ, ધાતુ યાને ધાતને આભારી છે. એ ધાતુની અંદર સમાયેલા કરાંમતી બેદ જાણવા જોગ છે. એ જાણદનો કાંઈક પ્રિયાસ વાંચકને આપવાની મનસુખથી આ પત્ર લખવા માંડ્યું છે.

તથિઓ એને ઇંગ્લેન્ડ વેદક સામ્રાજ્ય 'સિમેન' ને નામે ઓળખે છે. દિન્ડુલાની દરખો એને 'ધાન,' 'મની' યા 'તુમને' નામે પિછાણે છે. આપણુ ગુજરાતીઓ એને 'વિય' યાને ધાતુ કે ધાતને નામે ઓળખિએ છીએ.

પ્રથમ હિતપત્રે મારે આ વસ્તુનીજ જરૂર-હોય છે. પુરુષનુ વિય અને સ્ત્રીનુ સંતાન-શ્રીજ થતેના બેચા સમાગમથીજ સ્ત્રી ગર્ભાત બને છે. એ બને વસ્તુઓની હાજરીની અવસ્થા જરૂર

ધાનની અનાવડ ને માંની અનેલી દ્વાય છે.

[illegible]

સંસારને સાદી નજરથી જોઈ, તેને લગતું જ્ઞાન અને તેને લગતી દુકિત સાદી અને સમજ પડે એવી ભાષામાં જાણનારાઓને કેવળ સુચવાયા હરેલું, અને કેવળ સમજ ન પડે એવું છે. એ એક વિદ્વાન તથિજાને લાયકનો સવાલ છે, છતાં એ જીવન જંતુની હસ્તી વિશેની કાંઈક નોંધ અતરે દુકમાં ટપકાવેલી જાણવાઈ રહેશે.

THE MODE OF EVOLUTION OF THE SPERMATOZOA.

આ જીવન જંતુ જેને આપણુ 'સ્પર્મેટોઝુઆ' ને નામે ઓલખીએ છીએ, તેમની પ્રાથમિક હસ્તીની જગ્યા ગોળીના બિતરમાં હોય છે. આગલ આપેલું પુરૂશની ગોળીવાલું ચિત્ર જુવો. એ ગોળીના બિતરની રચનામાં સુચકાદાર પિન્ડની દારમાળા દેખાડેલી છે. આ સુચકા 'સેમિનીફરસ ત્યુબ્યુલ્સ' યાને ધાતુને ઉત્પન્ન કરનારી અતી આરીક નળીના બનેલાં હોય છે. આ નળીની દેવાત્રમા અતિશય આરીક દાણાદાર રજકળો (CELLS) ઉભી નિકલે છે. એ રજકળોના બિતરમાં એક અનદીક શુભ કોષા[†] આવી રહે છે. એ આરીક રજકળોના બિતરમા આવી રહેલી અનદીક કીવાના પરીણામમા જ્યારે એ જંતુઓ પોખાઈ પુષ્ટ બને છે, ત્યારે તે રજકળુ ફરે છે, અને પરીણામમાં સ્પર્મેટોઝુઆ ઉત્પન્ન થઈ ધાતુ માથે મંળી બને છે. પોતાની અજબ જેવી દિવ્યતા અને ચળવળથી એ જંતુઓ સેમિનીફરસ-ત્યુબ્યુલ્સમાંથી આગલ વધી 'વાસ ડેફેન્સ' મા દાખલ થાય છે, અને ત્યાંથી તે ધાતુને જમાવ કરવા માટે અરજીદાર પેલાં 'એક્સપોઝર' તરફનો રસ્તો સીધે છે. સ્પર્મેટોઝુઆની દરખોલ આ પ્રકારે કરનારી શુભ શક્તિનો એક જીવલો ભાગનો પુરવાર લેખાયે છે. તેમજ આ અદભુત આસિયતવાસા જંતુઓમા જીવનો જોગની કબાઈ આવી છે.

† Action of The Reproductive Organs

† આ કિલ્લું વહેન લેવાદારી રજકળની અંદરે જાય છે. તેને તે આ અંતરમાં સુચવાતકની અંતરે છે.

પુરુષે ત્યાં સુધી તેમની ઉત્પત્તિ ચાલુ રહે છે. પણ જાગે વખત પુરુષોની આરોગ્યતા અને ઝેન જો મજબુત હોય, તો તેથીબી મોટી ઉંમરવાલાં-ઓનાં શરીરમાં સ્પર્મેટોઝુઆની ઉત્પત્તિ થતી રહે છે. સાઠ વરસ પછી એ જંતુની ઉત્પત્તિ, તેમની સંખ્યા, તેમની ચળવળ, અને તેમના કદ, એ સઘળાં ઓછાં થતાં જાય છે. એટલું છતાં ધણીક વાર ૭૦ અને ૮૦ વરસની ઉંમરવાલા, અને કેઈ વાર તેથીબી મોટી ઉંમરવાલા પુરુષોની ધાતુમાં સ્પર્મેટોઝુઆની હસ્તી માલમ પડેલી નોંધાઈ છે, અને એટલી મોટી ઉંમરવાલા પુરુષોને ત્યાં સંતાવાર રીતે નાહનાં દીકરી દીકરાઓની વૃધી થયેલી જણાઈ છે. પરંતુ એવા દાખલાઓ ફક્ત અપવાદ તરીકે જ ગણવા જોઈએ, એમ તબિબોનું મત છે.

એ રીતે જોતાં માલમ પડે છે કે શરીરમાં ઉત્પન્ન થતા સ્પર્મેટોઝુઆની સંખ્યા અને તેમની દિલચાલ, તેમજ તેમની ચળવળ તથા તેમની આરોગ્યતા, અને એને ગર્ભાંત બનાવવાની તેમની શક્તિ, પુરુષના બળ અને ખાંધા ઉપરાંત તેમની આરોગ્યતાને આધારે પણ હોય છે. જો પુરુષની આરોગ્યતા અને તેનું શારિરીક બળ નબળાં હોય છે, તો તેના શરીર માહેલાં આ જંતુ પણ તેવાંજ નબળાં અને ઓછી ચળવળવાલાં હોય છે; એટલુંજ નહિ પણ કદમાં પણ તેઓ નાહના માલમ પડ્યા છે. પરીણામમાં આ વાંઝણી રહે છે, અને પુરુષ નિશક્તક હોય એમ જાહેરમાં જણાય છે.

પુરુષની બિમારી દરમિયાં સ્પર્મેટોઝુઆની હાલત.

વળી પુરુષને લાગુ પડેલી બિમારીની અસર પણ આ જંતુ ઉપર થતી માલમ પડી છે. કેઈબી પ્રકારની સંખન (ACUTE) બિમારી દરમિયાં પુરુષની ઝોળીઓ પોનાનું નિયમિત કાર્ય કરતી

તન્દરેસ્ત જ્યાંન પુરુશના સરીરમાંથી ઓજમાં ઓછા જે દ્રામને મુમારે એ જીવન પ્રવાહી બધે છે, પણ કાઈ વાર એથી વધારે, તેમજ કાઈ વાર એથી ઓછા પણ હોય છે. મધ્યમ ઉમરના પુરુશના સરીરમાંથી મુમારે એક દ્રામ; અને વૃદ્ધ ઉમરના પુરુશમાંથી એક દ્રામ પણ તેથીથી વધારે ઓછા જથ્થો બધ છે.

આ સધલું દુરન્દેશ સંસારી પુરુશને માટે જાણવા જોગ છે, કે પોતાની ઓજાહની બહેતરી માટે તેઓએ સંસારમાં કેવી રીતે વર્તવું જોઈએ. સ્પર્મેટોઝાની સંપુર્ણ હાલત, સંસારી પુરુશની તન્દરેસ્તી ઉપર આધાર રાખે છે. અને ઓજાહની સંપુર્ણ અને તન્દરેસ્ત હાલત, આ 'સ્પર્મેટોઝાની' તન્દરેસ્તી ઉપર રહે છે. વળી હવસપરસ્ત, જોઆ પોતાના કામને સંતોષે છે, અને જોઆ પોતાના મન ઉપર સેદ્દજી કાણુ કે લગામ રાખી શકતા નથી, તેઓ જેટલું નુકસાન પોતાનું કરે છે, તેથી વધારે નુકસાન તેઓ પોતાના દરજ્જાનું કરે છે.

ધાતનું પિસાબ સાથે જવું.

પિસાબ તપાસવાની સેદ્દજી રીત.

ધણીક વાર પુરુશની પિસાબ સાથે ધાત પણ જતી જણાય છે. આ એક પ્રકારની બિમારી છે, અને તે માટે 'ધાનના દરદો'ના મયાસાં હોલ એકજુદાં પત્રમાં જુદાં જુદાં દરદોની નોંધ લેઈશું, પણ તે આગમય અતરે આ બિનાની નોંધ લેવી જરૂરની છે, કે પિસાબ સાથે જ્યારે ધાત મિશ્ર થાયથી હોય છે, ત્યારે તેવી પિસાબ સેદ્દજી સૂદ્ધી ઉપર, અને ઘેરાયલા રંગની દીસે છે. એવી પિસાબને જો એક કાચના ટમ્બલરમાં રાખી મુકી તેની તપાસ લીધી હોય, તો માંડમ પડશે, કે તે ધણીજ ધીમે ધીમે ફરી જઈ અને સાફ થતી જણાયે. કેમકે તે માટેજો ફરી પિસાબની સાથે મેલેજો રહે છે, અને તેને ફરી જતાં ધણો સાંજો વખત લાગે છે.

એજ રીતે ધાતમાં, તેના પ્રવેશ દરમિયાન પર મળી જવાથી તે પીળા રંગની બને છે. આ પર 'સેમિનલ-વેસિકલ્સ' માં, યા તો 'પ્રોસ્ટેટ-ગ્લેન્ડ' માં, યા તો પિસાબની નળીમાં બધાયેલું હોય છે, અને ત્યાંથી તે ધાતુના પ્રવેશ દરમિયાન તે સાથે મલી જઈ, બાહ્યાર નિકલતાં પીળા રંગ જેવી જણાય છે. ધાતુને લાગુ પડતાં અનેક દરદોમાં આવા બનાવો ધણીક વાર બનતા રહે છે.

સ્પર્મેટોઝુઆનું બેડોલ બની જવું.

ધણીક વાર પુરુશની ધાતમાં ઉત્પન્ન થતા 'સ્પર્મેટોઝુઆ' ની શારિરીક હાલત બેડોલ અને બદ્દશી બની ગયેલી માલમ પડે છે. કાંઈવાર 'સ્પર્મેટોઝુઆ' ના માથામાં પાણી ભરાયલું હોવાને લીધે, તેનું માથું ડુલી ગયેલું હોય છે! કાંઈ વાર એ જંતુના એક શરીર પર-બે માથાં હોય છે! અને કાંઈવાર આખું શરીર અને માથું ખેતા પ્રમાણે સંપૂર્ણ હાલતમાં ખિલેલું હોય છે, પણ તેને બે ઝડીઓ લાગેલી જણાયે છે!

ધાતની શરીર ઉપર અસર.

INFLUENCE OF SEMEN ON THE SYSTEM.

આરોગ્યતાની સુખાકારીને લગતો આ એક અતી અગત્યનો તથાક ઉબો થાય છે. પુરુશના શરીરમાં જમાવ થાયેલી ધાતને ત્યારે કાંઈમી રસ્તો પરદેજ રહેનારા પુરુષો કરતા નથી, ત્યારે તે જમાવ થઈ રહેલી ધાત, શરીરમાં ફરતા લોહી સાથે આપોઆપ મળી જાય છે, અને તેમ થવાથી શરીરના બેર, ઝેન, અને તાકતમાં મોટો વધારો થાય છે, અને માનસિક આચાર વિચારોમાં નવીન ક્રમકં ખિલી રહે છે. પુરુશનું વિર્થ આવી પ્રયત્ન સક્તિ ધરાવે છે, એ બીના આગલા જમાનાની ઓલાદને જણીતી હોવાને લીધેજ 'કેથેલિક પાદરીઓ' માં કુંવારી જીંદગી ભોગવવાનો રવાજ મુસ્તકીમ

ગાળીઓની મામુલી રીત પ્રમાણે ચંપી કરે છે, કે જ્યેથી તે અવયવોની ચેતન શક્તિ ઓછી થાય. ચંપી કાઢ્યા પછી બંને અવયવોને તેમની રીત પ્રમાણે સાથે એકઠાં રેશમનાં એક લાંબા પાટા વડે બાંધી લીધે છે. આવી રીતે દરદીને તૈયાર કાઢ્યા પછી ઓપરેશન કરનાર તબિબ, એક ઘણીજ માલતી લાંબી છુરી વડે, બંને અવયવોને એકજ એકે જડ મુળમાંથી કાપી કાઢાડે છે, અને તુરતજ એક બીજા મદદનીશ, લોહી બંધ કરવાનો પાઉડર (STYPTIC POWDER) મુઠ્ઠી ભરી જખમ ઉપર દાખે છે.”

“જ્યાં સુધી દરદીનાં જખમમાંથી સોહી નિકળે ત્યાં સુધી મજબૂર પાઉડર પેલો મદદનીશ જોરથી દાખ્યા કરે છે, અને જો સોહીનું નિકળવું ચાલુ રહે છે, તો મજબૂર પાઉડર વધારે અને વધારે દાખી સેવડે તે જખમને મજબૂત પાટો બાંધી દરદીને નિરાંતે પડી રેદવા કરમાવે છે.”

“આ ક્ષિત્તિથી વેદનું સોહી બંધ થાય છે, અને તે જવસેજ પાછું નિકળે છે. પરંતુ પિત્તાળની નળી પુરતી જાય નહિ, તેની મોટી ધાત્તી રહે છે. ઓપરેશન કાઢ્યા પછી ત્રાજો કે ચોડે દીવમે દરદીને જો પિત્તાળ થતી નથી, તો તેના જીવવાની આશા હોડાં રેવી પડે છે.”

પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડ. પ્રોસ્ટેટમાંથી નિકળતો પ્રવાહી તેના મુખ.

સુત મિત્ર, પુરુષની પાનનો વિગત જો કે દશ ધણે કંપાની શકાયે. પણ આ બાબતને સાદી નજરથી જોનારાંમાં માટે મારે દવે કંઈ કરવું થોડાં લાગે છે. પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડને મારે મુજબની રીતે મુંબાઈમાં ? કે પિન્ડનું વર્ણન જે આશય કરે છે, મારે જોને જે નામે તમે ઉપયોગવા ચાલતાં દે. દે. તે નામે તેને કોઈથી લઈ નેને લખી શકો વિગત જે અન્યરૂં ને. ને. તે વ. મારે.

ઝેન્ડના પ્રવાહી વિના કદીજી જીવી શકે નહિ. પ્રોસ્ટેટ માદેલા પ્રવાહી સાથે તે લગભગ ૩૬ કલાક સુધી જીવી શકે છે, અને તેના વગર તે બિંદુલ નિરજીવ બની જાય છે, યા તો મરણ પામે છે.

નાતવાંની યાને કમ્બોરી, તથા નામરદી માટે
શોધાયલી મહાન દવાઓ.

આ પ્રોસ્ટેટનું રસાયણ શાસ્ત્રીઓએ પ્રયત્ન કર્યું છે. એમાં સમાયેલા અનેક પદાર્થોમાંથી 'લેસિથીન' નામે એક પદાર્થ તેઓએ શોધી કાઢ્યો છે. આ પદાર્થ એટલો તો પુષ્ટિકારક અને 'કહિવતે-બહા' માલમ પડ્યો છે, કે પાંચત્રથી એજ નામની ગોળીઓની બનાવટ અમુક રસાયણ શાસ્ત્રીઓએ બનાવી, તાકત અને શક્તિની શોધમાં નિકલેલા નિરાસી પુરુષો માટે જાહેરમાં મુકી છે, જે માટે વધુ હવે પછી.

એવીજ કિસમની એક બીજી દવા 'પેહેલ' નામના એક તબિબે શોધી કાઢાડી જાહેરમાં મુકી છે, જે દવા 'સ્પર્મિન' ને નામે જાણીતી થઈ છે. પણ એ અને એવીજ બીજી દવાઓનો ઉપયોગ આપણા શરીરમાં ઝાંતે થયો હોય એમ જણાતું નથી, કેમકે એ દવાઓના નામથી આપણી વસ્તીનો મોટો, બલકે અતી મોટો ભાગ લજ એખબર અને અજાન છે.

કુપર્સ-ઝેન્ડ. તેમાંથી નિકલતો પ્રવાહી.

કુપર્સ ઝેન્ડમાંથી પણ એવોજ પ્રવાહી નિકલી ધાતના સમાગમમાં આવે છે, અને તેથી ધાતના જગ્યામાં વધારો થાય છે. પુરુષની ધાત જે પ્રમાણમાં નીકલે છે, તેમાં ગોળીમાં ઉત્પન્ન થતી નિર્મળ ધાતનું પ્રમાણમાં જે ઠાંસ હોય છે, તેમાં પ્રોસ્ટેટ અને કુપર્સ ઝેન્ડમાંથી નિકલેલા પ્રવાહી ઉપરાંત પિત્તાજની નળી માદેલા છિદ્રોમાંથી નિકળતો પ્રવાહી મળી જાય છે, અને તેને સધારણ રીતે આપણુ ધાત યાને વિધને નામે

પત્ર ૨૨ મું.

PRIVATE WORDS FOR MEN.

નામરદી યાને નપુંસકપણું.

IMPOTENCE IN MALE.

મિત્ર મેહુરખાંન.

પુરુષના બાહારના તેમજ અંદરના જનન અવયવો વિશે જાણવા પછી, હવે આ પત્રમાં આપણુ પુરુષોને લાગુ પડતાં કેટલાંક ગુપ્ત દરદોની કાંઈક તપાસ ચલાવીશું.

મરદોને લાગુ પડતાં જનન શરીરના સઘળાં દરદોમાં, નામરદી યાને નપુંસકપણાતું દરદ, તન તેમજ મનની ખેરાખી અને ખુવારી કરનારું છે. પણ આ વાત હંમેશાં ધ્યાનમાં રાખવા જોગ છે, કે નામરદીનું દરદ માત્ર એક પરીણામ હોય છે, અને એ પરીણામ શરીરના મિત્તરમાં લાગુ પડેલાં કોઈ એક યા વધુ દરદને આજારી હોય છે. સારાંસ નામરદી એ કાંઈ દરદ નથી, પણ કોઈ બીજાં દરદના જોરથી લાગુ પડેલી બિમારી હોય છે.

નામરદી એટલે શું ?

નામરદીને ત્રિવિધો (IMPOTENCE) 'ઈમ્પોટેન્સ' કહે છે. નામરદીનો અર્થ હુંકમાં એટલેજ થઈ શકે, કે એક મદની દંત્રી યોગી ધણી કમજોર યાને નાજી વિનાની થઈ જઈ હોય, ના ને નેની ત્રિવિધ

ડવાની કંઈ નજિમીને માથે પડેલી દોષ છે. જસી મુમ જલનના બિનરંખા સાચુ પડેલી બિમારીની લગ્નના મુકરર કરવાની પેદની કરના તબિબની દોષ છે. આગલાં પચાસા જેવુ છે, કે એ મુમ નજીમીના નજરથી દુર, સરીરના કંઈ અપકાર પુંજામાં આવેલી દોષ છે. એટલાં માટેજ મરદની નામરદી યાને નપુંસકપણું એ એક અનિશ્ચય ગુચવાડાખરી બિઠટ બિમારી છે. આ વિચારની તપાસના ઉંડાણમાં આ મસજે ઉતરી સકાય એમ નથી, તેમજ તેને અધુરી મુકવી પણ જોઈતી નથી.

મિત્ર વાંચક, આ નામરદી યાને નપુંસકપણાની બાબતને વિદવાંત તબિબોએ પોતપોતાના વિચાર પ્રમાણે જુદા જુદા રૂપમાં દર્શાવવા માટે, અનેક વર્ગમાં વેદની નાખી છે. તે સધળું અતરે દર્શાવી શકાયે એમ નથી, કેમકે આ બાબતને સાદી નજરથી જોનારું, અને સેદલથી સમજી શકે એવાં વાંચકોની માહીતી માટે અતરે મારે રજુ કરવી છે. આપણુ એ બાબતને લગતાં જુદા જુદા વર્ગોને પડતા મુકશું, અને આ બિમારીના બિયાલનો કાંઈક અનુભવ મેળવવા સેદલો અને સીધો રસ્તો પકડીશું.

નામરદીના ધલાજ ફતેહમંક નિવડી શકે છે.

મિત્ર, ઘણીક વખત આ બિમારીના બાબતમાં મોટે ભાગે એવું બને છે, કે નામરદી જે દરદીને લાગુ પડે છે, તે શા કારણથી લાગુ પડી છે, તે કારણ જો શોધી કાઢાયું હોય, તો નક્કી માની લેવું કે તે દરદીની નામરદીનો ધલાજ પુરતી ફતેહમંકથી થઈ શકે, અને તે દરદી સાબ્ને થઈ શકે. પણ કમનસીબે, એ પિચાકારીને લગતાં કારણો એટલાં બધાં તો મોટી સંખ્યામાં હોય છે, અને કેટલાંક કારણો તો એવાં ગુચવાડા બરેલાં, અને એક બીજા સાથે ગુચવાઈ ગયેલાં હોય છે, કે દરદીની હકિકત ઉપરથી તેમને શોધી કાઢવા માટે મોટા

હે; અને જાને વખત હાંદનીને મેટજ રાતન સામે છે; પણ કદીની દરદીએ સાજાં થતાં નો નથીજ.

પણી એ દરદની અસરો કિયે ઉતરની અટકની નથી, એ જ્યાન રાખવું, એવાં દરદયારીજનાં દરદી, જે પરણીને સંસારમાં પડે છે, તે તેની એકાદને તેના પરીજામ એવાં પડે છે. પણ એ નિસી વડુ દરે પડી.

માનસજનને માટે આ જગુ દરદો ખરેખર અવશેષ છે. બદનની બાહારની તેમજ ભિતરની ગતીય અને અસ્વચ્છ હાલતમાથી તે જન્મ પામે છે. વળી તેમા સમાયેલું જેર એવી-ખાસિયતવાલું હોવાથી, સ્ત્રી તરફથી તે જેમ પુરુષને, તેમજ સુરુષ તરફથી તે સ્ત્રીને પણ હાથ પડે છે. જેમ્મતી સદાક્રિયપદાથી સરીરને નહિ રાખવાનું આ એક લખકાર પરીણામ આવે છે. અને એક એ પરીણામ થલુજ ખુવારી કરનાર હોય છે. એવાં ગતીય અને સદાક્રિય સુવચાલ વગરનાં જોણ, બાહારથી ગમે એવાં કુગંધી અને પમરાટવાતાં બને, પણ તેથી તેમની ભિતરની ગતીયો સેદજની એકી થતી નથી. એટલાં માટે એ સધલી વિગતો ખુશી થવી ઘટે છે. એટલાંજ માટે એ સધલી બાબદો ખુશી કરવી ઘટે છે. એટલાંજ માટે પુરુષોને તેથી માહિતગાર થવું ઘટે છે, અને તેટલાંજ માટે સ્ત્રીઓએ પણ એ દરદયા બાધીતાં થવું ઘટે છે; અને તેટલાંજ માટે આ પત્રો મેં લખ્યાં છે.

લાલ દુવાગીર,

૭. ૫. ૭.

५३ २३ अं.

ਦੁਆਰੀ ਨਾਮੋਂ !

નામરૂઢિને બેઠા મહાર

PSYCHICAL IMPOTENCE

(2015.12.24 23:42:04)

0.14 6.4 ~~_____~~

[illegible][illegible]

મનના ધખારાથી ડાઘ પડેલી નામદેહીના

ધોડાકે માનુષ્ય જોન દાખલ.

આ જાનની નામદેહીની વિવાદી મધ્યસ્થ દોષ છે. જ્યાં કદી જુદાની જવાબીમાં આવેલા જરૂરોમાં એ કદીવાદ સામગ્રી દુરુષ છે. ખ્યાલ વરસાની ઉમરે પુરોણા પુરોણા આસ નામદેહી એટલી જાંબી જાણતી નથી.

નવા જવાંબો, જેઓ પાનખી છંદગી અને નિર્ણી રીતી સ્વચ્છ અને નિગૂઢકે મુજરી સંસારના વક બોનવવાને લેવાર સપક્ષ દોષ છે, તેઓ પેદાશન પ્રસંગે પાનખા મનની ઉદ્દેશયેલી કાલવને લીધે, એકાએક કમજોર બની દુર્ગંજ બની જાય છે, અને સર્ગના દુક બોગવવા આગમન્ય તેઓ બિહુલ એક નામદેહને છાજતો ભાગ લગવે છે. ખ્યાન રાખવું કે તેઓની જનન ગતિ સર્વ રીતે સંપૂર્ણ દોષ છે.

કેટલાક એકાંત સ્વભાવના પુરોણા, સાંજો તખન મુધી બિહુલ પરહેજ છંદગી મુજયાં પછી, તેઓના મનમાં એવાજ ધખારા લાગુ પડે છે, કે તેઓ સંસારી છંદગી બોગવવાના કાંમમાંથી રદ બાતલ થઈ ગયા છે. તેમના જનન અવયવો શિથિલ અને નિર્બળ થઈ ગયાં છે. અને તેઓ નામદેહ બની ગયા છે.

એવા એવા અસંખ્ય જાતના ધખારાના છાપ પુરુષના મન ઉપર પડે છે, કે જોથી તેઓ જોકે પુર તાકત અને મરદીમાં હોવા છતાં, નામદેહ જેવા બની જાય છે. એવા ધખારાના ધણાક જાણના જોગ દાખલાઓ. માહેલા ધોડાકે દાખલા અતરે નોંધવા જરૂરના છે.

૧ “કેટલાક પરબોગી પુરોણા સ્ત્રીના મોહેડાંમાંથી નિકલતા અરાખ ગંધીલા વાસથી નામદેહ બની બિહુલ નિર્બળ બની જાય છે.”

૨ “કેટલાક પરબોગીઓ અમુક સ્ત્રીને માટે મુસ્તાક હોય છે,

અને કેટલાકે જગને વ્યાગમય 'કુટેવ' ના કંદ માં દરયા બાદ,
એવું માની લીધે છે, કે તેઓ પદ્મીને પોતાની પરણેતરને સંસાર
મુખ આપી શકશે નહિ, કેમકે તેઓની મરદી બિલકુલ નહીં ગઈ છે.
મંગળ હિપર પડેલા આ છાપ એવા તો ભાગી હોય છે, કે તેઓ
પરણી છંદગી ચુમ્બેરવા ના પાડે છે, અને કુંવારા રેલવાનું પસંદ કરે
છે, એવાઓ કોઈ કાબેલ તબિયત પાસે જઈ ને પોતાની ખરી વાત
બેદ યોડી કહે, તો બેશક એક પ્રમાણીક તબિયત તેઓને તુરતજ સલાહ
આપશે, કે તેઓ નામરદ થયા નથી, પણ જે સંસારમાં પડી તેઓ
પોતાની પરણેતરને વફાદારીથી વળગી રહેશે, તો તેઓ તેથીને જગનના
દેક આપી શકશે. જોકે મંગળ હિપર પડેલા છાપને લીધે, શરૂઆતમાં
તેઓ થોડાં ધણા પોતાની કારોશમાં નિશ્ચય નિવડશે, છતાં તેઓએ
એવું કદીમી સમજવું નહિ કે તેઓ નામરદ થઈ ગયા છે."

કોઈ કોઈ એવા દરદીઓને, થોડી ધણી તબિયતી સારવાર અને
તંદરોસ્તી જાળવનારી સૂચનાઓ (ફાઈઝનિક ત્રીટમેન્ટ) થી ધણા
મોટા લાભ થયા વિના રહેતો નથી.

મનનો ધસદમોડો દરનારાઓને લાગુ પડતી નામરદી !

નામરદીવાલા કેટલાક દરદીઓમાં ધણીક વાર કેટલાક એવા
જવાન તેમજ મધ્યમ ઉંમરવાલા પુરૂષો હોય છે, જેઓને તનના કરના
મનનો ધસદમોડો અતિશય કરવો પડે છે એવા દરદીઓની સામાન્ય
તબિયત અને શરીર સુખાકારી સારાં હોતાં નથી, અને વળી તેમના
જાનનંતુઓ પણ ધણીને નર્મણાં પડી ગયેલા હોય છે. એવાઓ
પોતાના કંઈકની જાગ્રત, અને પૈસા કમાવાની કૈતાવજ અને કાગડને
ડીધે, પોતાની સાદેરીક સુખાકારીને ખરાડી નાખે છે એ સવગાનું
રીક્ષામ કેળક વાર એ આવે છે, કે તેમની 'એસ્યુઅલ-રિજીસ્ટર'

આના મનન કરીશી એવી કાવનો જાણવી પડે છે. મારી પ્રણીક ખાંધોએમાં [૧] પોનીનું ટુપાઈ પડું. (૧૮૫૭) ૧૮૫૮) [૨] પ્રથમ મારનું મોટું થયું; [૩] પોનીમાથી પદ જેવા પ્રવાહીનું વેદવું; [૪] નીના મરીશી અનિયમ રૂઝે દાવન; [૫] મોતીની ઉપર અપાસ નો સ્તંભ આગળ ખુજીનાં ગાદાં, નિમેર. વળી એ ઉપરાંત શિષ્ટ પરોતરની નકાદારી ઉપર તેમણીના થળીને સહ જવાથી, તેના મન ઉપર પડેલો બિહારનો છાપ, એ સમજાથી પુરુશના મગજ ઉપર જે અસર થાય છે, તેથીથી પુરુશમાં નામરદી ઉત્પન્ન થાય છે. થાય ખાંત રાખવું કે, તેની નામરદી દમેશા નકલીદી-હોય છે. તથિએ એને 'દેમાગી-દેમાગી-સ' કહે-છે.

પુરુશને પોનાની વફાદારીને લીધે લાચુ પડતી નામરદી.

પ્રણીક વાર અતી વાદાત્ર અને ખારથી જોડાયેલાં વર વહુના જોડાં, જ્યારે મોતના જનમ ફુતથી છુટાં પડે છે, ત્યારે તે પોનાં ખરેખર મગજ જેવો થઈ પડે છે. આહતનાં જાંધતથી અંધાયેલા એક પુરુશની પરણેતર જ્યારે ગુજર પામે છે, ત્યારે તેણીના મરણથી તેણીના ખાવિદના મગજ ઉપર જે છાપ પડે છે, તેથી તેની કાંમ વાસના એટલી અધી તે નષ્ટ થઈ જાય છે, કે જોયા તે પુરુશ લાંબી સુદન મુઠ્ઠી નામદી જની જાય છે. પ્રણીક ખાવિદો પોનાની વાદાલી પ્રીયાનાં વિરદથી નામદી જની જઈ, આજતની હસ્તીને જુલો ગયેલા જણાયા છે, અને હાંદગીના મેવટ મુઠ્ઠી ફરી પરણવાનો વિચાર વટિક કરતા નથી.

દેમાગી નામરદી. તેના ઇલાજ અને સારવાર.

આવી જાતની બિમારીના દવા દાદના ઇલાજ મારે કોઈથી જાનની નક્કી દવા સુચવી શકાય એમ નથી. એવે વખતે સારવાર કરનારે એવા દરદીના ઇલાજ મારે પોનાની અકલનો ઉપયોગ કરવો પડે છે.

જેનાથી ભાવનથી મારે મન કિયત મગર કુરુનાજી કીડાવે.

સુભગ સુભગીનાથી જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

જોવા જાયતી પેલે, જેની નીમરેને

દેમાગી નોમરદી !]

[પુરુષ-શાસ્ત્ર.

એકાદ માસ પરદેશ દેદવાની નાકીદ કરવી. કે જેથી તેના મન ઉપર ક્રિયાજની અસર માટે જાપ પડે. દરદીના વિશ્વાસને ખાતર અને તેના મન ઉપર જાપ પાડવા માટે. નિયતી દવાઓનો એવે પ્રસંગે ઉપયોગ કરવો.

કોલા અને કોકાની બનાવટો.

કુષ્ઠનિના; કોકા; કાકા; આયર્ન. આ સઘડી દવાઓ ધણુજ નાદનામાં નાદના કોકામાં એવા દરદીને આપવી. અનેક નવી દવાઓ આ પ્રસંગે સુચવી શકાય એમ છે, પણ તેમા કેટલોક જેખમ સમાવેલો હોવાથી તે વિશે અનરે. કમવુ અપ્રસંગોપાન થઈ પડે છે.

કોકા (COCA) આપતું હોય, તે દરદીને 'કોકા-વાઈન' દિવસમાં એવી ત્રણ વાર પીવાની જરૂર બસાંમણ કરવી. કોકા, તેમજ લિક્વરીડ-એન્ડ્રેક્ટ-ઓફ-કોકા, તેમજ કોકાની ખીજ કેઈબી બનાવટ આપવાનું કાંમ બિન તબિબી આસાંમીઓના હાથમાં આપતું જેખમ બનેલું છે, અને તેથીજ તેના 'કાક' હું અતરે દાખવી શકનો નથી. કોકા-વાઈન એટલાંજ માટે ભસાંમણ કરવા એમ છે. કેમકે નિયત-શબ્દો ઓના શુન માટે વેદક શાસ્ત્રમાં નોંધાયલા છે--

"Coca is now often given in the form of wine, and in old people this preparation gives increased powers to the nervous system." (Tizard's Materia Medica and Therapeutics.)

કોલા:—આ દવા માટે પાકે કેવીસની નિયતી બનાવટ છે.

Kola Cordial. (કોલા-કોર્ડિયલ.)

કેકાઈ તરીકે જણાવેલી ખીજ દવાઓનાં 'આરબુટિન' (ARBUTIN) તેમજ 'બુસિન' (BECOS) નામની દવાઓ વપરાય છે. પણ તેનો ઉપયોગ તબિબોનેજ કરવા દેવો પડે છે. જનાં એકે ક્રન

પત્ર ૨૪ મું.

ધાતુનો નિકાળ પ્રવેશ.

(કમ-નિકાળપણ' થા કમ-નિબાવ.)

† PREMATURE EJACULATION OF SEMEN.

એવરુખાંન વાંચક

દેમાગી નામરત્રી માટે એલતાં એક નવી પિંગાકારીની ફરીયાદનો ફલુગો તેમણીજ પૂટી નિકલે છે. આપણે પુરુષની ઇન્ડીની રચના કેવી હોય છે, તે આગલાં એક પત્રમાં જોઈ લીધું છે મુજ મામ' યાને 'પુરીમા' ના અમુક ભાગ અંદર 'પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડસ'ની આસપાસ ધાતુને બાહ્યાર નિકલવા માટે બે નાંહનાં જિદ્રોની નોંધ લીધી છે. જરા તે ચિત્રની તરફ ફરી નજર કરશો, તો માત્રમ પડશે કે 'વેસિકા-સેમિનલિસમાં' જમાવ થયેલી ધાતુનો સાવ થવા માટે, એ બે જિદ્રો, ગોપા બે દરવાજા સમાન હોય છે. એ બે જિદ્રોને તબિબી ભાષામાં 'ઇન્જેક્યુલેટરી-ડક્ટસ' કહે છે.

કાંઈક સંજોગ વચ્ચે, કાંઈ વાર આ બે જિદ્રો, અને તેની સાથે લાગેલી નળીઓ-ડક્ટસ-કાંઈક પિંગાકારીનો ભોગ થઈ પડે છે. એ પિંગાકારી મું છે, તે આગળ આલતાં જોઈશું, પણ આ પ્રસંગે એક નવીન

† Sexual Disorders, By W. J. Robinson, M. D.

પ્રાણી પ્રકારનો જન્મ મેળવેલો હોતો નથી. સર્વથા માનવો નિયમાનુસાર અને મુસ્તકીમ હોય છે.

આવી ફરીયાદ બ્યારે દરદી કરે. ત્યારે દરદીનાં જનન અવયવોની પારીક્ષા-પરિક્ષા કરવી પડે છે. જો પુરૂષના જનન અવયવોની પારીક્ષા પૂર્ણતા કરતાં તેને આપડું દરો, તો તે પરીક્ષા કરી, પોનાણું મત વાધે છે. મોટે ભાગે આવી ફરીયાદનું મુખ્ય કારણ એ હોય છે, કે ઈન્દ્રીના આધારના ભાગ ઉપર આવેલી ચામડીની, તેમજ ઈન્દ્રીના મુખ (અંત) ઉપર આવેલાં ચેતન તંતુ (સંકારજડ) હદ બાહ્ય નિર્ગત વાને અતેજ થઈ ગયેલા હોવાથી, આવી કિસમની ફરીયાદ જન્મ પામે છે. દરદીના મન ઉપર આ સખખને લીધે ઘણીજ નિરાસીબરી અસર થાય છે, અને તે અનેક બિચારે વમાસણમાં પડે છે. હવે તે જે વખત જાય છે તેમાં તે મિલકુલ નામરદ થઈ જવાનો, એવાં ધખારાંની ધુનમાં તે અનેક મિત્રાને ઉઠવેલોની જાહેર ખબરો વાંચી ગુપગુપ અભમાવતો રહે છે. અને તેથી તે કાંઈની સામ મેલવી શકતો નથી.

એ ફરીયાદના ઈલાજ અને સારવાર.

આ ફરીયાદનો ઈલાજ અને ઈલાજની રીતેનો આધાર, ફરીયાદનું ખેડ કારણ શોધી કાઢાવવા ઉપર રહે છે. ઈન્દ્રીની ચેતના વધી ગયેલી છે, અને બીજી કાંઈની રીતની પિડાકારી ગુપ્ત શરીરને પ્રાપ્ત પડેલી નથી. એવા પાતરી સારવાર કરનારે કૌંધા પડી, મજબૂર જાનવંતુની વધી ગયેલી ચેતનાને નિયમિત હાસતમાં લાવવાના ઇલાજ મરૂ કરવા.

દરદીને રોજ સહવારના ચરમ પાણીની અધિભાગ કરવાની ભક્ષાં-મન કરવી, અને જનનાં સુધી અઠવાડીઆમાં ૨ થી ૩ વાર 'મિસ-વાઈ' લેવાની તેને તાજીદ કરવી. સામાન્ય નિયમિતના મુધારા

+ આ લખને દર્મિજો "Extreme sensitiveness of the cutaneous surface of the joints" એ છે કિન્ના.

નિ.સ-મ.૫ કેમ લેવારે છે, તે વિશે જુદો પાઠ 'જીવન-દર્શન' નામરૂ ૩૧૧૩ ૨૩૫

નાગરની લાગુ પડવાના ગુપ્ત પ્રશ્નો.

SYMPTOMATIC IMITATION.

પ્રથમ પાંચક

પુરુષની નાગરદાના ધર્મ 'કેમ' આ દેશની માન્ય પ્રદાનની રાગીટ દાવન માલમ પડે છે. 'કેમ' દરદીમાં વિદ્યાગની નળી (પ્રીયા) રાગીટ હોય છે. 'કેમ'માં 'પ્રાચેટ ઝેન્ડ' ગેલીટ હોય છે, અને 'કેમ' દરદીમાં 'સમિનસ વેસકન્ડ' (પાળની 'કેમ'ની) ની દાવન મેન-માયેલી હોય છે. આ પ્રયેક રાગીટ દાવનને લીધે 'દરદીના વિધિસક્તિ' જાણી થાયેલી યા તો 'નળી' પડી ગયેલી હોય છે, અને એ સંજ્ઞાને લીધે પુરુષ નમુંસક બનેલો પોતાને જાણાય છે.

કમનસીએ પુરુષને લગતાં ગુપ્ત દરદો વિશે ખુલાસાવાર લખાંશને રીતે લખાંશને જોઈએ, તે લખી શકાતું નથી. જોકે આ પુસ્તક પશ્ચિમ તરફના વેદક સાસ્ત્રને આધારે કરતાંએ લખ્યું છે, અને આગેવાંન સત્તાધિકારી તબિબોથી લખાયેલાં દરદોની મદદ આ અદના સંબંધે લઈ, તેમના અનુભવ અને અવલોકન દર્શાવ્યાં છે, છતાં સાદી સમજના વાંચકોને, તેમજ તબિબ નહિ એવાં જણોને માટે મરિયાદને ખાતર જોઈએ તેવી રીતે ઘણીક આખંદો ખુલાસાવાર દર્શાવી શકાતી નથી, એ આ લેખકની દલગીરી છે.

‘મરદીનું’ જોર ઓછું થાય છે. જો આ ફરિયાદનો કારણવામાં આવતો નથી, અને લાંબો વખત પડવામાં આવે છે, તો રક્તે રક્તે ગોળી સુકાઈ જાયે ‘મંદ્રી’ નો રોગ લાગુ પડે છે, અને પુરુષ નામરદ જો ‘દાંડકેસિસ’ નો ઈલાજ સેદલથી થઈ શકે છે. :—એને તબિબો “હર્નિયા” કહે છે. એ બિમારી માં પશુ ઓલખાયે છે આ બિમારી અતી છે, અને જો તેનો ઈલાજ કાંઈ ‘સરળ્યન’ નહિ કરાયો, તો તે બહુક વાર જીવલેશુ થઈ સ્કોટલ હર્નિયા) મરદીને ધટાડે છે. ‘રખર’ ૨ ઉતરી પડવાથી, બાજે વખત પ્રાણમાત થઈ પડે થવાનું એ એક કારણ ગણાય છે. કેવી રીતે એ તે સર્વ વિશે વધુ હવે પછી.

હુલી નસનું કુમાઈ જવું :—એને તબિબો છે. ‘વેરિકોસિસ’ પણ કરીને ‘સ્કોટમની’ ડાબી ને બાબુએ વેરિકોસિસ કાઢવું વખત માલમ પડે છે. કારીથી પુરુષ જો કે ખરેખર નપુંસક બનતો નથી, સાચુ પડવાથી જ કાંઈ તેને ખમવું પડે છે, તેથી જો તો અત્યુક છાપ પડે છે, કે :—“તે નપુંસક થયો કે થતો જાયે છે; અથવા તો હવે જરૂર તે નપુંસક થઈ મજ ઉપર આવો અત્યુક છાપ પડવાથી, તે ખરેખર મેળાને બનાવી દીધે છે, અને જ્યારે તે પિડાકારી સારી કરે છે, ત્યારેજ તેના મનઝની શંકા જતી હો પોતાની અસમ દાવનમાં આવી જાયે છે.

છે, તો તેથી પુરુષની મરદીનું જોર ઓછું થાય છે. જો આ ફરિયાદનો મલાજ તબિબ પાસે કરાવવામાં આવતો નથી, અને લાંબો વખત સુધી જો તે લેઈ ચલાવવામાં આવે છે, તો રક્ત રક્તે ગોળી સુકાઈ જાય છે, અને ગોળીને 'અંદ્રી' નો રોગ લાગુ પડે છે, અને પુરુષ નામરંદ બને છે. સારાં નસિબે- 'દાષ્ટ્રેસિંધ' નો મલાજ સેદ્ધલથી-યઈ થકે છે.

અંતર ગણ :—એને તબિબો "દર્નિયા" કહે છે. એ બિમારી 'રખર' ને સાદે નામે પણ ઓળખાય છે. આ બિમારી અતી મંજીર પ્રકારની હોય છે, અને જો તેનો ઈલાજ કાઢ "સરન્ધન" પાસે શરૂઆતમાંજ નહિ કરાવે, તો તે ધણીક વાર જીવલેણ થઈ પડે છે. દર્નિયા (રકોટલ દર્નિયા) મરદીને ઘટાડે છે. 'રખર' 'રકોટલ' ની અંદર ઉતરી પડવાથી, બાળે વખત પ્રાણમાત થઈ પડે છે. વિધેયકિતિ દિન થવાનું એ એક કારણ ગણાય છે. કેવી રીતે એ પરીક્ષામ આવે છે, તે સર્વ વિશે વક્રુ દવે પછી.

ગોળી માલેલી નસનું કુમાઈ જવું :—એને તબિબો "વેરિકોસિસ" કહે છે. 'વેરિકોસિસ' બહુ કરીને 'રકોટલની' ગામી બાળુએ થાય છે.* અંતે બાળુએ વેરિકોસિસ કાઢજ વખત માલમ પડે છે. વેરિકોસિસની પિગાકારીથી પુરુષ જો કે ખરેખર નપુંસક બનતો નથી, પરંતુ એ બિમારી લાગુ પડવાથી જો કાલે તેને અમલું પડે છે, તેથી તેના મન ઉપર એવો તો અચુક હાથ પડે છે. કે—“તે નપુંસક થયો છે; આ તો તે નપુંસક થતો જાય છે; અથવા તો દવે જરૂર તે નપુંસક થઈ જશે.” દરદીના મનજ ઉપર આવો અચુક હાથ પડવાથી, તે ખરેખર નામરંદ જેવોજ પોતાને જનાવી દીયે છે. અને જ્યારે તે પિગાકારી એકાદ સરન્ધન સારી કરે છે, ત્યારેજ તેના મરદાની શંકા જતી રહે છે, અને તે પાછો પોતાની અસલ દાદનમાં આવી જાય છે.

* Teylor On Sexual Disorders

બિમારી છંદગી :—એને નખિનો " સંયુક્ત ચંદ્રમા " (FEXUAL EXCHANGE) કહે છે. દર જાદાર બિમાર નામરદીને જન્મ આપે છે. કુવારી છંદગીમાં કે પરબી છંદગીમાં દર જાદારનો વિલાસ, પુરુષને નામરદ દરી નાંખે છે. એટલુંજ નહિ. પણ સામાન્ય નખિવતના બિમારા ઉપરાંત એકાદ શારિરીક બિમારી એવી સાથુ પડે છે, કે દરદી તેવી દાસતમાં આવવા કરનાં મરણુ વખારે પસંદ કરે છે. એ વિશે વધુ હવે પછી.

પરદેશ છંદગી :—એને ઇંગ્લેન્ડમાં "સંયુક્ત-ચિન્દ્રીન" કહે છે. સંસારી છંદગી તરફ બિહુલ પરદેશ રેલવાથી, લખને તેમજ મનને નુકસાન થાય છે કે સાજ થાય છે, એ વિદક વિદવાંનામાં એક અતિશય અચાપેસો અને મતદેરીવાસો સવાસ થઈ પડ્યો છે. કેટલાક વિદવાંનાનું મત એવું છે, કે સંયુક્ત પરદેશ છંદગી પુરુષને બાજે વખત બિહુલ નામરદ બનાવી મેલે છે, યા તો તેને કમળેર અને દુર્બળ બનાવી દે છે. આ નામરદી કાઈવાર તકસિદી, તો કાઈવાર બધુકની હોય છે. એ વિશે વિસ્તીર્ણ વિગત હવે પછી.

કેટલાંક દરદોથી લાગુ પડતી નામરદી.

નામરદીના આ સધલાં ગ્રામ કાચો ગણાયે છે, કેમકે ગ્રામ શરીરના બાગેને લાગુ પડતી ગ્રામ બિમારીને લીધે નામરદી જન્મ પામે છે. એ સધલાં દરદોને પિછાણવાની રીત તથા તેમને સાજ કરવાના ધંધાએ, અને તેવા દરદીની સારવાર વિશે હવે પછી અપાંત કરવા ધાર્યું છે. તે બાબદ હાથ ધરવા પેહલાં કેટલાંક શારિરીક દરદોને લીધે નામરદી લાગુ પડવાનો જે સંભવ રહે છે, તેની ઉપર ટપકની નોંધ અતરે લેવી જરૂરની લાગે છે. કેટલાંક દરદો સીધી યા આડકતરી રીતે પુરુષોમાં નામરદીને જન્મ આપે છે. એવી રીતે પુરુષને લાગુ પડેલી નામરદી કાઈ વખત બિહુલ સાજ નહિ થાય એવી

જુદી જુદી સાગપ્રીતિથી સાગ પડતી નામરદી.

ગિન્તા, જન્નલક્ષ અને જેદમત એ પણ એક એવી સાગપ્રીતિ છે, કે જે મરદી ઉપર મળીજ અસાધ્ય અસર કરે છે. ગિન્તાના સખખથી દાંસલ મળેલી નામરદી કદીની સુધરી શકે નહિ, તેવા પ્રકારની રોગ છે. 'મળીક વખત ક્યુ' અને છે, કે મનની ગિન્તા સમુદાયી દુર થતાં, શુભ મળેલી મરદી ખીમે ખીમે સતેજ થાય છે, પણ તેને આમલ જેવી સતેજ અને તિજ કરવા માટે સાચો વખત સુધી અમુક રીતની સારવાર કરવી પડે છે.

વિદવાંને સાગ પડતી નામરદી !

વિચાર શક્તિનો આંત્ર ઉપયોગ કરનારાઓ માટે જાણુવા જોઈ જાય છે એ વિશે નોંધાયેલાં જણાયા છે. પ્રવિણ ગણીત શાસ્ત્રીઓ; વિદ્યા હુનરની શોધખોલ કરનારા વિદવાંનો; અને મદાંત દિશ્તુરો વિગેરે વિચાર શક્તિનો ઉપયોગ કરનારાઓ, જેઓ રાત અને દીવસ પોતાની તમામ મોજ શોખ ભુલી, પોતાની શોધખોલ પાછલજ સામેલા રોગ છે, તેઓ ખાર અને ખીત જેવી ચીજને બિશ્તુલ ભુલી ગયેલા જણાયા છે.

નામરદ બનેલા એક ગણીત શાસ્ત્રીને સાગ પડતી

નામરદીની વિચીત્ર કાંદાંણી !

એક ગણીત શાસ્ત્રીના બાબમાં જાણુવા જેવી વાત એ વાંશે બનેલી છે. તે એક કાબેલ ગણીત શાસ્ત્રી હતો, અને પોતાની વિચાર શક્તિને હંમેશાં ગણીતના અંકરો 'ગ્રોબ્લમ' પાછલ રોકતો હતો. દીવસની જન્નલક્ષથી કોરેમ થઈ તે બ્યારેખી પોતાની પ્રિયા પાસ જઈ પોતાનો જીવ ખુલ કરવાની તજવિજ કરતો, અને બ્યારેખી તેની પ્રિયા તેને મનાવીને મિકા શબ્દો બોલતી, ત્યારે તેજ વખતે તે વિદવાંને કાંઈ નવાં ગ્રોબ્લમની યાદ ચઢી આવતી, અને તેજ વખતે પુરતજ તે

માટે, તેમજ તેમની જાતી સુખાકારી ખાતર સુચના કરવાની જરૂર છે કે:— 'જેઓ જનન શરીરને લાગુ પડેલી કોઈની જાતની પિડાકારીના ધક્કાએ, કોઈની જુના કે નવાં પુસ્તકોમાં લખેલા નુસ્કાઓ વાને પ્રિસ્ક્રીપ્શનો વાંચી, પોતાને લાગુ પડેલી કોઈની જિભારી ઉપર તે અજમાવવાની પ્રયત્ન કરશે, તો તેમ કરવા જતાં તે નફા કરતાં નુકસાન વધારે ઉઠાવી લેશે. જ્યાં સુધી પોતાની જિભારીનું ખરું કારણ તેને હાથ લાગ્યું નહિ હશે, ત્યાં સુધી તેને કદીની ફતેહ મલનાર નથી. કેમકે સઘળી ફતેહનો પ્રથમ આધાર દરદના મુળ કારણ ઉપર રહે છે, અને સઘળા ધક્કાઓની ફતેહ, શરીરમાંથી દરદના કારણને જડ મુળથી ઉખેડવામાં સમાવેલી છે.

લાંબુ દુધાગીર.

D. H. P.

તાં ૬૦:—મીત્ર મેહરખાંત, આ પત્ર કેવળ અધુરું લખાયું છે. એ વિષયને લગતી ઘણીક બીજી બાબતો જે અતરે પડતી મુકાઈ છે, તે હવે પછી, સચિત્ર 'નર-મુખ-સાગર' માટે અલગાઈથી રાખી છે. કરતા.

રીતીઓને પડતી મુશ્કેલી, કાંઈક નોંધ સાધારણ જલોની સમજને પેશ પડે તેવી, હું અતરે રજુ કરે છું.

લાગુ પડતી નામરદી અટકાવનારા ઇલાજો.

PREVENTIVE. TREATMENT.

૧. પ્રથમમાં સર્વથી વધારે જરૂરનું એ છે, કે જે જે કારણોથી પુરુષને નામરદીનું દરદ લાગુ પડે છે, તે સઘલાં કારણોથી તેને જાણીતું થવું પડે છે. એક ઇસ્લત કે જે માટે આ પુસ્તકમાં હજી સુધી મેં સેદજબી ઇશારો કીધો નથી, તે ઇસ્લત, જે મોટે ભાગે ખિનઅનુભવી અને ગાફેલીની ગફલતમાં પડેલા જવાંન જીવડાઓને લાગુ પડવાનો સંભવ દેહવાય છે, તે, જવાંને લાગુ પડતાં નપુંસકપણાનું મોહું અને મોતેબર કારણ હોય છે. તે ઇસ્લત, જે જવાંન છાકરાઓને તેમજ જવાંન છાકરીઓને એક સરખી રીતે લાગુ પડે છે, તે 'સિક્રેટ-વાઈસ' માને જેને આપણુ દસ્તદતરાજીની આદત કહીએ છીએ, તે છે. એ ઇસ્લત ઇમેજમા SECRET-VICE ને નામે જણાયેલી છે. આ ઇસ્લત નપુંસકપણાનું એક મોહું અને મોતેબર કારણ જણાયું છે, અને જવાંન જીવડાઓને એ ટેવ લાગુ પડતી કાઢખી રીતે અટકાવવી, એ દરેક મા-બાપની, દરેક શિક્ષકની, તેમજ દરેક સ્માણુ અને સમજી મિત્રની, અને દરેક તબિબની પવિત્ર ફરજ છે.

૨. POLLUTIONS OR WET-DREAMS. રાતને સમે સ્વપનામાં જતી ધાત, જેને હિન્દી દક્ષીનો 'શ્વપ્તાની-ગફલત' કહે છે, અને જેને તબિબો 'પોલ્યુશન્સ' ને નામે આપ્યાવે છે, તે ફરીયાદ અગર જો લાગુ પડી હોય, તો તેનો ઇલાજ એકદમ તાકીદે કરવો, કેમકે વખન જતાં તે દેહની સકિની ખરાબી ફરી પુરુષને નામરદ બનાવે છે.

૩. SPERMATORRHOEA. સ્પર્મેટોરીયા, માને ધાતનું જવું. એ દરદ જો લાગુ પડ્યું હોય, તો તેને કદીખી નજીક સમજી લેઈ ચલાવવું

નળીના પાછલા ભાગમાં થાય પડી દેાય, એવું ને દરદીને, યા તો તેની સારવાર કરનારને માલમ પડે, તો તેના વાજળી ઈલાજ લીધા વિના, અને તેના ચેપના જંતુઓનો સમુલ્લેખ નાશ કીધા વિના, દરદી સાજો થયો છે, એવી આશા તેને કદીજી આપવી નહિ; અને જ્યાં સુધી દરેક રીતે દરદીની. યા તેની સારવાર કરનારની ખાતરી થાય નહિ, ત્યાં સુધી તે સાજો થયો છે, એમ તેને કદીજી જાહેર કરવું નહિ. આવા પ્રકારની ગિભારીના જે આપતા ઈલાજ લેવાના નથી, તો અતે દરદીને એક, દવાડો નપુંસકપાણુ લાગુ પડે છે.

દરદ સાગ્રુ કરવાના ઇલાજને અને દરદીની સારવાર.

CURATIVE TREATMENT.

[૧] આગલ જણાવ્યા પ્રમાણે નામરદીનો ઇલાજ ક્રવા પેદલાં, દરદીના દરદનું ખરે કારણ તેની સારવાર કરનારે પેદલાં સૌધી કાઢાડવું જોઈયે છે. કેમકે કારણ જાણ્યા વગર દરદના ઈલાજ સુચવાના, કેં થઈ શકતા નથી. [૨] દરદનું કારણ એક વખત નક્કી કીધાં પછી, સારવાર કરનારે દરદ કેટલાં પ્રમાણમાં આગલ વધ્યું છે, તે નક્કી કરવું પડે છે. [૩] દરદનું પ્રમાણ જાણ્યા પછી, દરદીના જનન શરીરની હાલત, કેવી છે, તે તપાસવી થટે છે. અને છેવટે [૪] દરદીની સામાન્ય તમિષ્પત અને તન્દરાસ્તીથી વાકેફ થવું જોઈયે છે.

પરોમાનીમાં પડેલાં દરદીઓ! ‘પેટન્ટ દવાઓ.’

ખાંન રાખવું, કે આ સધલું થયા વિના દરદીના દરદથી, તેમજ તેની હાલતથી દરદીની સારવાર કરનાર કે ઈલાજ કરનાર વાકેફ થઈ શકતા નથી. એ દરદ લાગુ પડ્યાથી પરોમાની અંદર રીજતા થણાંકે દરદીઓ એટલા બધા તો લાઈલાજ થઈ ગયેલા હોય છે, કે તેઓ એવી જાનની પિડાકારીના શસ્ત્રયુક્ત ઇલાજને કરાવા કે કરવવા માટે, એકાદ ખાસ તમિષ્પ પામે જઈ પોતાની ખરી હાલતનો ઈલાજ

નામરહી તેના કિંદાન-અને તેની અરવાર.] [૩૫૧-કાશ.

પોનાના દરદનો કિંદાન કિંદાવવા નહિ, કિંતુ રસ્તે જ્યાં તેઓ
ખાતામાં પડે છે.

એક નવાઈ લેવું અમેરીકન પ્રિસ્તીપાન !

આવી પેટન્ટ દવાઓના ખાતમાં, નિદાન નબિજ કેવાં જીવ
જીવવા જોઈએ એવાં આદાર પાડે છે. તે મને છે કે :—“ એક સખ્ત
પર્મગુરુ ખની પર્માયિક પુરુષ નેરો એવા દરદીઓના જીવ ઉમદાવા
માટે આદાર પડ્યો, અને એવાં કાલીલ દરદોના કિંદાન, હિંસાનની રીતની
જીંદગી તરફ દવાને ખાતર તે કરવા નિર્ણય લે છે;” એવી જાણમાં જાહેર
ખાતર જાણી. તેજે અમુક જાણીઓ અને પીવાની દવાઓ
લક્ષ્યાંબુ, ફરી અને અસંખ્ય એવાં દરદીઓ તે દવાથી સાજા
થયાં છે, એમ જાણવા કેટલાંક સખ્તોની તરફથી મળેલાં પુરાવા-પત્રો.
તેમના નામ સાથે જાણ્યાં, કે જે સખ્તો દુનિયામાં કદીખી જન્મ પાંખ્યાં
દનાં નહિ. વળી હિંસાનની બિદતરી માટે ફક્ત દવાને ખાતર જેઓની
ખાએસ હોય, તેમને એ દવાનો ‘નુસ્કો’ (પ્રિસ્તીપાન) કાંઈખી દાંમ
લીધા વગર, તેજે મુક્ત મોકલી આપવા જાહેર કીધું. એ નુસ્કો મજ-
કુર તબિબને જે મળ્યો, તે નિચે પ્રમાણે લખેલો હતો :—

Extract of Corrossa Apamis.

Extract of Selarmo Umbelifera.

Powdered allhermes Latifolia.

Extract Carsidoc Herbalis.

મજકુર પર્માયિક મદરથે આ નુસ્કાને માટે ખાતરી પુર્વક
લખ્યાં જરી, કેટલીક સુચના કરતા જાણાવ્યું, કે નુસ્કામાં લખેલી સખલી
દવાઓ સ્વચ્છ હાલતમાં મેલવંવી મુરકીલ પડે છે, માટે દક્ષિણ
અમેરીકાના જંગલોમાંથી તેજે તે દવાઓનો એક નાહનો જથ્થો
ખાસ મંગાવ્યો છે, અને જે દરદીની મરજી હશે, તેા તથા ડૉલર
અને પચાસ સેન્ટમાં, દવાલ મારફતે તે તેની ઉપર મોકલી આપશે.

ફરજ પાડવી નહિ, કેમકે ધણીક વાર ફરીયાદનો ઇલાજ કરવાની ખાએસ કરે, મુદત પરહેજ રેહવાની ફરજ પાડવામાં આવે, સમુસગા શક્તિહીન થઇ જાય છે. અને જે થોડી છે, તે જાણુકની જતી રહે છે. માટે એવી મોટી તેમની મરજ ઉપર કાજુ રાખી, તેમને મધ્યમ ફરમાવવું. ધ્યાન રાખવું, કે દરદીને ખીજ કાષ્ઠી ફરીયાદ હોવી જોઇએ નહી.

૨—ઠંડા પાણીની પીચકારી:—એ પછી દરદી નળીમાં ઠંડા પાણીની પીચકારીઓ મારવી. પીચકારી મ વાપરવું હોય, તેમાં હંમેશ થોડીક 'ખેરી: ના નહિ. પાણી ઠંડું હોવું જોઇએ. ત્રણ ચાર પિચ પિસાળ કરવાની ફરજ પાડવી, અને પિસાળ થ ચાર પિચકારી મારી પિસાળ કરાવવી. આ દ લાગ ઉપર, તેમજ 'ઇન્જ્યુટલેરી-કલ્સ' થવાનો સંભવ રહે છે. ફરીયાદ જો નરમ કિસમની સારવારથી સારી અસર થતી જણાયે.

૩—હાડ:—દરદીને કાષ્ઠી કિસમના હાડ પાણીથી પરહેજ રેહવાની તાકીદ કરવી, જરૂરની છે. તે ક અટોકદાર ખોરાકથી ખી પરહેજ રેહવાની બલાંમથુ કરવામા

૪—સાધકોદોર:—પિસાળની નળીને ઠંડા તેમજ ગરમ પાં 'સંક' કરવા માટે એક ધણું જાણુવા જોગ હયીઆર યોજેલું છે. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પિસાળની નળીને કાષ્ઠ વાર ગરમ તેમજ ઠંડા પાણી વડે ચાલુ ધોવાની જરૂર પડે છે. માટે એ સાધકોદોરનો ઉપયોગ તબિબોતેજ કરવા દેવો પડે છે, કેમકે ગરમ અને ઠંડા પાણીની પિચ-

નામરદી. તેના ઇલાજ અને તેની મ.

એ ગોળીઓનો ઉપયોગ આન

ઉ;

પ્રમાણે કીધા બાદ, દવામાં કાંઈક ફેરફાર
એન બનાવનારની નિચે જણાવેલી ગોળી

“ફોસ્ફોરસ, નક્ષ વૈશિકા, એન્ડ *

આ ગોળીઓ ચાલુ કરવી. તેના ઉપર
પ્રમાણે દરદીએ એકથી ત્રણ ગોળી પાનાની ફરી
પ્રમાણ પ્રમાણે અકલાનુસાર કરવો.

આ સારવાર દરમિયાન દરદીએ બિસ્કુટ પરજીર
તબિયત અને તાકત સુધરતી જાય છે એવું જો દરદીને
પણ જો રાતના નિંદ્રા આવતી નહિ હોય, તો રાત્રે

“પોસ્ટર્યમ-પ્રોમાઇડ.” ૧૦ થી ૧૫ થા ૨૦
દરદીએ પોતાની કામનાત, બાંધા, અને ફરીવારના પ્રમાણમાં લેતા

આ દવા અને સારવાર દરમિયાન દરદીને જો કાંઈ
રેહતી હોય, તો તેણે તેનો કામનાત કરવા માટે, એ
‘મિનરલ-વૉટર’ પીવું. કામનાત
અને તે નહિ તો એવુંજ કામ બીજું
મિનરલ વૉટર જો મળી નહિ શકે એમ
ઉપયોગ રાત્રે ખાણા પછી સુતી વેળાએ *

“પ્લેવીસ ઝીન્કસલ્ફાઇડ ક્રીમ”

આ દવા પાકીરના આકારમાં આવે છે. કામનાત
તે ચાર આંડિસને સુમારે લાવી ઘરમાં એકાદ ટાં
રાખવી, અને જરૂર પડે, ‘અરધા આંડિસ’ થા

* આ કામનાત નામની દવાએ એક જાત વેદક મંદજનમાં પુરામાં મરી
ઉપજા કરવા માટે મહાન ઈર્ષા મેળવી હતી, પણ પાછવથી મણક વળિયા તેની એ
શક્તિ નાશ કરે છે, અને તે વાપરવા અશક્ય કરતા નથી કરતા.

$$f(x) = \frac{1}{2}x^2 + \frac{1}{2}x - \frac{1}{2} \quad \text{for } x \in [-1, 1] \quad \text{and} \quad f(x) = \frac{1}{2}x^2 + \frac{1}{2}x - \frac{1}{2} \quad \text{for } x \in [1, 2]$$
[illegible]

ဒါနိယက ဟေဇံ ခရီးစဉ်ကပို၍ မကုသ ချိတ် ချိတ် ဆူနေပါသေး။

[illegible]

રૂઢીકનિન:—રૂઢીકનિન એ નામ-સાધિકા (પરી કચ્છ) માંથી
જનાવવામાં આવે છે. રૂઢીકનિન એક યાજ્ઞવલ્ક્ય મનીષ એરે છે, અને
તેથી તેના ઉપયોગ બિર્ભન્નપ્રજાવીએના દાસમાં મળેલા જોડેજમ કરેલા
પદ પડે છે. એના 'પ્રજ' મળેલા સંજ્ઞાસથી તેના પડે છે, 'પ્રજ'ે
તે નેદરની વધુ પ્રમાણમાં લીધાથી તેનું એર મળે છે. રૂઢીકનિનની
પ્રવાદી જનાવટ નરીકે 'સાધકચાર-રૂઢીકનિન-દાષ્ટકોત્તરેત' નામે
જાણાયેલી દવા છે, જે પીવાની દવામાં મેળવી સાકાય છે. રૂઢીકનિન,

[illegible][illegible][illegible]

1. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 2. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 3. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 4. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 5. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 6. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 7. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 8. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 9. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$
 10. $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_n$

પુરૂષીન : - જેમ સ્ત્રીકનિન, નક્ષત્રો મિત્રમાંથી અનાવવામાં આવે છે. તેમ નક્ષત્રો મિત્રમાંથી એક બીજાની અનાવટ અને છે, જે 'પુરૂષીન' નામથી જાણાયેલી છે. પુરૂષીન, સ્ત્રીકનિન જેટલી કાલીય અને મેરી દોતી નથી; અને તેટલાં માટે દેવતાક તનિઓ. પુરૂષીનનો ઉપયોગ પણ એ મિત્રારીમાં, જેથી જે કનના વચ્ચનના પ્રમાણમાં, દીવસમાં જાનુ વાર દરમાયે છે. દેવતાક તનિઓ એવે રખતે, દરદીને એક અઠવાડીયુ 'સ્ત્રીકનિન' નો ઉપયોગ કરવા દરમાયે છે. અને ચાર પાંચ દીવસ દરદીને કાઠજી પ્રકારની દવા વગર રાખી, પાંચમે દીવસથી પુરૂષીનની ગોળાઓ એક અઠવાડયાં સુધી આપવી ચાહુ કરે છે.

કેનથરિદીન : - નામરદીને દર કરવા માટે જાણાયેલી દવાઓમાં આ 'કેનથરિદીન' નામની દવા પણ જાણીતી છે. પણ એનો ઉપયોગ ઘણીજ સંકાલ અને ઘણીજ સાદુચેતીથી કરવો ધટે છે. આ દવા સ્પેન દેશમાં થતી કેન્થરીસ નામની ઝેરી માંખોમાંથી અનાવવામાં આવે છે. એ માંખો Spongia sicc ને નામે ઓક્ષખાયે છે. એ માંખોમાંથી 'કેનથરિદીન' નામે એક જલદ ઝેરી તત્વ અનાવવામાં આવે છે. એની અનાવટ પીવાની દવામાં મેઝવી સકાય માટે એનું ટિન્કચર અનાવવામાં આવે છે, જે ટિન્કચર કેનથરિદીસને નામે ઓળખાય છે. આ દવા કાઈ તનિનની દેખરેખ હેઠલ રહીને લેવાની બધામણુ કરવામાં આવે છે.

નામરદીને લગતા ઈલાજો, અને ઇલાજો તરીકે વપરાતી દવાઓની દીપ-દશ ઘણી લખાવી સકાય એમ છે. તે સઘલી દવાઓની તપાસ તેના ગુણદોષ અને પ્રમાણુ સાથે હવે પછી લેખણું, કેમકે આ નામરદીની પિગ્ન-કારીના સવાસને તેની આદો બાબુઓથી તપાસવો ઘણો જરૂરનો છે.

નામરદી માટે વપરાતી નવી નવી દવાઓ.

હેલ્લામાં હેલ્લી વેદક શોષણુ સાહિત્ય તપાસતાં અનેક નવી નવી દવાઓની શોધ, મરદની નામરદીને સજ્વન કરવા માટે થઈ છે,

જરૂર છે. ડાક્ટર રોબીનસન કહે છે, કે ૬ મારાં દરદીઓને ખાસ લાવાંમણુ કરી છું, કે તેઓએ પોતાના ઓરડામાં દરરોજ ૧૦ થી ૧૫ મિનીટ, બિલ્કુલ નમ્ર હાલતમાં ફરવું. જો તેઓને ઠંડી લાગતી હોય, તો તેઓએ હવાની અમોળ કરતી વખતે કાંઈક કસરત કરવી, કે જેથી તેમના આંગમાં ગરમી આવે, અને ઠંડી લાગે નહિ.

નામરદાઓ કેવો ઓરાક લેવો જોઈએ.

જેઓ માસદારી હોય, તેઓએ જેમ અને તેમ કાયાં ઇડાં, ગોસ્ત અને મચ્છી મન લાવતા ખાવાં. જો જરૂરત થઈ શકે, તો આખા દીવસમાં ઓર્ડમાં ઓર્ડ ૭ કાયાં ઇડાં દરદીએ લેવાં. સંહવારના પોહોરમાં ત્રણ, અને આખા દીવસમાં ત્રણ ઇડાં સુગવડે લેવાં. મેરી મસાલાથી ભરેલા પકવાનો લેવાઈ શકાશે. કેસર, મરી, રાઈ, એલચી, તળ, નાયેફલ, મુંથ એ સધલાંથી, ઘણીજ સારી અસર થશે. જો કાંઈ અડચણ કે સુંધ નહિ હોય, તો લસનનો જેમ અને તેમ ઉપયોગ કરવો, કેમકે તેથી મરદી ઉપર ઘણીજ સારી અસર થાય છે. ઇટા-લિયન અને ચાલુદીઓને લસનનો મોટો શોખ હોય છે, અને તેઓ તેની અસરની કિમત સમજે છે. ઇંગ્લેન્ડે તેને તેના વાસને લીધે પસંદ કરતાં નથી. આં સધલાં માટે દહણ ધણું લખવાનું, ધણું નાણવાનું, અને ધણું સમજવાનું ખાડી રહેલું છે, જે માટે વધુ હવે પછી.

લા ૦ દુવાગીર.

અને અને નિન્દામાં આ નેક દોષકે અપરાધસ્થામાં જાય છે. એ બનાવ બિચા-બનાવ (involuntary) હોય છે. જાને એવી રીતે ઝાણ પડતી પાતુને, જ્યારે કે નિદ્રાવસ્થા, દર્મિયાન, પૂરતો અવસ્થામાં હોય ત્યારે, જ્યાં કુપી નિર્વૃત્તિની અવસ્થા પૂરતો હોય છે, ત્યાં કુપી તેને 'પેમ્પ્યુઅન્સ' ની પિતાકારી લાગુ પડે છે. સર્વપ્રકાર રીતે પંદર વરસની ઉંમરના જવાનની સાથે કે માનેર વરસ, વા તેથીની દેખાવસ્થાવાસા પુરોગે એ ફરીવાર લાગુ પડે છે.

પ્રેક્ષાકો એવી દલીલ કરે છે, કે પુરુષને આવી રીતે જતી થાય તેની જ્યાં મરદની આરાગ્યના અને તાકત કેખાડનારી એક નિશાળ છે, અને તેથી તે પુરુષની દેહને કાર્મિક નુકસાન-કારક થઈ પડતી નથી. આ દલીલ મને એવી વજનદાર હોય, પાતુ તથિથી નજરે જોતાં આ બનાવ મજોજ અગત્યનો છે, કેમકે પુરુષની નામદીનું તે એક કારણ ગણાયે છે.

સ્વભાવસ્થામાં જતી ધાતુ કયાં.

નુકસાન કરતી નથી.

PHYSIOLOGIC POLLUTIONS.

આ ધાતુ ક્યાં પુગાડવા જોગ છે, કે પુરુષના બદનમાંથી એવી રીતે જતી ધાતુ, તેની મરદની તેમજ જવાનીની જોયા 'સિમ્પલ' આપનારી એક નિશાળી, તરીકે ગણાય છે. પણ ક્યાં રાખવું, કે અમુક સંજોગો વચ્ચે એવી રીતે જતી ધાતુ પુરુષને નુકસાનકારક થઈ પડતી નથી. જનન અવધવોના લક્ષણ અને કાર્યો જે નિયમિત નંદરેરતીમાં હોય છે, તે એવી રીતે જતી ધાતુ પુરુષને નુકસાનકારક થઈ પડતી નથી.

૧. એવી રીતે જતી ધાતુ નિન્દાવસ્થામાં જતી હોય.

૨. એવી રીતે જતી ધાતુ, વારંવાર નહિ જતી હોય.

૧. એલી રોજ જલી ધાન જેમ પિતૃત્વી રામાવર્યા કરમિયાં
જલી રોજ
૨. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં નરનાલી આપન મુનવીમ
રોજ
૩. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં આપન આનુભવાને રોજ
આપ નરો જે પેલી રીતે ધાન ગણ પાળે, જ્યારે મુનમ
નરો પાળે, ત્યારે તેને કાષ્ઠી રોજની નવવાઈ એ જે પાળે
ધાન રોજ

૪. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં નરો તો પોતે નરો પોતે
નરો રોજ નરો રોજ નરો ધાન આપ રોજને મુનમાન
રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ
રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ
રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ નરો રોજ

૫. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો.

PATHEOLOGICAL POLITICALS

૬. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૭. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૮. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૯. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૦. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૧. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૨. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૩. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૪. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો
૧૫. એલી રોજ જલી ધાન કરમિયાં મુનમાન રોજ નરો

- ૩, જો ધાતુ સાવ વિના મુસ્તક્રીમ બનવે યતો હોય.
- ૪, જો ધાતુ સાવ કાંઈની આનન્દ વિના યતો હોય.
- ૫, જો ધાતુ સાવ પ્રેમ કે પ્રીત વિનાની સ્વમાવસ્થામાં યતો હોય.
- ૬, અને છેલ્લે જ્યારે દરદી જાગૃત થાય, ત્યારે પોતાને નયજો, નાસિપાસ અને છિન્ન ભિન્ન બની ગયેલો અનુભવતો હોય.

બીજી કાંઈની અને કાંઈની નિશાણીઓ ઉપરાંત આ હાલત જ્યારે દરદી અનુભવે છે, ત્યારે તેને લાગુ પડેલો ધાતુ સાવ દેહની ખરાબી કરનારો છે. એમ અટકલી શકાય છે. તબિબો એ હાલતને 'પેથોમીઝિક-પોલ્યુશન્સ' કહે છે.

પણ આ એ માહેલી એકની હાલત લેઈ ચકાવવી, એ જોખમ ભરેલું છે. કેમકે પેદાશાં નંબરવાલી હાલત, કે જેને આપણુ ધણો દોશ દેઈ શકતા નથી, અને જેને માટે એવું કહેવાયુ છે, કે તેથી પુરુશની શક્તિ કે મરદી હીન થતી નથી, તેને જો લાંબો વખત ચાલુ રહેવા દીધી હોય છે, તો તે બીજા નંબરવાલી હાલતનુ રૂપ છેવટે ધારણુ કરે છે. ધાતુ સાવની અધવાટીક સંખ્યામાં વધારો યતો જાય છે; મુસ્તક્રીમપણું બગાડીત બનવું જાય છે; આનન્દ બ્રહ્મ યતો જાય છે, અને કાંઈ વખત દરદીને નિન્દ્રાવસ્થામાં ધાતુ સાવ, પ્રસંગે કાંઈક દુખભરી વેદના થતાજ, તેને અપકીને જાગી ઉઠવું પડે છે, કેમકે ધાતુ સાવ થતાંજ તેને 'અગન યા જલન' લાગે છે. આ બનાવના પરીણામમાં સેવટે બીજા નંબરવાલી 'પેથોમીઝિક' હાલત દરદી અનુભવે છે. બાજે વખત દરદીને નિન્દ્રામાં ધાતુ સાવ ક્યારે થયો તેનું જ્ઞાન વટિક તેને રહેતુ નથી, કેમકે વળતે દીવસે સદવાજગ તે ખરી બીના જોઈ શકે છે.

દીવસે થતી ધાતુ સાવની પિટાકારી.

DIURNAL POLLUTIONS

જ્યારે ધાતુ સાવ દીવસના થવા માટે છે, ત્યારે તેને તબિબો

કરતાં જણાવે છે. દરદી પોતાની દક્ષિણ કેદનાં જણાવે છે કે:—
“તેને સ્વમાવસ્થામાં ધાતુ આવ થાય છે; તે આનંદ અનુભવે છે;
ને વખતે તે ખૂબ ખુશ બને છે; પરંતુ ધાતની કાંઈથી નિશાંત્વી તેને
બાહરથી જણાતી નથી.”

દરદીની સારવાર કરનાર આ દક્ષિણથી મુશ્કેલીમાં પડે છે,
અને તે તરેહવાર અટકળ કરવામાં પોતાનો વખત ગાળે છે. પણ
એક બાહોશ તબિબ એવા દરદીને કહેવાય છે, કે:—“સહર્વારના
ઉઠતાંને વાર તેણે પોતાની પિસાબ એક કાચના ટમ્બલરમાં ભરી,
તપાસવા માટે, મોકલાવી આપી.”

આ પિસાબ જ્યારે ફરી જાય છે, ત્યારે તેમાં દરદીની ધાતુ
તેની પિસાબથી અલગ થઈ જઈ કરાના રૂપમાં ટમ્બલરને ટળીએ ફરી
ગયેલી જણાઈ આવે છે, જે ઉપરથી અનુભવી તબિબ, દરદીની ખરી
હાલત તુરતજ સમજી શકે છે. એવી ફરીવાહવાલાઓને લાગુ પડેલી
ધાતુ આવની પિડાકારી એ કે મુશ્કેલીભરી લાગે છે, પણ ખરી
બીનાં એ હોય છે, કે દરદીની ધાતનો રોહો, પિસાબની નળીમાંથી બાહાર
નિકલવાને બદલે, તે ઉલટો માર્ગ લીધે છે, જેથી તે ‘બ્લેડર’ માં જઈ
પડે છે. તબિબો આવી જાતના ધાતુ આવને “રિટ્રો-ગ્રાડ્યુશન્સ” કહે છે.

‘રિટ્રો-ગ્રાડ્યુશન્સ’ ના કારણ.

ધાતુ આવનું આવી વિચીત્ર રીતે ‘બ્લેડર’ અંદર જઈ પડવું,
જે કારણથી થાય છે. એનું [૧] એક કારણ પિસાબની નળી અંદર
‘રિટ્રક્ટર’ ને નામે જણાવેલી બિમારીનું હોય છે. આ બિમારીમાં
પિસાબની નળી કાંઈક ઠેકાણે એટલી બધી તો સંકોચાઈને ટંગ બની
ગયેલી હોય છે, કે જેથી પિસાબની નળીમાંથી ધાતુ બાહાર નિકળી
શકતી નથી, એટલે તે પાછલ દોરે છે, અને તે ‘બ્લેડર’ અંદર જઈ
પડે છે, જ્યાંથી તે પિસાબ સાથે બાહાર નિકળે છે.

અને કબજાઆત કોડા રેલાથી તથા વિધિ-વિચારોને લીધે રાત્રે થતાં જમરણથી, એ પિડાકારી લાગુ પડવાના અનેક સંભવ રેલ છે.

વળી કિન્ન ઉપર દંડાયથી ચાંમડી ('પ્રેપુસ') ને લાંબી હોય, અને તેની અંદર મેંઝ જમાવ થઈ રહ્યો હોય, તો તે પણ એક કારણ ગણાય છે. (બેલનાઈટીસ) યાને ઇંદીના મુખ (ગર્લ-સ.)ને સોજે આન્યાથી, પણ એ પિડાકારી લાગુ પડે છે. એ સિવાય બીજાં એવાં ઘણાંક કારણે ધાતુ સાવની પિડાકારી લાગુ પડે છે, જેનો ઇલાજ તુરતા તુરતે કરાવવા, કાઈ કાબેલ અનુભવી તબિબની સલાહ લેવાની દરદીને ભલામણ કરી ચકાય છે.

‘પ્રાદ્યુરાન્સ’ને અટકાવવાના ઇલાજ.

PREVENTIVE TREATMENT.

આ પિડાકારીના જે જે ઇલાજો, સરખ્યતેની સારવારને લાયકનાં હોય, તે તેમને માટેજ અસાહેદા રાખી, સાદી સમજને અનુસરતા ધરમદુ ઇલાજો વિશેજ આપણુ બોલીશું.

પ્રથમમાં એ પિડાકારી લાગુ પડતી કેવી રીતે અટકાવી શકાય, તે વિશે આપણુ બોલીશું. ધારો, કે દરદી મગજનું બાંધાનો અને જવાંત ઉંમરનો હોય, અને જે ધાતુ સાવ અડવાડીયાંમાં યાં પખવાડીયાંમાં એકાદ બે વખત તે અનુભવતો હોય, તો તે માટે કાંઈથી ખાસ ઇલાજ એવાની જરૂર રહેતી નથી. એવા દરદીને ફક્ત એટલીજ તાકિદ કરવી, કે મોઝલી ખાંબી-પીણી જેમ અને તેમ આંછી કરવી. ‘આંગ ચાહે અને કાશી’ ઘણી પીવી નહિ; જેમ અને તેમ નાંખાકું આંછો પુંકવો; અને દારૂ બનતાં સુધી મૂકી દેવો, યા જરૂર જોમોજ લેવો. એવા દરદીને ખાસ તાકિદ કરવી, કે રૂના નરમ મિઠાંના ઉપર સુતું નહિ, પણ અને તો કંઈક કાથાના ગાદલાંના ઉપયોગ કરવો, અને સુતી વખતે શરીર ઉપર બનતાં સુધી ત્રમ કપડાં પહેરવાં નહિ.

દવામાં, યા પાક, યા ખાક, કે ગોળીઓ લીધાથી આવ ધર્મ જશે. પણ તેમ ક્રીધાથી તેમની તબિયત વધારે ખરાબ થવાનો મોટો અંગત દેહ છે. કેમકે એ જાનની પિડાકારીઓના ઈલાજને ત્યારેજ કોલેરામંદ નિવડે છે, કે જ્યારે સારવાર કરનાર ઘણી દરદની ખરી હાલત. અને દરદનો ખરો તપકો (STAGE OF DISEASE) નક્કી કરી, ઈલાજ શરૂ કરે છે.

૧-બ્રોમાઇડસ--(Bromides) ધણુકાનું એવું મત હોય છે, કે 'પોટાશિયમ-બ્રોમાઇડ' ધાતુ આવની પિડાકારી (પોલ્યુરા-સ) માં ધણી સારી અસર કરે છે. બેશક એ ખરી વાત છે. પણ સવામ એ છે, કે 'પોટાશિયમ-બ્રોમાઇડ' ક્યારે અને કાણને આપ્યાથી સારી અસર કરે છે, તે નક્કી કરવું જોઈએ છે. પોટાશિયમ બ્રોમાઇડ માટે દરદીએ જાણવું કે [૧] દરદી તંદરોસ્ત હાલતમાં હોય ત્યારે; તેમજ [૨] દરદી વિવિધ નહિ હોય, અને થોડો ઘણો 'પરહેજ' (CONTINENT) રહેતો હોય ત્યારે; [૩] તથા ધાતુ આવ-પોલ્યુરા-સ-ગ્રેમ પ્રિતવાલી સ્વમાવસ્થામાં થતાં હોય ત્યારે તેવા અંગેજ વચ્ચે જુદા જુદા ૩૫-૨૦૦ના 'ફ્રોમાઇડ' માટે ભાગે સારી અસર કરે છે.

૨-પણ જો ધાતુ આવ વારંવાર થતો હોય; બદનતું સુસ્ત-કીમપણું, નબળું ધર્મ ગયું હોય; અને દરદીને ધાતુ આવ થવાનું સાંત રહેતું નહિ હોય, અને તેવા દરદીઓને જો 'બ્રોમાઇડ' આપવામાં આવે, તો ખચીત તે તેમને નુકસાન કરે છે. એટલાં માટે ધાતુ આવના દરદની સારવાર કરનારે, તેમજ દરદી જો પોતાની જિભારીનો પોતેજ

+ બિન અનુભવીઓએ ધ્યાન રાખવું કે, 'બ્રોમાઇડ' શકે કેટલાક રૂપમાં બનતો નથી. સામાન્ય તરીકે પોટાશિયમ-બ્રોમાઇડ; મોટિયમ-બ્રોમાઇડ; સ્ટ્રોન્શિયમ-બ્રોમાઇડ; કેન્દર-મોનોબ્રોમાઇડ; એનૉનિયમ-બ્રોમાઇડ વિગેરે એ સર્વમાંથી કયો બ્રોમાઇડ વાપરવો, અને તે ક્યારે વાપરવો, તે જાણવા માટે ખાસ અનુભવ અને અભ્યાસની જરૂર છે. કરતા.

આ વજન માત્ર એક ગોળીનું છે. એવી એક દળન ગોળી બનાવી, તેનો ઉપયોગ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે દીવસમાં બે વાર કરવો.

દરદીને અગર જો કમજીઆત હોય, તો તેના ધરગટું ધલાતું કરતા રહેવું. દારૂ કાઢીથી જાતનો લેવો નહિ. દરદીએ દંમેશાં પીઠ ઉપર ચડું સુવું નહિ, પણ દંમેશાં કાઢીથી હાથ ઉપર, કોર મરડી સુવું. ઉપરી ગોળીઓ જો નહિ પસંદ પડે, તો પાકું કેવીસની અનાવેલી પ્રોમોથિન-કમ્પોઝિટ-ઇલિફીરનો ઉપયોગ કરવો, અને બદનની કુર્કા પાણીથી અધોગ કરતા રહેવું.

દરદીને જાણ વિના થતો ધાંતુ આવ. (દીવસે ચા રાત્રે.)

આદે બિમારી આગલ લેખ્યા પ્રમાણે બીજા પ્રકારવાલી હોય, એટલે ધાંતુ આવ થયો છે, તેની અગર વટિક દરદીને પડતી નથી; અને તે દીવસે કે રાત્રે; નિન્દમા કે જાગતાં કાઢીથી વખત થાય છે, અને દરદીની ઇન્દ્રીને બીજી કાઢ પછી ધન યા એલેગમ થયાં નથી એવું જો નક્કી થાય, તોજ તેવા દરદીને 'લિકનિયા' આપવાની તજવિજ સારવાર કરનારે કરવી.

R

Strychnine Sulph. Gr. ૩૬

Hydrastin Hydrochlor Gr. ૬

Ligotin Gr. ૬

3). ff. Caps No. 1 (H. J. Robinson's)

આ વજન એક કૅપ્સ્યુલ માટે છે. એવાં એક દળન કૅપ્સ્યુલ કાઢ કુદાગ દંમિસ્ટ પાસથી બનાવી લેવા, અને એક એક કૅપ્સ્યુલ, બોરાક પછી દીવસમાં ૩ વાર લેવું.

ગુપ્ત મારીરની મુસ્ત રંગોને માટે જરમન 'સેલ્ફ્યુરાન.'

આ પ્રકારની બને આવા રૂપની ફરીવાર દરદીએ પોતાના પોલીસ બદન અને સરદારી આગતના બ.ગ (PERINEAL REGION)

સ્વપ્રાવસ્થામાં ધાતુનું આવ યતું.]

[પુરુષ-શાસ્ત્ર.

એ સંબંધાને મેળવી નાખી, એક પીછી વડે, રાતના અને દિવસના એક એક વાર લગાડતાં રહેવું. ધ્યાન રાખવું કે એકી વખતે આખા ખરડાના કાંઠા ઉપર એ મેળવણી લગાડવી નહિ. પેહલાં પીઠના ઉપલાં અરધા ભાગ ઉપર લગાડવી, અને ત્યાં લાગેલી જલન નરમ પડ્યા પછી, નિમજા ભાગી રેહલા ભાગ ઉપર લગાડવી. આ મેળવણી લગાડ્યાથી થોડી ઘણી જલન દરદીને બે ત્રણ મિનીટ બળશે, પરંતુ તેથી દરદીને ઘણું ફાયદો થવાનો સંભવ રહેશે.

આ ઈલાજ સાધારણ પ્રકારના ગણાય છે, અને તે સામાન્ય ઈલાજ કહેવાય છે. પણ દરદીની ફરીયાદ જો ગંભીર પ્રકારની હોય છે, અને આગલ જલ્યાબ્ધું તેમ જો પિસાબની નળીમાં, યા તો 'પિસાબની નળીના પ્રોસ્ટેટિક' ભાગને કાંઈક નુકસાન પુગેલું હોય છે, તો તેવી ફરીયાદના ઈલાજ અતરે દર્શાવ્યા છતાં, તે ઈલાજને દરદી પોતાને સાથે અમલમાં મુકી શકે એમ લાગતું નથી. એટલા માટે એવા સંજોગ વચે એવા દરદીને માટે જો એકજ માર્ગ રહે છે, તે એજ, કે તેણે પોતાનો 'કેસ' કોઈ કાયેલ તબિબ પાસે રજુ કરવો, કે જો તેના પેશાબા બદનને લાગુ પડેલી બિમારી સમજી, તેના ઈલાજ તે પોતે કરે, યા તે ઈલાજ કરવા માટે તે તેને ફરમાવી શકે.

લા ૦ દુવાગીર.

૭. મ. ૭.

ਪੰਨਾ ੨੮ ਮੁੰ.

ਅੰਕ ੧੨ ਟਾਈਪ ਆਫ ਆਰਟੀਕਲ ਟਿਕਾਏ

੨੩

ਮਿਸਟਰ ਜੀ ਸਿਰ ਸਾਹਿਬ.

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

੨੪

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

ਮਿਸਟਰ ਜੀ

કાંઈક વાર પોતાના અનુભવ છતાં વિચારમાં પડે છે, તો આપણા દેશના ઉંટ વેદુ લેઈ નિકલેલા બિચારા બિનઅનુભવીઓ, શું કરી શકે? વગર અચકાવે કંઈ શકાયે એવી આ વાત છે, કે એવા એક સો દરદીઓને, નામરદીના એકાદ પ્રકારથી હેરાંન થતા તમે જોશો, તો તેમાંથી તમને એવા બે દરદી મળવા મુશ્કેલ થઈ પડશે, કે જેમની હકિકત અને ફરિયાદના ચિન્હો એક બીજાને બરાબર મળતાં આવતાં હોય.

પુરૂષના શ્રુમ દરદીના 'સ્પેસિયાલિસ્ટ' ને નિચલી સાત જાતની નામરદીવાલા દરદીઓ તપાસવાની ધણું કરી મોટે ભાગે તક મળે છે.

નામરદ બનેલા સાત પ્રહસ્થાના સાત જાણવા જોગ કેસ !

પ્રકાર ૧ લો :—મીસ્ટર, A, પોતાના તબિબની પાસ સરમાતો, ફગલાતો, અચકાતો, અને કાંઈક લજવાતો જઈ, પોતાની હકિકત રજૂ કરે છે. ડાક્ટર તેની તમામ પરીક્ષા કરી પોતાની નોંધમાં નિચલી યાદી કરે છે :—“ દરદી તં-દરાસ્ત છે. પોશાદા બદન મુસ્તક્રીમ બની શકે છે. હમબિસ્તરી કરી શકે છે, મગર સેદજબી આનંદ અનુભવતો નથી. દરદીને સ્ત્રી-જાતની સેદજબી ઇચ્છા બિસ્ફુલ થતી નથી.”

પ્રકાર ૨ જો :—મીસ્ટર B, પોતાના તબિબ પાસ ગયા પંછી, ડાક્ટર પોતાની નોંધમાં નિચલી યાદી દપકાવે છે :—“ દરદીને સ્ત્રી સંગની ઇચ્છા થતી નથી. દરદીનું પોશીદા બદન મુસ્તક્રીમ થઈ શકતું નથી.”

પ્રકાર ૩ જો :—મીસ્ટર C, પોતાની તમામ હકિકત દિમનથી જાહેર કરે છે. તેને સરમાવા જેવું કાંઈ લાગતું નથી. તેનો તબિબ નિચલી યાદી લખી લીધે છે :—“ દરદીની કાંમ ઇચ્છા નિયમીન છે. સ્ત્રી સંગ માટે અનિચ્છ ઇચ્છા રાખે છે. મગર પોશીદા બદન મુસ્તક્રીમ થઈ શકતું નથી.”

ઉપરાંત બીજાં દરદીઓ જે સ્પેશિયાલિસ્ટો આગળ ઈલાજ માટે રજુ થાય છે, તેમની સંખ્યા જેટલી મોટી છે, તેટલાંજ તે દરદો હાનીકારક પણ હોય છે. એવાં અસંખ્ય દરદોમા પુરુશની ધાતુને લગતાં મુખ્ય સાધારણ દરદો નીચલાં રૂપમા માલુમ પડે છે.

૧. SPERMATORRHEA-સ્પર્મેટોરિયા=ધાતુનું જનું. જ્યારે ધાતુમાં સ્પર્મેટોઝુઆ હોય ત્યારે

૨. NIGHT POLLUTIONS-નાઇટ પોલ્યુશન્સ=ધાતુ સાવ. (રાત્રે થતો ધાતુ સાવ)

૩. DIURNAL POLLUTIONS-ડાયર્નલ પોલ્યુશન્સ. (દિવસે થતો ધાતુ સાવ. એક બિઠક પ્રકાર.)

૪. PROSTATORRHEA-પ્રોસ્ટેટોરિયા=પ્રોસ્ટેટમાંથી વેદતો પ્રવાહી.

૫. URETHRORRHEA-યૂરીથ્રોરિયા=યૂરીથ્રામાંથી વેદતો પ્રવાહી.

૬. PAINFUL-EJACULATION-પેનફુલ-એજેક્યુલેશન=વેદના સાથે થતો ધાતુ સાવ.

૭. STERILITY-સ્ટેરિલિટી=વાંત્રીયાપાતું. (પુરુશમાં).

૮. ASPERMIA-એસ્પર્મિયા=શરીરમા ધાતુની ઉત્પત્તિનું બંધ થનું.

૯. AZOOSPERMIA-એઝોસ્પર્મિયા=ધાતુમાં 'સ્પર્મેટોઝુઆ' ની ગેરહાજરી.

૧૦. NECROSPERMIA-નેક્રોસ્પર્મિયા=ધાતુમાં મુવેલાં સ્પર્મેટોઝુઆ!

ઉપલી પિગકારીવાલા દરદીઓ, વાગે ઘડીએ નિચલી ફરિયાદ પોતાની દફિફત દરખાંશ રજુ કરે છે, તેમા મુખ્ય કરી [૧] માથાનો સખત દુખારો; [૨] નાકનું મળનું; [૩] છાતીમાં કંપકારા વાને પાલ્પીટેશન; [૪] બરડામાં કે ગરદનમાં દુખારો, [૫] મનનું જુમિન થનું,

પત્ર ૨૯ મું.

SPEERMATORRHEA.

સ્પર્મેટોરિયા.

(ધાતનું એક દરદર !)

પ્રિય મિત્ર

આપ, ધ્યાન રાખી પાછલાં પત્રમાં જોશો, તે માંદગમ પડશે, કે આ 'સ્પર્મેટોરિયા' નામે હાથેલ વૈદક શાસ્ત્રમાં જણાયેલી બિમારી, એ કાંઈ અમુક પ્રકારની ખાસ બિમારી નથી, પરંતુ પુરુષના એકાદ જનન અવયવોની અમુક પ્રકારની રોગીષ્ટ હાલતને દેખાડી આપનારી, માત્ર એક નિશાળી કોને ચિન્હ છે. આ બાબદ ઉપર ખાસ બાદ મુદ્દી જણાવવાનું કારણ એ, કે અસાંન સોઢાને લેભાગુ હિંદુ વૈદો 'સ્પર્મેટોરિયા' ને નામે મનરાતી, પોતાની બનાવટોવાલી દવાનો મોટો કિલવ કરતા કેદવાંય છે.

'સ્પર્મેટોરિયા' એ એક ધાતને લગતી બિમારી છે. એ બિમારીમાં ધાતુ દેવી રીતે વેદ છે, તેનું બપોલ તું નિચે ૨૯૭ દર શું; પણ એ દરદરી દરોન અર્થાં દરદરીએ ધ્યાન રાખવું, કે એ નિર્ભરિને માટે જે કોઈ તેને એવું સમજાવવાની નગવિગ કરે, મા કે તેને પેનલે તો એકે ખિવાક દોષ, કે એ બિમારી રહેતે રહેતે મનુષ્ય માટે કદ પડશે. નો તેવો ખિયાલ તેણે પોતાના મનમાંથી

1. The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{2} \left(f\left(\frac{x}{2}\right) + f\left(\frac{x+1}{2}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

2. The second part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{3} \left(f\left(\frac{x}{3}\right) + f\left(\frac{x+1}{3}\right) + f\left(\frac{x+2}{3}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

3. The third part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{4} \left(f\left(\frac{x}{4}\right) + f\left(\frac{x+1}{4}\right) + f\left(\frac{x+2}{4}\right) + f\left(\frac{x+3}{4}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

4. The fourth part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{5} \left(f\left(\frac{x}{5}\right) + f\left(\frac{x+1}{5}\right) + f\left(\frac{x+2}{5}\right) + f\left(\frac{x+3}{5}\right) + f\left(\frac{x+4}{5}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

5. The fifth part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{6} \left(f\left(\frac{x}{6}\right) + f\left(\frac{x+1}{6}\right) + f\left(\frac{x+2}{6}\right) + f\left(\frac{x+3}{6}\right) + f\left(\frac{x+4}{6}\right) + f\left(\frac{x+5}{6}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

6. The sixth part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{7} \left(f\left(\frac{x}{7}\right) + f\left(\frac{x+1}{7}\right) + f\left(\frac{x+2}{7}\right) + f\left(\frac{x+3}{7}\right) + f\left(\frac{x+4}{7}\right) + f\left(\frac{x+5}{7}\right) + f\left(\frac{x+6}{7}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

7. The seventh part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{8} \left(f\left(\frac{x}{8}\right) + f\left(\frac{x+1}{8}\right) + f\left(\frac{x+2}{8}\right) + f\left(\frac{x+3}{8}\right) + f\left(\frac{x+4}{8}\right) + f\left(\frac{x+5}{8}\right) + f\left(\frac{x+6}{8}\right) + f\left(\frac{x+7}{8}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

8. The eighth part of the paper is devoted to the study of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \frac{1}{9} \left(f\left(\frac{x}{9}\right) + f\left(\frac{x+1}{9}\right) + f\left(\frac{x+2}{9}\right) + f\left(\frac{x+3}{9}\right) + f\left(\frac{x+4}{9}\right) + f\left(\frac{x+5}{9}\right) + f\left(\frac{x+6}{9}\right) + f\left(\frac{x+7}{9}\right) + f\left(\frac{x+8}{9}\right) \right).$$

It is shown that this function is continuous and monotonic.

ભેં નવાં દરદોલું લાગુ પડેવું.

આ દરદની ઉત્પત્તિ કેવી રીતે થાય છે, તે જાણવું જરૂરનું છે. ખિલતી જવાનીના ઉધરતા વખતમાં કેટલાક કમસમજ જવાનો કમનસિયે કુટેવ, ચાને દસ્તદરાજીની ઇક્લતને વશ થઈ પડે છે. આ ટેવનું એક પરીણામ શું આવે છે? આ ટેવ ચાણુ રેલાથી પ્રોસ્ટેટ ગ્લેન્ડ, ઇન્જેક્ટયુલેટરી-ડક્ટસ, અને સેમિનલ-વેસિકલ્સની દાહત જોખમાઈને રોગીષ્ટ થતી જાય છે. એ અવયવોની ખિગડેલી દાહતથી દરદીના મગજ ઉપર જે અસર ધીમે ધીમે થાય છે, તેના પરીણામમાં, જે કાતીસ દરદો લાગુ પામે છે, જે તબિબી ભાષામાં 'પ્રોસ્ટેટાઇટિસ', અને 'ન્યુરોથેનિયા' કહેવાય છે. એવા દરદીઓના ખવાસ અને ખાસિયતો અને ધીમે ધીમે જાહલાઈને એવા તો ખરાબ થતાં જાય છે, કે તેનું તેમને સંદગ્ધી ખ્યાન ફેલતું નથી. એવાઓને દિવસે તેમના જનન શરીરને સંતોખવાનો, અને રાત્રે તેમને પ્રિત-પ્રેમનોજ ખિયાલ આવતો ફેલ છે. એવી દાહતમાં એવા દરદીઓ ચાણુ ધસડાતાં-જાણના દેશને સીધા, અનેક નવી નવી રોગીષ્ટ પિઠાકારીઓના ચિન્હો જેવા પ્રગટ કરતા ફેલ છે.

અર્ચનાદિયા લાગુ પડવાના કારણે.

श्रीवा इन्दोनी इसके प्रभाषीक सादरवा इन्दोनी पितृनी प्रविष्ट
 इन्द्र के ३ इन्दोनी वन्या लोकेने, वा नो पानन, मरानेन वन्या
 लोके, मेजे निजवा इन्दोने यजे नादक कोरे, मरानेन वन्या, मेजे
 दिव्य लोकावधाना इन्दोनी वन्याने के दिव्यवा इन्द्रा नन्द केन
 मराने वन्याने मरानेना मरानेना के केने, इन्द्र के मरानेना मरानेना
 इन्द्रा के केने निजवा मरानेना इन्द्रा के केने मरानेना मरानेना
 इन्द्रा के केने निजवा मरानेना इन्द्रा के केने मरानेना मरानेना
 इन्द्रा के केने निजवा मरानेना इन्द्रा के केने मरानेना मरानेना
 इन्द्रा के केने निजवा मरानेना इन्द्रा के केने मरानेना मरानेना

એ ઉપરાંત સૈમિનત્ર-વૈસિકૃત્સને ઘાતુ પડતી પિડાકારી, ઇન્જેક્ટ-લેટરી-ડક્ટસની જગેડેલી હાલત, વિગેરે કારણથી પણ અપમેદોરિયા લાગુ પડે છે.

કરમ:—જાગૃતક. સફરામાં અમુક જનના કરમની ઉત્પત્તિ યમાથી પણ આ પિડાકારી જન્મ પામે છે. આ કરમ માટે તળિયો એવું મન ઊભારે છે, કે સફરાની અંદર થતી કરમની દિલચાલથી જનન અવયવોની 'નન્દ્ર' ઉદ્દેશાયે છે, અને તેથી ગુપ્ત શરીર મુસ્તક્રીમ બને છે, અને તેના પરિણામમાં ધાતુ સ્ત્રાવ થવા પામે છે.

પિસાબના ડુક્કાની મરદન:—NECK OF THE BLADDER. ડુક્કાની મરદનવામાં બાગમાં જે સેદ્ધજ મુજબ આવેલી હોય છે, અને સામેલી પિસાબને દરદી જે આખી રાત ખાંચી રાખે છે, તો તેથી 'બ્લેડર' બ્યારે બરાબ જાય છે, ત્યારે દરદીનું ગુપ્ત શરીર મુસ્તક્રીમ બનવા પામે છે. એવે રૂમે જે દરદી ટુરતજ ઉડી પિસાબ કરતો નથી, અને જે તે ઉધમાં પડી રહે છે, તો તેને ઉધમાં ધાતુ સ્ત્રાવ થાય છે. પણ જે તે જગી ઉડી પિસાબ કરે છે, તો ધાતુ સ્ત્રાવ થતો જમી જાય છે. રાતના ખાધા પછી મુતી વખતે મોટા જથ્થામાં પાણી પીધાથી, પિસાબ મોટા જથ્થામાં ઉત્પન્ન થાય છે, અને તે 'બ્લેડર' અંદર જમાવ થાય છે. તેથી અમુક નન્દ્ર ઉપર દબાણ થવાને લીધે, આ પરિણામ નિપડે છે.

કબજઆતનો મરદન:—CONSTIPATION. એ મરદનવાલાઓને પણ એજ રીતે ધાતુ સ્ત્રાવ થાય છે, એ ધ્યાનમાં રાખવું; કેમકે શરીર માહેલો મળ, કબજઆતના મરદનવાલા દરદીના સફરામાં જમાવ થઈ રહે છે, અને બ્યારે તે સેદ્ધલથી બાહ્ય નિકળી સકતો નથી. ત્યારે સફરાનો પુગાયેલો લામ મોટો થઈ સફરામાંથી જનન અવયવ ઉપર દબાણ કરે છે. અને તે દબાણને લીધે પુટલને ધાતુ સ્ત્રાવ થાય છે.

કેટલાક દરદીઓની હાલત ઉપર વલ્લુબ્યા જેવી યર્ષ પડે છે, ત્યારે કેટલાક દરદીઓ, તેમની મજબુત પ્રકૃતીને લીધે, એ દરદની શુરી અસર સામે ટકી રહે એવા હોય છે. કેટલાકે અરધા ડાળા, અને અરધા ગાંડા જેવી કંઠાણ હાલતમાં રીબત શરૂ છે.

અને અતે નેઓ, 'હાઇપોક્રાન્ડ્રોસિસ' ના બોગ થઈ પડે છે. તેમનું ચિત્ત ચકલમ બની જાય છે. અનેક જાતની કષ્ટીત ખુવારી અને ખરાબી અંદર હવે જે વખત જાય છે, તેમાં તેઓ સપડાઈને ફસી પડશે, એવી ખોટી અને વાલિયાત કલ્પના તેઓના મનમાં પ્રગટી નિકલે છે. જરા જરામાં તેઓને કષ્ટીત ધારતી પડ્યા કરે છે, અને એવુંજ તેઓને લાગે છે, કે જે વખત જાય છે, તેમાં તેઓ મોતને આધીન થઈ પડશે, યા તો તેમનું ખુન કરવાની કાંઈક તજવિજ થઈ છે, એવા ખોટા ધકારા તેમના મગજમાં ફસી ગયેલા હોવાથી, તેઓ વિચારોના વમળમાં પડી રહે છે.

આ દેહશતનાક ચિતારનું છેવટ એટલેથીજ અટકવું નથી. એવા દરદીઓની મોજ-શોખની લાગણીઓ બિહકુલ નાશ પામે છે. સર્વ તેમને મન નાશ વિનાશ નજરે પડે છે. મગજમાં ધુંમરી આવે છે. દમ ફદાઈ જતો લાગે છે. અદ્દજમિયાતની પિડાકારી આશુ ધાયે છે. શતની ઉંઘ બિહકુલ જતી રહે છે. જ્ઞાન તંતુની નબળી હાલતને લીધે, શરીરમાં જ્યાં ત્યાં દુખારો આશુ ધાયે છે. 'હાટ'માં ડગકારા (પાઈપીટેસન) થવા માંડે છે. આંખે જરા જરામાં અધારા આવે છે, અને એવી અમણીત બીજી ફરિયાદો લાગુ પડતી જાય છે.

એ સવળી આ દરદની સાદી અને સીધી નિશાંબીઓની જાંબી ટીપ છે. અલેખતાં દરેક દરદીમાં એ સવળી નિશાંબીઓ પ્રગટી નિકલતી નથીજ. કોઈમાં એક તો કોઈમાં બીજી માત્રમ પડે છે. પરંતુ જે જે

જાનવું જરૂરું છે. આપણુ આગળ જોય તથા છીએ, કે અપમેટોરિયાની બિમારીમાં ખાનનું વેદનું આનુ થાય છે. અને મુક્તમદર્શક પંચમાં દરદીની ખાનને તપાસનાં છે જીવન-જંતુ, યાને અપમેટોરિયા માત્રમ પડે છે, તોજ બિમારીનું ખરું અગ્ર પત્તેર થાય છે. પશુગિનું એનું વેદનું છે, કે દરદીની આવી નાશકારક દાક્ષત, તેની ખાન સાથે વધી જતાં જીવન-જંતુને લીધે દોષ છે. ખાન રાખવું, કે જી બિયાલ બુલંબરેયા માત્રમ પડ્યો છે. દરદીની જે ખુવારીભરી દાક્ષત થાય છે, તે વધી જતાં જીવન-જંતુને લીધે નહી, પણ મુખ્ય કરીને સારીમાંથી આજુ વધી જતી ખાનનું એ પરીણામ દોષ છે. જીવન-જંતુ, પ્રજા ઉત્પત્તી માટે કુદરતે જાણેલી માત્ર એક બેઠી બાંધેલ છે. પણ ખાનની ઉત્પત્તી, શરીર સક્રિયાના અનુભવ લાગેમાંથી થતી હોવાને લીધે, જ્યારે તે આજુ વ્યર્થ જતી રહે છે, ત્યારે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે શરીરની જુદી જુદી રચનાઓ ઉપર એવી ખરાબ અસર થવા માંડે છે.

અપમેટોરિયાની બિમારીના ઇલાજ અને તેની સારવાર.

આ બિમારીના ઇલાજ કરવામાં સર્વથી પહેલી મદદ આપણને ઇચ્છે રસાયણુ શાસ્ત્ર (કેમિકલી) કરે છે આ પિડાકારીની આસિયત નક્કી કરવા માટે, દરદીની પિસાબની સંપુર્ણ તપાસ રસાયણુ શાસ્ત્ર મારફતે કરવી ખાસ ફરજિયાત થઈ પડે છે.

અપમેટોરિયાના દરદીની પિસાબની જુદી જુદી દાક્ષત જાણવાની રીત.

દરદી પોતાની હકિકતનો હેવાલ રજુ કરી તબિબને ઇલાજ કરવાની અરજ કરે છે, અને તબિબ પોતે પોતાની તહેદિક માટે, દરદીને તેની પિસાબ, વળતે દિવસે તપાસ કરવા માટે મોકલવાની તાકિદ કરે છે. આવા દરદીની પિસાબને તબિબો રસાયણીક કીયાથી તપાસી, તેઓ રોગનાં સાચાં સેવક ઉપર આવે છે.

દરદી તે દેવતાં એવું સમજે છે, કે તેની પિસાબમાં પાન જાય છે. તેનો એ દેખાય છે. પણ પિસાબની આવી દાખલ, દરદીની પિસાબની નળીમાંથી નિકળતાં પાને બીધે દોષ છે. અને એ પદ વડે પાનો બેદરતા પુરાણ પ્રમેદની નિર્ધારી દેખાડનારી દોષ છે. તેનું એમ દોષ, તેનું લક્ષ્યનું કે દરદી સ્પર્મેટોડિયાની ગિમારીથી દુર્દશન થતો નથી.

પિસાબની તપાસ ત્રીજી:—ત્રીજી કામકે વાર એવા દરદીની પિસાબમાં દૂરી ગમેલો દૂરા જોઈ, દરદી તેને પાન સમજે છે. પણ ખરી બીના તો એ દોષ છે. કે પિસાબના ટુકડાની ગળડેલી દાખલને લીધે. તેમાંથી નિકળતો ('મ્યુકમ') પ્રવાહી, પિસાબ સાથે બેલા-મેલો દોષ છે, જે ગિનઅનુભવી નજરને માત્ર સમાન દેખાયે છે. પણ એકાદ એ કામનો અનુભવી તજિજ તે તુરતજ સમજી શકે છે.

પિસાબની તપાસ ચોથી:—એ રીતે દરદીની પિસાબની અંદર જુદી જુદી જાતના ખાર, જુદી જુદી ફરીયાદને લીધે નિકળે છે. જે સર્વ માટે અત્રે લખાંણ લખાંણ કરવા જેટલી જગ્યા નથી. સર્વથી છેલ્લે. એવા દરદીની પિસાબની તપાસ સુક્ષ્મ દર્શક યંત્ર મારફતે કરતાં, તેમાં 'સ્પર્મેટોઝુઆ' મુલેલા યા જીવતા દેખાયે છે. પણ મોટે ભાગે તે મુલેલાજ દોષ છે, કેમકે પિસાબમાં સમાયલા ખારને લીધે, એ જીવન-જંતુ તેમાં જીવી શકતા નથી. પણ ધ્યાન રાખવું, કે પિસાબમાં જીવન-જંતુ માત્રમ પડ્યા, એટલે દરદી સ્પર્મેટોડિયાથી હેરાન થાયે છે, એમ સમજવાની બુલ્લ કરવી નહિ; કેમકે પાછલાં પત્રમાં જણાવેલી 'રિટ્રોગ્રોસુસ-સ'ને નામે જણાયેલી ગિમારીમાં પણ ધાતુમાં એવાં જંતુની હાજરી માત્રમ પડે છે. વળી એ ઉપરાંત બીજાં અમુકે સંજોગ વચ્ચે પણ દરદીની પિસાબમાં 'સ્પર્મેટોઝુઆ' મઝી આવે છે, એ ધ્યાનમાં રાખવું. માટે એવાં સંજોગ વચ્ચે દરદીના દરદના 'ચિન્હોતુ બારીક અવલોકન દ્રીષ્ટા પડી, નહીં મેવટ ઉપર આવી શકાયે છે, અને તે કાંમ કોઈનું નહિ, પણ એક અને અનુભવી કુશળ તજિજનુંજ દોષ છે.

૧. જાણી શકાય તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૨. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૩. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૪. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૫. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૬. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૭. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૮. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૯. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે
 ૧૦. જોઈએ તેવા કારણોને કારણે જોઈએ તેવા કારણોને કારણે

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

A black and white photograph showing a large number of birds, likely terns, on a sandy beach. The birds are mostly white with dark caps and are scattered across the sand. Some are standing, while others are sitting. The background is very bright and overexposed, suggesting a beach or coastal environment.

એકરાર કરાવવો; અને હજીની જો તેની તે દેવ ચાલુ હોય, તો તે મુકી દેવાની તેને ફરજ પાડવી, અને તેનાથી આવતાં ભયંકાર સેવટનો તેને પુરેપુરો ખિયાલ આપવો, અને પછી પડેલી કુટેવને લીધે જોખમાયલાં જનનં અવયવની જગ્યા નક્કી કરી, તેના ઇલાજ કુટેવના ઇલાજવાલાં પત્રમાં જણાવ્યા પ્રમાણે ચાલુ કરવા. એ કુટેવના ઇલાજને માટે તેમજ તેની સારવાર, અને તેની નિશાંણીઓ માટે હવે પછીના પુસ્તક માટે લંબાણ લખાંણ તૈયાર કીધું છે.

પણ જો દરદ કાંતિલે પ્રકારનું હોય, અને જોખમાયલા ગુપ્ત ભાગોની હાલત ગંભીર પ્રકારની બની હોય, તો તેની સારવાર દ્રાઈ “સ્પેશિયાલિસ્ટ” પાસેજ કરાવવી, કેમકે તેમાં શસ્ત્ર પ્રયોગથી ઘણીક વાર ઇલાજ કરવાની જરૂર પડે છે, અને તેવાં કાંમ માટે કુશળ અને અનુભવી સરન્યનનીજ જરૂર પડે છે.

લાંબુવાગીર.

D. H. P.

५५ ३० ३५

[illegible]

7-4-19

[illegible][illegible]

21.

[illegible]

www.pearsoned.com

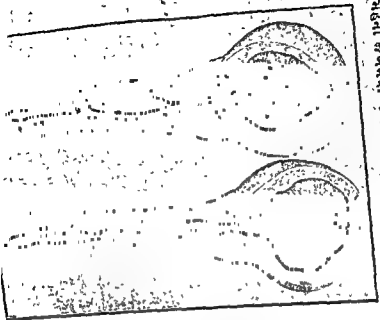
*   †   *   *

6. 4. 1987

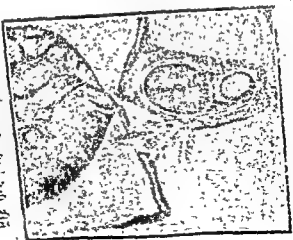
d   *t*   *e*   *f*   *s*, *r*

19 2 4 1

અગ્રેના લગ્નમંથા યાચારી તથા ચાચી વિચારના નથી.

કલિયા માને અત્યંત.

માનવી આત્મક શોધના પાત્ર રીત

કલિયા પાત્ર રીત.

કલિયા પાત્ર રીત રીત.

‘દર્નિયા’ યાને ‘રખર.’]

[પુરુષ-ગાથ

ખાક અસાન-નાંનાં, માટાં, તેમજ ૧૫ કિંમરવાલાં-આ ગિમારીના નામ થઈ પ્રકાશ હતાં, તેઓ સમગ્ર કે પિગાણી, શકતાં નથી, કે એને ‘દર્નિયા’ લાગુ પડ્યો છે, અને જે વેદના તેઓ વેદ છે, તે કાષ્ઠથી વખતે ડાહ્યેથી પિગાકારી થઈ પડશે. જ્યારે તેઓ કાષ્ઠ તમિષ્ણની સલાહ લીધે છે, ત્યારે તેઓ જાણે છે, કે તેઓને લાગુ પડેલી પિગાકારી ‘દર્નિયા’ કેવા પ્રકારની છે.

‘દર્નિયા’ એટલે શું?

‘દર્નિયા’ યાને અંતરગળા. એટલે પુરુષના પિડના ડેડાંબુમાં, ખંને કોનરાવાલી જગ્યાના બિતરમાં આવેલી નળીની અંદર, પેટ માટેલાં આંતરગંન, ઉતરી પડ્યું; યા તે નળીની અંદર આંતરગંન થોડાક ભાગનું ચિપટાઈ મા જટકાઈ જવું ‘ધ્યાન રાખવું’, કે ‘દુ’ સાદી સમજના વાંચકોને સેદસથી સમજ પડે, એવી મતજળથી એ પિગાકારીની વ્યાખ્યા એવી રીતે આપું છું. અંતરગળાની આ વ્યાખ્યા સાદી અને સેદસ છે. એ પિગાકારીનો જો વખત સર ઇલાજ થતો નથી, તો દરદીના તેથી પ્રાણવાત થાય છે.

પેટમાંથી કાળીમાં આંતરકું કેવી રીતે ઉતરી પડે છે. (ચિત્ર સાથે.)

પુરુષનું આંતરકું જે નળી અંદર ઉતરી પડે છે, તે નળી ‘ઇન્ડિયન-કેનાલ’ (INDIGENAL-CANAL) ને નામે ઓલખાય છે. આ નળી માટે આપણુ અત્યાર આગમજ વાતી ગયા છીએ. (જીવોપન. ૨૦ મું પાનુ ૧૯૯ મું). સવાલ કાષ્ઠથી સેદસથી કરી શકે કે, [૧] આ નળીની અંદર, પેટ માંહેલું આંતરકું કેવી રીતે ઉતરી પડ્યું? [૨] કેમ ઉતરી પડ્યું? [૩] શા કારણથી ઉતરી પડ્યું? [૪] અને તે પિગાકારી પ્રાણવાત કેમ થઈ પડી? આ સંપૂર્ણ ગિનાનો ખુલાસો થવો અવશ્ય જરૂરનો છે, અને એટલુંજ નહિ, પણ એક બીજો અગત્યનો સવાલ જે રહેલો ગયો, તે એ છે, કે [૫] આ પિગાકારી લાગુ પડવાથી પુરુષ નામદં યા કમજોર કેવી રીતે બની જાય છે?

THE JOURNAL OF THE

AMERICAN MATHEMATICAL SOCIETY

VOLUME 14

1902

Published by the American Mathematical Society, 15 North Dearborn Street, Chicago, Ill.

Subscription price, \$5.00 per annum in advance.

Single copies, 15 cents.

Entered as Second-Class Matter, October 3, 1898, under Post Office No. 373, at Chicago, Ill., under special permission of the Post Office and General Land Office. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917, authorized on July 1, 1918.

Postage paid at Chicago, Ill.

Copyright, 1902, by American Mathematical Society.

Printed by the American Mathematical Society, 15 North Dearborn Street, Chicago, Ill.

ને જે અમલવાળા પ્રાણિય છે. તે એવો જરૂર છે, જે માત્ર મન :
જનો દ્વારા જ સમજી શકાય. આ જની જગતમાં પ્રકાશની વિભાગી રૂપે રીતે
વાતુ પડે છે, તે અમલ સમજી શકાય.

શ્રીઓમાં 'હનિયા' ની વિભાગી.

જે રીતે અને જે કારણે હનિયા પુરતો, અને પાગ-પુરતોમાં
થાય છે, તેજ રીતે આંખોને પણ એ વિભાગી વાતુ પડે છે. પરંતુ
પુરતો પિંડમાં જેમ 'અનિવાનત-ક્રમ' દાખ છે, તેજી હરીર
રૂપના સ્વીચનમાં ફરતે ફરતી ન દોવાયા. તે જગ્યા ઉપર સ્થાને
હનિયા' થતો નથી. આંખોને વાતુ પડતો આ વિભાગી વિશે અતરે
અમલું બિન જરૂરનું છે, માટે એટલાજ દસરો એ વિશે પુરતો છે.

હનિયાના ત્રણ તખક્કા.

(વિશે સાથે.)

હનિયાનું દરદ ત્રણ તખક્કામાં વેંદચાર્થ ગણે છે.

રિડયુસિયસ હનિયા, યાને અહડાવી શકાય તેવો હનિયા.

૧ :—હનિયાના પેદદક્ષા તખક્કાને ઇંગ્રેજીમાં 'રિડયુસિયસ' હનિયા કહે
છે. આ 'રિડયુસિયસ-હનિયા'માં દરદી, ઉતરી પડેલા આંતરડાંવાળા ભાગને,
પોતાને દાવે તેવી રીતે, પોતાને દાવે દાખી-ચાંપી, પાછો ઉંચે અહડાવી
શકે છે, અને ફરીથી તે આંતરડાંનાં ભાગને ઉતરી પડેલો અટકાવવા
માટે, જતર (ટ્રસ)નો ઉપયોગ કરે છે. આ જાતનો હનિયા, જે આશુરહે
છે, અને જે તેનો ઇસાજ કરવામાં આવતો નથી, તે તે રૂકતે રૂકતે
વધારે નિચે ઉતરવા માંડે છે, અને ગેવટે તે ગોળી સુધી ઉતરી પડે છે.
એવી રીતે આંતરડું બ્યારે ગોળીમાં ઉતરી પડે છે, ત્યારે હનિયાના તે
તખક્કાને 'સ્કોટચ' હનિયા કહે છે.

આ જાતે જાતના હનિયામાં ઉતરી પડેલાં આંતરડાંના ભાગ, દરદી
પોતે યા તેની સારવાર કરનાર પાછો પિંડમાં અહડાવી શકે છે. આવી

ગયેલાં આંતરડાંને સોજે લાગુ પડે, તે આગમ્ય સંજ્ઞાનની મદદ મેલવવી અવશ્ય જરૂરની છે, અને ત્યારેજ દરદી બેખમ માંથી મોકલો રહી શકે છે.

હનિયાની ગિમરીના સિયામીસ ઈલાજ.

આ ગિમરી માટેના ઇલાજ આ પ્રસંગે દર્શાવવા પ્રસંગોપાત નથી, કેમકે હનિયાની પિડાકારીની નિશાંણીઓ અને જુદી જુદી રીતે તેની થતી સારવાર માટે, આ પત્ર લખવા ધાર્યું નથી. પણ હનિયાની પિડાકારી પુરુશની મરદાને કેવી રીતે કમબેર અને નાતવાનું કરે છે, તે દેખાડવાનાં મુખ્ય હેતુથીજ આ પત્ર અત્રે લખવા માંડ્યું છે. તોપણ ઇલાજ વિશે બોલતાં એટલું જણાવવું જરૂરનું ધાર્યું છે, કે આપણા દેશમાં કેટલાંક અનુભવી સારવાર કરનારાઓ, ઉતરી પડેલા આંતરડાંનાં ભાગને, અમુક રીતે દાખી ચાંપી, અને દરદીને વેદના ન થાય એવી રીતે દરદવાદા ભાગની માલીસ કરી, પાછો ઉપર ચઢાવી શકે છે. પણ એવો પ્રયોગ કેવળ અકલને ગાણુ મુકી, સુમારથીજ કામ કરવામાં આવે છે ! એવા સારવાર કરનાર, આંતરડાંનાં જે ઉતરી પડેલો ભાગ ચઢાવી શકતા નથી, તો ધબ્બીક વાર ઉતરી પડેલાં આંતરડાંનાં ભાગ ઉપર થાયેલી માલીસ, અને દાખચાંપથી તે ભાગ ઉપર સોજે આવે છે, અને તેથી દરદી જ્યારે ધારતીભરી દાહતમાં આવી પડે છે, અને સંજ્ઞાનને તેવા દરદી ઉપર જ્યારે વાહાડાપ કરવું પડે છે, અને પરીણામમાં જે દરદી મરણ પામે છે, તો ‘આપરેદાન’ને બદલામાં દરવામાં આવે છે.

પણ સિયામ દેશમાં આવી જનના હનિયાની ગિમરી કદીખી રાખીની મદદથી સાજુ કરવામાં આવતી નથી, એવું આપણને જણાવવામાં આવે છે. કેમકે સિયામમાં ‘મરિસુસિમ’ તેમજ ‘રૂમુસે’ વાર અને ઇલાજ કરનારાઓમાં યોક્ત કરેલું છે.

પત્ર ૩૧ મું.

ગરમીના ગલીચ દરદો.

GONORRHOEA

‘ગોનારિયા.’

પ્રમેહ યાને પરમા.

(ચિત્રો સાથ.)

પરમકૃપાળુ મિત્ર

હર્નિયા યાને રખર, જેને આપણુ અંતરગળને નામે ઓલખિયે
છિયે. તેથી પુરુસની મરદો કેવી રીતે કમળેર બને છે, તે ગયા પત્રમાં
આપ વાંચી ગયા છે. એ પત્રમાં એ ગિમારીના ભરગતું ઇલાજને,
દર્શાવ્યા નથી, તેમજ એવા ગિમારોની સાગવાર કરવાની રીત વિશે
કોઈખી લખાણુ થયું નથી, કેમકે એ ગિમારીને ફક્ત નામરદો સાથે
કેવો અને કેટલો સંબંધ છે. તેજ અતરે દેખાડવાની મનસખથી
આ પત્ર લખ્યો છે. એ દરદના કેટલાક સમયઃખરેલા ઇલાજો, અને
સારવાર માટે લંબાંબુગી લખાણુ કરવાની જરૂર છે, કેમકે એ
વિશે યજ્ઞીક અજન્મની ખાખદા હર્નિયાથી લુંગન થવા પુક્રમોએ
નેટલી જાણવી જરૂરની છે. નેટલીજ દરેક પુરુસ પોતાની આરોગ્યતાની
સલામતી માટે યમુ ને જાણવી જોઈએ છે.

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1

1911-12-13

1911-12-13

1911-12-13

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

1911-12-13 1/4 1/2 3/4 1

એક વખત આ દરદ પુરુષને લાગુ પડ્યા પછી જો કે ચાપતા ઇલાજ લીધાથી તે સાબુ ચાલે છે, પણ દરદીએ કદીખી એવું માની લેવું નહિ, કે તેને લાગુ પડેલી એ બિમારી જડમુળથી સાચુ થઈ ગઈ છે. જો કે દરદીની સારવાર કરનાર, યા ઇલાજ કરનાર તેને ખાતરી આપે છે, કે તેની બિમારી બિંદુલ માણ થઈ ગઈ છે, અને દરદી પોતાને બિંદુલ સાબે થઈ ગયેલો માને છે, પણ એ દરદનો એવો એવો તો જડ ધાત્રીને પોશીદા બદનની અંદર છુપાઈ રહ્યો હોય છે, કે સેદજખી તક મક્કતા તે દુરતજ જોર કરી, પાછો પ્રગટી નિકલે છે.

પુરુષોમાં લાગુ પડતી પ્રમેદની બિમારી.

આ દરદ જી તેમજ પુરુષને એક સરખી રીતે હેરાનગતીએ પાડેલો છે. આ પ્રસંગે ત્રીજી માટે ન બોલતાં ફક્ત પુરુષો માટેજ કાંઈક જાણવા જોગ થિગતો રજુ કરીયું. 'ગેનેરિયા' યાને પ્રમેદની બિમારી ન્યારેખી પુરુષને લાગુ પડે છે, ત્યારે પરીજ્વામમા સાધારણ રીતે પિસાબની નળી, યાને 'યુરીથ્રા' માહેલી જોખમાયેલી જગ્યા સંકાયાઈને તંગ બને છે. આ તંગ બનેલા લાગને તખિજો 'સ્ટ્રિક્ચર' (stricture) કહે છે. આ 'સ્ટ્રિક્ચર' મોટી હેરાનગતી આપે છે. અને નેમાથી પિસાબના પુક્કા અને શુરદાને ગંબીર પ્રકારનું નુકસાન પાડેલો છે. વળી એથી ખીજું એક પરીજ્વામ એ આવે છે, કે પુરુષની જોખી સુછ આવે છે, અને તેથી આગળની રીતે પુરુષ ચાંચીપો બને છે.

સીએમા લાગુ પડતી પ્રમેદની બિમારી.

ત્રીજીને આ દરદથી થવું નુકસાન ચાલુજ અવકાર દોષ છે. પ્રમેદની બિમારી સીએમાના છરની મોટે ભાગે ખરાબી દરે છે, કેમકે તેથી લગભગ તેમની સર્વજનન સીએમા મોતની બિમારી લાગુ પડે છે. પિસાબના પુક્કામાં, તેમજ શુરદામાં મોતને લાગુ પડે છે,

તેઓની જે તેમને જેનુંજ મત આપે છે. કે તેમને માંનોરિયાની
 બિમારી થાય પડી છે, તો તેથી તેમના સમારમાં મોટી ખસપ પડે
 છે, અને નિરોધક પરજોતરો ઉપર તેમના પત્નીનો રક્ષ જાય છે,
 કે તેમની ઝીને માંનોરિયાની બિમારી ક્યાથી પામી પડી હતી! તબિબી
 દ્રશ્યે એના પચાક દાખલા નોંધાયેલા છે. કે જેમાં ઉપર
 લખેલાં એક વા બીજાં પ્રસંગ દરમિયાન પુરોની દવામંજરી મળજીને
 લીધે, તેમને 'સિમ્પલ-પુરિશાદિસ'ની પિડાકારી લાગી પડી હતી.
 અને તેમના તબિબોએ તે દરદની સાંગી પિછાન સુદમદસકે વગેરે
 મદદ પડે કરી હતી.

આ દાખલો અત્રે એકજ મતમંજરી નોંધ્યો છે, કે પરસ્પર
 પુરો આ ત્રણ કારણથી જાણીતા બને.

પ્રમેહનો એપ પુરોશને કહ્યું કહ્યું જાણ્યો લાગી પડે છે?

'માંનોરિયા' જેને આપણ પ્રમેહ કહીએ છીએ, તેનો એપ એવો
 તો કાતીલ હોય છે. કે આદમીના શરીરના અનેક ભાગોમાં તે ઝડ
 લાગી પડી જાય છે.

આદમીના શરીરમાં જે જગ્યાએ 'અંતર-પડ' યાને તબિબો જેને
 'મ્યુકસ-મેમ્બ્રેન,' અને 'સીરસ મેમ્બ્રેન' કહે છે, તેવાં પડવાથી જગ્યાએ
 પ્રમેહના એપની રસી જે સેદજળી લાગે છે, તો આ પિડાકારીનો
 એપ તત્કાળ લાગી પડી જાય છે. એવાં અંતર-પડ પિસાબની
 નળીમાં; સ્ત્રીની યોનીમાં; જનન માર્ગમાં; ગર્ભસ્થાનમાં; આંખોમાં;
 મોઢાંમાં; નાકમાં; કાનમાં. તેમજ મળ-દવાર યાને પિસારાની અંદર,
 અને એવીજ બિંદુ જગ્યાએ હોય છે. મોટે ભાગે પુરોશની પુરિશામાં.

† એવામાં પ્રમેહની બિમારી લાગી પડવાના દાખલા તબિબી રીતે નોંધાયેલા
 ડ. સ્પ્રાન્ગ માટે પ્રમેહને Rectal-gonorrhoea (રેક્ટલ ગોનોર્રોયા
 કહે છે) કહે છે.

મીના જનન માર્મમા, ગતર્યાનમા, ફેલોપિપન-તુબ્તમા, અને 'ઓવરી' વિગેરેમાં તે લાગુ પડે છે. સ્ત્રીજનનમા પ્રમેદના ચેપ અને ખિમારી વિશે મેં મારાં આગલાં પુસ્તક 'સ્ત્રી-ચાત્ર'મા લખાણ લખાણ કર્યું છે. માટે અગ્રે તે વિશે વધુ લખવાની દરે જરૂરત રહી નથી.

• પ્રમેદનો ચેપ આદમીને લાગુ પડવાના જુદાં જુદાં સાંધાઓ વિશે.

ગોનોરિયાનો ચેપ આગલ જણાવ્યા પ્રમાણે પુરુષ તરફથી જેમ સ્ત્રીને, તેમજ સ્ત્રી તરફથી પુરુષને પણ લાગુ પડે છે. આદમીની છાંદી દરમિયાન કાઢી ઉમરે કાઢીનેથી તે લાગુ પડે છે. બાળપણથી વૃધાવસ્થા યાને ધડપણ સુધીમાં એ દરદનો ચેપ આદમીને લાગુ પડી શકે છે. આ દરદનો ચેપ, કેવી રીતે એક તરફથી બીજી તરફ લાગુ પડે છે, તે જણવું અશીત જરૂર છે. (૧) હાથના આંગલાને એ ચેપની રસી લાગ્યાથી, (૨) તેમજ પહેરવાના લુગડાં ઉપર એચેપની રસીના પડેલા ડાઘ સુકાઈ ગયેલા રહી જવાથી; (૩) દરદીનું બદન દુવાલ યાને દીલપુછના વડે સાફ કરતાં તે ઉપર ચેપ લાગ્યાથી; (૪) એકાદ એવા દરદીને પાપજામો, પાટલુન, યા ધોતિયું ભુલમા સાળાં આદમીએ પહેરીયાથી; (૫) યા એવાજ એક દરદીએ વાપડેલાં દીલ પુછનાનો સાળાં આદમીએ ઉપયોગ કરીયાથી આ ચેપ સાળાં આદમીઓને લાગુ પડે છે.

પ્રમેદનો ચેપ બાળકોને લાગ્યાથી થતી અરાખી.

ચેપ લાગવાના આ જુદાં જુદાં સાંધાઓ છે. ધણાક બેદરકાર દરદીઓએ પોતાની એવી મફલતીને લીધે, એ દરદનો ચેપ આડકતરી રીતે પોતાના કુટુંબમાં લાગુ પડેલો તાજીબી દફતરે નોંધાયો છે. નાંદના-મોટાંને આ વાત જાણવા જોમ છે, કે ગર્ભવંત માતાને જો એ દરદ લાગુ પડેલું હોય છે, અને જો બાળકની આંખમાં જનમતી વખતે

તેઓની જો તેમને એવુંજ મત આપે છે કે તેમને ગોનોરિયાની જિભારી લાગુ પડી છે, તો તેથી તેમના જ્ઞસાગમાં મોટી ખમત પડે છે, અને નિરોગ પડે તેમના પતીનો સાર જાહેર છે. કે તેમની જો ગોનોરિયાની જિભારી ક્યાંય પાગ પડી હતી! તબિબી દૃષ્ટિએ એવા પગાક દાખલા નોંધાયેલા છે. કે જેમાં ઉપર લખેલા ક્યેક મા બીજા પ્રસંગ દરમિયાન પુરુષોની દરસમરી અવગણેલી છે, તેમને 'સિમ્પલ-ગુરિયાઈટિસ'ની પિડાકારી લાગુ પડી હતી. અને તેમના તબિબોએ તે દરદની સાચી પિછાન સુદામદર્શક વસ્તી મદદ વડે કરી હતી.

આ દાખલો અત્રે એકજ મતસમયી નોંધ્યો છે, કે પરસ્પર પુરુષો આ ત્રણ કારણથી જાણીતા બને.

પ્રમેહનો એક પુરુષને કદા કદ જગ્યાએ લાગુ પડે છે?

'ગોનોરિયા' જેને આપણ પ્રમેહ કહીએ છીએ, તેનો એક એવો તો કાતીલ હોય છે, કે આદમીના શરીરના અનેક ભાગોમાં તે જ લાગુ પડી જાય છે.

આદમીના શરીરમાં જે જગ્યાએ 'અંતર-પડ' માને તબિબો જેને 'થ્રુક્સ-મૅગ્નેન,' અને 'સીરસ મૅગ્નેન' કહે છે, તેમાં પડવાથી જગ્યાએ પ્રમેહના એવી રસી જે સેહજથી લાગે છે, તો આ પિડાકારીનો એક તત્કાળ લાગુ પડી જાય છે. એવાં અંતર-પડ પિસાબની નળીમાં; સ્ત્રીની યોનીમાં; જનન માર્ગમાં; અર્ધસ્થાનમાં, આંખોમાં; મોઢાંમાં; નાકમાં; કાનમાં. તેમજ મગ-દવાર માને સિફરાની અંદર. અને એવીજ બિહ જગ્યાએ હોય છે. મોટે ભાગે પુરુષોની યુરિથ્રામાં.

† સ્વચ્છ પ્રમેહની જિભારી લાગુ પડવાના દાખલા તબિબી દૃષ્ટિએ નોંધાયેલા છે. સ્વચ્છ લાગુ પડેલા પ્રમેહને Rectal-gonorrhoea (રેક્ટલ ગોનોરિયા: કહે છે) કહેવાય છે.

છે, ત્યારે ફેટકાકાની અકૃતિ એવી હોય છે, કે ઉત્તમ પ્રકારના ધંધાને તુરતજ શરૂ કરી શકતાં, મહિનાઓ સુધી એ રોગ કાબુમાં લાવી શકાતો નથી, અને એ રીતે પ્રમેદ બ્યારે લાંબી મુદત સુધી ચાલુ રહે છે, ત્યારે તે 'ગ્લુનો પ્રમેદ' કહેવાય છે. તમિળો તેને 'ગ્લીટ' (Gleet) ને નામે ઓળખે છે.

'ગ્લીટ' યાને 'ગ્લુનો પ્રમેદ'ની બિમારીમાં જાણુવા જોગ એ હોય છે, કે દરદીને પ્રમેદની રસી કોઈ વાર લગીજ એટલે મુરિયામાંથી નિકળતી દેખાય છે. કાંઈક વાર એવી રસીનું એકાદ ટિપું સહરવારના પોહોરમાં, તો કોઈ વાર દિવસના ટાઇબી વખતે, દરદીને તે દેખાય છે; અને ફેટલીક વાર દિવસો સુધી ને બેમાસુમ થઈ ગયા પછી, અચાનક એક દિવસે, તે પાછો દેખાય છે.

એવાઓજ મોટે ભાગે 'ગોનોરિયાના' એપનો 'ત્રીઓમા' ફેલાવો કરનારા હોય છે, કેમકે એવા દરદીઓ પોતાને લાગુ પડેલા રોગથી પોતાને બિદલ સાબ અચેલા સમજે છે; અને એટલે જાંઠા જેટલી રસીથી શું નુકસાન થઈ જશે, તેનું તેમને પોતાના અજાનપણને લીધે કાંઈની ખ્યાન હોતું નથી. એવા અજાનો, જેઓ કુવારા હોય છે, તેઓ લગનનાં માઠથી જોડાય છે, અને પાછળથી તેમની પરજોતરોની કેવી દશા થાય છે. તે વિશે લગ્નાણુથી લખવાની જરૂર પડી નથી વધુ માટે જુઓ 'નર-નુખ સામર.'

પ્રમેદના એપની ખાસિયત, અને તે લાગુ પડ્યા પછી દરદ પ્રગટી નિકળવાની મુદત.

એપવાલાં સપળો દરદો માટે કદીગી એવો ખ્યાલ કરવો નહિ. કે એપ લાગ્યા પછી તુરત તુરત તે દરદ ઉભરી નિકળે છે આ વાત ખ્યાનમાં રાખવી, કે જુદાં જુદાં એપી દરદને એપ લાગુ પડ્યા પછી, અમુક મુદત સુધી તે એપના ગતું દરદીના

જો એવાને એકજ ના અર્થ થાને છે. તે ને તેમાં બાળકની સ્થાનિતેને
જે એવાની મધ્યમ પ્રજાને એવાને લાગુ પડે છે. અને કંઈ કેવલ વખત
પર જ બાળકો એ એવાની અમરથી વિ'ક્રમ આપવા પડે અને ગયાં છે

દવાના વખત બાગ પીધાથી સાને થનો પ્રમેદ !

‘મિન્ટા ગોથાઈસ’ એટલે એવા પ્રમેદની બિમારીને ધબ્બીક રખત
જિન નવન માગ્યા. ખરા પ્રમેદ, (‘ગોથાઈસ’) તરફ અમરવાની ગુરુ કરે
કે પ તુ ખ્યાન રાખવું કે એ દરેક તે જાનની વિમારી દોષ છે, જે જેને
આપણું સિંચવ-પુરિયાઈસ વાને એવા પ્રમેદને નામે આગલ એવાથી
ગયા છે. અને તેટલાં માટે જ ખરા ‘ગોથાઈસ’ને તમિજો ‘રેપેસિ-
ફિક-ગોથાઈસ’ તરફ આગવા. ‘સિંચવ-પુરિયાઈસ’ થી તેને
જુદો પાડે છે. સિંચવ પુરિયાઈસની બિમારી, સાદા અને એકદમ
હસાને વડે સાચ થા સહે છે. એવી બિમારી ને કામ ઉંદવે
એકાદ દવાથી સાચ કરે છે. તે તે વિશે તેવાઈ સેઈ પોનાની
દવાના ગુણ, પરને જાપડે અદદી એટલી માવા માડે છે, કે દમર
દવાના વખત બાગ પીધાથી પ્રમેદ વડમુગથી સાને થઈ જાય છે.

જુનો પ્રમેદ. GLEET.

ધબ્બીક ‘વાર કાઈક’ પુરસની પ્રકૃતિ એવી દોષ છે, કે તેને
‘ગોથાઈસ’નો એવ બિંદુસ લાગુ પડતો નથી. જવલેજ
એવી પ્રકૃતિ દોષ છે. જેમ લગભગ દરેક આદમીને સિનવાતો
એવ લાગુ પડે છે, અને કેટલાંકને સિનવા વાને સહિયડની
રસી, મુકાબા છતાં, તેમને તેની ટાંછથી અસર લાગુ પડતી
નથી, તેમ કેટલાક પુરુષોને ગોથાઈસનો એવ કાંઈક નહિ જાણવામાં
કરજો બિંદુસ લાગુ પડતો નથી. એ ખ્યાન રાખવા જોય જિના
છે. જિન દાવ ઉપર કેટલાકની પ્રકૃતિ એવી દોષ છે, કે લાગુ
પડેલો એવ, તુરતજ તાકિદના ઇલાજે લીધાથી જ્યારે કાશુમાં આવી શકે

ગરમીના ગમીચ દરદો. પ્રમેદ.]

[

છે, ત્યારે કેટલાકાની પ્રતિ જિવા રોગ છે. કે ઉત્તમ પ્ર...
તુરતજ સર કીધા છતાં, મદિનાઆ સખી એ રોગ કા
સકાતો નથી, અને એ રીતે પ્રમેદ જ્યારે લાંબી
માત્રુ રહે છે, ત્યારે તે 'જુનો પ્રમેદ' કહેવાય છે. તજિઓ
(Jicot) ને નામે આપ્યે છે.

'ક્ષીટ' યાને 'જુના પ્રમેદની જિમારીમા જાળુવા' :
છે, કે દરદીને પ્રમેદની રસી કાઈ વાર લાગીજ મંદજ
નિકમતી દેખાયે છે. કાષ્ઠક વાર એવી રસીનુ એકાદ ટિપું
પોદ્ધારમાં, તે કાઈ વાર દિવસના કાષ્ઠની વખતે દરદીને તે

સરીરમાં વરતાત કમી પાનાની સંખ્યામાં વધારો કરે છે, અને તેમની જીવનિ મારે મુકરર થયેલી મુદત પુરી થતાંજ, તે દરદ પદેડવેડે, પુ' પ્રગટવા માટે છે. સપલા એવી દરદો પ્રગટ થતાં મારે કાંઈ એક સરખી મુદત દેખી નથી. જુદા જુદા દરદો જુદી જુદી મુદત પુરી થવા પડીજ પોતાનું જીવ દેખાડવાની વેદજવેદની સરખાવ કરે છે.

નજ રીતે જોનોરિયા વાને પ્રમેદના બાજમાં બને છે. જોનોરિયાના ચેપને પ્રગટતાની મુદત પાંચથી આંડ દિવસની કેદવાપ છે. એટલે ચેપ લાગ્યા પછી, તુરંતાતુરંત દરદીને કાંઈથી પ્રકારની અસર બિદ્ધુલ જણાવી નથી; પણ તેની વેદજવેદની અસર કાંઈમાં પાંચ દિવસે, તો કાંઈમાં આંડ દિવસે દેખાવા માટે છે. આ મુદત મારે કુદરતે કાંઈ એવો કાપદો પ્રકરર કીધો નથી. કે દરેક પુરુશમાં ચેપ લાગ્યા પછી તે પાંચ દિવસમાં કે આંડ દિવસમાંજ દરદ પ્રગટ થયુંજ જોઈયે. કેમકે કાંઈવાર કાંઈ દરદી જી નજળી દેહનો હોય છે, તો તેને બીજેજ દાવાડે દરદની અસર માલમ પડે છે; તેમજ જી કાંઈ દરદી મજજુત દેહ અને મજજુત બાંધાનો હોય છે, તો ચેપ લાગ્યા પછી દરદ પ્રગટવા માટે, આંડ દિવસથીજી વધારે વખત લાગે છે.

પ્રમેદની બિમારી બ્યારે જીતી ચાલે છે, ત્યારે તેવા દરદીના બદનમાંથી નિકળતી રસીમાં જંતુ ઝાઝા હોવા નથી, અને બાજે વખત નો સુક્ષ્મદર્શક વંચ નહ દરદીની રસી વપાસનાં, તેમા જંતુ બિદ્ધુલ માત્રમ વટિક પડ્યા નથી. પણ તેથી દરદીએ એમ સમજવું નહિ, કે હવે તેની બિમારી બિદ્ધુલ જતી રહી છે, અને તે અગવા તેજી સાજો થા સાજ થઈ ગઈ છે. કેમકે તેવાં દરદીઓ પોતાને તંદરૂત સમજી દારનો, તેમજ મરમ મસાવેદાર અને અદકિદાર પકવાનોનો ઉપયોગ જીતથી કરવા માટે છે; અથવા તો પોતાના દવસને પંપાવવા માટે છે, તો તુરંતજ આમજું દરદ પાણુ ઉભરી નિકળે છે.

જેવી રીતે સિતલા યાને સહિયેડ, તાઈફોઇડ તાવ, ડિફ્થેરિયા, વિગેરે રોગોના ચેપ લાગુ પડ્યા પછી તે ચોક્કસ મુદતે ઉભરી નિકળે છે, અને ચોક્કસ મુદતે તેનું જોર નરમ પડે છે, તેમ ગોનારિયાની પિડાકારી વિશે પણ સમજવું. એકાદ પ્રસંગે, એકાદ હેમાકતભરી માહેલીને સમે, એકાદ શંખસ એકાદ ગલીય સ્ત્રીના ફંદામાં ફર્યા પછી, તેને નિયત્ત ગલીય ઝેરી દરદો માહેલું એક લયંકર દરદ લાગુ પડે છે. એ દરદો [૧] સિરીલિસ [૨] રોન્કર [૩] યા તો ગોનારિયા, લાગુ પડે છે. એ ત્રણે દરદ બદહેલીના પરીણામ હોય છે. એક ઇંગ્લેન્ડ લેખકે વાળખી રીતે એ વિશે નિયત્ત શબ્દો લખ્યા છે.

“ From the two V's *Vinum* (wine) and *Venus* (woman), there arises a big W. (woe or pain.)”

સમજો કે એકાદ દરદીને પ્રમેહની બિમારીનો ચેપ લાગુ પડ્યો છે. આ ચેપ લાગુ પડ્યા પછી, અને દરદની પેદાશી નિશાણીઓ દેખાવ દીધે, તે વચ્ચે ગાળેની મુદતને વેદકશાસ્ત્રમાં *Period of incubation* કહે છે. આંગણ જણાવ્યા પ્રમાણે આ મુદત અનેક કારણે જેમ ટુંકી બને છે, તેમ અનેક કારણે લાંબી પણ બને છે; એટલે એક દરદીને ચેપ લાગ્યા પછી જો તે સારાખાશ અને પ્રેમ-અગેહમાં પાતાના દિવસો ગુળગવા માંડે, તો તેથી મજકુર મુદત અતિશય ટુંકી થાય છે; એટલે ચેપ લાગ્યા પછી જાંતુની પેદાવશમાં મોટો વધારો થતાં વિલંબ લાગતો નથી, અને બીજેજ દિવસે દરદની નિશાણીઓ પ્રગટી નિકળે છે.

પ્રમેહનો ચેપ લાગવાની જગ્યા.

પ્રમેહનો ચેપ બે ઠેકાણે લાગે છે. એક તો પિસાબના મુખ ઉપર લાગે છે; અને ન્યા નદિ તો મુત્ર માર્ગ યાને યુરિયામાં લાગે છે. આ બેમાંથી એક ઠેકાણે જાંતુ ‘ગોનારિયા’ પેદાશવેદકમાં લાગે છે, કેમકે

શરીરમાં ઘસાટ કરી પોતાની સંખ્યામાં વધારો કરે છે, અને તેમની ઉપરિ મારે મુકરર થયેલી મુદત પુરી થતાંજ, તે દરેક પહેલપહેલું પ્રગટવા માટે છે. સપખા એવી દરેકો પ્રગટ થવા માટે કાર્મ એક સરખી મુદત હોતી નથી. જુદા જુદા દરેકો જુદી જુદી મુદત પુરી થવા પછીજ પોતાનું નેર રેખાડવાની પેદાશનેદલી શરઆત કરે છે.

તેજ રીતે ગેનોરિયા વાને પ્રમેદના વાજમા બને છે. ગેનોરિયાના એપને પ્રગટવાની મુદત પાંચથી આંડ દિવસની કેહવાય છે. એટલે એપ સાચા પછી, ગુરનાગુરત દરદીને કાઈની પ્રકારની અસર બિસ્ફુલ જાણતી નથી; પણ તેની પેદાશવેદલી અસર કાઈમાં પાંચ દિવસે, તો કાઈમાં આંડ દિવસે રેખાવા માટે છે. આ મુદત મારે કુદરતે કાઈ એવો કાયદો મુકરર કીધો નથી. કે દરેક પુરુસમાં એપ સાચા પછી ને પાંચ દિવસમાં કે આંડ દિવસમાંજ દરેક પ્રગટ થયુંજ લેધયે. કેમકે કાઈવાર કાઈ દરદી જે નખળી દેદનો હોય છે, તો તેને બીજેજ દાહાડ દરદની અસર માત્રમ પડે છે; તેમજ જે કાઈ દરદી મજબુત દેદ અને મજબુત બાંધાનો હોય છે, તો એપ સાચા પછી દરેક પ્રગટવા માટે, આંડ દિવસથીજી વધારે વખત લાગે છે.

પ્રમેદની બિમારી જ્યારે જુની થાય છે, ત્યારે તેવા દરદીના બદનમાંથી નિકલતી રસીમાં જંતુ નાજાં હોતાં નથી, અને બીજે વખત તો સુશમદસકે પંચ ૧૬ દરદીની રસી તપાસતો તેમાં જંતુ નિષ્કુલ માત્રમ વટિકે પડતા નથી. પણ તેથી દરેક એમ સમજવું નહિ, કે હવે તેની બિમારી બિસ્ફુલ જતી રહી છે, અને અથવા તેગી સાજો થા સાજ થઈ ગઈ છે. કેમકે તેવાં દરદીએ પોતાને નં-દરસ્ત સમજી દારનો, તેમજ અરમ મસાલેદાર અને ચટકેદાર પકવાનોનો ઉપયોગ છુટ્ટી કરવા માટે છે; અથવા તે પોતાના દવસને પેપાલવા માટે છે. તેવાં જાણુ દરેક વાણુ બિમારી નિકળે છે.

કામવાર પિસાબ બરોબર બાહાર નિકલી શકતી નથી, અને તે કારણે પિસાબનો રોદ ધણીજ પતેલો. યાને બારીક બને છે. એજ કારણે કામ વાર પિસાબ ટિપું-ટિપું નિકલે છે. પણ વેદના અને અગત તો એક સરખી ચાલુજ રેલ છે.

બ્યારે દરદીને પિસાબની આખી નળીમા આગલથી પાછલ સુધી સોજે લાગુ પડેલો હોય છે, ત્યારે દરદીની દાહત એવી, અને એથીખી વધારે ખરાબ બને છે, કેમકે દરદના બેરના પ્રમાણમા બિજા નિસાણાઓ પણ દેખાવ દીધે છે એ ચિરો વધુ હવે પછી.

પણ બ્યારે આવેલો સોજે એટલો બધો સખત પ્રકારનો હોતો નથી, અને આખી નળીમા તે લાગુ પડેલો હોતો નથી, ત્યારે દરદીને એટલી બધી વેદના પણ થતી નથી. ખર બેતાં તો વેદનાનુ પ્રમાણ લાગુ પડેલા સોજના પ્રમાણમા આછું યા વધતું હોય છે.

પ્રમેહના એપની રસીની બચકાર ખાસિયત.

દરદીને લાગુ પડેલો સોજે બ્યારે પાક ઉપર ચઢે છે, ત્યારે પંજ જેવો પ્રવાહી જે બાહાર નિકલે છે. તેમા જાંતુનો સમાવેશ મોટાં પ્રમાણમા હોય છે. આ પરની ખાસિયત અતિશય ઝેરી હોય છે, મોટે સારવાર કરનારાઓએ, લાગનાં વલગનાઓએ, તેમજ નાહના-મોટાં-ઓએ, ના એટલુંજ નહિ. પણ દરદીએ પોતે એ ઝેરી પ્રવાહીનો નિકાલ ધણીજ સાધ્યેનાથી કરવો પડે છે. નિકાલ એવી રીતે કરવો, કે જેથી દરદીના એપવાડાં યુગ્મ, કે કપડાંનો કાઢીનેથી સ્પર્શ થઈ શકે નહિ.

પ્રમેહની બિમારી દિવસના કરતાં રાત્રે

વધારે બેર કાં કરે છે.

આ એવી રસીનો જલ્દયા દિવસ કરતા રાત્રે વધારે વહે છે. દિવસના તે મોટે ભાગે ધણીજ ઓછાં પ્રમાણમા વહે છે, પણ

સદવારના પોદગમાં દિવસ કરના તે વધારે માત્રમ પડે છે અને તેડું કારણ છે. કારણ એ, કે દરદી રાતના એક યા બે વખત પિગાળ કરવા ઉડતો હોવાથી, મજકૂર પ્રવાદી પુરિયા અંદર એકઠો જમાવ થઈ રહે છે; પણ દિવસના દરદી ચાતુ પિસાળ કરનો રહે છે, જેથી પિસાળના રોગ સાથે નળીમાં જમાવ થાયેલા પ્રવાદી ધોવાઈને બાહાર નિકળી જતો હોવાને લીધે, દરદી એવુજ માની લિયે છે, કે દિવસના કરતાં રાતના તેને વધારે રસી વહે છે. વળી આ વાતથી દરદીએ ખ્યાનમાં રાખવી જરૂરની છે, કે આખા દિવસમાં ચની દિશ્વયાત્રમાં અને મેદનતને લીધે, એ પિગાકારી રાત્રે વધારે દેરાંન કહે છે.

પ્રમેદની બિમારીમાંથી જાણુ પડનાં દરદો.

દરદના નવ ચિત્રો.

મિત્ર, આ બિમારી માટે જો એક આપું પુસ્તક લખાય, તોખી એ બાબદ અધૂરીજ રહી જાય. આરાય, એ પિગાકારી સાદી નજરના આદમીઓને જોટલી નજીવી લાગે છે, તેટલીજ તે ભયંકર અને હાનીકારક હોય છે. એટલાં માટે એ વિશે વધુ લખાણ કરવા કરનાં જરૂર જોગ ખુલાસો કરી, વધુ વિગતો 'નર-સુખ-સાગર' માટે અલાદેદી રાખવી ઠીક થઈ પડશે.

એમ સમજવું નહિ, કે ગોનોરિયાને લીધે પુરિયામાંથી નિકળતી રમી કાંઈક ધમાલે કાપાથી બધ પડી, એટલે દરદ સાણું ચર્ચ ગયું. રસીનું બંધ પડતું ઢાઈ બુદાજ કરણે દર્મે, પણ દરદના ચોથી જતુ તો મુત્ર માર્ગની દેવાત્ર અંદર જડ માલી થઈ રહી રહે છે. માટે તે વિશે ઢાઈ કુછજ તલિયનું મન લીધા પછીજ દરદીએ પોતાની આરોગ્યતાની, પોતાની પરજોનગની, અને મેવટે પોતાની અપિસની આપાદની સલામતી સમજવી. બસ એટલા આદા સખુનોર્મ દરદીએ સર્વ સમજી લેવું:

ધારા ૩ એકાદ દરદોને મજબૂત બિમારી કાળીસ પ્રકારની લાગુ પડી છે. ઘણી સારવાર છતાં, અને ઘણાક મઝાએ છતાં પિડાકારી દરદોને પિછોછોડી નથી, અને સેવટ બિમારી 'ગુનો પ્રમેદ' બને છે. તબિબો અને 'ફૂનિક-ગોનોરિયા' માને 'ગ્રીટ' કહે છે. આવી રીતે લાગુ પડેલી બિમારીમાંથી ઘણીક વાર દરદોને નિચે જણાવેલાં દરદો માટેયુ એકાદ લાગુ પડવાનો ઠાંધક સંભવ રહેછ.

૧—ગોળીને સોજાની બિમારી, લાગુ પડે છે. તબિબો અને 'ઓરકાઇટિસ' (Oorchitis) કહે છે.

૨—પિસાબના ટુકડાને સોજાને લાગુ પડે છે. અને 'સિસ્ટાઇટિસ' (Cystitis) કહે છે.

૩—બદ માને કાતરા આગળની ગાંઠનું સુથ આવવું. અને સાધારણ રીતે 'બુબો' (Bubo) કહે છે.

૪—પિસાબના મુખ ઉપરની આંમડી લાંબી અને તંગ હોવાને લીધે, તેમા લાગુ પડતી ચેપની અસર એવી હાલતને 'ફાઇમોસિસ' (Phymosis) કહે છે; અને એ આમડીને લાગુ પડતા સોજાને બેલેનાઇટિસ કહે છે.

૫—ગોનોરિયલ-રેકમેટિઝમ' (Gonorrhoeal rheumatism) જેને માટે આગળ ધસારો કીધો છે.

૬—પિસાબનું અટકી પડવું. 'રિટેન્શન-ઓફ-યુરીન' (Retention of urino) કહે છે.

૭—આંખને સીધી યા અડકતરી રીતે ચેપવાલી રસી લાગ્યાથી, આંખમાં સખત પ્રકારનો સોજો આવે છે. અને 'ઓફથેલ્મીયા' (Ophthalmia) કહે છે.

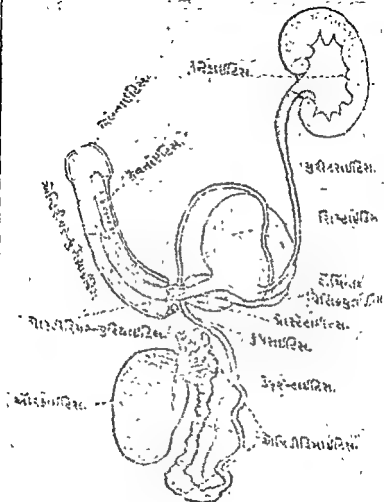

ધારો કે એકાદ દરદીને મજકુર બિમારી કાતીલ પડી છે. ધણી સારવાર છતાં, અને ઘણાક ઇલાજો છતાં પિડા છોડતી નથી, અને એવટે બિમારી 'ગુનો પ્રમેહ' બને એને 'ક્રોનિક-ગેનોરિયા' યાને 'ગ્રીટ' કહે છે. આવી પડેલી બિમારીમાંથી ધણીક વાર દરદીને નિચે જણાવેલાં એકાદ લાગુ પડવાનો ટાંધક સંભવ રહે છે.

- ૧—ગેળીને ગેળની બિમારી લાગુ પડે છે. ...
'ઓરકાપ્રિસ' (Orchitis) કહે છે.

પ્રમેદના ચેપથી લાગુ પડતાં દરજ્જાના સ્થાન.

[illegible]

પત્ર ૩૨ મું.

ગોનોરિયા યાને પ્રમેહની બિમારીના
ઇલાજ અને સારવાર.

TREATMENT OF GONORRHOEA.

સુગ મિત્ર

ગોનોરિયાને લગતી બાબદની ઉપર ટપકથી નોંધ લીધા પછી,
હવે એ દરદના બિલાગે અને તેને સારવારને લગતી બિનાની નોંધ
આ પત્રમાં આપણુ લખ્યું.

પ્રમેહની નિગાંણીઓ.

દરદ બિલાગવાની રીત.

જ્યારે ગોનોરિયાની બિમારી લાગુ પડે છે, ત્યારે જો લાગેલો
એક સખત પ્રકારનો દોષ છે, તો દરદનું બેર, ઘણું કરી ખીજા
અઠવાડીયાંની સરખામી, યા તો તેની, અથવામાં ઘણુંજ સખત
રૂપ ધારણ કરે છે.

એવની અસર પ્રગટ થવાંની પેદાશી નિસાંણી તરીકે, મુત્ર-માર્ગમાં
વધ, યા તો કિંદ લાગવી સર થાય છે, અને પિસાબ ફગતી વખતે
સેદજ અગત બળે છે. એ પછી મુત્ર-માર્ગમાં એક લાગેલી વસ્તુ
ઉપર સોજો આવવા માટે છે.

૮—જ્યારે પ્રમેદની બિમારી અતી મુંની થાય છે, ત્યારે તેને 'ગ્લીટ' (Gleet) કહે છે.

૯—પિસાબની તળી અંદરથી અમુક જગે મંડાઈ સડોચાઈ સાડી થઈ લંગ જાય છે. એને 'સ્ટ્રિક્ચર' (Stricture) કહે છે.

૧૦—ધાતુજ ખરાબ પ્રકારની બિમારીમા ચેપ મુરદા. (Kidney) મુધી ફેલાઈ જાય છે. અને તેમાંથી અનેક નવી જાતની બિમારી કાઢી પડે છે.

મિત્ર, મૌનોરિયાની બિમારી માટે આ ઉપર ટપકોનો દવા સારા સમજને અનુસરતો અનરે રખા કીધા છે. હું 'ધાર' છું કે મિત્ર નળિયો જનોને માટે એ પુરતો છે હવે એ દરદની સારવાર અને તેના દવાજની બાબત આપણુ હાથ ધરીશું

હાલ કુવાગીર.

D. H. P.

પત્ર ૩૨ મું.

ગોનોરિયા થાને પ્રમેદની જિભારીના
ઉસાજ અને સારવાર.

TREATMENT OF GONORRHOEA.

સુઝા મિત્ર

ગોનોરિયાને લગતી ગોનોરિયાની ઉપર દર્પકથી નોંધ લીધા પછી,
હવે એ દરદના ઉસાજો અને તેને સારવારને લગતી જિનાની નોંધ
આ પત્રમાં આપણુ લખ્યુ.

એ માને જ્યારે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે જોઈ શકે છે, ત્યારે 'યુદ્ધિમા' માને પિસાગની આખી નળીમાં-આગવથી છેક પાછત મુખી-મેત્રને સારી છે. આ કારણે દરદીને ધાતુજ દુઃખ થાય છે. તે પત્ર ઉપર પત્ર સ્વચ્છ થઈ શકતો નથી, તેમજ મેદવથી ઉડી પણ શકતો નથી. ઉડતાં તેમજ બેસતાં દરદીને દુઃખ થતું હોવાથી બેસવા તેમજ ઉડવા મટે હંમેશા તેને પોતાના હાથોની મદદ લેવી પડે છે. [૨] તેના કાતમ માહેલી ગાંઠો (ઈન્જ્વાઈનલ-ગ્રાન્ડ-ગ્રાન્ડ) માં દુખારો થવા મટે છે. એ બાજે વખત તે સુદ પછી આવે છે એ ગાંઠોને મેદવ 'હાંપ' દરદ થાય છે. આ સળળે તેને મિજાને પડી રેલવું પડે છે. કેમકે તેમજ કાંઈથી દિલચાલ, ઉડવું-બેસવું, કે કરવું-હરવું બની શકતું નથી.

જેમ હંમેશાં બને છે, તેમ સોજન (ઈન્જ્વેલેમેશન) ને સીધે દરદીને [૩] તાપ આવે છે. અને કામ વખત તેને હાંડી પખ સામે છે; [૪] એકે દિલ્લો પડી જાય છે, દરદી અતિશય ચિન્તાતુર રેલ છે; [૫] બપ બાગી જાય છે; અને [૬] કોડો કબજીઆત બને છે. [૭] દિવસ કરતા દરદીની રાત વધુજ દસાડીબરી. તેમજ તાસવિસ અને બેચેની જાય છે. [૮] આ સપથી દસાડી વચ્ચે જાણવા જોગ જે નાં ચિન્હ મગદી નિકલે છે. તે એ કે રાતને સમે દરદીનો દવસ મહોત ઉરકેરાઈ રેલ છે. દરદીની એ લામણી કામ વખતે એકથી બધી દદ બાદાર એકથી મોટી માલમ પડે છે, કે તેને સતોખવા ખાત દરદીને ધણીક વાર અકદરતી કરતો ભેલો પડે છે. આ લેલ્લી ૮ મે નંબરવાળી નિશાળીના બાજમાં એક નામાંકિત રોપક નિમજા શબ્દો સળે છે —

"It is well for men to lay this point to heart, since the most dangerous class of poisoned and venomous men are going about unrestrained by law, with uncontrollable passions."

† Manual Treatise By Foster Smith M.D.C.M.

[૬] પિતાના વચનને મુજબથી જની જાણ નથી [૭] તેની થતી અજ્ઞાતાય પાત્રી જેવના, [૮] પોતીદર જ્ઞાનની ખાતરી નહિતમે મોટે કાળુ આર ક્યાયજુદ અને ન. અને તે પાત્રાની બાંધ મુજબ માંસી દોરીને મધ્ય આદ્ય અંગ ૧૭ છે [૧૭] કોઈક વખત મનન પ્રકારનો વિમારીમાં પૂરતનું પાત્રીદર વચન કશાકો કાંઈ મુશ્કેલી બની નેદ છે, તે વિમારીને નામિયો 'કોરી' (Chorist)ને નામે ક્યાયમ છે.

[૧૬] એવજ તોલામ ઉપર મરડેલા પીળા રંગનો, અને બાળ વખત લોહાના રંગના રંગના રંગસ માયની રંગીયાં પ્રવાહી, પ્રમેદની 'અંકુર' રૂપની વિમારીના ખીજાં અકાશીયામાં દેખાય છે. વિમારી જ્યારે અમીયાર નંબરવાલી હાલતનું રૂપ પકડે છે, ત્યારે પ્રવાહીમાં લોહીનો અંશ માત્રમ પડે છે, પણ કામ વખત મોજે મો અતી સખત પ્રકારનો હોય છે, તે ત્યારેથી લોહીનો અંશ દેખાય છે.

અસખતાં આ વિના ધ્યાનમાં રાખવી, કે ઉપર લખેલી સખતી નિશાંખીઓ દરેક પ્રમેદનો દરદીમાં માત્રમ પડતી નથી, અને દરેક દરદી એ વિમારીથી કાંઈ એટલી બધી હેરાંનમતી બોગવતો નથી. ઉપર લખેલી નિશાંખીઓ એકાદ સખત પ્રકારના ચેપમાં, સખત પ્રકારના સોજાને લીધે લાગુ પડતી દેવવાય છે, અને તેવે સમેથી કામમાં એક યા એ નિશાંખીઓ પ્રમટે છે, તે કામમાં લુદીજ નિશાંખીઓ નજરે પડે છે.

કામ દરદીમાં પિસાજ થતી વખતે સખત જલન થાય છે, તે કામમાં નરમ પ્રકારની, દરદીથી સદન થઈ શકે એવી જલન, પિસાજ થતી વખતે થાય છે. કામમાં પોશીદા બદન મુસ્તાફીમ અને છે, ત્યારે સખત પિસાકારી નથી થતી, પણ સેદજ વેદના થાય છે. પણ એ ઉપરથી એમ સમજવું લુલબરેલું મણુસો, કે એ પિસાકારી મોટે

માટે નવાના પ્રકારનીજ સાથુ ગરો કમર ફાળવી વખતે એ દ
મખન રૂપ ધારણ કરે, એ બનવા જંગ છે, અને તેનો મુખ્ય એવો
એવની ઝેરી ખાસિયત ઉપર, અને દુઢીની દેદ હુપર દેદ છે.

ગોનોરિયાનો એવ લાખા પડી, ગરબાનમા લગભગ ત્રણથી વ
દિવસ સુધી દરદીને દરદની કાંઈથી એવી નિશાળી જાણાતી નથી, કે તે
તેને એ ખિમારી સાથુ પડી છે. એવો મેદજગી હવાસ આવે.
મુદત બાદ દરદીને આગત જાણાવા પ્રમાણે પેદજી નિહા
જાણાએ છે. દરદની પેદજી નિશાળી જાણાવા પડી, રહેતો
દરદતું જોર વધતું જાય છે, અને તોર કે ચોટ અડવાડીએ
સખત પ્રકારતું રૂપ ધારણ કરે છે પણ સરખાતમાજ અગર
દરદીની પડીત સાગવાર અને દંડાને થાયે, અને દુઢી જે ખાં
અને આસાએસ જોઈએ તેવી રીતે પાંત નો તોર કે ચોટ અડવાડીએ
દરદ સખત રૂપ ધારણ કરતું અટકે છે

દરદ જ્યારે સાળું થવા માટે છે. ત્યારે ગોનો પ્રવાહ એવો
ગળા જાય છે, અને ત્યારે તે રમી આગતમા પેદજી થડ હોતી નથી.
પણ તે પાતલી થતી જાય છે, તેમજ તેના રૂપ વધુ ગદગાતો જાય છે,
અને અતિ જો બરોબર મધાજ કીધા દેવ. તો દોઢી જે માસની
મહતમાં, દરદી સાંજે થાય છે, પણ એવો જનાર જાવજાત અને છે

ગિય, જાળંગ સરીરની રચના વિશે ખુલાસો કરતી વખતે મેં
જાણાવ્યું છે, કે પિસાજની નળીની રચનાને આગત અને પાડતો
કેમ જે જાગમાં પેદજી નાખી છે દરદના ચિન્હો જે આગત વર્ણ
જાં છે, તે ખાંત રાખતું કે, પ્રમેદનો એવ જ્યારે પિસાજની નળીના
આગત જાગમાં કાઓ દોષ છે, ત્યાર માગમ પડે છે. પણ જ્યારે
દરદ જોર કરે છે, અને લાગુ પડે તો નોખે પિસાજની નળીના પાડવા
લાગ તરફ દેવામાં માટે છે, ત્યારે દરદ થવુંજ સખત રૂપ ધારણ કરે છે.

ગીતનું દર ગા રાખ્યાથી. યા તેની દરકાર ગ્રીષ્મા કમ
સા રાખ્યાથી એક ના પરીખામ જે આરે છે, તેને તોડે.

• રિદ્ધકચર • વાત્સલ્યદાક

કહે છે. આ રિદ્ધકચર વિશે આગળ ખુલાસો કર્યો છે. એ રિદ્ધક
કેસ વાર એટલી તદ સુધી ગંભીર રૂપમાં મંડાય છે, કે તેથી પતે
વખત આખા પુરિયા મંડાઈ સંક્રામણ કળપ છે, અને કાલ વા
નાદના પ્રમાણમાં સંક્રામણ છે. જેથી પિસાળ થતી બિશ્વલ ગતી
જાય છે, યા તો પિસાળ મુક્તિથી થાય છે, યા દરદી પિસાળ ખવ
ખંચાઈ કરે છે. આથી કિસમની કરિયાદનો ફિલાજ ઘેર રૂગે રૂ
નથી, પણ એકાદ ફેરાળ સરન્નન તે યજ્ઞોજ્ઞ સેદ્ધતથી કરી શકે

ગાનેશિયા યાને પ્રમેદના દરદીની સારવાર
કેવી રીતે થવી જોઈએ.

આ નાદના પુસ્તકમાં જગ્યાની તંબાસને કારણે આ વિષ
ક્રમાં સખી તેનું લંબાણ વર્ણન હવે પડી. ગરમીના ખીન ગણિ
દરદીની વિગતો સાથ, 'નર-સુખસાગર' મધે મગદ કરવા તદ્વાર
કર્યા છે. તોપણ આ પત્રમાં એવાં દરદીની સારવાર માટે નિયત
સુચના પુરેલી થાર છું.

હવા ફેરવા પ્રજાને સર કરવા આગમચ, પેદાશ દરદીની
સામાન્ય નબિલને સુધારવાની દરેક તત્ત્વચિત્ર કરવી. ત્યાર પછી
દરદીના પાશીમાં ખદન અંદર માત્ર પડેલા સોળે (દાન્યમેશન)
નરમ પાડવાના ઉપાય લાયક થરવા.

પ્રમેદના દરદીએ ખોરાક કેવો ખાવો?

આ દરદી
દુકાનીને રૂંદ
કરી. તો પી

એવા દરદીએને તંબાડ
તેઓએ

મીટનું નર માનુ રાખ્યાથી, યા
શા મનાખ્યાથી. એક ના પરીણામ ને

‘રિદ્ધિચર’ જગત

કહે છે. આ રિદ્ધિચર નિશે આગત ખુલા
કાઈ વાર એટલી બધી સુખી ગંભીર રૂપમ
વખત આખા મુગિયા મંદાઈ સંકાયાઈ
નાદના પ્રમાણમા સંકાયાયે છે, જેથી પિત
ભામે છે, યા તો પિસાચ મુરદેલીયા માયે છે
ખાયાઈ કહે છે. આવી કિસમની રિવાજ
નથી, પણ એકાદ કુશળ સરજનન તે મદ

ગોનોરિયા યાને પ્રમેદના હ

કેવી રીતે થવી જો

આ નાદના પુસ્તકમા જગ્યાની તં
કુંકમાં લખી તેનું લંગાણુ વર્ણન દવે પર
દરદોની વિગતો સાગ, ‘નર-સુખસાગર’
કરવા છે. તોપણ આ પત્રમાં એવાં દરદો-
સૂચના પુરેલી થાડ હું.

દવા નરના ઇલાજો સર કરવા આ
સામાન્ય નિયમને સુધારવાની દરેક તમા
દરદોના પોલીસા બદલ અંદરે આગુ પડ
નરમ પાડવાના ઉપાય દાય કરવા.

પ્રમેદના દરદીએ ખોરાક

આ દરદ નેદનું માર કરવા માટે,
‘દરદાની જો ટે પડી દોય. તો તે સર્વથી પેત
કરવી. દર પીવાની જો ટે પડી દોય. તે તે

ગોનોરિયા અને ઝીડના દરદીઓની ખાસ સારૂતેલી માટે એ પત્ર ખતમ કરવા આગમ્ય લખવું પડે છે, કે તેઓએ કેવીયો દરદી માટે બળદ કે ધરમનું ઇલાજે અગમ્યવારે કરવા નહીં, કે તેવી દવાઓથી આગમ્ય ગળાત્યા પ્રમાણે પરીખામ થયા પછી સાનકારક આવે છે. તોપણ એવા ઇલાજે, જેવા કે પીસતી દવાઓ, પિચકારી-લોશનો, અને એવાજ બીજા ઇલાજોની જોડે વેદક-શાસ્ત્રમાં સંદેશી કभी નથી, પણ તેવા ઇલાજે ક્યારે કરવા, કેમ કરવા, કેમ કરવા દરદીને કેવી દવા આપવી, વિગેરે બુદ્ધિ બુદ્ધિ ઇલાજે કરવાનું કામ, એક કુશળ નિમિત્તનાજ લાયમાં મુકવું, કે જેથી દરદીની દેહ અને જાનની સલામતી વાળવી રીતે અલવાઈ શકે.

ગોનોરિયાની બિમારીના ઇલાજે.

તોપણ વેદકાનુસાર થોડાક ઇલાજે, દરદી દર્મિયાન, દરદીની માદનમાં ઉમેરો કરે, એવી મનસૂબથી અનરે રહેવું કેરેલા કોઈક જનર નથી.

ઇલાજ:-જે સારૂપાનમાંજ ગોનોરિયાના સર્ગથી પેદાશ નબળા દર્મિયાન પાણી જેવા સ્વેદા પ્રવાદી દરદીને નજરે-પડે; મા તે સ્વેદ પ્રાપ્ત પડી વગરે દિવસે જે મુરિયામાં વપ થા. તે સ્વામતી માન્ય કરે, તે ગુરુતર તેજ થડીએ દરદીને એવને આગમ્ય વર્ધને અદ્યતન લોકના લોશનોમાં દરદીએ પિચકારી વડે કપવાય કરે, કે તેવી રીતે લાજ દરદીને થવાને સ્વેદન કેદવાય.

ઝીટ, માટે હમજાજ મશિનો કાપે છે. ઝીટમાં મળીક વાર એવનો પ્રવાહ વજાજ સેદજ હોય છે, અને તે ઝીટની એક નિશાળી ગાળાય છે પણ કોઇ વાર તેથી દરદીને બેચેની લાગે છે, અને કોઈ કાઈ વાર પિસાય કરતી વખતે સેદજ અમન પણ બળે છે, યા વધ કે ક્રિક જેવી સાગળી થાય છે. કોઈ વખત મવાદ સેદજ વધારે હોય છે, અને તે એટલા અને એવાં પ્રમાણમાં હોય છે, કે કપડાં ઉપર નેચી ડાઘ પડે છે. આ વાત નકકી થઈ છે, કે એવા દરદીઓ, સંસારમાં નન્દગેસ્ત સ્ત્રીઓમાં એનારિયાનો એવ ફેલાવવાગ થઈ પડે છે.

જુના પ્રમેદવાલા દરદીઓએ કેવી રીતે વર્તવું જોઈએ.

એવા દરદીઓએ ધ્યાન રાખવું, કે તેઓએ આગળ જાણીએથી સરવે સારવાર અખત્યાર કરવા ઉપરાત, મસાજેદાર પકવાન કદીખી પેટ ભરી ખાવા નહીં હાથ કે કેરી પીણાં પીવા નહિ કામવામના મિનકુલ કરવી નહીં સખત પ્રકારની મેદનન કે કસરત કરવી નહીં નેમજ સરદી કે ગરમીમાં જાડું કરવું-હરવું નહીં, કેમકે તેથી એથી પ્રવાહની પેદાશમાં મોટો વધારો થવાનો સંભવ રહે છે, અને જુનો પ્રમેદ, જે દરદી એમ સમજતો હતો, કે તે દવે સામે થઈ ગયો છે, ન પાછો જળારા જેવો ઉભરી નિકળે છે, અને પાછો તે એકપુટ-ગાનો નિવાના કપમાં કોઈક વાર અદલાત મળે છે એવા સંસ્થિત જમે અજાન દરદી ઓળખ માની લીએ છે, કે તેને ફરીથી ખીંચવાન ના ગોનારિયાનું દરદ લાગુ પડ્યું છે.

જુના પ્રમેદવાલા દરદીઓની સારવાર.

ઝીટના દરદીઓની સવલી માનવાર આગળ જાણવાના પ્રમાણેજ થવી જોઈએ છે. આદારના કવાજ નર્મકે 'સિન્ક ખાથના' દવાજ માવુ કરવા સુઆતમાં 'મિન્ક ખાથ' ટુકાં પાણી વડે કરવું. અને રક્ત-રક્ત દવા પાણી વડે કરવા માંડવું, અને તેથી દરદ સાજું થવાના અનેક સંભવ રહે છે.

આ લોશનનો દર ચાર કલાકે ચાલુ ઉપયોગ કરતા રેલુ
ને લોશનનો ઉપયોગ ક્રીપાથી પુરિયામાં વેદના થાય, યા ને લેવી
જેવો પ્રવાહી નગરે પડે, તો એ લોશનનો ઉપયોગ બિદુલ
કરવો. લોશનનો ઉપયોગ હંમેશા કાચની પિચકારી વડે કરવો.
ધ્યાનમાં રાખવું

કાષ્ઠી લોશનનો ઉપયોગ કરવા આમમય, દરદીએ પિસામ ક્રી
લેવી નેમ્મએ દરદીએ કાઠો કમગ્દ કદીથી રાખવો નહી. અપારનવર
દરદીએ કમગ્દઆન દુર કરવા ધરગદુ જુઝાખનો, યા એરીમ
કાષ્ઠ પીછ કમગ્દઆન નોડનારી દવાનો ઉપયોગ કરતા રેલુ. કુદ-કુદ
યા દુનિયા-ડી-ખનોસ, વિગેરે જુઝાખની દવાઓનો યા તો જુપાખનો
ગોળીઓનો ઉપયોગ કરતા રેલુ.

દરદીએ બિઝાનામા પડી રેલુ, અને ને વેદના થતી હોય તો
પોશીદા બદનને નિયમ લોશનથી મજમજનાં મિજવેલા કુકા
વડે લપેટી રાખવું

પોશીદા બદન માટે લોશન.

૪

એસિટેટ-ઓફ-મેક. ગ્રામ. ૪

રેક્ટીફાઈડ-સ્પીરિટ-ઓફ-વાઈન. ઓસ. ૧

ગાળેયું મેલુ પાણી. ઓસ. ૧૨

એનથીને લોશન બનાવવું.

એ લોશનનો આમય જગ્યાએ પ્રમાણે દરદીએ ઉપયોગ
કરતા રેલુ.

દરદીને ને જુપાર જેવું નદિ લાગતું હોય, યા તો જુપાર
નવની હોય, તો જુપાર બિદુલ નિકલી ગયાં પાટી, પાક ડેરીસની
નમ્મી દવાઓ માટેની એકાદનો ચાલુ ઉપયોગ કરવો.
૩૩૪

ગોનોરિયા યાને પ્રમેદના ઇલાજ."]

[પુરુષ-શાસ્ત્ર]

એ સંઘર્ષી દવાઓ જગજહેર છે, પણ એ ઉપરાંત જે નવા ઇલાજો પશ્ચીમ તરફના વૈદક વિદ્વાનોએ શોધેલા છે, અને તેમાં જે નવી નવી દવાઓ પ્રસીધ થઈ છે, તે ખચીત જાણવાનો જ અને જાહેર કરવા જોગ છે, જે ઉપર હવે પછી નર સુખસાગરમાં પ્રગટ થશે

લાઠ દુવાગીર

૭. મ. ૭.

પુસ્તક અસમાપ્ત.

(વધુ માટે જુઓ નર-સુખ-સાગર.)

❧ તા ૦ કંઠઃ—ગરમીના ગલીચ દરદો માટે જે ખાસ સરકારી કમીશન હિન્દુસ્થાનમાં બેઠું હતું, તે સમે તે કમીશન સનમુખ ગરમીના દરદો માટે અનેક જાણવા જોગ દર્શાવ્યો થયા હતા, તે અતરે પ્રગટ કરવાની તક દલગીરી સાથે જગ્યાની કોટકને લીધે પડતી મુકવી પડી છે. ગરમીના બીજા દરદો, તેમજ તેના દર્શાવે અને સારવારની રીત વિગેરે બીજા બાબદો, હવે પછીના પુસ્તકમાં રજૂ કરવા માટે તકયાર કરી છે.

૭. મ. ૭.

નરમ પડે છે. એના ઉપયોગ કેમ કરવો, ને એ દવાની યીસી-ઉપર જાણવેલા હોય છે.

પીવામાં ખારલીનું પાણી, સોડા, સિયિયા, વાં પોટાશ વાટર લેવો. દારૂ બંધ કરવો. તંબાકુ રૂકવો મુઠ્ઠી દેવો ખોરાક દલકો લેવો. કાશી અને આદે વિગેરે પીણું બંધ કરવાં. અને દરદીએ બિછાંનામાંજ પડી પોતાના પોશીદાબદનને જેમ અને તેમ હેડલથી રોકા આપી, આસાએશ લેવી.

મિત્ર, ગોનોરિયાની બિમારી મારેજ આ ધરમદુ ધરાવે સુચવ્યા છે. એવા દરદીની સારવાર મારે જે મુશ્કેલી કરી છે, તે ઉપર ખાસ ધ્યાન ખેંચવાની જરૂર છે આ વિષય અનરે કેવળ અધુરોગ રહ્યો છે. કેમકે એ વિશે દરૂ પાણું જણાવવા જેમ સાહિત્ય, અને તરી નથી જાનતા હતાજે વેદકશાસ્ત્રની ઉપસામા છેલ્લી સીધાને આધારે જે પશ્ચાત્તરમ પ્રગટ થયા છે તે દુ દર્દે પછી પ્રગટ કરવા પારેલાં તમા પુસ્તકમાં રજુ કરવા તબયાર કરે છું.

ગોનોરિયાની બિમારીમાં વપરાતી દવાના લેણાનો.

૧. અમીડ ખોરીક	૮ ક્રી-ક-કોરાપડ.
૨. નાઇટ્રેટ-આર્-સિલ્વર.	૯ મર્કુરોસ. (પાઈ ડેવીસ).
૩. કોરોસ-દાર્ફાઈટ.	૧૦ આઈડીઓરાઈડ-આર્-મર્ક
૪. ક્રી-ક-સાઈટ.	પુરી. (પાઈ ડેવીસ).
૫. પોટાશ પરમેંગનેટ.	૧૧ પોટાસિયમ પરમેંગનેટ
૬. પ્લમ્બાગ એસિટ્ટેટ.	૧૨. નાગોંપ વિમેંઝ બીના
૭. ડિવનીન સલ્ફ.	અનેક.

આ સમગ્ર જાણીની કુવાઈઓ, ગોનોરિયાની બિમારીમાં નિયતગી મારવાના લેણાં જાનાવવા મારે વપરાય છે. પરંતુ તે દવા જે કેવા મંજીને વાપરવાં. કેવાં અને કેટલા પ્રમાણમાં અને કેટલાં તીમાં એ દવાને મેલવવી. તે વિમેંઝ ખુલાસે. દરે પછી કરવા પારે છે

MASCULINOLOGY. OR THE MYSTERIES OF MAN.

પુરુષ-શાસ્ત્ર.

આ પુસ્તકમા સમાયલી અસંખ્ય બાબદો
માહેલી મુખ્ય બાબદોનું
સાંકળીકું.

ફ્રન્ટિસપિસ—(ચિત્ર) સંસારમાં સ્વર્ગ.

પાન.

પત્ર ૧ છું—ઓ મદ!

“ નર અને નારી વચ્ચે સંવાદ. ... ૧

“ જન્મ લીધેસો ફેક્ટ ક્યારે જાય છે. ... ૨

“ મરદને ઓરતની કેટલી જરૂર છે? ... ૪

પત્ર ૨ છું—અધકારમાં આદમી! મુર્તિપુજક જમાનો.

“ એક ભયંકર મરજ! ... ૭

“ આદમી જાતના જનન અરથથી દુનિયામાં

ફેવી રીને દિનપસ્ટીમાં આવી પડ્યાં ... ૬

“ આદમીએ સરીર દાંકવા માટે પ્રથમ કપડાં

પહેરવાં કેમ શરૂ કર્યાં? ... ૧૦

પત્ર ૩ છું—આદમીનો દાડકાનો માગો! (ચિત્ર સાથે.)

HUMAN SKELETON.

“ સરીર માંદેલાં દાડકાંની ગણતરી. ... ૧૨

“ સ્ત્રી-પુરુષના દાડકાંમાં ફરકને રાખેલા બેદ વિગે. ૧૩

“ (સ્ત્રી) દાડકાંની એકગણતરી. ... ૧૬

પત્ર ૪ થું—માનસનું માસ મંદીર. (ચિત્રો સાથે.)	૧૮
(ચિત્ર) શરીર રચના-પાછલા ભાગો.	૨૦
મરુત્સના પરાક્રમ.	૨૧
જગનમાં મરુત્સ વિનાનું આદની !	૨૨
(ચિત્ર) ધૃતિ-મનજનો ધણી.	૨૨
મરુ અને આરતના બેંગલ.	૨૩
સીની જાંઘ સાથે મરુના બેંગલનો મુકાબલો.	૨૪
(ચિત્ર) સ્ત્રી અને પુરુષની ખુબસુરતી શરીરનાં	
ક્યા ક્યા ભાગોથી રિપે છે ?	૨૫
સ્ત્રી અને પુરુષના વજન વધવાની મુદત.	૨૬
પત્ર ૫ થું—મરુની જીંદગીના છ તબક્કા.	
The Young Old Persons.	૨૮
સ્વપ્નના ધડપણની નિરાશીઓ.	૩૨
ધડપણમાં લાગુ પડતી પિયારીઓ-નેના ઈલાજો.	૩૩
ધડપણમાં ઘાંતની પીડા-ઘાંતનું પડકું.	૩૪
કાંત વમરના માણુઓએ કેમ યોરાર ખાવો ?	૩૪
જીંદગીને એ બોલ.	૩૪
ધડપણમાં રુનીરનું ચમિલિત રત્ન.	૩૫
કિંમત રાધિ-પરનો ફરાર.	૩૫
ધડપણમાં કબજામાં નો મરુ.	૩૬
ધડપણમાં ચર્ચા કેરેલાટ દરેકો.	૩૬
ધડપણમાં મન અને નમરની બચતની લાલચ.	૩૭
ધડપણમાં પિયારીઓનાં ફરારો.	૩૭
ધડપણમાં જાદુની જાદુની મુશ્કેલી.	૩૭

- પત્ર ૯ મું—જન્મ આમમય ગર્ભમાં બાળકને દરદો એવ
કેવી રીતે લાગે છે. ... ૫૧
- જન્મથી ચોરી કરવાની ખાસિયત કેમ લાગુ
પડે છે ? Kleptomania. ... ૫૨
- ગેરું કે કાળું બાળક પેદા કરવાનો એક ફેતલમંદ
અખતરો. ... ૫૩
- બાળક કેડું-જન્મશે તે જાણવાની રીત. ... ૫૪
- આયુરુ સાંખા કે કુંકા છે, તે જાણવાની રીત.
Tendencies To Diseases Hereditary. ... ૫૫
- આધે ઉતરતાં દરદોની એક લાંબી ટીપ. ... ૫૬
- આધે ઉતરતી ખાસિયતોની એક લાંબી ટીપ. ... ૫૭
- આધે ઉતરતી ખોડ-ખાપણોની એક લાંબી ટીપ. ... ૫૮
- બી-પુરુષોની જનન કન્દીઓની રચનામાં
ચિત્રીત ખોડ-ખાપણ. ... ૫૯
- પત્ર ૧૦ મું—આધે ઉતરતી અજાયબીઓના ચિત્રો.
ATAVISM. ... ૬૦
- Persistent Peculiarities in Families. ... ૬૧
- આધે ઉતરતી સારિરીક ખાંબીઓ... ... ૬૨
- કામોડીયાં ! ૬૩
- ગેરું મા-ખાપના કાળાં ફેરજ-દત્તી વારતા.
(ચિત્ર) બે ત્રણ અને ચાર સ્તનવાલાં સ્ત્રી-પુરુષો.
Supernumerary Mammary. ... ૬૪
- વધારાના સ્તન ક્યાં ક્યાં ઉગી નિકળે છે. ... ૬૫
- (ચિત્ર) નેડિયાં દાઢવાનું બાળક. ... ૬૬
- (ચિત્ર) નેડે ચાલતી. ફેરજની અર્જનયેજ કરામત. ... ૬૭
- (ચિત્ર) ફુનિયામાં જન્મેલી એક મદામારન બાળા. ... ૬૮
- (ચિત્ર) ફેરજ મુખી સંપત્તો જન્મ. ... ૬૯

પત્ર ૧૦ મું—એક હંતર રૂપીઆના વિમાની કાઢાણી ! ... ૮૭

,, સંસાર સુખનું સત્યાનાસ થવાના કારણ. ... ૮૯

પત્ર ૧૧ મું—જનાકારી યાને બદ્દેલી.

HISTORY OF PROSTITUTION.

,, જનાકારીની શરૂઆતની તવારીખના દુકડા. ... ૯૧

,, દુનિયામાં બદ્દેલીની શરૂઆતનો જમાનો. ... ૯૧

આફ્રીકામાં બદ્દેલીનો જમાનો.

એથન્સમાં બદ્દેલીનો જમાનો.

ગ્રીસ, જંપાન, રોમ વિગેરેમાં બદ્દેલીના

જમાના વિશે. ... ૯૧-૯૬

,, પોલીએમ, મોનોએમ, અને પોલીથેન્ડ્રા વિગેરે

જાનજાતના લગ્નો વિશે... ૯૨-૯૪

પત્ર ૧૨ મું—વેરવાપણું.

૯૭

,, બે પ્રકારની જનાકારી. ... ૯૭

,, જનાકારી, અને કાયેદો. ... ૯૭-૯૮

,, ઇન્ડીયન પીનક્ષ ડાહની ૪૯૭ મી કક્ષમાં ... ૯૮

,, જનાકારીની વ્યવસ્થામાં સપડાવવા મહાન

પ્રશ્નોની કાઢાણી. ... ૯૮-૯૯

,, પેરીસ મેદરમાં આજની બદ્દેલીનો ચિતાર.

પેરીસ મેદરની વેસ્તાઓની ઇંદગી ... ૯૯

પત્ર ૧૩ મું—વેરવાના વિરા!

AN ADDRESS TO MEN.

,, વેદક-શાસ્ત્રની નજરે તેની એક ગણી નવામ. ૧૦૪

,, અને જનાકારીની રીલિજ સામુ પડવાના

સામગ્રીક કારણો... ૧૦૪

,, હિરા શાસ્ત્રને લીધે સ્ત્રીવ્યવસ્થા અનિર્ધારિત અને છે. ૧૦૬

,, અને અન્યનીમાં દુષ્પ્રવાસ એક દરેક ... ૧૦૬-૧૦૭

- પત્ર ૯ મું—જન્મ આગમ્ય ગર્ભમા આગકને દરદનો એપ
ફેવી રીતે લાગે છે. ... ૭૧
- .. જન્મથી ચોરી કરવાની ખાસિયત કેમ લાગે
પડે છે ? Kleptomania. ... ૭૨
- .. મોડું કે કાચું આગક પેદા કરવાનો એક ફેલોમંદ
અખતરો. ... ૭૩
- .. આગક કેવું જન્મગે તે જાણવાની રીત. ... ૭૪
- .. આપુરા લાંબા કે ટુંકા છે, તે જાણવાની રીત.
Tendencioes To Diseases Hereditary. ... ૭૫
- .. એધે ઉતરતાં દરદોની એક લાંબી ટીપ. ... ૭૬
- .. એધે ઉતરતી ખાસિયતોની એક લાંબી ટીપ. ... ૭૭
- .. એધે ઉતરતી ખોડ-ખાપણોની એક લાંબી ટીપ. ... ૭૮
- .. સ્ત્રી-પુરુષોની જનન મંદ્રીઓની રચનામાં
વિચીત્ર મોડ-ખાપણ. ... ૭૯
- પત્ર ૧૦ મું—એધે ઉતરતી અભયશ્રીઓના ચિત્રો.
ATAVISM. ... ૮૦
- .. Persistent Peculiarities in Families. ... ૮૧
- .. એધે ઉતરતી શારિરીક ખોમીઓ... ... ૮૨
- .. ડામોડીયાં ! ... ૮૩
- .. મોરાં મા-ખાપના કાળ: ફરજ-દની વારતા. ... ૮૪
- .. (ચિત્ર) જે ત્રણ અને ચાર સ્તનવામાં સ્ત્રી-પુરુષો.
Supernumerary Mammary. ... ૮૫
- .. વધારાના સ્તન કયાં કયાં ઉગી નિકળે છે. ... ૮૬
- .. (ચિત્ર) જોડિયાં દાઢવાયું આગક. ... ૮૭
- .. (ચિત્ર) જોડ માછલી. કુદરતની અજાયબ કરામત. ... ૮૮
- .. (ચિત્ર) કુનિયામાં જન્મેથી એક મદામારત બધા. ... ૮૯
- .. (ચિત્ર) દળાશ મુખી લાંબો જન્મ. ... ૯૦

પત્ર ૧૫ મું—હિજડા અને હિજડાપણું. ૧૨૩.

HERMAPHRODITISM.

હિજડાં એટલે શું ? ... ૧૨૪

હિજડાઓનાં શરીરની રચના કેવી હોય છે... ૧૨૪

ખાળકે છોકરો હોવા છતાં તે છોકરી,
કેમ હોય છે ! ... ૧૨૪-૧૨૫

ખાળકે છોકરી હોવા છતાં, તે છોકરો,
કેમ હોય છે ! ... ૧૨૫

અરુ અને ખોટું હિજડાપણું. ... ૧૨૫

મેં જાતના હિજડાઓ. ... ૧૨૬

૧, Manly Women.

૨, Womanly Men.

ખરા હિજડાઓની શરીર રચના કેવી હોય છે ? ૧૨૬

માસિક માંદગી બોગવનો મરદ ! ... ૧૨૭

તબિબી દ્રશ્ય નોંધાયેલા એક 'કેસ.'

ખોટા હિજડાઓની શરીર રચના કેવી હોય છે. ૧૨૭

મરદાના અંતો એક વિચિત્ર 'કેસ' ... ૧૨૮

નરિ નર કે નરિ નારી જેવાં આદર્શો. ... ૧૨૯

પત્ર ૧૬ મું—માનસિક શાસ્ત્ર-મોહિનીના નંદિમા. ... ૧૩૧.

PSYCHOLOGY OF SEXUAL LIFE

નદામી જવું, ૫૧ નિકળી-જવું ! Elopement. ૧૩૫

મળી ને મંત્ર. Double-Murder. ... ૧૩૫

ફૂંડેલી ખાતર તેની ખાતરવનો. ... ૧૩૬-૧૩૭

મંદોની મરદી, અને નાનગી. ... ૧૩૭-૧૩૮

મંદોની મરદીની પિછાનવાની નીત. ... ૧૩૮

મંદોની મરદીનાં મરદ મંદોની પિછાનવાની. ... ૧૩૯

મંદોની મરદીનાં મરદ મંદોની પિછાનવાની. ... ૧૪૦

પત્ર ૧૬ મું—કેળવાયત્રી સ્ત્રીઓની ખાસિયત. ..	૧૪૧
.. મરદો ધોરતના પ્રત્યાંમ સા કરણે બને છે? ૧૪૧-૧૪૨	
Honpeaked Husband. ...	૧૪૨
.. નિમકદગાંમ પરણેતરોનું કાપેદાના હાથમાંથી	
છટકી જડુ. ...	૧૪૪
.. કુંવારી સ્ત્રીઓ અને કુંવારા પુરુષો...	૧૪૬
પત્ર ૧૭ મું—મોદિનીના ચેટક! ...	૧૪૬
FETICHISM.	
.. મરદોને લાગુ પડતાં મોદિનીના અજબ જેવાં	
ચેટકો! ...	૧૪૭
.. સ્ત્રીને માટે જુદી જુદી પ્રજાને લાગતાં	
જુદાં જુદાં ચેટકો! ...	૧૪૮
.. સ્ત્રીના ખાસની મરદોને લાગતી મોદિની. ...	૧૪૯
.. સ્ત્રીના હાથ અને પગની મરદોને લાગતી મોદિની. ...	૧૫૦
.. સ્ત્રીના સરીરના જુદા જુદા ભાગોની મરદોને	
લાગતી મોદિની. ...	૧૫૧
.. (ચિત્ર) અસાધારણ મોદાં નિટંબવાડી સ્ત્રીજાતની	
પ્રજા. Steatopygia. ...	૧૫૧
.. સ્ત્રીના ખાસગાંત્રી મરદોને લાગતી મોદિનીના	
ચેટકો. Retifism. ...	૧૫૨
.. સ્ત્રીના ખાસગાંત્રાં પુંજરીઓ.	
Foot-wooders, ...	૧૫૨-૧૫૩
.. સ્ત્રીના રમાગતી મરદોને લાગતી મોદિની	૧૫૪
.. સ્ત્રીની આંખોની મરદોને લાગતી મોદિની	૧૫૪
(આકર્ષિત આંખો બનાવવાની રીત)	
.. સ્ત્રીના સરીરમાંથી	
મુગધની	
.. સ્ત્રીના કપડાંની	

પત્ર ૧૭ મું—શીના અવાજની મરદાને લાગતી મોદિની. ૧૫૬

શીખતને લાગુ પડતી કેટલીક મોદિની

ચેટકા. ... ૧૫૬-૧૫૭

પત્ર ૧૮ મું—કાંમ-ગુણ-દર્શન.

PHYSIOLOGICAL FACTS

કાંમ-જવાબા સરીરમા અવ્યક્ત પ્રગટવાના કારણે. ૧૫૮

કવચ ઉગ્રદેશનારાં સાંકળીક સ્થાને.

Erogenic zone ... ૧૬૭

મુંબત પ્રયોગ. કામ ... ૧૬૦-૧૬૧

શીની જાંઘિમાં અવગત વાગી મેમનો કામ

સિનેસવાની નીચે ... ૧૬૧

મરદ. નવજનનના ... ૧૬૧

નવિન કવચ ... ૧૬૨

જાંઘાં મરદ નવિન કામ ... ૧૬૩

શીની પાંચાઈમાં પ્રગટ થાય તેવી કારણો દર્શાવે

કારણો અને નિવારણો ... ૧૬૩

જા. નવજનન કવચ ... ૧૬૪

મુંબતના કારણો દર્શાવે ... ૧૬૪

જા. નવજનન કારણો દર્શાવે ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

કારણો ... ૧૬૪

પત્ર ૧૬ મું—કેળવાયલી સ્ત્રીઓની ખાસિયત. ...	૧૪૦
.. મરદો ઓરતના મુલાંમ સા કારણે બને છે? ૧૪૧-૧૪૨	
Henpecked Husband. ...	૧૪૨
.. નિમકદરમાં પરણેતરોનું કાર્યદાના દાયમાંથી	
છટ્ટી જનું. ...	૧૪૪
.. કુંવારી સ્ત્રીઓ અને કુંવારા પુરુષો. ...	૧૪૬
પત્ર ૧૭ મું—મેલિનીના ચેટક! ...	૧૪૬
FETICHISM.	
.. મરદોને લાગુ પડતાં મેલિનીના અજન્મ જેવાં	
ચેટકા! ...	૧૪૮
.. સ્ત્રીને માટે ભુદી ભુદી પ્રજાને લાગતાં	
ભુદાં ભુદાં ચેટકા! ...	૧૪૯
.. સ્ત્રીના ખામની મરદોને લાગતી મેલિની. ...	૧૪૯
.. સ્ત્રીના દાય અને મગની મરદોને લાગતી મેલિની. ...	૧૫૦
.. સ્ત્રીના શરીરના ભુદા ભુદા ભાગોની મરદોને	
લાગતી મેલિની. ...	૧૫૧
.. (ચિત્ર) અસાધારણ મેલિનાં નિદંબવાલી સ્ત્રીજાતની	
પ્રજા. Steatopygia. ...	૧૫૧
.. સ્ત્રીના ખાસિયાની મરદોને લાગતી મેલિનીના	
ચેટકા. Ratifism ...	૧૫૨
.. સ્ત્રીના ખાસિયાનાં પુંજરીઓ.	
Foot-worsh. ...	૧૫૨-૧૫૩
.. સ્ત્રીના રમાજની મરદોને લાગતી મેલિની. ...	૧૫૪
.. સ્ત્રીની આંખોની મરદોને લાગતી મેલિની ...	૧૫૪
(આકર્ષિત આખો જનાવવાની રીત.)	
.. સ્ત્રીના શરીરમાંથી નિકળતી પ્રધ અને	
સુમધની મરદોને લાગતી મેલિની. ...	૧૫૪
.. સ્ત્રીના કપડાંની મરદોને લાગતી મેલિની. ...	૧૫૫-૧૫૬

પત્ર ૨૩ મું—દેમાગી નામરદી. ... ૨૨૪

PSYCHICAL IMPOTENCE.

મનના ધકારાથી લાગુ પડેલી નામરદીના યોગક
જાણવા જોગ દાખલા. ... ૨૨૫

પુરુષને અચ્ચુચ લાગુ પડતી નામરદી. ... ૨૨૬

મનનો ધસડબોડો કરનારાઓને લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૭

વિપત્તિ પુરુષોને, તેમજ દસ્તદરાજીવાલા જવાંને
લાગુ પડતી નામરદી. ... ૨૨૮

પુરુષને અમુક હાલતવાલી સ્ત્રીઓથી લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૮

પુરુષને પોતાની વફાદારીને લીધે લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૯

પુરુષને લાગેલી દેમાગી નામરદી. તેના ઇલાજ
અને તેની સારવાર. ... ૨૨૯

દેમાગી નામરદી માટે મન ઉપર અસર
કરનારા ઇલાજો. ... ૨૩૦

દેમાગી નામરદી માટે આરોગરક્ષક ઇલાજો ... ૨૩૦

કાલા અને કાકાની બનાવટો વિશે ... ૨૩૧

પત્ર ૨૪ મું—ધાતનો તત્કાળ પ્રવેશ. ... ૨૩૩

PREMATURE EJECTION OF SEMEN.

એ દરદની હકિકત. ... ૨૩૪

“આપની-ધાત પાણી ચમ જઈ છે !” ... ૨૩૪

એ દુરીઆદના ઇલાજ અને સારવાર. ... ૨૩૫

પત્ર ૨૫ મું—નામરદી લાગુ પડવાના ગુપ્ત કારણો. ... ૨૩૭

SYMPTOMATIC IMPOTENCE.

પુરુષની નામરદીના યોગક મુખ્ય કારણો. ૨૩૮-૨૪૩

પુરુષને કેટલાંક દરદોથી લાગુ પડતી નામરદી. ૨૪૩-૨૪૪

પૃષ્ઠ ૧૮ મું—	સ્ત્રી-પુરુષના જનન શરીર સાથે સંબંધ.	૧૦
..	સ્ત્રી-પુરુષનો કાંમ કેવી રીતે બડકે છે?	૧૧-૧૩
..	Flagellomania. કલેજેલોમેનિયા.	..
..	ચલકાના મારની દવસ ઉપર અસર.	૧૨
..	એક રસો-જરમન પ્યારની કાદાંણી.	૧૭૩-૧૭૪

THE MYSTERIES OF MAN.

પૃષ્ઠ ૧૯ મું—	પુરુષના જનન શરીરની રચના અને તેના શુભ-લક્ષણ.	૧૦૪
..	ANATOMY & PHYSIOLOGY OF THE SEXUAL APPARATUS	..
..	પુરુષની જનન ઇન્ડ્રીઓ.	૧૦૭
..	પુરુષ સિંગ-તેની રચના ..	૧૦૭-૧૦૮
..	પુરુષ સિંગ-તેની અકુદરતી રચનાની નોંધ.	૧૦૮-૧૦૯
..	પુરુષમાં બે ઇન્ડ્રી.	..
..	પુરુષમાં ઇન્ડ્રીની બિસ્ફુલ ગેરહાજરી.	..
..	પર બાર્ડ ગોલી ઇન્ડ્રી.	..
..	ઇન્ડ્રીના ફોર્મિસમરના ભાગો.	૧૦૯
..	ઇન્ડ્રીના મુખનું બધે થઈ જવું.	૧૧૩
..	પિસાબની નળીની નવાઈ જેવી અકુદરતી રચના.	૧૧૩
..	(ચિત્ર) પુરુષની પિસાબની નળી-‘પુરિશા.’ Male Urethra.	૧૧૪
..	ઇન્ડ્રી ઉપરની ચાંમડી-‘પ્રોપુસ.’ Propuce.	૧૧૪
..	પિસાબની નળીમાં દિવ્યમ થતા જનતજનના પ્રવાહી.	૧૧૭
(ચિત્ર)	૧૫૨-૨૨-૩૨	..
(ચિત્ર)	પ્રોપુસ-૨૨-૩૨	..
..	..	૧૧૮
..	પુરુષના પાંત્રીયાપત્રનું એક કારણ.	..
(ચિત્ર)	પિસાબનો ટુકડો-‘બેડર’	૧૧૮

પત્ર ૨૦ મું—મર્દનું પૌરુષીક બદન. (ચિત્ર સાથે.) ... ૧૯૧

**ANATOMY AND PHYSIOLOGY OF THE
SEXUAL APPARATUS**

„ (ચિત્ર) પાતુંની કાયળી-સેમિનલ-વેસિકલ્સ. ... ૧૯૨

„ (ચિત્ર) પાતુંની 'નળી-વાસ-ટેસ્ટીસ' ... ૧૯૩

„ (ચિત્ર) પાતુંના પ્રવેસ-દ્વાર. 'ઇન્ટ્રાક્યુલેટરી-ડક્ટ્સ. ૧૯૩

„ (ચિત્ર) પુરુષની ગોળી. Testes and Scrotum. ૧૯૪

„ 'કુદરતની અભ્યેખીયા' એક, બે અને

ત્રણ ગાળીવાલા પુરુષો ... ૧૯૪

„ પુરુષની ગોળી ઉપરથી તેની તબિયતની પરીક્ષા

કરવાની રીત. ... ૧૯૬

„ (ચિત્ર) પુરુષની ગોળી-તેની બનાવટ. અને રચના. ૧૯૬

„ પુરુષની ગોળી-સુખમાં તેમજ દુઃખમાં તેની

હાલતમાં થતો ફેરફાર જણાવવાની રીત. ૧૯૬

„ છોકરો અને છોકરી ઉત્પન્ન કરનારાં બુન

જુદી જુદી ગોળીમાં. ... ૧૯૭

„ શરીરમાં ગોળીની ઉત્પત્તિ ક્યા અને ક્યારે

થાય છે. નવ માસનો હિસાબ ... ૧૯૮

„ (ચિત્ર) પુરુષની ગોળી; તેની ભિત્તર માહેલી રચના,

અને તેની ખુબી વિશે સમજાવું. ૧૯૯-૨૦૨

પત્ર ૨૧ મું—ધાતુ યાને 'સિમેન.' SEMEN. (ચિત્રો સાથે) ૨૦૩

„ સિમેન યાને ધાતુ. તેની અભ્યેખ શક્તિ વિશે. ૨૦૪

„ ધાતુની બનાવટ. તે શાની બનેલી હોય છે. ... ૨૦૫

„ (ચિત્ર) સ્પર્મેટોઝુઆ. ધાતુ માહેલા હવન જેવું.

તેમના શરીરનો ચિત્ર. ... ૨૦૫-૨૦૬

„ સ્પર્મેટોઝુઆ-શરીરમાં ફેલા ગીતે ઉત્પન્ન

થાય છે. ... ૨૦૬-૨૦૭

- ૧૧ ધરડા અને જવાંન પુરુષોમાં 'સ્પર્મેટોઝુઆની' દાસતનો વિતાર. ... ૨૦૮
- ૧૨ પુરુષની બિમારી દરમિયાન 'સ્પર્મેટોઝુઆની' દાસત કેવી થાયે છે. ... ૨૦૯
- ૧૩ પુરુષના શરીરમાંથી નિકલતી ધાતુનું પ્રમાણ. ૨૧૦
- ૧૪ ધાતુનું પિસાબ સાથે જનું. પિસાબ તપાસવાની સૈદ્ધાંત રીત ... ૨૧૦
- ૧૫ ધાતને લાગુ પડતું એક વિચીત્ર દરદ. ... ૨૧૦
- ૧૬ ધાન માહેલા 'સ્પર્મેટોઝુઆન' બેડેલા બની જનું. ૨૧૦
- ૧૭ ધાતથી શરીર ઉપર થતી અસર. Influence of Semen on The System ... ૨૧૦
- ૧૮ ચીન દેશમાં દિજડા બનાવવાની રીત. Mode of Rendering a Man Eunuch. ૨૧૦
- ૧૯ (ચિત્ર) 'પ્રોસ્ટેટ-ગ્રંથ-૩.' તેમાંથી નિકળતો પ્રવાહી. તેના ગુણ. ... ૨૧૦
- ૨૦ નાતવાની, કમતેરી, તથા નામરદી માટે ગોપાયેલી મર્યાદા દવાઓ. ... ૨૧૦
- ૨૧ (ચિત્ર) 'કુપર્સ-ગ્રંથ-૮.' તેમાંથી નિકળતો પ્રવાહી. ૨૧૦
- પત્ર ૨૨ મું—PRIVATE WORDS FOR MEN.
- નામરદી વાને નપુંસકપદ્ધતિ. ... ૨૧
- IMPOTENCE IS MALE
- બારનો બેસ ! ઉમળકો. Sexual Debit ... ૨૧
- નામરદીના જે મુખ્ય કારણ. ... ૨૧
- નામરદીના દવાઓ કનેડમંદ નિવડી શકે છે. ૨૧
- પુરુષને જાતું પડનાં ગતીય દરદો. ... ૨૧

પત્ર ૨૩ મું—દેમાગી નામરદી. ... ૨૨૪

PSYCHICAL IMPOTENCE.

- " મનના ધકારથી લાગુ પડેલી નામરદીના થોડાક
જાણુવા જોગ દાખલા. ... ૨૨૫
- " પુરુષને અચણુચ લાગુ પડતી નામરદી. ... ૨૨૬
- " મનનો ધસડખોડો કરનારાઓને લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૭
- " વિપત્તિ પુરુષોને, તેમજ દસ્તદરાણુવાલા જવાનોને
લાગુ પડતી નામરદી. ... ૨૨૮
- " પુરુષને અમુક હાલતવાળી સ્ત્રીઓથી લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૮
- " પુરુષને પોતાની વફાદારીને લીધે લાગુ
પડતી નામરદી. ... ૨૨૯
- " પુરુષને લાગેલી દેમાગી નામરદી. તેના ઇલાજ
અને તેની સારવાર. ...
- " દેમાગી નામરદી માટે મન ઉપર અસર
કરનારા ઇલાજો. ... ૨૩૦
- " દેમાગી નામરદી માટે આરોગ્યરક્ષક ઇલાજો ... ૨૩૦
- " કોલા અને કોલાની બનાવટો વિશે ... ૨૩૧

પત્ર ૨૪ મું—ધાતનો તત્કાળ પ્રવેશ. ... ૨૩૩

PREMATURE EJECTION OF SEMEN.

- " એ દરદની હકિકત. ... ૨૩૪
- " “આપની-ધાન પાણી થઈ ગઈ છે !” ... ૨૩૪
- " એ ફરીઆદનો ઇલાજ અને સારવાર. ... ૨૩૫

પત્ર ૨૫ મું—નામરદી લાગુ પડવાના ગુપ્ત કારણો. ૨૩૭

SYMPTOMATIC IMPOTENCE.

- " પુરુષની નામરદીના થોડાંક મુખ્ય કારણો. ૨૩૮-૨૪૩
- " પુરુષને કેટલાંક દરદોથી લાગુ પડતી નામરદી. ૨૪૩-૧

પુરુષને જુદી જુદી જાનના દારૂથી લાગુ	
પડતી નામરદી. ...	૨૪
પુરુષને જુદી જુદી લાગણીથી લાગુ પડતી નામરદી	૨૪
વિદવાંન પુરુષોને લાગુ પડતી નામરદી ...	૨૪
એક ગણીત શાસ્ત્રીની નામરદીની વિચીત્ર	
કાલાણી. ...	૨૪
ઝાંટો મોખાઇથી લાગુ પડતી નામરદી ...	૨૪
પત્ર ૨૬ મું—નામરદી. તેના ઇલાજ, અને તેની સારવાર.	
TREATMENT OF IMPOTENCE.	
નામરદી લાગુ પડતી અટકાવનારા દવાઓ.	
PREVENTIVE TREATMENT. ...	૨૪
નામરદી સાજી કરવાના દવાઓ, અને દરદીની	
સારવાર. CURATIVE TREATMENT...	૨૪
એક નવાઈ જેવું 'અમેરીકન પ્રિંસીપલ ! ...	૨૪
સાધારણ પ્રકારની નામરદી—તેના દવાઓ	
અને તેની સારવાર ...	૨૪

[illegible]

